

เดือนฉายสายรุ้ง

ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน

00.5

๑

อิงอร สุปันธุ์วิเศษ

PL4200.5

๑๒๓๔๕

๑.๒

เดือนลายสายรุ้ง

ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน

อิงอร สุพันธุ์วณิช

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๔๗

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อิงอร สุพันธุวิช

เล่มมลายายรุ้ง / บทวรรณกรรมวิจารณ์

สงวนลิขสิทธิ์

การผลิตและลอกเลียนแบบหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

ISBN : 974-92319-0-2

ติดต่อสั่งซื้อ : ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทร. 0-2218-4687

ออกแบบปก : ทวีชาติ วิรามเวศย์ วรพงษ์ ลิ้มสวัสดิ์วัฒน์

7/129 อาคารสำนักงานเซ็นทรัลปิ่นเกล้า ชั้น 17

ห้อง 1701B ถ.บรมราชชนนี แขวงอรุณอมรินทร์

เขตบางกอกน้อย กทม. 10700

พิมพ์ที่ : บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด โทร. 0-2214-5060

พินิจเลื่อมลายสายรุ้ง

“เลื่อมลายสายรุ้ง” เป็นการสร้างสรรค์รวมบทวิจารณ์วรรณกรรมเพื่อเป็นคู่มือในการเรียนการสอนวรรณกรรมไทยร่วมสมัย การพินิจความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับวรรณกรรมเป็นวิธีการเบื้องต้นอันสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านและศึกษาวรรณกรรมได้เห็นความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมนั้นๆ

การรวบรวมบทวิจารณ์วรรณกรรมที่เน้นการมองภาพสะท้อนของสังคมยังเป็นการช่วยให้ผู้อ่านทั่วไปได้เห็นมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นของวรรณกรรมในฐานะเป็นเครื่องชี้แนวทางปัญหาแก่สังคมอีกด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “เลื่อมลายสายรุ้ง” จะเป็น “เลื่อมลาย” ที่ประดับวงการวิชาการให้บรรเจิดงดงาม และเป็น “สายรุ้ง” นำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งปัญญาของผู้ใฝ่รู้และสนใจวรรณกรรมไทยทั้งหลาย

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา

หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขหมู่ PL4200.5
๑๒๓๒ ก.๒
เลขทะเบียน 419507
วัน,เดือน,ปี 13 สค 47

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เราทราบว่าเกิดสิ่งใดๆ ขึ้นใน สังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้ และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่ แล้ววรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้ดี ในที่นี้ผู้เขียน เลือกรวบรวมจากนวนิยายเพราะมีขนาดยาวพอที่จะสะท้อนเรื่อง ได้มากมาย

นวนิยายที่ผู้เขียนเลือกมาจะใช้เป็นกรณีศึกษาสามารถ สะท้อนสังคมในแง่มุมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น ในครอบครัว (บุณปิดทอง, เส้นไหมสีเงิน) ปัญหาการร่วมเพศ (ประตู่ที่ปิดตาย, เงาพระจันทร์) ปัญหาเด็กวัยรุ่น (หน้าต่างบาน แรก) กิเลสมนุษย์ (เนื้อใน, ฝ้ายแกมแพร) ความมั่งงายเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (งู, คนทรงเจ้า) ปัญหาระดับชาติ (บุษบกใบไม้, หมูบ้านท่าเข็น) ความแตกต่างทางวัฒนธรรม (ใต้ฟ้าสีคราม, เจ้า ฟ้า, ลอดลายมังกร) และแม้แต่เรื่องเฉพาะยุคสมัย (เอ๋อมไม่ถึง ผืน) นวนิยายที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้หลายเล่มได้รับรางวัลจาก คณะกรรมการต่างๆ

ผู้เขียนได้คัดเลือกนวนิยายเหล่านี้และได้นำมาเรียบเรียง เป็นเรื่องราวเพื่อเป็นกรณีศึกษาภาพสะท้อนสังคม ในแง่มุมต่างๆ

และใช้เป็นตำราสอนในวิชา วรรณกรรมกับสังคม วรรณกรรม
วิจารณ์ วรรณกรรมปัจจุบัน นวนิยายและเรื่องสั้น ฯลฯ ผู้เขียน
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะช่วยให้ผู้อ่านได้มองเป็นภาพต่างๆ
ในสังคมและเข้าใจสังคมมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางเพื่อศึกษา
วรรณกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

อิงอร สุพันธ์วิณิช

ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕ มิถุนายน ๒๕๔๗

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทนำ	๑
ปูนปิดทอง : ภาพสะท้อนครอบครัวแตกร้าง	๑๑
เส้นไหมสีเงิน : ภาพสะท้อนครอบครัว	๓๓
รักร่วมเพศในนวนิยาย : ภาพสะท้อนสังคมไทย	๔๓
หน้าต่างบานแรก : มุมมองโลกของวัยรุ่น	๗๗
เนื้อใน : วรรณกรรมกระเทาะเปลือกสังคม	๘๑
ฝ้ายแกมแพร : อะไรแท้ อะไรเทียม	๑๐๕
งู-คนทรงเจ้า : ภาพสะท้อนความมั่งงาย และการเอาเปรียบในสังคม	๑๑๓
บุษบกใบไม้ : ภาพสะท้อนสังคมไทย	๑๓๑
หมู่บ้านท่าเงิน : ภาพสะท้อนสังคมภาคใต้	๑๕๑
เหนือพื้นพสุธา : ภาพสะท้อนสังคมชนบท	๑๖๑
ใต้ฟ้าตีกรรม : ภาพสะท้อนความต่างวัฒนธรรม	๑๖๕
ลอดลายมังกร : ภาพสะท้อนการสร้างตัวของคนจีน	๑๘๓
เจ้าฟ้า : ภาพสะท้อนการต่อสู้ของชนเผ่าม้ง	๑๙๓
ชาวกรุง : ภาพสะท้อนสังคมชนชั้นกลาง	๒๐๑
เอื่อมไม่ถึงฝัน : ภาพสะท้อนสังคมในวงการศิลปะ	๒๐๕

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

นวนิยาย เป็นรูปแบบความบันเทิงรูปแบบหนึ่ง ที่เข้ามาปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากในสมัยนั้นได้มีผู้กลับมาจากการศึกษาที่ต่างประเทศ จึงนำรูปแบบหนึ่งของความบันเทิงคือ Novel จากตะวันตกเข้ามาด้วย คนไทยรู้จักนวนิยายเป็นครั้งแรกเมื่อมีการแปล **Vandetta** ของ แมรี คอเรลลี เป็นภาษาไทยและให้ชื่อว่า ความพยายาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ ผู้แปลคือ แม่วัน(นกยูงวิเศษกุล) ซึ่งเป็นนามปากกาของพระยาสุรินทรราชา หลังจากนั้น ก็จะมีนวนิยายไทยแท้ คือ ความไม่พยายาม ของครูเหลี่ยม (หลวงวิลาศปริวัตร) แล้วนวนิยายก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทย จะมีทั้ง นวนิยายผจญภัย สืบสวน อาชญนวนิยาย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ นวนิยายรักสุขรักโศก ต่อมา ม.จ. อากาศคำเริง รพีพัฒน์ เขียนเรื่อง ละครแห่งชีวิต ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งเป็นจุดเริ่มของนวนิยายแสดงแนวคิด ดอกไม้สด เขียน คัทรูของเจ้าหล่อน ซึ่งเป็นนวนิยายชีวิตครอบครัวขึ้นในปีเดียวกัน หลังจากนั้นศรีบูรพา ก็เขียน สงครามชีวิต ที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของคนในสังคม เป็นนวนิยายแนวมนุษยธรรมที่แสดงความเห็นใจผู้ยากไร้ในสังคมออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ เพราะเรื่องราวของนวนิยายก็ล้วนแล้วมาจากสังคมทั้งสิ้น ตัวละครในนวนิยายก็มีส่วนในการเสนอแนวคิดต่างๆ ภาพที่ได้จากการอ่านนวนิยายจึงเป็นภาพที่เกิดจากความประทับใจหรือความสะเทือนใจของนักเขียนที่ต้องการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาให้ผู้อ่านรับรู้ นักเขียนได้มีบทบาทดังกล่าวมาตามลำดับ นับแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ จวบจนถึงปัจจุบัน ภาพสะท้อนสังคมที่ได้จากการอ่านนวนิยายก็จะมีหลากหลายมุมมอง ทั้งแง่มุมเล็กๆ ระดับครอบครัว ไปสู่วงสังคมระดับกว้าง หรือภาพสะท้อนปัญหาระดับชาติ อาจเป็นเรื่องกว้างๆ หรือ

เฉพาะเจาะจงเป็นยุคเป็นสมัย นวนิยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมและปัญหาต่างๆ ในสังคมให้ผู้อ่านรับรู้และปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของสังคมในแต่ละยุค บางยุคจะสะท้อนปัญหาครอบครัวเป็นหลัก บางยุคก็จะสะท้อนเรื่องหลากหลาย ตั้งแต่ปัญหาเมียน้อย เมียหลวง เด็กวัยรุ่น รักร่วมเพศ ยาเสพติด การประกวดนางงาม การเอารัดเอาเปรียบกันในสังคม กิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ปัญหาสังคมทั้งในเมืองและชนบท ฯลฯ เป็นต้น

นวนิยายทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมมาโดยลำดับ แม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความคิดทางการเมือง นักเขียนบางคนอาจจะมุ่งเน้นเสนอแนวการเมือง แต่ภาพสะท้อนโดยรวมกว้างๆ ก็ยังคงมีอยู่ นวนิยายก็ได้แสดงบทบาทในด้านสะท้อนภาพสังคมของไทยทั้งแคบและกว้างได้อย่างหลากหลาย

ภาพสะท้อนสังคมที่นักเขียนเสนอไว้ในนวนิยาย มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน พอจะแยกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ คือ

๑. ปัญหาครอบครัว นักเขียนหลายคนได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวหลายด้าน หลายแง่มุมด้วยกัน กฤษณา อโศกสินเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่เสนอปัญหาครอบครัวไว้หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น ปูนปิดทอง ไม้ผลัดใบ รากแก้ว ฝิ่นกลางฤดูฝน น้ำเซาะทราย ภมร ฯลฯ เพราะครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของสังคม ถ้าครอบครัวมีปัญหา ก็จะก่อให้เกิดปัญหาทั้งสังคมตามมาด้วย ปัญหาครอบครัวอาจจะมีตั้งแต่ ปัญหาสามี-ภรรยา พ่อแม่-ลูก ผู้ปกครอง-ผู้อยู่ใต้ปกครอง ฯลฯ กฤษณาได้เสนอปัญหาต่างๆ เหล่านี้เพื่อต้องการเรียกร้องให้คนหันกลับมาเอาใจใส่กับ

ครอบครัวมากขึ้น หันมาเข้าใจกัน สร้างความรักความอบอุ่น ความผูกพัน ในครอบครัวให้มากขึ้นกว่าเดิม ปูนปิดทอง เป็นเรื่องหนึ่งที่เสนอปัญหา ครอบครัวได้อย่างชัดเจน กฎหมายชี้ให้เห็นตั้งแต่ชื่อเรื่อง คือ ปูนปิดทอง ว่าพ่อแม่ควรจะเป็นพระในใจของลูก คือทิ้งให้กำเนิดและเลี้ยงดู มิใช่ เพียงแต่ให้กำเนิดและทอดทิ้งไป การที่พ่อแม่แยกทางกันจะก่อให้เกิดรอย ร้าวในใจของผู้เป็นลูก และจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมาก

ว. วินิจชัยกุล หรือ วินิตา วินิจชัยกุล ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่เสนอ ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวดังที่เสนอไว้ใน เส้นไหมสีเงิน จากเรื่องจะเห็น ได้ว่าผู้เขียนสะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่าง ๒ ครอบครัว คือ ครอบครัวหนึ่งแม้จะมีเงินทองมากมาย แต่ถ้าคนในครอบครัวไม่จริงใจต่อกัน มุ่งหวังผลประโยชน์ ก็จะก่อปัญหาให้ครอบครัวได้ไม่รู้จบ และขาด ความสุขใจ ขณะที่อีกครอบครัวหนึ่งแม้จะมีเงินทองไม่มากนักแต่ความรัก ความผูกพันที่มีต่อกันทำให้ครอบครัวเป็นสุขได้ดีกว่าครอบครัวแรก

นวนิยายทั้ง ๒ เรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ เป็นแต่เพียงมุมมอง บางส่วนของปัญหาครอบครัวเท่านั้น ยังมีนักเขียนอีกหลายคนที่มีมุมมอง ต่างกันไป

๒. รักร่วมเพศ เรื่องรักร่วมเพศเคยเป็นเรื่องที่เคยปกปิดกันมาแต่ เดิม ในวรรณกรรมปัจจุบัน จันดารา ของ อุษณา เพลิงธรรม อาจกล่าว ได้ว่าเป็นนวนิยายที่เสนอเรื่องรักร่วมเพศ จนสร้างความอื้อฉาวมาแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ และเมื่อมาถึงยุค พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๕ เรื่องรักร่วมเพศ ก็ปรากฏมากขึ้น อาจเป็นเพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป คนในสังคม ยอมรับมากขึ้น เรื่องทำนองนี้จึงมีปรากฏมากขึ้นหลายเรื่องเช่น

ประตูปิดตาย บัลลังก์โยบัว รากแก้ว ของ กฤษณา อโศกสิน เเง พระจันทร์ ของ ไสภาค สุวรรณ ทางสายที่สาม ของ กิรติ ชนา ลูกรัก ของ สุวรรณิ สุคนธา ฯลฯ เรื่องเหล่านี้มีทั้งเรื่องรักร่วมเพศ ระหว่างชายกับชาย และหญิงกับหญิง ที่เห็นเด่นชัดและยกมาเป็นตัวอย่าง ประกอบคือ ประตูปิดตาย ซึ่งเป็นเรื่องรักระหว่างชายกับชาย และเงา พระจันทร์ ซึ่งเป็นเรื่องรักระหว่างหญิงกับหญิง ทั้ง ๒ เรื่องนี้ได้เสนอ เรื่องรักร่วมเพศเป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง

๓. ปัญหาเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรักความอบอุ่น จากครอบครัว ต้องการให้คนเห็นใจและเข้าใจพวกเขา ถ้าพวกเขาขาดสิ่งเหล่านี้อาจจะใช้ชีวิตที่หันเหเบี่ยงเบนไปได้ มีนักเขียนหลายคนได้สะท้อน ปัญหาวัยรุ่นไว้ เช่น น้ำพุ ของ สุวรรณิ สุคนธา ทางโค้ง อรุณสวัสดิ์ ของ สีฟ้า ฯลฯ เด็กวัยรุ่นจะอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองอะไรใหม่ๆ โดยไม่รู้ว่ามีผิดหรือถูก จึงอาจหลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรืออาจจะทำผิดบางอย่างได้ หน้าต่างบานแรก ของ กฤษณา อโศกสิน ก็ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เสนอเรื่องราวของวัยรุ่นที่ทำผิด มีเรื่องรักใคร่ได้เสียใน วัยไม่สมควร เพราะยังด้อยประสบการณ์

๔. กิเลสมนุษย์ เรื่องกิเลสค้นหา ความทะยานอยาก เป็นสิ่ง พื้นฐานที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงทำให้มนุษย์ทำทุกอย่างด้วยการหลอกลวง หรือปกปิดซ่อนเร้นเนื้อแท้ของตัวเองไว้ไม่ยอมให้ผู้อื่นเห็น มีนักเขียนหลายคนโดยเฉพาะ กฤษณา อโศกสิน ได้สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับกิเลสไว้หลายเรื่อง เช่น สมมติว่าเขารักฉัน ถนนไปสู่ดวงดาว เรือมนุษย์ เนื้อใน และฝ้ายแกม แพร ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีนักเขียนอื่น เช่น สีฟ้า (อีกนามปากกาหนึ่งว่า จุลลดา ภักดีภูมินทร์) เขียน โอ้มาดา ริษยา วิมล ไทรนันทน์ เขียน ผู้ไขว่คว้าและอมตะ เป็นต้น ในหนังสือนี้จะยกตัวอย่างเรื่อง เนื้อในและ ฝ่ายแถมแพร เพื่อให้เห็นถึงศิลปะค้นหา ความทะยานอยากของมนุษย์ เป็นการสะท้อนเนื้อแท้ของมนุษย์ออกมาดีแท้ เพื่อให้เป็นอุทาหรณ์ และ ข้อเตือนใจในการที่จะพิจารณามนุษย์ในสังคมของเรา

๕. ความเชื่อไสยศาสตร์และสิ่งงมงาย ในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็น ผู้มีการศึกษามากหรือน้อยเพียงใด ก็มีหลายคนหลายกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อของความงมงาย ไสยศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ได้ลงรากหยั่งลึกจนเกินกว่าจะถอยถอนได้ และความเชื่องมงายเหล่านี้บางครั้งก็ก่อให้เกิดผลเสียกับ กลุ่มชนนั้นๆ โดยตกเป็นเหยื่อของคนฉลาดผู้หวังผลประโยชน์ กอบโกยจากความหลงงมงายนั้นๆ มีนักเขียนหลายคนได้เสนอเรื่องราวเหล่านี้ไว้ เช่น กระดานไฟ ของ ลาว คำหอม ภู คนทรงเจ้า โลกพระนาง ของ วิมล ไทรนันทน์ เป็นต้น ในที่นี้ได้ยกตัวอย่างจาก ภู และคนทรงเจ้า เพื่อสะท้อนให้เห็นความงมงาย ไสยเวทย์ การหลอกลวง เอารัดเอาเปรียบจากคนที่หลงเชื่อ ผู้ที่หลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ของตนเองนี้มีฝีมือเพียงแต่คนสามัญเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงพระสงฆ์ที่ควรจะมีบทบาทเป็นผู้ชี้นำในสังคม แต่กลับเป็นผู้หลอกลวงเสียเอง

๖. การเปลี่ยนแปลงของสังคม เมื่อโลกเจริญขึ้น มนุษย์ก็เป็นผู้รุกรานธรรมชาติ คัดไม้ทำลายป่า ทะเล ภูเขา ธารน้ำ ต่างตกเป็นเหยื่อของความเจริญและความทะยานอยากอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุดของมนุษย์ ภาพสะท้อนเกี่ยวกับการทำลายธรรมชาตินี้ปรากฏในวรรณกรรมต่างๆ ไม่น้อย ทั้งวรรณกรรมเยาวชน เรื่องสั้น นวนิยาย มีผู้เขียนถึงการทำลายธรรมชาติ

เช่น กฤษณา อโศกสิน เขียนเรื่อง **บุษบกใบไม้** เพื่อชี้ให้เห็นปัญหาใหญ่ คือ การตัดไม้ทำลายป่า คนปลูกก็เพียงปลูกโดยใช้เวลานาน แต่คนตัดก็ลักลอบหรือใช้อิทธิพลจากหน้าที่การงานตัดโดยใช้เวลาไม่กี่นาที

บางครั้งนักเขียนก็จะเสนอให้เห็นว่า การทำลายธรรมชาติมีผลกระทบต่อสังคมมาก เช่น หมู่บ้านทำเงิน ของ อุดม วิเศษสาทร จะสะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ชาวบ้านต้องเปลี่ยนอาชีพจากการทำนามาทำบ่อเลี้ยงกุ้ง แม้จะประสบผลสำเร็จแต่สภาพธรรมชาติกลับถูกทำลายลงเรื่อยๆ ผลกระทบจากความเจริญก็คือความเสื่อมของธรรมชาติ

เรื่อง **เหนือพื้นพสุธา** ของ โบตัน ที่ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมเมืองที่เจริญเติบโตรวดเร็วเกินไปจนคนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมือง จึงหวังที่จะกลับไปพัฒนาชนบทบ้านเกิด แต่ก็ต้องพบความจริงว่าผืนแผ่นดินนั้นแห้งแล้งเกินกว่าจะพลิกฟื้นไหว สิ่งเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและตัวบุคคลในสังคมด้วย

๗. ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เมื่อมองดูจะเห็นได้ว่านวนิยายที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความต่างทางวัฒนธรรมยุคแรกๆ คือ จดหมายจากเมืองไทย ของ โบตัน ที่สะท้อนทั้งความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทย-จีน ความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างคนต่างยุค พ่อลูก และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างเพศหญิง-ชาย หลังจากนั้นก็มีเรื่อง **สุรันทารี** ของ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ และเรื่องอื่นๆ ตามมาอย่างไม่ขาดสาย

ใต้ฟ้าสีคราม ของสีฟ้า เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม แม้จะเป็นคนไทยที่อยู่บนผืนแผ่นดินไทย อยู่ใต้ฟ้าเดียวกัน แต่ก็แตกต่างกันเพราะคนหนึ่งเป็นคนเมือง (มัทรี) แต่อีกคนเป็นคนภูเขา (ลีเจ็ง) วัฒนธรรมของคนเมืองจะแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวเขา แต่ลีเจ็งและมัทรีก็พยายามที่จะปรับปรุงตัวให้เข้ากัน

ลวดลายมังกร ของ ประภัสสร เสวิกุล แม้จะมีได้สะท้อนความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมโดยตรง แต่ก็ชี้ให้เห็นถึงการสร้างตัวของคนจีนที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย ชี้ให้เห็นความอดทน ซื่อสัตย์ และการไต่เต้าจนมีฐานะมั่นคง ก็อาจจะนับได้ว่าเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงคนในวัฒนธรรมหนึ่งที่มาใช้ชีวิตในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง

เจ้าฟ้า ของ พิริยะ พนาสุวรรณ จะแสดงให้เห็นการต่อสู้ของชนเผ่าม้งในประเทศลาว ก่อนที่จะอพยพเข้ามาอยู่ที่ศูนย์อพยพในประเทศไทย ผู้อ่านจะได้รับรู้ความคิดของชนเผ่าม้งซึ่งเป็นชนภูเขาที่จะแตกต่างไปจากชาวเราที่เป็นชาวกรุง และชาวเผ่าม้งนั้นก็เป็นชาวลาวที่แม้จะมีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับไทย แต่ไม่เหมือนกันนัก แม้ เจ้าฟ้า จะมีได้เน้นหนักไปทางด้านวัฒนธรรมเท่ากับการต่อสู้หรือการอยู่รอดของชนเผ่าม้ง แต่จะแสดงให้เห็นว่าชาวม้งจะมีจิตใจ ความรักและความผูกพันต่อประเทศชาติของตน ไม่ต้องการที่จะย้ายถิ่นไปอยู่ประเทศอื่น

๘. เรื่องเฉพาะยุคสมัย เฉพาะวงการ ภาพสะท้อนสังคมจากนวนิยายสามารถทำให้เราเข้าใจเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ได้ เช่นเรื่องที่เกิดเฉพาะยุคสมัยใดสมัยหนึ่งดังปรากฏในนวนิยายเรื่อง ชั่ววอนอกนา ของสีฟ้า ผู้อ่านจะเห็นภาพของเด็กลูกครึ่ง ที่เกิดขึ้นมาโดยไม่มีใครสนใจ เป็นลูกของ

เมียบเข้ากับฝรั่งอเมริกัน ในยุคที่อเมริกันทำสงครามกับเวียดนาม แล้วมาตั้ง
ฐานทัพที่ภาคอีสานของไทย

บางครั้งเป็นยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพบ้านเมือง มีการตัด
ถนน เวนคืนที่ดิน สร้างคอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ ก็จะสะท้อนลงในว
นินยายเรื่อง ชาวกรง ของ กฤษณา อโศกสิน ผู้อ่านจะเห็นการคืนรนต่อสู้
ของชนชั้นกลางที่ผจญกับปัญหาต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และ
สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป พวกเขาต้องหาทางดำเนินชีวิตให้อยู่รอดในสังคม
จะมองเห็นความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ

เรื่องราวเฉพาะวงการที่เราอาจจะไม่รู้จักหรือเข้าใจลึกซึ้ง ก็จะมี
ผู้เขียนเสนอเรื่องราวให้ผู้อ่านรับรู้ เช่น เอื่อมไม่ถึงฝัน ของ อำนาจ เย็น
สบาย จะสะท้อนให้เห็นถึงวงการศิลปะว่า ในวงการศิลปะก็มีการเล่น
พรรคเล่นพวก มีเรื่องเศรษฐกิจ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์เข้ามา
เกี่ยวข้อง นอกเหนือไปจากความงามทางศิลปะ ทำให้ผู้อ่านมองเห็น
เบื้องหลังของการประกวดภาพที่ได้รับรางวัลต่างๆ อาจจะไม่ใช่มือมือของ
ศิลปินอย่างเดียว อาจจะมีอย่างอื่นแอบแฝงอยู่ก็ได้ทั้งๆ ที่ศิลปะควรเป็นไป
เพื่อความงาม และความจรรโลงใจ แต่ก็กลับมีสิ่งอื่นแอบแฝงอยู่

ภาพสะท้อนต่างๆ เหล่านี้เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ที่นักเขียนได้
สะท้อนลงไว้ในงานเขียนของเขาเพื่อบอกเล่าความเป็นไปของสังคมสมัย
หนึ่ง สิ่งต่างๆ ที่ผู้เขียนสะท้อนออกมามีมากมายและหลากหลาย ด้วยลีลา
แนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งหนึ่งที่
เหมือนกัน คือภาพสะท้อนที่ปรากฏออกมา มิได้อยู่ห่างไกลจากเราผู้เป็นคน
อ่านเลย บางคนหรือบางสิ่งอาจจะอยู่ใกล้จนไม่ทันสังเกต นักเขียนจะ

หยิบยกมาเขียน มาแสดงให้เราเห็นภาพกระจ่างชัดขึ้น ผู้อ่านจะได้รับรู้
เข้าใจ และทำใจกับสภาพสังคมที่เราต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปูนปิดทอง : ภาพสะท้อนครอบครัวแตกร้าง

ปูนปิดทอง เป็นนวนิยายเรื่องเยี่ยมของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ประจำปี ๒๕๒๘ เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถพบได้ทั่วไปในสังคมไทย ปูนปิดทองเสนอแง่มุมที่เกี่ยวกับปัญหาการครองชีวิตคู่ การเลี้ยงดูบุตร การหย่าร้างของพ่อแม่ที่สร้างความหลังฝังใจแก่เด็กไปจนโตเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเขามีโอกาสดี สำนักได้ และเลือกดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ก็นับว่าเขาโชคดี ถ้าเขาคิดไม่ได้ ความหลังนี้ก็จะเป็นตัวทำลายตัวเขาเอง กฤษณา อโศกสินแสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่มีต้นเหตุจากครอบครัวสามารถให้ผลร้ายต่อสังคมอย่างใหญ่หลวง นอกจากนี้เรื่องปูนปิดทองก็ยังแฝงแง่คิดของชีวิตที่ต้องเผชิญกับปัญหา รูปแบบต่างๆ กันไปผ่านทางภาษาที่ไพเราะงดงาม สามารถสัมผัสอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครอย่างชัดเจน

ปูนปิดทองมีโครงเรื่องเรียบง่าย ไม่มีเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจ หากแต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงชีวิตประจำวันของตัวละครแต่ละตัว ให้เรื่องดำเนินไปเรื่อยๆ ผ่านทางความนึกคิดและการกระทำของตัวละคร ผู้เขียนไม่ได้บอกล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น แต่ผู้อ่านรับรู้ได้จากพฤติกรรมของตัวละครเอง ความขัดแย้งในเรื่องเป็นความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครซึ่งแต่ละตัวก็ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตทั้งที่ผิดหวังและสมหวัง พระเอกคือสองเมือง และนางเอกคือ บาลี ทั้งสองมีปมขัดแย้งภายในใจที่เกิดจากความแตกแยกของครอบครัว ทำให้ทั้งสองมีความรู้สึกด้านลบต่อผู้ให้กำเนิด ระวังและระวังในการเลือกคู่ครอง เนื่องจากกลัวว่าประวัติศาสตร์

จะช้าร่อยอีก ดังนั้นกว่าจะฝ่าอุปสรรคความขัดแย้งภายในใจได้ก็ต้องใช้เวลานานมากจนเกือบจะสายเกินไป โชคดีที่ทั้งคู่มีคนรอบข้างที่รู้ใจ จึงทำให้ทำเรื่องทั้งคู่จึงมีโอกาสนสัมผัสความสุข ความอบอุ่นที่แท้จริงของ “ครอบครัว” ที่เขาไม่เคยมีและโหยหาอยู่ตลอดชีวิตที่ผ่านมา เมื่อบาตีและสองเมืองมีลูก พวกเขาก็ตระหนักถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ที่พ่อแม่มีต่อพวกเขา เช่นเดียวกับที่เขามิต่อลูก ทำให้เขาเข้าใจพ่อแม่ดีขึ้นว่าทุกคนต่างมีเหตุผลในการกระทำทั้งสิ้น ในตอนจบของเรื่องผู้เขียนได้แสดงให้เห็นคติในการครองชีวิตคู่ให้ยืนยาวว่าจะต้องมีศรัทธาในความรัก เห็นอกเห็นใจ พร้อมทั้งจะเผชิญสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยหัวใจที่เบิกบาน เต็มเปี่ยมไปด้วยความรักที่มีต่อกันและกัน

แนวคิดสำคัญของเรื่องที่คุณเขียนต้องการเสนอคือ ครอบครัวเป็นสถาบันหลักและสำคัญที่จะหล่อหลอมร่างกายและจิตใจของสมาชิกให้เติบโตขึ้นมาอย่างมีคุณภาพและงดงาม พ่อแม่ควรเป็น ปุชนิยมบุคคล เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกๆ ครอบครัวที่มีบ้านหลังใหญ่โตหรูหรา มีเงินทองมากมายแต่ขาดความรักและความอบอุ่น ครอบครัวนั้นก็ต้องล่มสลายในที่สุด การที่พ่อแม่หย่าร้างกันจะสร้างรอยแผลฝังลึกในจิตใจของผู้เป็นลูก และมีผลติดตัวไปจนโต จากปัญหาครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดในสังคมก็จะเชื่อมโยงต่อกันจนกลายเป็นปัญหาสังคมได้ในที่สุด

จากชื่อเรื่องปูนปิดทองเป็นการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งหมายถึง พ่อแม่ที่เป็นได้แก่พระปูนซีเมนต์ ไม่สามารถจะเป็นพระพุทธรูปให้ลูกใช้เป็นที่พักพิงใจและบูชาได้ ดังบทบรรยายว่า

“มันอาจจะเนื่องจากหล่อนคิดว่า ปุหรณียบุคคลไว้สูงส่งเหลือเกิน ถ้าเป็นพระก็ย่อมเป็นพระพุทธรูปอันแท้จริง ซึ่งปวงมนุษย์ทั้งโลกหล้าควรคารวะบูชาด้วยรูป เทียน ดอกไม้และเปลวทองคำอันอร่ามเรือง มิใช่สักแต่เป็นปูนซีเมนต์ที่มีรูปลักษณะคล้ายพระพุทธรูป หลอกให้คนเข้าใจผิดด้วยแผ่นทองที่หุ้มไว้”

พ่อแม่ประเภทนี้เป็นพวกคนชั้นสูงมีเงินทองมากมาย แต่ขาดความรับผิดชอบต่อลูกๆ ที่ตนให้กำเนิดมา คิดเพียงแต่จะหาความสบายส่วนตัว โดยใช้เงินเลี้ยงลูกและคิดว่านั้นเป็นการกระทำที่ดีแล้ว ในที่สุดเด็กก็จะกลายเป็นคนวิาแหวกเก็บกดและเจ็บแค้นพ่อแม่ เนื่องจาก “ความรัก” ที่เขาต้องการไม่ใช่เงินทองข้าวของ แต่เป็นความเข้าใจ ความอบอุ่นจากพ่อแม่ที่จะยื่นให้ พ่อแม่ประเภทนี้ก็เป็นแค่ปูนซีเมนต์หุ้มทอง ไม่มีค่าควรแก่การบูชาอีกต่อไป

ผู้เขียนเสนอทัศนะเกี่ยวกับการแต่งงานว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะการตกลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่กับใครนั้นถือเป็นการผูกพันว่าจะต้องรับผิดชอบชีวิตที่จะมาเกี่ยวข้องกับเราคือคู่สมรสและลูกๆ ดังบทบรรยายที่ว่า

“การแต่งงานของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องง่ายอีกต่อไปแล้ว มันละเอียดอ่อน ล้ำค่า สมัยก่อนถือว่าการแต่งงานคือการขยายพืชพันธุ์ แต่สมัยนี้มากมายหลายคนต้องคิดหนัก เมื่อนึกขึ้นได้ว่าการขยายพืชพันธุ์

**ดังกล่าวนั้นนับเป็นส่วนของการทำลายพืชพันธุ์ด้วย
เช่นกัน”**

กฤษณา อโศกสินยกตัวอย่างครอบครัวที่มีปัญหา คือ ครอบครัว
ของคุณทวีและคุณบุรีว่าเกิดจากความไม่พร้อม ไม่เข้าใจหน้าที่ที่คู่สมรสพึง
มีต่อกัน ฝ่ายชายมีคู่ครองแล้วก็ยังเที่ยวสำมะเลเทเมา มีเมียเล็กเมียน้อย
มากมาย ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ดังนั้นภรรยาจึงต้องไปหาความสุขนอก
บ้านเพื่อประชด เกิดความขัดแย้งและหย่าร้างกัน ผลสุดท้ายลูกจะเป็นผู้ที่
เจ็บปวดจากการกระทำของพ่อแม่มากที่สุด ดังคำพูดของบาลีว่า

**“พ่อเชื่อใจหมดละคะว่า สิ่งที่พ่อแม่ทำกับลูกไม่
ว่าจะตั้งใจหรือบังเอิญก็ตาม มันเป็นความฝังใจ เป็น
รอยจารึกทั้งนั้น ถ้าทำอย่างไม่ดีมันก็คือบาดแผล”**

บาลีและสองเมืองมาจากครอบครัวที่แตกแยก พวกเขาเห็นความ
ล้มเหลวในชีวิตคู่ของพ่อแม่ ดังนั้นเขาจึงโหยหาความรัก ขณะเดียวกันก็
กลัวที่จะมีความรักเพราะไม่แน่ใจว่าตนเองจะสามารถประคับประคองชีวิต
คู่ไม่ย่ำแย่ได้แค่ไหน ดังคำพูดของบาลีว่า

**“บาลีกลัวคะ...กลัวว่าพออยู่ไปนานๆ บาดแผลจะแข็งและ
อาจจะนอกใจเขา”**

คำว่า “บ้าน” ในความหมายที่บาลีและสองเมืองต้องการ คือ
บ้านที่อบอุ่น มีสมาชิกอยู่กันอย่างพร้อมหน้า มีร่องรอยการอยู่อาศัยจริงๆ
เห็นได้จากคำพูดของบาลีว่า

“บ้านที่อบอุ่นนะคะ...ไม่ใช่บ้านที่มีโต๊ะอาหาร
ยาวเหยียดแต่ไม่มีคนนั่ง ห้องรับแขกหรูหราแต่งไว้อย่าง
กับจะออกนิทรรศการ ห้องนอนวิจิตรพิสดารยังกับจะ
แสดงละครสักฉาก”

บ้านของสภาเพื่อนของสองเมืองเป็นบ้านที่เขาโหยหาเพราะ

“ภายในครัวเรือนหลังนี้มีได้เป็นระเบียบเรียบร้อย
อย่างบ้านเขาเอง มีข้าวของสารพัดแอดออยู่สารพัดตาม
ชั้นและโต๊ะ ตามตู้และหิ้งเหมือนบ้านไทยโบราณ แต่ข้าว
ของเหล่านั้นได้ปรุงแต่งให้ห้องหับต่างๆ นี้แลเห็นเป็นบ้าน
ซึ่งมีชีวิตจิตใจ ไม่ใช่บ้านติดลูกไม้อย่างบ้านเขา”

ครอบครัวของนางลำพูเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ตรงข้ามกับครอบครัวของสอง
เมืองอย่างสิ้นเชิง

“นางลำพูเป็นแม่ที่ประเสริฐ เธอไม่มีความรู้
สูงส่งอย่างใด...แต่ครอบครัวนี้เป็นครอบครัวที่อบอุ่น
ที่สุดเท่าที่พึ่งหาได้ในเมืองหลวง ความเป็นอยู่ไม่ใช่ออ่า
สุดหรู ราบและเรียบ หากมีวินัยอยู่ในเนื้อหา ซึ่งก็ไม่
ถึงกับตึงเครียดเกินไป”

กฤษณา อโศกสินพยายามแสดงให้เห็นว่าชีวิตการแต่งงาน
ต้องการความศรัทธาในความรัก มีความเข้าใจกันเป็นสำคัญ เห็นได้จาก
การที่บาลีและสองเมืองแต่งงานกันได้เพราะเขามีพื้นฐานมาเหมือนกัน มี
ประสบการณ์จากพ่อแม่ซึ่งเป็นบทเรียนให้เขาทั้งสองไม่หลงไปกับความ

ผลิตเพลินทางเพศระหว่างหญิงชาย แต่เป็นการสนองอาการ “ขาดรัก” มากกว่า เห็นได้จาก

“กระสันสวาทระหว่างเพศจะน้อยกว่า
ความรู้สึกซึ่งต่างก็ตระหนักรู้ว่าตนนั้นได้เพื่อนแท้ เพื่อน
ซึ่งเป็นขั้วลบเหมือนกัน และขั้วลบทั้งสองนั้นได้วิ่งเล่น
เข้าสู่กัน ดูกิ่งกันเข้าไว้แนบแน่นราวกับรั้วแม่เหล็ก”

และ

“หนุ่มสาวทั้งคู่มิได้เพลินกลโลภก็ย่ำ เท้ากับขูด
รากถอนโคนไขว่หาสิ่งที่ลึกซึ้งและลึกล้ำกว่านั้น”

นอกจากจะต้องศรัทธาในความรักและเข้าใจต่อกันแล้วชีวิตคู่ยัง
ต้องการความอดทน ดังที่ วีรบรรณเจ้านายเก่าของบาลีบอกไว้

“มากซี...มากเขี้ยวละ ต้องถนอมกลม่อม
เกลี้ยงฟุ่มพึกเหมือนเด็กอ่อนตลอดเวลาเลย แต่เราก็กต้อง
อาศัยอีกฝ่ายร่วมมือกับเราด้วยจะทำให้สำเร็จเพียงคน
เดียวไม่ได้ คือถ้าเราพยายามเข้าใจเขาเขาก็ต้องพยายาม
เข้าใจเราเหมือนกัน”

บาลีมีประสบการณ์พอตัวจึงเรียนรู้และเข้าใจว่า

“เมื่อก่อนเคยคิดว่าถ้าไม่พอใจก็เลิกแหละนะ
แต่เดี๋ยวนี้คิดใหม่แล้ว คิดว่าจะพยายามใช้ความอดทน

และความเข้าใจให้มากที่สุดจะไม่มีวันหย่ากับเขาเป็นอันขาดไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น ถ้าเขาอยากหาเศษหาเลยและไม่มาระรานเราก็จะให้เขาหา ถ้าจะหย่าก็หมายความว่าได้อัดทนถึงที่สุดแล้วและไม่มีทางเลือกอื่น”

ข้อคิดอีกด้านหนึ่งคือเรื่องบุคคลที่สามในชีวิตคู่ ไม่ว่าจะเป็นหญิงชาย หรือญาติก็ทำให้ชีวิตคู่พังทลายได้ กรณีของบาตีที่ไม่แต่งงานกับอมรรก็เกิดจากอมรรมีญาติมากและทุกคนก็ต้องพึ่งเขาจนบาตีไม่แน่ใจว่าอมรรจะมีความรักเหลือเฟือแผ่มาถึงเธอหรือเปล่า ส่วนสองเมืองแม่จะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องรามและยามปลอดภัยแต่เขาก็แยกแยะได้ มีขอบเขตในการช่วยเหลือโดยไม่ให้กระทบกระเทือนครอบครัวของเขาเอง

ประเด็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอ คือ หน้าที่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก กฤษณา อโศกสินแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างพ่อแม่สองประเภท คือ ประเภทเป็น ปุณฺณียบุคคลอย่างแท้จริง เช่น พ่อแม่ของสภาที่มีความรักความห่วงใยให้ความอบอุ่นกับลูกอย่างแท้จริงและยังเฟื่อแผ่มาถึงสองเมืองซึ่งเป็นเพื่อนของลูกตนเองอีกด้วย อีกประเภทคือพ่อแม่ที่เหมือนปุณฺณิเมนต์ปิดทอง ซึ่งได้แก่พ่อแม่ของบาตีและสองเมืองที่หาความสุขใส่ตัวกันจนลืมลูกๆ คิดว่าการพาไปอยู่โรงเรียนประจำที่สุดสองเมืองกับบาตีเป็นตัวอย่างของเด็กบ้านแตกที่มีแต่ความเจ็บแค้นชิงชังพ่อแม่ แต่ทั้งสองก็ไม่ได้เสียคนเหมือนกับพี่น้องคนอื่นๆ ความรู้สึกที่สองเมืองมีต่อพ่อแม่ก็นั้นก็เหมือนแม่เป็นคนแปลกหน้า เขาไม่สนิทใจที่จะรับได้ว่าคุณสายทองเป็นแม่ เพราะคุณสายทองไม่เคยทำหน้าที่ของ “แม่” ที่รักลูกเลย ดังคำพูดของสองเมืองที่ว่า

“ไม่ทรอกอา...ผมต้องรับเขาอย่างญาติ
ไม่ใช่อย่างแม่...ผมไม่มีแม่อาจำไม่ได้หรือ”

สองเมืองกล่าวคำพูดที่ออกมาจากความรู้สึกที่กระทบใจคุณสายทองมากกว่า

“ถึงผมพยายามเข้าใจ มันก็สายเสียแล้วไม่ใช่
หรือสะ แม่ทิ้งอะไรไว้ในใจผมมากเกินไป มันฝังอยู่
ลึกจนแกะไม่ออก...ผมกลายเป็นคนที่หาความสุขอะไร
กับใครไม่ได้เพราะแม่เพราะพ่อของผมเองใช่ไหม มัน
เป็นความผิดของผมหรือของใคร”

แต่สองเมืองก็แก้ปัญหาโดยการทำงานสร้างตัว ไม่สนใจพ่อแม่
เงินทุกบาทหาเอง เขาต้องการให้พ่อแม่รู้ว่าแม่ไม่มีพ่อแม่เขาก็ไม่ได้ตกต่ำ
เป็นการตอกย้ำความรู้สึกเกลียดชังให้พ่อแม่ได้เข้าใจและสำนึกดังนี้

“เขาได้พิสูจน์ให้ทั้งพ่อและแม่รู้แล้วว่าเขาไม่
ต้องการพ่อแม่ที่สักแต่สพรสกันเพื่อให้ลูกเกิดมา แล้ว
ต่างคนต่างไม่รู้จักหน้าที่รับผิดชอบไม่ว่าจะทำไปด้วย
ความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เขาอาจจะไม่เหยียดกรียม
เท่าไรโดยธรรมชาติแต่เขาก็เหยียดแล้วในเวลานี้ ใครเป็น
คนทำให้เขาเหยียด ใครเป็นคนทำให้เขากระด้าง ใครเป็น
คนทำให้เขาเป็นคนดิบ ”

ส่วนบาตีเมื่อครอบครัวแตกแยกก็ไม่รู้จะหันหน้าไปพึ่งใครจึงใช้ชีวิตตามที่ใจปรารถนาโดยไม่ฟังคำแนะนำสั่งสอนจากแม่ แต่บาตีก็โชคดีที่ปรับปรุงตัวเองได้ในตอนหลัง

สกรรจ์ เรื่องราม ยามปลอด เป็นตัวอย่างของเด็กบ้านแตกที่มีชีวิตแตกสลายไปด้วย พวกเขาเอาความหลังมาเป็นเครื่องบ่อนทำลายตัวเอง ทำให้ชีวิตแตกเหลวจนไม่สามารถแก้ไขได้ สกรรจ์เหมือนกับสองเมืองและบาตีตรงที่ “มีความหลังเหมือนกันและพร้อมกัน” ทั้งสาม “เกือบจะเรียกได้ว่าเติบโตขึ้นในโรงเรียนประจำซึ่งพ่อแม่เอาไปเหวี่ยงไว้” สกรรจ์ต่างจากสองเมืองตรงที่เขาอ่อนแอและนำอดีตมาทำร้ายตัวเองให้ตกต่ำจมนิน ดั่งคำพูดของบาตีที่ว่า “เขาเอาความทุกข์ไปใช้อย่างไม่เข้าเรื่องจริงๆ”

สกรรจ์คิดเหล่านั้นเป็นดับแฉิ่งระยะสุดท้าย แต่ด้วยความรู้สึกคับแค้น ชิงชัง น้อยใจว่าเหตุใดพ่อแม่จึงปล่อยให้เขาอยู่อย่างอ้างว้างคนเดียว เขาจึงสรุปกับคุณนรีว่า

“พ่ออย่ามาทวงน้ำให้ขุ่นอีกเลย ผมกำลังจะ
ลิ้ม กำลังจะตาย ขอให้ผมได้ตายอย่างสงบและขอให้
ได้ตั้งจิตอธิษฐานว่าเราอย่าได้เกิดมาเป็นพ่อแม่ลูกกันอีก
เลยทุกๆชาติ”

ส่วนเรื่องรามและยามปลอดกลายเป็นคน “กร้านโลก” สภาพแวดล้อมและบรรยากาศรอบตัวได้หล่อหลอมให้พวกเขาตื่นรนเอาตัวรอด มีจิตใจหยาบกระด้างไม่รู้จักบาป-บุญ ไม่ว่าจะเรื่องการขโมยของ การติดยา พுகปลดได้อย่างหน้าตาย แม้กระทั่งการเอาปืนมาจี้พ่อของตัวเอง โดยไม่รู้สึกรู้สีกคิดและเย็นชามาก เขาบอกพ่อว่า

**“พ่อรู้เหมือนกันหรือว่าพ่อไม่มีความหมาย...
นี่นะพ่อ ความจริงพ่อนะไม่มีความหมายมานาน
แล้ว”**

แม้ว่ากฤษณา อโศกสิน จะสะท้อนให้เห็นการละเลยหน้าที่ของพ่อแม่ที่พึงปฏิบัติต่อลูก ทำให้ลูกปวดร้าว แต่ผู้เขียนก็ได้แสดงความคิดเห็นแก่พ่อแม่ด้วยว่าจะเกิดจากเหตุการณ์บังคับ ทุกคนมีเหตุผลในการกระทำของตัวเอง ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ถูกในสายตาของคนอื่นก็ได้

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้แทรกคติเกี่ยวกับชีวิตไว้ว่าชีวิตของเขานขึ้นอยู่กับกรรมที่ทุกคนทำไว้ ผลกรรมจะต้องกลับมาสนองเข้าไม่ว่าวันใดก็วันหนึ่ง เห็นได้จากตอนที่คุณบุรีเสียใจที่บาไลใช้ชีวิตอย่างเสเพล คุณสายทองก็คิดว่า

**“มันเป็นกงกรรมกงเกวียนอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้ เธอสรรเสริญความยุติธรรมของธรรมชาติยิ่งนัก
หากธรรมชาติไม่ประเสริฐเช่นนี้ คนบางคนก็อาจจะเลอ
เลิศโดดเด่นสมบูรณ์แบบจนไม่เหลือความดั่งใจใดๆ เจือ
จานให้มนุษย์อีกเลยก็ได้”**

หรือตอนที่บาไลถูกอมรใส่ร้าย คุณบุรีก็รู้ดีที่คงเป็นเพราะคนได้เคยทำร้ายจิตใจของผู้หญิงไว้มาก ผลกรรมก็เลยตกอยู่ที่ลูกสาวของตน ดังที่บุรีพูดกับสองเมืองว่า

**“อาศัยว่าทุกอย่างที่เข้ามาแปดเปื้อนชีวิตอา
เกิดจากการสำสอนของอาเอง ผู้หญิงทั้งหลายคงแข่ง
เอาไว้มันไม่รู้เลยมาคอกอยู่กับลูกหมด”**

สองเมืองกล่าวกับบาติว่าการกระทำของเรื่องรามและยามพลอดที่
เข้ามาปล้นบ้านของเขานั้น เมื่อถูกจับก็เป็นกรรมของทั้งสองเอง เขาเลือกที่
จะทำร้ายตัวเอง ดังคำพูดว่า

**“คนเรามีกรรมเป็นของตัวเอง...ใครทำกรรม
อะไร คนนั้นก็จงรับไว้เองเถอะไม่มีใครช่วยได้”**

การกระทำต่างๆ ที่พ่อแม่สร้างไว้จะเป็นผลกรรมสืบต่อไปให้
ลูกหลาน ดังที่สองเมือง บาติ สกรรจ์ เรื่องราม ยามพลอด ต้องทนรับ
กรรมนั้นทั้งทางกาย และทางจิตใจ ดังบทบรรยายว่า

**“สองเมืองไม่เคยใส่ใจเรื่องกรรมมาก่อนก็จริงแต่ก็
ไม่ถึงกับไม่เชื่อเสียเลยทีเดียว เพราะเมื่อหวนนึกถึงห้อง
ต่างมารดาของเขาทุกคนโดยเฉพาะที่เป็นหญิงก็หาได้มี
ความสุขในชีวิตสักน้อยหนึ่งไม่ แต่ละคนทุกข์ทรมานเหมือน
ถูกสาป กระเสือกกระสนไปเรื่อยๆ ราวกับถูกไฟลวก”**

ยิ่งกว่านั้นตัวผู้ทำเองคือพ่อแม่ก็ต้องชดใช้กรรมที่ตัวเองทำและรับ
ผลกรรมที่ลูกของตนสร้างขึ้นมามีด้วย อย่างเช่นตอนนี้ทั้งคุณทวี คุณบุรี คุณ
สายทองต่างก็เป็นคนแก่ที่ “เหงา” ไม่มีลูกหลานดูแลเท่าที่ควร เนื่องจาก
ตนเคยทอดทิ้งพวกเขามาก่อน ดังที่คุณสายทองกล่าวว่า

**“กรรมใดใครก่อใครคนนั้นก็ต้องรับไปเป็น
กรรมตา แม่เองแม่ก็รับกรรมที่ตัวเองก่อเหมือนกัน”**

สำหรับคุณทิวี่ซึ่งเคยเป็นหนุ่มปราดเปรียวมีผู้หญิงห้อมล้อม
มากมาย แต่บัดนี้กลับตรงข้าม

**“ความร่ำรวยที่เคยมีโขกข่มในวัยต้นดูจะถูก
ลงโทษให้เหลือแต่ความหม่นหมองหนักหนาในวัย
ปลาย”**

ความอ่อนล้าทำให้คุณทิวี่ไม่รู้สึกริษยาในร้ายกับปัญหาของใคร
ดังเช่น “เราคิดเสียว่ากรรมของใคร ใครก็รับเอา” และการที่คุณทิวี่โดน
ลูกของเรื่องรามด่าว่า “ไอ้ตาแก่บ้า” “ไอ้แก่” เป็นผลกรรม ทำให้คุณทิวี่
ต้องเจ็บอยู่ลึกๆ ภายในใจ ซึ่งเกิดจากเขาไม่เคยให้ความอบอุ่นแก่ลูกหลาน
ดังนั้นเขาจึงไม่ได้รับความอบอุ่นจากลูกหลานเช่นเดียวกัน

บาติเป็นตัวละครที่เข้าใจผลกรรมได้ดีขึ้นเมื่อเธอมีลูก เธอได้
ตระหนักถึงความรักอันยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก บาติเข้าใจว่า

**“มนุษย์ทุกคนคงรักลูกสุดซึ่งเหมือนกันทั้งนั้น
เพียงแต่ว่าใครจะมีโอกาสได้แสดงความรักแค่นั้นเท่า
นั่นเอง”**

บาติสำนึกได้ว่าถึงอย่างไรแม่ก็มีพระคุณ เราทำไม่ดีกับท่านไว้
อย่างไรผลกรรมก็จะสนองตอบเราเช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า

“บางองค์ได้สำนึกแล้วก็ยังเสียวๆ อยู่ทุกทีที่นึก
ว่าถ้าผลกรรมมีจริงเวลาเรามีลูกลูกเราจะทำกับเราอย่าง
ที่เราทำกับพ่อแม่หรือเปล่าก็ไม่ทราบ”

กมลลาบอกบาติว่า

“พ่อแม่รักเราแค่ไหนเราก็คงจะไปรู้เอาตอนนั้น
ถ้าเขาไม่อยู่ในโอวาทเราก็คงเสียใจและรู้ถึงความเสียใจ
ของพ่อแม่เวลาที่เราไม่อยู่ในโอวาท”

ผู้เขียนเสนอทรรศนะผ่านคำพูดของบาติว่าธรรมชาติสร้างคนมา
อย่างยุติธรรมมีกฎเกี่ยว-ก่าเกี่ยวแห่งชีวิตอย่างเหมาะสม ใครทำกรรมไว้
ก็จะได้รับการลงโทษจากธรรมชาติ ดังนี้

“มนุษย์ทุกคนเคยถูกรรรมชาติลงโทษทั้งนั้น
ไม่ว่าจะคิดน้อยคิดมาก สำนึกผิดหรือไม่สำนึก คนที่พอ
สอนได้ธรรมชาติก็จะมีข้อเตือนใจ ส่วนคนที่สอนยากก็
อาจถูกลงโทษถึงพริกถึงขิงไปเลย เช่นว่า เวลาเราเป็น
ลูกเราคือกับพ่อแม่พอเวลาเราเป็นพ่อแม่ธรรมชาติก็
ลงโทษให้ลูกคือกับเราบ้าง เพื่อให้เราเสียใจ เจ็บปวด
ทดแทนกับที่เราเคยทำพ่อทำแม่มาแล้ว”

อย่างไรก็ตาม กฎของ อโศกสินก็ยังเชื่อมั่นถึงความผูกพันของ
ครอบครัวในสังคมไทย ผู้เขียนไม่ได้ตำหนิพ่อแม่ที่มีลักษณะเหมือน ปูน
ปิดทอง โดยแสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไปแต่ละคนมีเวลาและโอกาส ที่

จะเรียนรู้ชีวิตมากขึ้น สัญชาตญาณของความเป็นพ่อแม่ก็จะปรากฏ พ่อแม่จะกลายเป็นผู้ที่เจ็บปวดต่อการกระทำและชีวิตที่ตกต่ำแหลกเหลวของลูกมากที่สุด **“ไม่มีอะไรในชีวิตคนเราจะขอซ้ำเท่ากับการที่ถูกพาเอาแต่ความผิดหวังมาให้หอรอกพ่อแม่”** สิ่งนี้เป็นการชดใช้กรรมของพ่อแม่นั่นเอง

วัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องเพศเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนนำมาเสนอไว้ในเรื่องนี้ บาลีเป็นตัวแทนของผู้ที่ได้รับอิทธิพลในเรื่องเพศจากตะวันตกได้ชัดเจนที่สุดทำให้เธอไม่ให้ความสำคัญกับการรักนวลสงวนตัวมากนัก ถ้าพอใจก็อยู่ด้วยกันถ้าไม่พอใจก็แยกทางกันไป เห็นได้จากคำพูดของบาลีกับพ่อว่า

“บาลีผ่านผู้ชายมามั่งแล้ว สมมติว่าบาลีอยู่กับเขาไม่ได้บาลีก็เลิก”

การที่บาลีไปอยู่บ้านสองเมืองก่อนแต่งงานก็แสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้ผูกมัดอยู่กับประเพณีไทยเลย แต่บาลีก็มีกรอบของตัวเองเช่น เมื่อเธอตัดสินใจแน่วแน่ว่าจะไม่แต่งงานกับอมร เธอก็จะไม่มีอะไรกับอมรอีก

ภคยูนิยาม อโศกสินไม่ได้ตำหนิเรื่องความไม่บริสุทธิ์ก่อนแต่งงาน เห็นได้จากการที่สองเมืองสามารถยอมรับบาลีได้แม้จะรู้ว่าเธอผ่านผู้ชายมาหลายคนแล้ว เพราะเขาคิดว่าทุกอย่างอยู่ที่ใจมากกว่า คุณบุรีเสียวอีกที่ยังเป็นคนรุ่นเก่าหัวโบราณที่ทนไม่ได้กับการกระทำเช่นนี้ ผลสุดท้าย **“เขาจะต้องได้พบกับสิ่งที่เขาปรารถนามาจากลูกของเขาเอง”** เพราะว่า **“พ่อแม่จะตวาดลูกได้อย่างไรถ้าบังเอิญสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตนเองก็เคยปฏิบัติ”** ผู้เขียนแสดงให้เห็นหัวอกของพ่อแม่ว่า

“หัวใจของพ่อแม่ฉันถึงอย่างไรก็เต็มไปด้วย
ความฝันสูงส่งเกี่ยวกับบุตร... การที่จะบังคับให้ยอมรับ
สภาพโดยง่ายว่าบุตรสาวของคนสิ้นความผูกพันหรือ
ผ่านความรักใคร่ใคร่โดยพฤตินัยมาแล้วสิบๆ ครั้ง ก็
ย่อมเป็นเรื่องยากเย็นอยู่นั่นเอง”

จากคำพูดดังกล่าวอาจจะไม่นับได้ว่ากฤษฎณา อโศกสินกำลัง
เรียกร้องสิทธิให้แก่ผู้หญิงว่าผู้ชายไม่ควรปิดโอกาสของผู้หญิงอีกต่อไป
ผู้หญิงควรจะสามารถทำอะไรได้อย่างอิสระไม่ควรฝังตัวอยู่กับอดีตอีก
ต่อไป เรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ถึงอย่างไรผู้เขียนเองก็ไม่ได้ชื่นชมกับ
การกระทำแบบนี้สักและยังเห็นว่าคนไทยยังให้ความสำคัญกับเรื่อง
พรหมจรรย์อยู่ ดังนั้นทางออกที่ดีที่ผู้ชายเสนอก็คือให้บาลีสำนึกถูกผิดด้วย
ตัวเอง ดังปรากฏคือ

“หล่อนนี่ก็อยากให้คนอื่นๆ ได้รู้จักกลับตัว
เหมือนหล่อน ชีวิตสำส่อนหมดระเบียบนั้นไม่ดีอะไรมัน
เหมือนหมดเกียรติ เสื่อมศักดิ์ศรีโดยสิ้นเชิง นึกนอนกับ
ใครก็นอน นึกจะเลิกก็เลิก เสาะแสวงหากันใหม่ต่อไปอีก
นานไปจนตนเองนั้นจะค่อยๆ รู้สึกว่าตนนั้นโสโครกขึ้น
ทุกวัน เป็นผู้ที่ไม่สมควรที่ใครจะอยู่ร่วมด้วย”

กฤษฎณา อโศกสินสร้างตัวละครให้มีลักษณะเหมือนมนุษย์จริงๆ
เป็นธรรมชาติ มีชีวิตชีวา ตัวละครแต่ละตัวมีทั้งด้านดีและด้านร้าย ผู้เขียน
แสดงให้เห็นแง่มุมต่างๆ ของชีวิตที่ไม่ได้มีอคติตัดสินว่าคนไหนดีคนไหน

แล้ว แต่ผู้อ่านก็จะพิจารณาได้จากพฤติกรรมที่ตัวละครนั้นแสดงออกมา ตัวแสดงแต่ละตัวมีเหตุผล และผู้เขียนก็ถ่ายทอดออกมาได้อย่างงดงามทุกแง่มุม เรื่องนี้ผู้เขียนแบ่งตัวละครออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มพ่อแม่ ได้แก่ คุณบุรี คุณทวี และคุณสายทอง และกลุ่มลูก ได้แก่ สองเมือง บาลี สกรรจ์ เรื่องราม ยามปลอดภัย

ตัวละครในกลุ่มพ่อแม่มีพฤติกรรมที่ทอดทิ้งลูก มีสามีภรรยาหลายคนและไม่สนใจครอบครัวที่ตนสร้างขึ้นมา ทั้งคุณบุรี คุณทวี และคุณสายทองต่างก็มีข้ออ้างในการกระทำของตน อีกทั้งยังไม่ยอมรับว่าสาเหตุของเรื่องราวเกิดจากพวกตนทั้งสิ้น ดังที่บาลีคิดว่า

“ต่างคนต่างก็นึกว่าตัวเองทำดีที่สุดแล้ว พ่อแม่ทั้งของเขาและของหล่อนต่างก็คิดว่าตนมีความจำเป็นที่จะต้องเป็นไปเช่นนั้นจึงหวังว่าลูกควรอภัยและเข้าใจ ส่วนลูก คือ เขา หล่อน และเลยไปถึงสกรรจ์ก็ได้แต่ขบขันใจความจำเป็นของผู้บังเกิดเกล้า”

ตัวละครกลุ่มลูกทุกคนจะมีปัญหาเพราะเป็นเด็กบ้านแตก ผู้เขียนแสดงให้เห็นความรู้สึกของลูกที่มีต่อพ่อแม่ และความแตกต่างในการเลือกทางชีวิตของเด็กแต่ละคน บาลีและสองเมืองเป็นตัวอย่างของคนที่ไม่ยอมให้ “บาดแผล” ในจิตใจมาเป็นอุปสรรคในการบั้นทอนชีวิตและขัดขวางโอกาสของตัวเอง ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าบาลีซึ่งเป็นตัวเอกที่เคยมีชีวิตที่ยุ่งเหยิงและไม่ใช้สาวบริสุทธิ์ตามแบบฉบับ อีกทั้งยังมีจิตใจเจ็บแค้นชิงชังพ่อแม่ แต่ขณะเดียวกันเธอก็รู้จักเอา ตัวรอด เข้าใจชีวิต ไม่ปล่อยตัวไปกับสิ่งที่จะชักนำให้ตกต่ำ ด้วยวัยและประสบการณ์ที่มากขึ้นทำให้บาลี

ปรับปรุงตัวเองพร้อมที่จะเข้าใจและให้อภัยคนอื่น ส่วนสองเมืองแม้ว่าจะรูปหล่อแต่ก็เป็นเสียผู้หญิง เอาแต่ใจตัว แข็งกระด้าง เย็นชา และ “หิวรัก” เหมือนกับบาลี แต่เขาก็เป็นช่างเฟื่องเชือกเคียวของคุณทวี เป็นคนที่มีพื้นฐานจิตใจดี รู้จักสร้างตัวเพื่อกลมกลืนรอยร้าวในจิตใจจากการถูกทอดทิ้ง ในทางกลับกันหากเปรียบเทียบกันแล้ว สกรรจ์ เรื่องราม ยามปลอด ก็แตกต่างไปโดยสิ้นเชิง พวกเขาเลือกที่จะทำให้ชีวิตตกต่ำ มัวแต่โทษชะตากรรมและพ่อแม่อย่างเดียวโดยไม่ตระหนักว่าคนเราสามารถแก้ไขชีวิตของตนได้ แม้อคิดจะไม่คิดแต่ปัจจุบันเราเลือกทางชีวิตของเราได้ พวกเขาขาดการพิจารณาไตร่ตรอง ผลสุดท้ายคือสกรรจ์ต้องจบชีวิตลงด้วยวัยอันไม่สมควร ส่วนเรื่องราม ยามปลอดก็ต้องติดคุก เรื่องรามทิ้งลูกสองคนให้เป็นเด็กขาดรักเหมือนที่เขาเคยประสบมาเป็นวัฏจักร

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนแสดงให้เห็นการพัฒนาบุคลิกภาพของตัวละครแต่ละตัว ทำให้เห็นชีวิตจิตใจของทุกคนได้อย่างชัดเจน เช่น สองเมือง จากเดิมที่เคยคิดว่าตนเองเป็นคน “ไม่มีแม่” เมื่อมีความสับสนเรื่องบาลี เขาก็ตัดสินใจโทรหาคุณสายทองเพราะคิดว่า “ไม่มีใครดีกว่าแม่อีกแล้ว” และเขาก็พบว่าแม่เป็นคนที่มีหัวใจเขาที่สุด เขาเริ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อแม่ตั้งแต่นั้น บาลีก็เช่นกันเมื่อก่อนเธอจะไม่สนใจไม่เชื่อฟังพ่อแม่เลย ทำอะไรตามใจตัวเองทุกอย่างและฝังใจว่าพ่อแม่ไม่รักเธอ แต่เมื่อเวลาผ่านไปบาลีได้เรียนรู้ถึงเหตุผลของการกระทำของพ่อแม่รวมทั้งได้เห็นความสลับเหลวในชีวิตของท่านทั้งสอง ประกอบกับบาลีมีลูกเธอจึงตระหนักถึงความรักที่พ่อแม่มีให้เธอ ทำให้บาลีเข้าใจและให้อภัยบุญพาวีทั้งสอง คุณบุรีในฐานะที่เป็นพ่อก็มีการพัฒนาพฤติกรรม คือ จากเดิมที่ไม่เคยสนใจครอบครัวไปมีบ้านเล็กบ้านน้อย เมื่อบาลีเตือนสติและประกอบกับบทเรียนจากลูกทั้งชาย

หญิงทำให้คุณนุรีเปลี่ยนมาเป็นคนรักบ้าน เอาใจใส่ภรรยาและลูกมากขึ้น ส่วนคุณสายทองเดิมไม่สนใจลูกเท่าที่ควรก็สำนึกได้ว่า

“เป็นความผิดของแม่เอง... ที่ไม่ได้ทำหน้าที่
แม่เหมือนแม่คนอื่น... แม่สำนึกได้ทุกครั้ง เพียงแต่แม่
เอาคืนไม่ได้ ถ้าแม่เอาคืนได้... ถ้ามีอำนาจเรียก
ความหลังคืนมาได้ แม่จะเอาคืน และตั้งคนใหม่เป็นแม่
ที่ดี”

ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวเอง และความไม่เข้าใจกันของคนต่างวัยที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้นมา แต่ทุกอย่างก็คลี่คลายได้เมื่อเวลาผ่านไป เพราะทุกคนมีประสบการณ์ได้เรียนรู้ชีวิตมากขึ้น และมีวุฒิภาวะมากขึ้นด้วย...

กฤษณา อโศกสินมีศิลปะในการใช้ภาษาได้อย่างงดงาม การเลือกใช้ถ้อยคำเป็นไปอย่างประณีตให้ความหมายลึกซึ้งกินใจ ทำให้เห็นภาพความรู้สึกสะท้อนใจต่างๆ มีการใช้สัญลักษณ์และความเปรียบเพื่อเน้นความหมาย เริ่มตั้งแต่ชื่อเรื่อง ปูนปิดทอง ซึ่งหมายถึงพ่อแม่ประเภทหนึ่งที่เป็นได้แค่ปูนซีเมนต์ปิดทองไม่มีค่าควรแก่การเคารพบูชา

“บ้านติดลูกไม้” หมายถึง บ้านที่ใหญ่โตหรูหรา แต่ไม่มีความสุข เช่นเดียวกับที่สองเมืองเรียกแม่ของตนว่า “คนติดลูกไม้” ซึ่งหมายถึง คนที่มีตระกูลสูง เป็นผู้ดี มีชีวิตหรูหรา ฟุ่มเฟือย เปลือกนอกเป็นคนมีความสุข แต่ลึกๆ แล้วก็ลึ้มเหลวในชีวิต

นอกจากนี้จากคำพูดของคุณสายทองที่ว่า

“บ้านจัดสรรเดี่ยวนี้อีกมีปัญหาเรื่องน้ำ เรื่อง
ท่อระบายน้ำ คุณสายทองพูดอย่างเหน้อยแทนว่า ฉัน
รำคาญคนบ้านเราจังนะ คือ เขาเอาแต่สร้าง เทปูน เท
คอนกรีต เขาไม่ยักใช้สมองคิดถึงสภาพได้ปูน ได้
คอนกรีตที่เขาเทกันเลยว่ามันจะไปรั้งมันจะตันแค่นี้ไหน”

บ้านจัดสรรที่สร้างเปรียบได้กับการสร้างครอบครัว การมีลูก
บ้านที่สักแต่เทปูน เทคอนกรีตก็พังเร็ว ก็เหมือนกับครอบครัวที่พ่อแม่สัก
แต่ให้กำเนิดลูกแล้วทอดทิ้ง ไม่สนใจจะเลี้ยงดู ให้วัตถุแต่ขาดความรัก
ความอบอุ่น ไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้เป็นลูกก็พาให้ครอบครัวนั้นล่มสลายได้

นอกจากนี้ในด้านการใช้คำผู้เขียนยังได้ใช้คำธรรมดา ตรงๆ มี
ความหมายทั่วไปมาใช้แสดงความรู้สึกเพื่อให้ชัดเจนขึ้น เช่น

“ทั้งสองเมือง สวรรค์ และบาปี้ เกือบจะเรียก
ได้ว่าเติบโตขึ้นในโรงเรียนประจำที่พ่อแม่เอาเขาไป
เหวี่ยงไว้”

“ทั้งเขาและหล่อนไม่เคยไม่ได้สิ่งที่อยากได้
ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีราคาเพียงใด แต่หล่อนและเขาก็ยังหิว
เสมอ”

“เนื่องจากคุณสายทองได้ฟังความร้ายรานไว้
กับหัวใจของบุตรชายนานนักหนาแล้ว”

ผู้เขียนได้ใช้ความเปรียบมากมายเพื่อทำให้ชัดเจนขึ้น เช่น

“บ้านที่อบอุ่นนะคะ...ไม่ใช่บ้านที่มีโต๊ะอาหารยาวเหยียดแต่ไม่มีคนนั่ง ห้องรับแขกหรูหราแต่ไว้อย่างกับจะออกนิทรรศการ ห้องนอนวิจิตรพิสดารยังกับจะแสดงละครสักฉาก”

“แม่เองก็เป็นสมุดสองเล่มนั่น เล่มแรกสะอาด ไม่มีแม่ชื่อเจ้าของสมุด ข้างในก็ขาว ไม่มีรอยยับแม้สักนิด แต่ก็ไม่มีการบันทึกอะไรเลยเหมือนกัน ตรงกันข้ามกับสมุดเล่มหลังบันทึกไว้อันเต็มไม่มีที่ว่าง...ถ้าเจ้าของใส่ใจใช้ถึงจะเป็นสมุดใช้แล้ว แต่ก็ให้ความรู้สึกกับคนที่เปิดอ่านจริงไหม”

เรื่องนี้มีการใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกและสะเทือนใจ เช่น

“บาลีอยากจะตะโกนบอกพ่อแม่ทุกคนว่า ขอให้สวดส่งดูแลหัวใจน้อยๆ ของชีวิตที่ตนทำให้เกิดด้วย”

“หล่อนเองก็ปรารถนาสิ่งนั้น...มันเหนือกว่ารักกว่าใคร...กว่าพูดคุยหยอกเอนชั่วคราว...มันต้องยิ่งใหญ่โอฬาร ต้องดับหิวดับโหย และดับความหนาวเหน็บที่เกาะกินชีวิตมาตลอดชีวิต”

“ลูกนำกับลูกมดอีกสองคนนะคะพ่อ ลูกของ
พ่อ... ลูกผู้หญิง...อย่าให้ชีวิตแกแตกสลายเหมือนบา”

นอกจากนี้ในบทบรรยายผู้เขียนยังได้แทรกข้อคิด มีสาระ ใช้คำที่แสดงถึง
ความหนักแน่น

“บาลีมีพิธีมานะคิดตัวอยู่เสมอ คือ แม้จะพบ
วิบากในชีวิตเพียงใด สิ่งทีหล่อนหมายมาดอย่างสูงคือ
การช่วยตัวเองในทางที่เหมาะสมที่ควรไม่ให้ผู้ใดเหยียบย่ำ
ได้”

“และทีหล่อนเพียงแต่พยายามรักษาความดีที่
ตนมียูไว้ไม่ให้แหลกมลายตามของเหลวไปเท่านั้นเอง
บาลีจึงพยายามมีความถูกต้องในความผิด มีความเข้มแข็ง
ในความอ่อนแอ พยายามดำรงตนไว้ด้วยแรงขาของ
ตนเอง”

ปฐนปิดทอง ได้เสนอปัญหาครอบครัวในหลายแง่มุม เพื่อให้เห็น
ว่าปัญหาต่างๆ เกิดมาจากความไม่เข้าใจกันของคนสองวัย ต่างคนต่างมี
ข้ออ้างและโทษคนอื่น โดยไม่ได้พิจารณาว่าตนเองนั้นก็เป็น “ผู้ก่อ”
ปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น กฤษณา อโศกสินได้ใช้ฝีมือการประพันธ์ที่ ยอด
เยี่ยมถ่ายทอดชีวิตอันยุ่งเหยิงของตัวละครแต่ละตัวได้ถึงแก่นแท้เพื่อเป็น
บทเรียนให้แก่พ่อ แม่ ลูกทุกคนให้เห็นความเจ็บปวดและขมขื่นในหัวใจ
ของพ่อแม่รวมทั้งลูกด้วย แม้ว่าทุกคนต่างเป็นผู้มีส่วนร่วมในความเจ็บปวด
นั้น ผู้เขียนก็ไม่ได้ตำหนิว่าใครเป็นผู้ผิดอย่างแท้จริง การแก้ปัญหาชีวิตไม่

ควรทำด้วยการประชด เพราะชีวิตเป็นของมีค่า ต้องค่อยๆ เรียนรู้แก้ไข
เปิดใจให้กว้างและเป็นธรรมชาติ นอกจากนั้นผู้เขียนยังสะท้อนว่าในที่สุดแล้ว
พ่อแม่ก็นั่นย่อมเป็นผู้ที่รับรู้ความเจ็บปวดและเป็นที่พึ่งที่ดีที่สุดของลูกโดยใช้
ประสบการณ์ที่ผ่านชีวิตมานาน กฤษณา อโศกสินเตือนสติและวิงวอนพ่อ
แม่ประเภท ปูนปิดทอง ให้นำใจมาสนใจจิตใจของลูกบ้าง เพื่อว่าในชีวิต
จริงเราจะได้ไม่ต้องเผชิญกับชีวิตที่ขมขื่นปวดร้าวเช่นที่ตัวละครในเรื่อง
ดั่งนั้นเรื่อง ปูนปิดทอง จึงเป็นนวนิยายที่มีคุณค่าในฐานะที่เป็นงานเขียน
สะท้อนสังคม เพื่อพ่อแม่ และลูกๆ ทุกคน

สถาบันวิทย์บริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เส้นไหมสีเงิน: ภาพสะท้อนครอบครัว

เส้นไหมสีเงิน ของ ว. วินิจฉัยกุล เป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนมุ่งเสนอความคิด ความรู้สึก และสภาพของคนชราในยุคปัจจุบันที่สภาพครอบครัวขยายค่อยๆ เปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้เขียนได้มุ่งเสนอแนวคิดที่สำคัญ คือ การเลี้ยงลูกของพ่อแม่โดยเน้นว่าการรักลูกอย่างไม่ถูกทางก่อผลเสียให้แก่เด็กและส่งผลกระทบต่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นพ่อคนแม่คนในที่สุด

เส้นไหมสีเงินเป็นเรื่องของชีวิตของคุณชายคนหนึ่งอายุประมาณ ๗๐ ปี ทั้งๆ ที่ร่ำรวยแต่ก็ต้องพบกับสภาพที่ลูกหลานไม่ให้ความสำคัญไม่เข้าใจและทำให้คุณชายไม่มีความสุข เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวของคุณตาอีกคนหนึ่งที่มีฐานะปานกลาง แต่ลูกหลานให้ความเคารพเป็นอย่างดีและเป็นครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นเป็นอย่างมาก

ตัวละครเอกของเรื่องนี้ คือ คุณชายบุหงา มีลูก ๔ คนออกเรือนไปหมดแล้ว มีหลานอีก ๘ คน คุณชายไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวของลูกแต่ละคนก็ไม่มีมีความสุข ในที่สุดคุณชายต้องกลับมาอยู่บ้านเดิมของตน มีเพื่อนบ้านคือครอบครัว คุณตาพจน์ ที่เคยรู้จักกันมาแต่เดิม ลูกเขยคุณตาพจน์ไปทำงานที่ตะวันออกกลาง ทำให้คุณตาอยู่กับหลาน ๔ คน หลานทั้ง ๔ รักและเคารพคุณตามาก ทำให้คุณชายนึกเปรียบเทียบและคิดได้ว่าเหตุที่คุณชายต้องอยู่ตามลำพังและลูกหลานไม่ปรองดองกัน อาจเป็นเพราะการเลี้ยงลูกอย่างตามใจเกินไปของตน อย่างไรก็ตามคุณชายมีหลานชายที่รักและเคารพคุณชายมาก เพราะคุณชายเป็นผู้เลี้ยงเขามาตั้งแต่

เด็ก คือ หนึ่ง ซึ่งแตกต่างกับ มอด หลานชายคนเล็กของคุณยายเพราะ พ่อแม่ของมอดเลี้ยงลูกอย่างตามใจเกินไป คุณยายบุหงาต้องทุกข์ใจและ ผิดหวังกับลูกหลานแต่ละคนมาก โดยเฉพาะจงกลณีลูกสาวคนโตผู้เป็นแม่ ของหนึ่ง และอุบลวรรณลูกสาวคนเล็กผู้เป็นแม่ของมอด แต่คุณยายก็ ได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำที่ดีจากเพื่อนบ้าน และภายหลังแม้ลูก สาวทั้งสองยังไม่สามารถเปลี่ยนนิสัยได้แต่ก็เริ่มคิดได้บ้าง และไม่มาก่อน ความลำบากใจให้คุณยายอีก ส่วนมอดก็เริ่มคิดได้และกลับตัวเป็นคนดี ทำดีที่สุดหนึ่งและมอดก็ชอบพอกับลูกสาวคุณตาพจน์ คือ แพรว และ ไหมคำ ซึ่งเป็นหญิงสาวที่ดีมากทั้งคู่ ทำให้คุณยายมีความสุขมากขึ้น

สิ่งที่เด่นในเรื่องนี้คือ การพยายามสะท้อนให้เห็น ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของคุณตาคุณยาย และการให้คุณตาคุณยายเป็นตัว ละครเอกของเรื่องนั้น แทบจะไม่ปรากฏให้เห็นในนวนิยายไทยเรื่องอื่น ถือได้ว่า ว.วินิจฉัยกุลเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์และละเอียดอ่อน อย่างไรก็ตามเพื่อให้เรื่องมีรสชาติมากขึ้นจึงเป็นธรรมดาที่ผู้เขียนจะใส่ เรื่องราวเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวรุ่นหลานของคุณตาคุณยายไว้ด้วย

นอกจากผู้เขียนจะเสนอความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของคุณ ตาคุณยายเมื่อพวกท่านได้เห็นสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปว่าท่านรู้สึก อย่างไรแล้ว ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละวันของ คุณตาคุณยาย เช่น คุณตาพจน์ที่แควคลุ้มด้วยลูกหลาน ในแต่ละวันคุณตา จะมีหน้าที่ดูแลหลาน ทำอะไรเล็กๆ น้อยๆ เช่น ออกไปหาซื้อกับข้าวมา ให้หลานๆ แม้ว่า คุณตาจะเหนื่อยแต่ก็มีความสุข ขณะเดียวกันเราจะ รู้สึกสะท้อนใจและเศร้าสลดเมื่อเห็นภาพของ คุณยายบุหงาและคุณยายบุญ ศรีซึ่งทั้งสองทำหน้าที่คล้ายกับคนเฝ้าบ้านให้กับลูกหลาน เพราะปัจจุบัน

ทั้งพ่อและแม่ต่างต้องออกไปทำงานนอกบ้าน การทิ้งลูกเล็กๆ หรือบ้านหลังใหญ่ไว้ให้คนรับใช้ดูแลเป็นเรื่องที่พ่อแม่รู้สึกวิตกและเห็นว่าไม่ปลอดภัย หน้าที่ดูแลบ้านเฝ้าบ้านจึงเป็นของคุณตาคุณยายโดยปริยาย

กลวิธีการประพันธ์ของนวนิยายเรื่องนี้ น่าสนใจตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง เส้นไหมสีเงิน ก็คือเส้นผมสีขาวซึ่งเป็นนัยที่บอกถึงวัยชราที่เข้ามาเยือนและถ้าตีความให้ลึกมากขึ้น การเปรียบวัยชรา กับเส้นไหมสีเงิน ก็ให้ความรู้สึกถึงสิ่งที่มีค่า ที่ผู้เขียนต้องการจะบอกให้รู้ว่าผู้ชราหรือคุณตาคุณยายของเราเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีสติปัญญา ควรค่าแก่การเคารพนับถือ ท่านเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก เห็นโลกมามากจึงห่วงใยลูกหลานในทุกๆ เรื่อง แม้ว่าลูกหลานในยุคปัจจุบันมักจะไม่ใช่ใจท่านก็ตาม

ในการเล่าเรื่องนั้น ผู้เขียนจะเล่าเรื่องผ่านตัวละครหลายๆ ตัว ไม่ได้ผ่านตัวเอกเพียงตัวเดียว ทั้งนี้คงเป็นเพราะผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและความรู้สึกของตัวละครแต่ละตัว แต่ละวัย อันจะทำให้เข้าใจแนวคิดของเรื่องมากขึ้น

เรื่องนี้มีตัวละครถึง ๓ รุ่น คือ รุ่นคุณตาคุณยาย รุ่นคุณพ่อคุณแม่ และรุ่นลูก ตัวแทนของรุ่นคุณตาคุณยาย คือ คุณยายบุหงา คุณตาพจน์ และคุณยายบุญศรี ผู้เขียนสร้างเรื่องให้คุณยายบุหงาและคุณยายบุญศรีเป็นเพื่อนที่รักกันมาก แต่ก็มีความแตกต่างกันอย่างมากด้วย คุณยายบุหงาตอนเป็นสาวสวยมาก เกิดจากตระกูลดีและร่ำรวย ได้สามีที่ดีและสามารถเลี้ยงดูภรรยาและลูกๆ ให้มีความสุขได้ โดยภรรยาไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน คุณยายบุหงาจึงคล้ายกับต้นไม้ที่สวยงามและบอบบางซึ่งปลูกไว้ในบ้านอย่างทะนุถนอม ไม่สามารถเผชิญสภาพแวดล้อมที่โหดร้าย

ภายนอกได้ คั้งนั้นเมื่อแก่ตัวลงและต้องพบกับสภาพของลูกๆ ที่คุณยาย
 เลี้ยงอย่างตามใจจนเกินไปจึงเกิดความทุกข์ คุณยายต้องอยู่เพียงลำพัง ทั้ง
 ลูกหลานยังมาสร้างปัญหาต่างๆ ทำให้คุณยายเป็นทุกข์ คุณยายจึงรู้สึกว่
 ตนอ่อนแอและแทบจะทนไม่ได้ในบางครั้ง ตรงกันข้ามกับคุณยายบุญศรี
 ซึ่งแม้จะไม่ได้แต่งงาน ไม่มีลูกคอยเลี้ยงดูในวัยชราแต่ก็เท่ากับยายบุญศรี
 ไม่มีห่วงใดๆ และจากการถือคติว่าปล่อยวาง ทำให้คุณยายบุญศรีสามารถ
 ปรับตัวให้เข้ากับวัยที่ล่วงเลยของตน และสามารถอยู่ในสังคมที่
 เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีความสุขมากกว่าคุณยายบุหงา จากประเด็นนี้เรา
 จะได้ข้อคิดในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุขได้นั้นก็คือ
 การปล่อยวาง ไม่ยึดติด และพยายามเข้าใจสังคมที่เปลี่ยนไป

ส่วนคุณตาพจน์นั้น เป็นตัวละครรุ่นคุณตาคุณยายที่ผู้เขียน
 ต้องการให้เป็นแบบฉบับ เพราะคุณตาพจน์เป็นผู้ที่เข้าใจโลก และพยายาม
 เข้าใจหลานๆ ให้มากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย คุณตาไม่ใช่คน
 แก่ขี้ป่น แต่จะพยายามเลือกวิธีที่เหมาะสมมาสอนเด็กหลาน หลาน
 หลานทั้ง ๔ ของคุณตาและมอดเด็กหนุ่มที่ไม่ต้องการฟังคำสอนของ
 ผู้ใหญ่ เป็นต้น ทำให้พวกเขาไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกจับผิดและวิธีของคุณตา
 เปิดโอกาสให้พวกเขาคิดด้วยตนเอง

ส่วนตัวละครรุ่นคุณพ่อคุณแม่ที่โดดเด่นก็คือ จงกลณีแม่ของหนึ่ง
 และอุบลวรรณแม่ของมอดที่เป็นลูกของคุณยายบุหงา คุณยายบุหงาเป็นคน
 ใจอ่อน ไว้ใจ เชื่อใจ และตามใจลูกมาก ผลก็คือจงกลณีกลายเป็นหญิง
 สาวที่ถือดี ไม่เชื่อว่าตนจะล้มเหลวโดยเฉพาะด้านความรัก เมื่อผิดหวังจาก
 สามีคนแรก จึงมีคนอื่นต่อไป ทำตัวเหลวไหลก มีชีวิตที่ตกต่ำลงเรื่อยๆ
 และเป็นลูกที่ทำให้คุณยายได้รับความทุกข์มากที่สุดเพราะจงกลณีหาทุก

วิถีทางหลอกลวงคุณยายว่าตนติดหนี้สิน หานักเลงมาข่มขู่เพื่อให้คุณยาย ย้ายบ้านที่อาศัยอยู่ ส่วนอุบลวรรณนั้นก็กลายเป็นคน เจ้าอารมณ์ ไม่เกรงกลัวคุณยาย เห็นแก่เงินเช่นเดียวกับจงกลนี้ แม้ว่าจะได้สามีที่ดีกว่าแต่ ก็เลี้ยงลูกอย่างผิดๆ ปรนนิบัติและตามใจลูกตลอดเวลา

สำหรับตัวละครรุ่นหลานที่เด่นมากก็คือ มอด หนึ่ง ไหมคำและ แพรวา ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่าแนวคิดที่สะท้อนการเลี้ยงลูกอย่างตามใจเกินไปหรือรักลูกไม่ถูกทางส่งผลเสียเป็นทอดๆ นั้น แนวคิดนี้ผ่านตัวละครหลายตัว ทั้งจงกลนี้ อุบลวรรณ และที่เด่นสุดคือ มอด มอดเป็นเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงอย่างหลง ประคบประหงมราวกับไขในหิน ไม่สอนในสิ่งที่ถูกต้อง เช่น การเข้าใจและพยายามช่วยเหลือคนอื่น การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เมื่อเขาทำผิด คิดผิด พ่อแม่ก็ปล่อยปละละเลยและถือว่าเป็นความถูกต้องไปด้วย โดยลืมไปว่าตนไม่สามารถประคับประคองและตามใจลูกได้ชั่วชีวิตของเขา เมื่อเขายังอยู่ในสังคมย่อมไม่สามารถอยู่ตัวคนเดียวได้ จากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มอดจึงกลายเป็นเด็กหนุ่มที่เห็นความสำคัญของวัตถุมากกว่าจิตใจ เข่อหึง วางท่า ไม่สนใจความรู้สึกของใคร ไม่เคารพผู้ใหญ่แม้กระทั่งคุณยายของตน และไม่เกรงกลัวพ่อแม่ อย่างไรก็ตามผู้เขียนไม่ได้สร้างให้มอดเป็นคนไม่ดีโดยสันดาน อย่างน้อยการกระทำไม่คิดต่างๆ ของเขาก็เป็นเพราะไม่มีผู้สั่งสอน ฉะนั้นเมื่อเขาได้รู้จักครอบครัวคุณตาพจน์และได้รับคำสอนอย่างอ้อมๆ ของคุณตา เขาจึงเริ่มรู้สึกตัวทีละน้อย และเมื่อได้ออกไปเห็นโลกกว้าง ได้เริ่มทำอะไรด้วยตัวเองบ้าง เขาก็เริ่มรู้สึกว่าความสุขสบายทางด้านวัตถุ ความเกียจลยและหรูหราราวกับเทวดาที่เคยได้รับนั้น ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริงตลอดเวลาที่ผ่านมาผู้เขียนก็ได้เสนอความรู้สึกของเขาเกี่ยวกับความสุขสบายดังกล่าว โดยให้เขาเป็นคนที่พูดคำว่า “เบื่อ”, “เซ็ง” จนติดปาก

ซึ่งเป็นการแสดงว่าเขาเองก็ไม่พอใจกับความสุขดังกล่าวนัก แต่เขาไม่รู้ตัวจนถึงวันที่ได้เห็นภาพที่อบอุ่นของครอบครัวคุณตาพจน์ ได้ออกไปเห็นโลกที่แท้จริง โลกที่มีชีวิตและอิสระ เขาก็เริ่มแสวงหาอิสรภาพในการดำเนินชีวิตของตนเอง และตระหนักว่าการจะมีอิสระก็ต้องละทิ้งความสะดวกสบายที่เคยได้รับ เขาจึงออกมาใช้ชีวิตคนเดียวพบกับความลำบากอุปสรรค รู้จักการแก้ปัญหาและเห็นโลกกว้างมากขึ้น เริ่มเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตนกับผู้หลักผู้ใหญ่ ทำให้คุณยายสบายใจมากขึ้น ผู้เขียนใช้ตัวละครตัวนี้เป็นการเดินทางสติผู้เป็นพ่อแม่ได้อย่างดีในเรื่องการสอนลูก ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความหวังให้กับเด็กทุกคนที่ประหลาดคิดว่าไม่สายเกินไปที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง

นอกจากตัวละครเด่นๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนยังได้เสนอแนวคิดนี้ผ่านตัวละครอื่นๆ เช่น ป่าน หลานชายคนเล็กของคุณตา ซึ่งแม้จะไม่ได้ถูกตามใจอย่างมอด แต่ความเป็นลูกคนเล็ก น้องคนสุดท้อง จึงทำให้ป่านมีความคิดเป็นเด็ก ทำอะไรโดยไม่พิจารณาถึงผลได้ผลเสีย เขาพาผู้หญิงเข้าบ้านจนเกิดปัญหาตามมา อย่างไรก็ตามเขาก็ยังสำนึกผิดและพยายามแก้ตัวใหม่

ตัวละครรุ่นหลานที่เรียกได้ว่าดีพร้อมและสมบูรณ์แบบก็คือ หนึ่ง แพรวา และ ใหมคำ ทั้งสามคือตัวละครรุ่นหลานที่แน่นอนว่าผู้เขียนต้องการให้เป็นแบบอย่างของเด็กยุคปัจจุบัน

ใหมคำและแพรวาเป็นเด็กสาวที่นิสัยดีมาก ให้ความสำคัญเกรงพระเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีน้ำใจ มีสติ และวางตัวต่อเพศตรงข้ามได้เป็นอย่างดี

ทั้งสองจึงเหมือนเป็นผ้าผืนที่ถักทอด้วยความรัก ความอบอุ่น การปลูกฝังที่ดีจากช่างฝีมือที่ประณีต จนกลายเป็นสิ่งที่สวยงามและมีค่า

ส่วน หนึ่ง แม้จะไม่มีพ่อแม่คอยเลี้ยงดู แต่ก็ได้รับการอบรมสั่งสอนจากคุณยายตั้งแต่เด็ก แม้จะไม่ได้ได้รับความสะดวกสบายทางวัตถุอย่างมอด แต่ก็เป็นชายหนุ่มที่ไม่ย่อหยัง อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้หลักผู้ใหญ่ รับผิดชอบต่อการกระทำของตน มีความมานะพากเพียร เป็นลูกที่น่าภาคภูมิใจของแม่ เป็นหลานที่น่าภาคภูมิใจของยาย

ในการสร้างตัวละครเรียกได้ว่ามีความสมจริงอย่างยิ่ง ตัวละครทุกตัวมีความคิด มีความสมจริง คือมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เช่น มอดแม้จะมีข้อเสียหลายอย่าง เช่น วางท่า เย่อหยิ่ง และไม่สนใจความรู้สึกของคนอื่น แต่ก็ยังมีข้อดี คือเรียนเก่ง จริงใจกับความรูสึกของตัวเอง ไม่เสแสร้ง มีความถือตัวที่ทำให้เข้ากับใครไม่ได้ แต่ก็ทำให้ไม่ไปเก๊ลือกลัวกับยาเสพติด คุณยายนงหามีข้อดีมากมาย แต่ก็มีข้อด้อยคือความใจอ่อนซึ่งได้สร้างปัญหาให้กับคุณยายเองเหล่านี้เป็นต้น ขณะเดียวกันตัวละครก็มีการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ได้เปลี่ยนจากเลวเป็นดีอย่างกะทันหัน จนขาดความสมจริง เช่น การเปลี่ยนแปลงของมอดจะเป็นทีละขั้น เริ่มจากความรู้สึกสะกิดใจจากคำแนะนำของผู้ใหญ่ การเริ่มเห็นโลกกว้าง เริ่มเข้าใจผู้อื่น เริ่มออกมาเผชิญกับความลำบากภายนอก และค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงความคิดโดยลักษณะที่ปรากฏภายนอกก็เริ่มจากการระมัดระวัง การพูด การมีสัมมาคารวะและมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อผู้ใหญ่และคนอื่นอย่างนอบน้อม ถ้อยทีถ้อยอาศัยมากขึ้นตามลำดับ เป็นต้น

ในเรื่องเรายังเห็นอิทธิพลของพ่อแม่ทั้งด้านการ อบรมสั่งสอนและความประพฤตีสวนตัวว่ามีอิทธิพลต่อลูกหลาน เช่น จงกตณิและอุบลวรรณ ซึ่งมีความประพฤตีสวนตัวและนิสัยที่ไม่ดี เมื่อลูกของพวกเธอคิด

แต่งงาน ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจึงลงใจที่จะให้ลูกหลานของตนต้องไปอยู่กับแม่สามีที่อาจจะมาข่มเหงได้

นอกจากแนวคิดดังกล่าวแล้ว เรายังได้ข้อคิดที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ครอบครัวทุกครอบครัวล้วนมีปัญหาเพียงแต่แตกต่างกันไป ครอบครัวคุณยายบุหงาที่แสนจะร่ำรวย มีความสุขสบาย แต่ก็ต้องพบกับความไม่เข้าใจกัน ไม่สามัคคี ไม่มีความเอื้ออาทรจากลูกหลาน ส่วนครอบครัวคุณตาพจน์แม้จะมีความรักความอบอุ่นมากกว่า แต่ก็ไม่สามารถอยู่พร้อมหน้าได้ เพราะพ่อต้องไปหาเงินที่ต่างประเทศมาจุนเจือครอบครัว

นอกจากนี้ผู้เขียนยังสะท้อนสภาพสังคมปัจจุบันที่มีแต่ความระแวง ไม่ไว้ใจกัน โดยเฉพาะในเมืองหลวง แม้แต่เพื่อนบ้านที่มีรั้วร่วมกันก็ไม่กล้าทำความรู้จักกัน อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้สร้างให้ครอบครัวคุณตาพจน์ และคุณยายบุหงาเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน ให้คำแนะนำ และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นี่น่าจะเป็นข้อคิดที่ดีเกี่ยวกับการพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังสะท้อนสภาพสังคมและปัญหาของวัยรุ่นในปัจจุบันที่มีสิ่งล่อใจมากมาย ทั้งบาปเพศผิดและการแปลงเพศ อีกทั้งสังคมที่มีการแข่งขันกันอย่างสูงในหน้าที่การงาน และสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยให้แม่เป็นเพียงแม่บ้าน ทำให้ไม่มีเวลาอบรมดูแลลูก และพยายามปรนเปรอลูกด้วยความสุขความสบายทางด้านวัตถุ สาเหตุเหล่านี้ทำให้เด็กในปัจจุบันเป็นเด็กมีปัญหาได้ง่าย ทศนคติของผู้ประพันธ์ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องนี้และเห็นได้ชัดก็คือ ความคิดที่ว่าลูกชายเลี้ยงยากกว่า

ลูกสาว เพราะผู้หญิงมักมีธรรมชาติที่อ่อนน้อม นุ่มนวล ในขณะที่ผู้ชายค่อนข้างแข็งกร้าว

สำหรับฉากในเรื่องที่น่าสนใจมาก ก็คือบ้านสองหลังที่อยู่ติดกัน หลังหนึ่งคือบ้านของคุณยายบุญหา เป็นบ้านหลังใหญ่ บริเวณกว้างขวาง สวยงามและภูมิฐาน แต่ก็ดูราวกับไร้ชีวิต ไม่สามารถทำให้ผู้อาศัยเกิดความอบอุ่นใจได้ ตรงข้ามกับบ้านคุณตาพจน์ซึ่งเป็นบ้านไม้สักเก่าแก่อยู่ในบริเวณแคบๆ แต่ก็อบอุ่นไปด้วยกลิ่นไอของชีวิต ทำให้ผู้ที่ได้มาสัมผัสรู้สึกอบอุ่น บ้านทั้งสองหลังราวกับเป็นตัวแทนของคุณยายบุญหาและคุณตาพจน์นั่นก็คือ คุณยายบุญหาแม้จะร่ำรวยแต่ก็โศกเศร้าเหมือนบ้านหลังใหญ่ที่สวยงามแต่ไร้ชีวิต ส่วนคุณตาพจน์แม้ไม่ร่ำรวยก็พร้อมด้วยหลานๆ ที่ให้ความรักความเคารพ เหมือนบ้านหลังเล็กที่เต็มไปด้วยความสุข

ถ้าสังเกตจะพบว่าช่วงเวลาในเรื่องนี้มักเป็นเวลาเย็นพลบค่ำ ราวกับสะท้อนวัยของตัวเองออกทั้งสองให้บรรยากาศของการใกล้จะหมดวาระของชีวิตในแต่ละวัน ขณะเดียวกันก็ให้ความรู้สึกสงบและสบายราวกับคนที่พบเห็นสิ่งต่างๆ มามาก เข้าใจชีวิต เข้าใจโลก และเริ่มปลงตกกับความเปลี่ยนแปลง

ภาษาของ ว. วินิจฉัยกุลไม่ใช่ภาษาที่อ่อนหวาน ไพเราะชวนเคลิบเคลิ้มเหมือนภาษาของทมยันตี และไม่ใช่ภาษาที่เคร่งขรึมหนักแน่นจริงจัง และเคร่งเครียดเหมือนภาษาของกฤษณา อโศกสิน แต่เป็นภาษาที่เบาๆ ง่ายๆ ทำให้รู้สึกสบายใจและเป็นกันเอง บางทีก็ไพเราะ บางทีก็จริงจัง และบางทีก็สนุกสนาน ทำให้ผู้อ่านไม่เคร่งเครียด ไม่น่าเบื่อและทำให้ชวนติดตามอ่าน

กล่าวได้ว่าเส้นไหมสีเงินเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยมุ่งสะท้อนความคิด ความรู้สึกและสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงวัยหญิง-ชาย อีกทั้งให้ข้อคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน ขณะเดียวกันก็ได้เห็นความผูกพัน ความห่วงใยของบุคคลในครอบครัว ได้เห็นความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกว่ามากมายและยิ่งใหญ่เพียงใด ดังเช่นคุณยายบุหงาที่รักลูกมาก แม้ว่าลูกทำผิดแต่ก็พร้อมที่จะให้อภัยและห่วงใยอยู่เสมอ เป็นต้น และแน่นอนเมื่อเราได้ตระหนักถึงความคิด ความรู้สึกของพ่อแม่ ปู่ย่าตายายของเราแล้ว ก็คงไม่เป็นการยากเกินไปถ้าเราจะพยายามสร้างความเข้าใจอันดี และกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้นมากขึ้น และเมื่อครอบครัวเป็นสุขก็จะทำให้ลบล้างปัญหาในสังคมไปได้มาก และทำให้สังคมของเราน่าอยู่ขึ้น

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รักร่วมเพศในนวนิยาย : ภาพสะท้อนสังคมไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งนี้เพราะนักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน คือ เป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้ วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัยไม่ว่านักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเป็นกระจกแห่งยุคสมัยเนื่องจากเป็นภาพถ่ายสะท้อนชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง

ในช่วงเวลาหนึ่ง คือ พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๕ นักเขียนหลายคนได้เขียนนวนิยายที่มีเนื้อหาและตัวละครเกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศออกมาหลายเรื่อง ไม่ว่าผู้เขียนจะนำลักษณะเรื่องราวรักร่วมเพศมาใช้ในงานประพันธ์ของตนโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของกลุ่มรักร่วมเพศในสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งปรากฏตัวขึ้นเป็นจำนวนมาก กระทั่งนักเขียนหยิบยกมาเขียนในนวนิยาย ดังนั้นนวนิยายจึงมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอาจกล่าวได้ว่านวนิยายแนวรักร่วมเพศของไทยมีขึ้นเนื่องจากสภาพสังคมนั่นเอง

เรื่องรักร่วมเพศมีส่วนสัมพันธ์กับทฤษฎีทางจิตวิทยา บางเรื่องผู้เขียนศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลถูกต้องตามหลักทฤษฎี ในขณะที่นักเขียนบางคนเขียนตามความเข้าใจของคนในสังคมเป็นส่วนใหญ่ เช่น เรียกเกย์ว่ากะเทยรวมเป็นพวกเดียวกัน ทั้งๆ ที่ตามหลักทฤษฎีไม่ได้แบ่งไว้เช่นนั้น

การพูดถึงเรื่องรักร่วมเพศควรจะทราบความหมายและประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศอย่างสั้นๆ ก่อน ดังนี้

รักร่วมเพศ(Homosexuality) หมายถึง การมีความสุขทางเพศกับคนที่มีเพศเดียวกัน

Male Homosexual คือ การที่ชายมีความสุขทางเพศกับชายด้วยกัน ซึ่งบางครั้งถูกเรียกว่าเกย์(Gay)

Female Homosexual เป็นคำเรียกคนที่รักร่วมเพศที่เป็นหญิง ตรงกับคำว่า เลสเบียนและเกย์(Gay)

ในเมืองไทยเมื่อพูดถึงเกย์มักหมายถึงคนรักร่วมเพศที่เป็นชาย แท้จริงแล้วคำนี้ครอบคลุมถึงหญิงด้วย Gay Student Union เป็นสหพันธ์นักศึกษาที่ต่อสู้เพื่อสิทธิของคนรักร่วมเพศทั้งหญิงและชาย^๑ หรือพวกเกย์ลิเบอเรชั่น ฟรอนท์ (Gay Liberation Front) ซึ่งเป็นขบวนการเรียกร้องสิทธิของชาวรักร่วมเพศทั้งหญิงและชาย^๒

---

^๑ ประพนธ์ สโรชมาน, "บทความพิเศษเรื่องรักร่วมเพศ," วารสารธรรมศาสตร์ ๓(กันยายน ๒๕๒๔) : หน้า ๑๖๕.

^๒ นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม, "การเสนอการอภิปรายเรื่อง "เกย์", " ปัญหาชีวิตและสุขภาพ (กรุงเทพมหานคร : จตุรัสคอมพิว ๒๕๒๕) , ๓ : ๑๕๖.

Bisexuality (แปลงเพศ) หมายถึงบุคคลที่สามารถมีความสุขทางเพศกับเพศเดียวกันกับตน และต่างก็เพศได้^๓

นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศที่มีลักษณะคล้ายคลึงและใกล้เคียงกับรักร่วมเพศอีกหลายประการ ซึ่งนายแพทย์อุคมศิลป์ ศรีแสงนามแบ่งออกลักษณะต่างๆ^๔ ดังนี้คือ

Fetishism คือภาวะในบุคคลที่ไม่อาจมีความสุขทางเพศกับร่างกายหรืออวัยวะของเพศตรงข้าม แต่กลับไปมีความสุขความพอใจทางเพศกับวัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิตบางชนิดที่เป็นสัญลักษณ์ทางเพศของเพศตรงข้าม เช่น กางเกงใน ถุงน่อง ไนลอน ต่างหู ผ้าคลุมผม หรือบางส่วนของร่างกายซึ่งไม่ใช่อวัยวะเพศโดยตรง เช่น ปอยผม น่อง นิ้วเท้า รักแร้ เป็นต้น

Fetishism ส่วนใหญ่พบในเพศชายเท่านั้น ส่วนในเพศหญิงมักเป็นแบบ **Kleptomania** คือภาวะในคนที่ได้รับความตื่นเต้นพอใจจากการขโมยทรัพย์สินสิ่งของผู้อื่น

Transvestism คือภาวะในคนที่มีความสุข ความพอใจทางเพศจากการได้แต่งตัวแต่งหน้า สวมใส่เสื้อผ้าหรือแสดงท่าทางของเพศตรงข้ามกับตน เช่น ชายที่แต่งตัวเป็นหญิง หรือหญิงที่แต่งตัวเป็นชาย อาจแต่งอย่างเปิดเผยหรือแอบซ่อนเมื่อเวลาลับตาคน

---

^๓ นพ.อุคมศิลป์ ศรีแสงนาม, Sexual Deviation , เอกสารการศึกษาประกอบวิชาจิตเวชศาสตร์ , ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ , คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล , หน้า ๓.

^๔ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๔

Transvestite (ลักเพศ) นี้ไม่จำเป็นต้องเป็น homosexual เสมอไป ในทางปฏิบัติเราอาจพบ Transvestite เกิดร่วมกับ Fetishism และ homosexual

Transsexuality (แปลงเพศ) คือคนที่ไม่ยอมรับเพศที่แท้จริง โดยกำเนิดของตน ใช้ชีวิต แต่งตัว มีพฤติกรรมและบทบาทของเพศตรงข้ามตลอดเวลา เพราะมีความพึงใจว่าอารมณ์และจิตใจของเขาเป็นเพศตรงข้ามกับร่างกาย อวัยวะเพศในร่างกายของเขา มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าในการที่จะต้องการผ่าตัดเปลี่ยนเพศเป็นเพศตรงข้าม

ความแตกต่างระหว่างพวก Transvestite กับ Transsexuality คือพวกลักเพศต้องการแต่งกายของเพศตรงข้ามเพื่อให้เกิดความตื่นเต้นทางเพศ ในขณะที่พวก Transsexuality (แปลงเพศ) กระทำไปเพราะคิดว่าตนเป็นพวกนั้นจริงๆ

Hermaphrodite (กะเทย) คนโดยมากมักสับสนกับคำว่า กะเทย โดยเข้าใจว่าคนรักร่วมเพศคือกะเทย ความจริงคือ กะเทยไม่จำเป็นต้องเป็นรักร่วมเพศเสมอไป และมีอีกจำนวนมากที่เป็นรักร่วมเพศ โดยมีได้มีลักษณะของกะเทยปรากฏเลย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กะเทย

กะเทยตามความหมายทางแพทย์หมายถึงคนที่มีอวัยวะของทั้ง ผู้หญิงและผู้ชายในคนๆ เดียว หรือมีอวัยวะเพศแบบก้ำกึ่ง บอกไม่ได้แน่ ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย หรือบางอวัยวะเป็นชาย บางอวัยวะเป็นหญิง^๔

กะเทยแบ่งออกเป็น ๒ ชนิดคือ กะเทยแท้และกะเทยเทียม ถ้า มีลักษณะทางเพศที่เด่นตรงกับฮอร์โมนในตัว เรียกว่ากะเทยแท้ ส่วน กะเทยเทียมคือกะเทยซึ่งลักษณะทางเพศภายนอกให้เห็นเด่นอย่างหนึ่ง แต่ ฮอร์โมนที่ผลิตแท้จริงเป็นของอีกเพศหนึ่ง^๖

นวนิยายที่กล่าวถึงเรื่องรักร่วมเพศมีหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ประตู่ ที่ปิดตาย รากแก้ว บัลลังก์ไยบัว ของกฤษณา อโศกสิน ลูกรัก มายา ของสุวรรณณี สุนทรธา และเงาพระจันทร์ ของ โสภาค สุวรรณ ในนวนิยายเหล่านี้หลายเล่มใช้เรื่องรักร่วมเพศเป็นส่วนสำคัญของนวนิยาย โดย ผู้เขียนมุ่งเสนอเรื่องราวของคนรักร่วมเพศโดยตรง โดยเสนอทั้งปัญหาของ คนรักร่วมเพศ ผู้เกี่ยวข้อง ทักษณคติทางสังคมที่มีต่อคนรักร่วมเพศ ผู้เขียน จะศึกษาลักษณะทางจิตวิทยา อุปนิสัย บุคลิก แล้วจึงนำมาสร้างเป็นตัว ละคร ผูกปมให้ตัวละคร สะท้อนให้เห็นปัญหาความขัดแย้ง(conflict)ใน

^๔ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช, “กะเทยก็เป็นกรรมพันธุ์” นิตยสาร หมอชาวบ้าน ๓๑ (พฤศจิกายน ๒๕๒๔) : ๗๓.

^๖ นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม, “โฮโมเซกซวล-เลสเบียน,” ใน เพศใกล้หมอ (กรุงเทพฯมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์ พานิชย์, ๒๕๒๕) , หน้า ๒๓๘.

ใจและความขัดแย้งที่มีต่อสังคม ผู้เขียนปูพื้นให้เห็นปมปัญหาและสาเหตุที่ทำให้ตัวละครกลายเป็นคนรักร่วมเพศ รวมถึงแสดงให้เห็นพฤติกรรมของคนพวกนี้ นวนิยายที่มีลักษณะดังกล่าวคือ ประตุที่ปิดตาย ของ กฤษณา อโศกสิน เสนอเรื่องราวของเกย์ที่ต้องการปิดบังสังคมโดยการแต่งงานกับผู้หญิง และ เจาพระจันทร์ ของโสภาค สุวรรณ เสนอเรื่องราวของหญิงที่เป็นเลสเบียน

ประตุที่ปิดตาย : วรรณกรรมสะท้อนสังคมเกย์

เรื่องนี้เป็นเรื่องของกฤษณา อโศกสินที่สะท้อนชีวิตของชายที่เป็นเกย์ซึ่งต้องการปกปิดสังคมโดยการแต่งงานกับผู้หญิง ผลของการกระทำนั้นสร้างปัญหาตามมามากมาย กฤษณาสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวซึ่งเกิดจากการที่หัวหน้าครอบครัวมีความเบี่ยงเบนทางเพศ เห็นได้ว่าเนื้อหาดังกล่าวแม้จะเกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอันเป็นแนวเขียนของกฤษณา แต่ก็มีลักษณะเนื้อหาต่างไปจากงานเขียนที่สะท้อนปัญหาครอบครัวเล่มอื่นๆ ของกฤษณา เช่น ปูนปิดทอง บ้านชนนิก หรือไฟทะเล เป็นต้น

กฤษณาสร้าง นพี ซึ่งเป็นตัวแทนชายรักร่วมเพศซึ่งสามารถพบเห็นได้ในปัจจุบันขึ้นมา นพีเป็นชายหนุ่มที่มีบุคลิกหน้าตาดี ฐานะมั่นคง มีครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ร่วมกันโดยไม่มีทะเลาะเบาะแว้งกัน ดูจากคุณสมบัติและลักษณะภายนอกแล้ว นพีคือชายหนุ่มในอุดมคติของสาวๆ หลายคนนั่นเอง เขาเป็นหนุ่มนักเรียนนอกหน้าตาดี ทำทางสุภาพ แต่งกายโก้ทันสมัย และมีรสนิยมนำหน้าชายอื่นเสมอ เขาร่ำรวย มีความรู้ดี

มีรสนิยมดี ตำแหน่งหน้าที่ก็คือหัวหน้ากอง นำกองขายอยู่ตรงที่เขาอายุ ๓๔ แต่ยังไม่แต่งงานมีครอบครัว

นพีเป็นเกย์ที่มีลักษณะภายนอกไม่ต่างจากผู้ชายปกติคนใด จนยากนักที่จะสังเกตเห็นถึงความผิดปกติได้ ต่างจากเกย์บางคนที่มีลักษณะกระเดียดไปทางผู้หญิง ซึ่งสามารถสังเกตจากลักษณะภายนอกได้ชัดเจนกว่า เช่น ป้อมจากร่อง มายา เป็นต้น ด้วยคุณสมบัติข้างต้นทำให้จิตลาฟังพอใจมาก เมื่อจิตลาแต่งงานและได้อยู่ใกล้ชิดกับเขามากขึ้นก็สามารถสังเกตเห็นถึงลักษณะบางประการที่เบี่ยงเบนไปจากผู้ชายปกติทั่วไป เช่น การพิถีพิถันในการแต่งกายและการเลือกใช้ของ ความละเอียดอ่อนในเรื่องต่างๆ ที่ชายปกติไม่มี ดังที่จิตลาได้สังเกตรสนิยมของนพีตรงกับหล่อนอย่างประหลาด เขาเป็นผู้ชายที่เลือกของเก่งมาก ไม่ว่าของประเภทเสื้อผ้า เครื่องประดับหรือของใช้ในบ้าน

...อันที่จริงเขาเป็นผู้ชายที่ซาบซึ้งละเอียดอ่อนกับเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้มากกว่าผู้ชายคนใดที่จิตลาเคยพบ สิ่งที่น่าอัศจรรย์ก็คือเขาจำวันเกิดของมารดาและน้องสาวทั้งสามได้แม่นยำ เมื่อเขามีหล่อน เขาก็จำสิ่งต่างๆ ที่เป็นของหล่อนและที่หล่อนชอบได้อย่างวิเศษ เพราะเท่าที่หล่อนได้รู้มาบ้างนั้น ได้รู้ว่าผู้ชายส่วนใหญ่มักจะมองข้ามเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ด้วยเห็นว่าไม่สำคัญ

...จิตลามองดูผมที่หัวเวียรีบ สะอาดหมดจดของเขายังบอกไม่ถูกว่ายินดีหรือตะขิดตะขวงใจ เมื่อ

ตัวของเขาค็ดมไปด้วยกลิ่นหอม จนบางคราวจิตลารู้สึก
ว่าเขาหอมกว่าหล่อนด้วยซ้ำ เลื้อ กางเกงของเขาเป็น
ทรงสมัยใหม่ ทั้งแบบ สี ลวดลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เมื่อเขาจะออกนอกบ้านในเวลาค่ำคืน...

นพีเป็นผู้ชายที่ดีพร้อมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นหน้าตา ฐานะ
การศึกษา หน้าทีการงาน อุปนิสัย โดยให้ความรักความห่วงใย ความเอื้อ
อาทรต่อจิตลามาโดยตลอด แต่สิ่งที่เขาขาดไปหรือมีความผิดปกติเป็นเรื่อง
สำคัญที่มีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวของเขาและจิตลาอย่างมาก

ตัวละครที่เป็นพวกรักร่วมเพศอีกตัว คือ ระเบิด ซึ่งเป็นคู่ขา
ของนพี บุคลิกลักษณะภายนอกบางประการจะคล้ายคลึงนพี เช่น หน้าตา
ดี แต่งตัวดี แต่กิริยาอาการบางประการจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางผู้หญิง ทำให้
ผู้ที่ได้พูดคุยพบปะด้วยจะรู้สึกถึงความแปลกดังกล่าว เช่น เมื่อจิตลาได้
พบระเบิดครั้งแรกเธอก็สังเกตเห็นว่า

...กิริยาพาทีของเขาค่อนข้าง...เอ...นี่จิตลา
จะคิดมากไปหรือเปล่า ไซ่ค่อนข้างแพรวพราวทีเดียว

...ระเบิดไม่หยุดฟัง เดินอ้อนแอ้นไปยังรถ
จิตลาเพิ่งสังเกตเห็นว่าท่าทางเดินเขาไม่แข็งแรงสง่า
เหมือนหน้าตาเท่าใดนัก พิสดาร ลูกพี่ลูกน้องของจิตลา
ก็รู้สึกว่ระเบิดมีอะไรแปลกๆ

“ไอ้หมอนี่ท่าทางชอบกล ผมว่าเสีย
เขาแบนจ้งไม่เหมือนหน้าตา”

ระบิลมีลักษณะค่อนข้างไปทางผู้หญิงมากกว่านพีมักนัก เขาหึงหวงนพีน้อยอย่างรุนแรง ไม่ยอมให้หนีไปกับคนใดอีก ระบิลหึงหวงราวกับสตรีที่หึงหวงคู่รัก และความรู้สึกเป็นเจ้าของนพีนองระบิลนี่เองที่สร้างความลำบากใจให้นพีน และบางครั้งนี่ก็จะเป็นเหตุถึงระบิลว่า

...ความตะมุมนตะไมซึ่งระบิลขาด ระบิลนั้น
 หักหาญรุนแรง เวลา “หึง” หล่อนเหมือนน้ำคั่งซึ่ง
 นพีนึกลัดคดลุ่ม หล่อนมักจะรักคนของหล่อนถึงพริกถึง
 จิงเสมอ เมื่อเกิดการนอกใจหล่อนจะคว่ำดิน ทำลาย
 ตัวเอง ญาติของระบิลเคยห้ามหล่อนส่งโรงพยาบาล
 เพราะพยายามกินยาตายถึงสองครั้งสามครามาแล้ว

ฐานะความเป็นอยู่ของระบิลอยู่ในระดับ ดี เขาเป็นช่างตัดผมที่มีชื่อเสียง มีบ้านช่องเป็นของตนเองไว้สำหรับเป็นที่รับรองคู่ขาของเขา ทั้งระบิลและนพีนีก็เป็นหนึ่งในบรรดาเกย์ที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียงในวงสังคม

แม้ว่านพีนีจะสารภาพกับจิลลาว่าเป็นไบเซกชวล แต่จากพฤติกรรมทางเพศก็ชี้ชัดว่านพีนีมีใจโน้มเอียงไปทางเพศเดียวกันมากกว่าผู้หญิง เช่นการที่เขาต้องวางแผนว่าเมื่อไหร่ที่จะยุ่งเกี่ยวกับ จิลลา เพื่อที่จะให้เธอมีลูกได้ โดยที่ไม่ต้องมีความสัมพันธ์กับจิลลาบ่อยครั้งนัก หรือนพีนีไม่ค่อยเกิดอารมณ์เมื่อจะยุ่งเกี่ยวกับจิลลา ต้องให้ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายกระตุ้นก่อน ในขณะที่เมื่อเขามีความสัมพันธ์กับเพศเดียวกันจะไม่จืดชืดเหมือนยุ่งกับผู้หญิง นพีนีจึงไม่ต่างจากเกย์คนอื่นนักที่ไม่ค่อยชอบผู้หญิงเท่าใดนัก แต่ระดับความรุนแรงจะน้อยกว่าเกย์ที่กระเดียดไปทางผู้หญิงเช่นระบิลหรือสุรสีห์ ถ้าหากผู้หญิงคนนั้นเป็นแม่ เป็นน้องสาว หรือเป็นเพื่อน นพีนี

ไม่คิดเกลียดชัง แต่ถ้าหากเขาคบสตรีคนใดฉันผู้สาว เขาไม่ชอบและอาจถึงขั้นขยะแขยงทีเดียว ดังที่เขาเคยบอกจิลลาว่าเขาหมั่นใส่ผู้หญิง

“โอ๊ย...บ่อย บางที...ผมนอนๆ
อยู่กับหล่อน...ก็เคยอยากลุกขึ้นเตะหล่อน”

“บางทีก็พะอืดพะอมขณะที่ของ
ของผมเสียดสีกับของของหล่อน”

แต่เนื่องจากเหตุผลทางสังคมทำให้เขาต้องแต่งงาน ต้องมีทายาท เขาจึงต้องแต่งงานเสียชายปกติทั่วไป และโชคดีที่จิลลารักเขา เข้าใจเขาพยายามที่จะช่วยเหลือ ดังนั้นพีจึงไม่มีความรู้สึกไม่ชอบหรือหมั่นใส่จิลลา แต่กลับตื่นต้นและขอบคุณจิลลาที่เป็นอุให้ลูกเขาเกิด ให้เขามีครอบครัว มีทายาทเช่นชายปกติทั่วไป เขาจึงรักจิลลาและลูก เพียงแต่ว่าเขาจะมีรสนิยมนส่วนตัวแปลกแตกต่างไปจากชายปกติคนอื่น ในขณะที่ระบิลจะตรงข้ามกับนพี เขาประสบความสำเร็จล้มเหลวในชีวิตคู่ ๒ ครั้ง โดยที่ผู้เขียนไม่ได้บอกเล่าถึงสาเหตุ แต่จากพฤติกรรมต่างๆ ที่ระบิลแสดงออกมา ไม่ว่าความหึงหวงคู่ขาของตนอย่างหน้ามืดตามัว การไม่เป็นมิตรกับจิลลา ตลอดจนการตำหนิเพศหญิงอย่างหยาบคายและการใช้ศัพท์เรียกเพศตรงข้ามอย่างเหยียดหยาม แสดงถึงทัศนคติที่ระบิลมีต่อเพศตรงข้ามได้อย่างชัดเจนว่าเขาเกลียดชังผู้หญิง และไม่สามารถใช้ชีวิตร่วมอย่างผู้หญิงได้อย่างแน่นอน และสิ่งนี้อาจเป็นสาเหตุให้ชีวิตคู่ของเขาล้มเหลว

สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งของพวกกรักร่วมเพศคือ การใช้ภาษา วิธีการพูด สำหรับบนพินันวิธีการพูดและภาษาที่ใช้ไม่มีอะไรผิดปกติหรือแปลกไปจากผู้ชายปกติทั่วไป ไม่ว่าจะพูดกับจิลลาหรือคนอื่นๆ เช่น

“ผมไม่เคยได้ยินเลยว่า หมอที่ไหนรักษา
เรื่องนี้หาย เพราะเท่ากับว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล”

หรือเมื่อพูดกับพวกเดียวกัน เช่น ระเบิด

“คนไม่สบายจะคิดอะไรมาก เราก็ได้แต่
หลอกหลอนไว้เท่านั้นเองแหละว่าจะกระเทือนถึงเด็ก”

ลักษณะการพูดของเขาไม่มีอะไรบ่งว่าเขามีความเบี่ยงเบนทางเพศ
ในขณะที่ระเบิดจะปากจืด ใช้คำพูดที่หยาบ มีลักษณะออกไปทางผู้หญิง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขาโกรธ

“นี่กว่าเราไม่รู้หรือนี่ ที่ไปหิวอิห่านนั้นออกมา
นอนก็ครั้ง บอกมานะ”

“มัวไปดักจับอีสัตว์หน้าขนนั้นอยู่ ถ้าคืนนี้ดู
ไม่ได้ก็อ้อล่ะก็ เห็นจะลงแดงตาย”

หรือมักจะมึนน้ำเสียงประชดประชันเมื่อพูดถึงผู้หญิง เช่น

“เฮอะ หล่อนก็มีดีแค่นั้นแหละ แค่อ้อนี่อ้อสัก
กระแบะมือของหล่อนมันเป็นสับประดอะไร”

สรุปได้ว่าคนที่สามารถแต่งงานได้อย่างนพิต แม้จะมีลักษณะบาง
ประการที่ดูผิดไปจากชายปกติคนอื่น เช่น การพิถีพิถันในการแต่งกาย
การเลือกของใช้ ความมีระเบียบ แต่โดยรวมแล้วลักษณะภายนอกของเขา
ไม่ว่าจะเป็นกิริยาท่าทาง การพูดจา คำพูด ไม่มีอะไรบ่งบอกได้เลยว่าเขา

ชอบผู้ชายด้วยกันมากกว่า ในขณะที่ระบิลจะมีลักษณะท่าทางที่ออกไปทางผู้หญิง สังเกตเห็นได้ชัดกว่าไม่ว่าจะเป็นท่าทางหรือคำพูด

นั่นเป็นเกย์เพราะพึงพอใจที่จะมีความสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน ไม่ใช่เป็นเกย์เพราะรักผู้ชายด้วยกัน เช่นเดียวกับกับระบิล แม้ปากจะบอกว่ารักนพิตและตามหึ่งหวงอยู่ตลอด แต่ก็มีได้ข้อสัจย์ตอนพื่ออย่างแท้จริง หลังจากที่เลิกกับนพิตแล้วก็รีบหาผู้ชายคนอื่นทันที ดังนั้นคำว่า รัก ของพวกเกย์ในเรื่องนี้จึงไม่ใช่ความรู้สึกรักที่ละเอียดอ่อนจากจิตใจ แต่เป็นความรักทางด้านกามารมณ์มากกว่า นพิตไม่ได้หยุดอยู่ที่ชายคนใดคนหนึ่ง แม้แต่ระบิลเขาก็เบื่อ และท้ายสุดเขาก็หาคัดหนุ่ม ๓ คนมาพลัดเปลี่ยนแทนที่จะไปที่ยิวบาร์เกย์ ดังนั้นสิ่งที่นพิตคิดใจจากการเป็นเกย์คือรสนชาติทางกามารมณ์นั่นเอง

ถ้าเราอ่านเรื่องประตุที่ปิดตายอย่างวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่านพิตมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ เพราะปัญหาทางครอบครัว แม้ว่าดูภายนอกนพิตจะมีครอบครัวที่อบอุ่น มีแม่ที่เข้าใจสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่จู้จี้จ้านกับลูก มีน้องสาวที่รักใคร่พี่ชาย แต่ในวัยเด็กนพิตประสบกับปัญหาบทบาทของพ่อ แม่ นั่นคือ เขาไม่มีแบบอย่างของพ่อที่เป็นผู้นำครอบครัวที่เข้มแข็ง แต่กลับมีพ่อที่ไม่ดูแลรับผิดชอบลูกเมีย ประกอบกับนพิตไม่มีพี่น้องผู้ชาย มีแต่ผู้หญิงและแม่ คุณพจนีย์จึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการส่งเข้าโรงเรียนประจำ ซึ่งนอกจากทำให้เขาเหงา ว่าเหว่แล้ว ยังเจอรุ่นพี่ที่ชอบเพศเดียวกันซักจงให้เขาเป็นเกย์อีก ทั้งนี้เพราะนพิตมีหน้าตาที่สวยด้วยนั่นเอง สรุปได้ว่าสาเหตุที่มีผลทำให้นพิตกลายเป็นเกย์เนื่องจากปัญหาการเลี้ยงดูในครอบครัว ปัญหาที่พ่อแม่แสดงบทบาทของตนขาดตกบกพร่อง ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่สุด นพิตบอกเล่ากับพิศดารว่า

“มีเปอร์เซ็นต์สูงมากสำหรับเหตุผลข้อนี้ เพราะเท่าที่พูดคุยกับเกย์ด้วยกันมามักจะพบว่าพ่อเป็นคนอ่อนแอหรือไม่ก็ทอดทิ้งลูกชายจนเกินไป จนลูกชายไม่เคยมีภาพที่ดีของพ่อในใจ หรือไม่ก็เป็นลูกคนรักรวยที่พ่อแม่ตามใจ ให้ความสะดวกสบายจนกลายเป็นผู้หญิงไปโดยไม่รู้ตัว คือผู้ชายนี้แหละนี่ มันท้องผอญูชีวิตอย่างผู้ชาย เช่นลำบากต่างๆ ทำอะไรมากมายที่ผู้หญิงเขาทำไม่ได้ หรือทำได้แต่ไม่ดีเท่า”

และเมื่อพิศดารเปรียบเทียบครอบครัวนี้กับครอบครัวของเขาเองว่า ครอบครัวของพิศดารนั้นพ่อเป็นผู้นำและแบบอย่างให้ลูกชาย ในขณะที่แม่ก็แสดงบทบาทของเพศหญิงอย่างเหมาะสม ยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าครอบครัว บทบาทที่เหมาะสมของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในกรณีโรงเรียนประจำ แม้ในตอนแรกนพิตฎีเสออย่างขันแข็งกับจิลลาว่าไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เขาเป็นเกย์ แต่ท้ายที่สุดเมื่อเขามีลูกเขาก็บอกกับจิลลาว่าจะไม่ให้ลูกเข้าโรงเรียนประจำเด็ดขาด แสดงให้เห็นว่านพิตฎีคิดว่าโรงเรียนประจำมีส่วนทำให้เขาเบี่ยงเบน ทั้งนี้เพราะเด็กที่อยู่โรงเรียนประจำจะว้าเหว่ และอาจถูกรุ่นพี่รังแกได้ และเมื่อถูกกระทำเช่นนั้นหลายครั้งเขาก็อาจจิตใจสชาติจนเลิกไม่ได้

ส่วนระบิลนั้นไม่ทราบสาเหตุที่ทำให้เขาเป็นเกย์ ผู้เขียนบรรยายถึงพฤติกรรมมาเป็นเกย์ และการที่เขาเป็นคู่ขาของนพิตฎี ส่งผลกระทบต่อชีวิตครอบครัวของจิลลา สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ก็คือระบิลไม่มีความขัดแย้งในตัวเอง เขาอยากเป็นเกย์รักผู้ชาย คอยหึงหวงนพิตฎีอย่างบ้าคลั่ง เขาก็ทำอย่างเปิดเผยไม่เกรงกลัวสายตาใคร ในขณะที่นพิตฎีนั้นเริ่มจากความขัดแย้งกับ

สังคมนักเพราะเขาหน้าตาดี นิสัยดี ฐานะหน้าที่การงานมั่นคง เป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัวที่แม่ภูมิใจและอยากให้เขามีทายาท เขาจึงไม่กล้าเปิดเผยว่าเป็นเกย์ และตัดสินใจแต่งงานเพื่อปกปิดปมด้อย เพื่อให้สถานภาพทางสังคมดีขึ้น คนจะได้เลิกนิินทาว่าทำไมเขาไม่แต่งงาน และเขาต้องการทายาทให้แม่ของเขา

นพิตสงสารมารดา และเพราะความสงสารสุดซึ่งนี่เองที่ก่อให้เกิดความคิดที่ว่า...เราทำได้...เราจะต้องทำให้ได้ ทว่าเมื่อเขาแต่งงานกับจิลลา เขาก็เริ่มมีความขัดแย้งในใจ คือ สงสารและรักจิลลา อยากทำให้เธอมีความสุขและอยากประคับประคองชีวิตคู่ให้คงอยู่ แต่ขณะเดียวกันเขาก็เลิกชอบผู้ชายไม่ได้ นพิตสารภาพกับจิลลาว่าการเป็นเกย์คือความสุขสูงสุดของเขา และเขาเคยถือว่าการเป็นเกย์เป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่ว่าเมื่อแต่งงานและมีลูกนพิตก็รู้สึกอายที่ดั่งจิลลามาจับทุกซ์ และเมื่อมีลูกเขาก็รู้ว่าแม่ลูกทำให้ภาพพจน์ของเขาดีขึ้นในสายตาสังคม แต่เขาได้สร้างปมปัญหาให้กับครอบครัว ลูกเมีย แต่เมื่อนทิตเลิกเป็นเกย์ไม่ได้และไม่อยากเลิกกับจิลลาเพื่อไปเป็นเกย์เต็มตัว เขาจึงเสนอความคิดเห็นที่เห็นแก่ตัวว่า

“ผมเคยคิดว่าถ้าเมียผมทนผมได้ เธอจะเอาอะไรผมให้ทุกอย่าง ผมจะเลี้ยงดูเธออย่างดี รับผิดชอบเธอทุกอย่างในฐานะที่เป็นภรรยา เธอกับลูกจะเป็นด้วยรางวัลที่ผมต้องตั้งไว้ในห้องรับแขก”

ผลจากการที่นพิตไม่กล้าพอที่จะเปิดเผยตัวว่าเป็นเกย์และเป็นเกย์เต็มตัวนั้นทำให้เขาดึงเอาจิลลาเข้ามาในปมปัญหาของเขาด้วย ความเห็นแก่ตัวของนพิตในตอนแรกก็คิดเพียงให้จิลลาช่วยทำให้สถานภาพทางสังคมของ

เขาดิขึ้นและให้เธอเป็นอู่ให้ลูกเขาเกิด ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้นพิจะปรนเปรอเธอด้วยวัตถุ แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอสำหรับชีวิตคู่ เพราะสิ่งที่นพิขาดไปเป็นสิ่งที่สำคัญมากทีเดียวสำหรับภรรยา และแม้นพิจะช่วยเหลือเธอด้วยวิธีการตามแบบของเขา แต่จิตลาที่รู้สึกพะอิดพะอม ไม่คิดว่าวิธีนี้เธอจะรับได้ตลอดไป

จิตลานั้นมีความทุกข์นับตั้งแต่หลังแต่งงาน ทุกข์เพราะไม่เข้าใจว่าเธอมีอะไรบกพร่อง นพิถึงไม่ค่อยยุ่งกับเธอ แต่เมื่อรู้ความจริงก็ทุกข์อีก เพราะมีสามีที่เบี่ยงเบนชอบที่จะยุ่งกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ความทุกข์นี้ทำให้ จิตลาคิดว่ายอมให้สามีมีผู้หญิงอื่นยังง่ายที่จะจัดการแก้ไขปัญหาเสียมากกว่า เมื่อจิตลาแอบไปบารเ็ยกกับพิสดาร เธอถึงกับพูดอย่างเหลือออกถึงพวกเกย์ว่า

**“แต่เขาทำความเดือดร้อนให้ที เด็กในท้องพี
จะออกมามีปัญหา เพราะมีพ่อเป็นเกย์”**

เพราะนพิเป็นคนคิดมากในหลายๆ ด้าน จิตลาจึงไม่คิดที่จะแยกทางกับเขา และพยายามที่จะดึงเขากลับมาเป็นชายปกติ เริ่มตั้งแต่ไปหาจิตแพทย์ และพยายามพานพีไปหาหมอ แต่เขาก็ไม่ให้ความร่วมมือ จิตลาพยายามที่จะแยกเขาออกจากกระบิลซึ่งเป็นคู่ขาประจำ และสนับสนุนให้ไปหาอาจารย์ ซึ่งจิตลาคิดว่าวิธีนี้ดีกว่าที่จะให้หนีพิติดต่อกับกระบิลจนแยกไม่ได้ ซึ่งอาจทำให้จิตลาต้องสูญเสียเขาไป เพื่อให้เด็กในท้องไม่มีปมด้อย จิตลาพยายามที่จะยึดเขาไว้อยู่กับเธอ แม้อีกครั้งหนึ่งจิตลาต้องยอมทำใจยกให้เป็นความสุขส่วนตัวของเธอ เธอพยายามที่จะให้อีกครั้งหนึ่งของเขาสามารถทำหน้าที่สามีและพ่อได้ ในตอนท้ายจิตลาจึงเสนอให้นพิหาเด็ก

หนุ่มที่สะอาด ๒-๓ คน มาที่บ้าน ดึกกว่าที่จะไปเที่ยวพาร์ทเนอร์ซึ่งสกปรก เป็นข้อเสนอที่ใจกว้างมากที่ให้สามมีคนอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้หญิงแต่เป็นเพศเดียวกัน เป็นความสัมพันธ์ที่คนทั่วไปรับไม่ค่อยได้ แต่จิลลาต้องพยายามยอมรับ และตัวเธอก็ต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อดึงเขาไว้ไม่ให้เขาเบื่อผู้หญิง เช่นการที่ต้องลดน้ำหนักหลังคลอด เพราะรู้ว่าแฟนชอบคนผอมเพรียว เป็นต้น

ท้ายที่สุดคนที่ก็ไม่สามารถเลิกเป็นเกย์ได้ ทั้งนี้แม้เขาจะรักจิลลาและลูกเพียงไร แต่ก็ไม่สามารถเลิกสิ่งที่ชอบได้ ความทุกข์ของเขาอยู่ตรงนี้ตรงที่อารมณ์สองฝ่ายต้องต่อสู้กันอย่างหนัก อารมณ์แรกเขาเคยคิดว่าเขาคงจะต้องทำได้เพื่อจิลลาและลูก ส่วนอารมณ์หลังเป็นอารมณ์ที่เขาไม่สามารถจะกำจัดให้หายไปได้ไม่ว่าจะใช้ความพยายามมากมายเพียงใด มันมักจะหลุดปล่านขึ้นมาในหลายๆ ช่วงด้วยลักษณะที่ ต้องการ อย่างแรงกล้าเหมือนคนที่มานะบากบั่นจะอดยาเสพติด ระหว่างจะรักษาจะทรมานทรมายอยากหวนกลับไปเสพถ้าหากพ่ายแพ้ต่อใจตัวเอง และกลับไปได้ตามหัวใจเรียกร้องก็เหมือนขึ้นสวรรค์ทั้งเป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขาเป็นเกย์มานานตั้งแต่อายุ ๑๓ จนถึงปัจจุบัน รสชาติความติดเนื้อต้องใจผู้ชายด้วยกันฝังรากลึกอยู่ในจิตใจ เขาจึงไม่ยอมที่จะไปหาจิตแพทย์ ไม่ให้ความร่วมมือในส่วนนี้ จิลลาเองก็คงตระหนักดีถึงจุดนี้ว่าแฟนเลิกเป็นเกย์ไม่ได้ ดังนั้นเพื่อที่จะประคับประคองชีวิตคู่ และเพื่อให้ลูกไม่มีปมคืออย่าพ่อแม่เลิกกัน จิลลาจึงต้องยอมให้เขาพาเด็กหนุ่มมาที่บ้าน เพื่อที่เธอจะได้รู้จักผู้ชายของเขา และพฤติกรรมของเขาก็อยู่ในสายตาของเธอตลอด ดึกกว่าที่จะปล่อยให้เขาไปเที่ยวพาร์ทเนอร์ซึ่งไม่สะอาด

จากคำนำของเรื่อง กฤษณามิได้แสดงจุดประสงค์ว่าเขียน ประตุ
 ที่ปิดตาย ขึ้นมาทำไม ต่างจากเรื่อง เงาพระจันทร์ ของ โสภาค สุวรรณ
 ที่มีได้บอกจุดมุ่งหมายในการเขียนนวนิยายขึ้นมา แต่ก็เห็นได้ว่ากฤษณา
 มิได้มีความเกลียดชังคนรักร่วมเพศ ตรงกันข้ามกลับมีความเข้าใจ เห็นใจ
 คนพวกนั้น トラบเท่าที่พวกเขาเป็นคนดีมีประโยชน์ต่อครอบครัวและ
 ส่วนรวม คังนั้นเนื้อหาของ ประตุที่ปิดตาย จึงเป็นปัญหาครอบครัวที่เกิด
 จากหัวหน้าครอบครัวเป็นเกย์ และทำอะไรภรรยาจึงจะช่วยสามีและ
 ประคับประคองชีวิตคู่ให้ราบรื่นได้ ตัวละครเอกทั้ง ๒ ตัว ล้วนน่าสนใจ
 ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งในใจอยากจะเลิกเป็นเกย์เพื่อครอบครัว แต่
 ก็เลิกไม่ได้หรือจะเป็นฝ่ายจิตลาก็พบปัญหา พบความทุกข์ที่ต่างไปจาก
 ภรรยาคนอื่น พยายามที่จะดึงสามีไว้ และพยายามปรับปรุงตัวรวมทั้งโอน
 อ่อนตามสามีแม้จะไม่ชอบก็ตาม เช่นการปรับเปลี่ยนเรื่องเพศสัมพันธ์ของ
 เธอและเขา และทำยสุตกฤษณาก็จบเรื่องลงโดยพื้นที่ก็ยังคงเป็นเกย์ต่อไป
 เพราะสายเกินกว่าที่จะแก้ไขได้ แต่เขาก็ยังคงสามารถมีครอบครัวที่อบอุ่น
 ได้ด้วยความรัก ความเข้าใจของจิตลา เห็นได้ว่าจุดสำคัญของผู้เขียนไม่ได้
 อยู่ที่ว่าทำอะไรจึงจะทำให้เกย์ลดน้อยลง หรือแสดงความเห็นใจ
 สนับสนุนพวกเขา แต่สิ่งที่สำคัญคือทำอะไรให้พวกเขาสามารถ
 ประคับประคองชีวิตครอบครัวให้ราบรื่นได้ และแสดงให้เห็นถึงปัญหา
 ของการที่เกย์ปิดบังสังคม โดยการดึงผู้หญิงมาแต่งงานด้วย รวมทั้งให้ภาพ
 ชีวิตของเกย์อย่างชัดเจน

ในเรื่องนี้ กฤษณาเสนอให้เห็นชีวิตของพวกรักร่วมเพศ ๒ ทาง
 คือ จากการบรรยาย และจากบทสนทนาของนายแพทย์ และนพีและตัก
 กฤษณาตีแผ่ให้เห็นโลกของเกย์ พฤติกรรม ประเภทของเกย์ โดยผ่านการ
 บรรยายตรงๆ เช่น

...พาร์ทเนอร์จากบาร์เกย์บางคนไม่มีผิว
เพราะฉะนั้นถ้า หล่อน พอใจแขกคนใดถึงขนาด
ไว้วางใจหล่อนจะพาแขกไปถึงบ้าน ประนินบิตพิควีเป็น
พิเศษ แขกบางคนได้นอนกับหล่อนโดยไม่ต้องจ่ายเงิน
เลย แลเมหล่อนยังจ่ายค่าเหล้า ค่าอาหารแทนเขาอีก
ด้วย...

หรือบทบรรยายเพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อจากบทสนทนา
ของตัวละคร เช่น แลนดามเขาว่า “ที่เคยเป็นสาวให้ใครมั่ง” คำว่า สาว
หมายถึงเกย์ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายหญิง การร่วมรักของเกย์นั้น ไม่จำเป็น
จะต้องแยกหน้าที่ตายตัวว่าใครจะต้องเป็นฝ่ายชายหรือหญิง เมื่ออยู่ใน
ห้องนอนแล้ว คนทั้งสองก็สามารถปลัดเปลี่ยนกันเป็นหญิงหรือชายสุดแต่
ความพอใจ

นอกจากนี้ยังบรรยายเพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละคร
ให้ชัดเจนขึ้น เช่น เมื่อระบิลตบแลน

ความหึงขนาดนี้ เกย์มักไม่ประหลาดใจ
ตรงกันข้ามถ้าเกย์คนใดหึงไม่เป็น หรือหึงไม่แรงพอ ก็
จะดูเหมือนไม่ใช่เกย์

เช่นเดียวกับภาษาพูด ถ้าไม่พูดชนิดฟังแล้วสับสนไปทุกชุมชน ก็ดู
เหมือนจะผิดไปจากบุคลิกของเกย์ที่แท้จริงเช่นเดียวกัน

คู่นอนเกย์มักจะมีหลายคน...แต่สิ่งที่เขา
 จะต้องระวังเป็นอันมากก็คืออย่าให้แผนการนอกใจของ
 เขาเกิดไปพานพ้องกับแผนการนอกใจของฝ่ายที่เขา
 ทำท่าว่ารักมากโดยเด็ดขาด กรณียกเว้นจะไม่มีวัน
 เป็นไปได้ ถ้าทั้งสองฝ่ายต่างควงคู่นอนใหม่ไป จะเอ
 กัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง ถึงนาที่นั่นแล้ว ทั้งคู่ก็จะปราดเข้าตม
 และซ้อมแสดงเหมือนกับว่ารักกันมาก เกย์ถึงว่าจะ
 ประจันหน้ากันแล้วไม่แสดงฝีมือลายมือให้ปรากฏจะ
 นับว่าเสียศักดิ์ศรีครั้งใหญ่ แต่ศักดิ์ศรีครั้งนี้ก็ไม่มีวันที่
 คนหมู่อื่นจะเข้าใจได้ นอกจากหมู่นอกใจของพวกเขาด้วยกัน

การเสนอความรู้ผ่านบทสนทนา กฤษณากำหนดให้นายแพทย์
 เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องเกย์สาเหตุและวิธีการรักษาผู้ที่เป็นเกย์ ทำให้ได้
 ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และลดความเป็นวิชาการลงไปเมื่ออยู่ในรูปบทสนทนา

“ผมต้องขอพบปะพูดคุยกับสามีคุณก่อน
 ก่อนที่จะทำการรักษา การรักษาโรคนี้ต้องใช้เวลารับ
 เพราะจะว่าเป็นโรคก็ไม่เชิง แต่เกี่ยวกับความไม่สมดุล
 ทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งหมอจะต้องช่วยแก้ไข
 พฤติกรรมที่ผิดปกติด่างๆ รายของสามีคุณนี่ค่อนข้าง
 ยากเพราะมีอายุแล้ว ผมสงสัยอยู่อย่างว่า ทำไมเขาไม่
 เป็นเกย์ไปเลย ทำไมอายุปุ่นนี้ยังคิดจะแต่งงาน”

“ไม่ใช่พันธุกรรมหรอกคุณ คนที่เป็นอย่างนี้ มักถูกเลี้ยงดูอย่างผิดๆ คือเริ่มเลี้ยงกันอย่างผิดๆ ตั้งแต่เด็กแต่น้อยทีเดียวแหละคุณ หรือไม่ก็พ่อเป็นคนอ่อนแอ แม่พะนอเกินไปจนเด็กไม่เห็นความสำคัญของพ่อ เลยหันไปเลียนอย่างจากแม่”

ขณะเดียวกันตัวละครเอกอย่างนที หรือตัวละครประกอบอย่าง ตึก เกย์พาร์ทเนอร์ก็เป็นตัวถ่ายทอดพฤติกรรมทางเพศ เช่น ที่นทีเล่าให้ จิตลาฟังว่า

“การสมสู่ของเกย์โหดโผนรุนแรง อู๊ดคึ่ม ซึ่งผู้หญิงที่เป็นเมียไม่อาจทำได้”

“...คนที่ป็นสาวก็เก็งว่าอีกคนเป็นหนุ่ม ที่ไหนได้ พอเข้าห้องปิดประตู เปิดออกมาข้าวบวกจอบ ข้าวบวก เลยร้องไห้โธไปตามระเบียบ”

การให้ตัวละครที่เป็นเกย์ถ่ายทอดประสบการณ์พฤติกรรมทางเพศ ให้ผู้อยู่ในวงนอกฟังก็เป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นประสบการณ์โดยตรงของพวกเขา คงไม่มีวิธีใดดีไปกว่าให้พวกเขาเป็นผู้เล่าเอง เช่นเดียวกันกับความรู้ทางวิชาการเรื่องของคนรักร่วมเพศ ซึ่งหากได้รับการถ่ายทอดจากตัวละครที่น่าเชื่อถือ เช่น นายแพทย์ ย่อมน่าเชื่อถือและสมเหตุสมผลกว่าออกมาจากปากตัวละครอื่น

การเขียนเรื่องที่มีแก่นเรื่องรักร่วมเพศโดยตรง ทำให้นักเขียนสามารถถ่ายทอดชีวิตเรื่องราวของเกย์ และข้อมูลทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ โดยกฤษฎณาเลือกที่จะบรรยายตรงๆ บรรยายเพื่อที่จะเสริมข้อมูลที่ตัวละครได้พูดไป หรือบางทีก็เสริมข้อมูลเรื่องของเกย์ที่ไม่ได้ปรากฏในเนื้อเรื่อง เช่น หากเกย์คู่ขาต่างนอกใจกัน และบังเอิญมาพบคู่ขาของตนพากันอื่นมา ก็จะเปิดศึกตบตีกัน ซึ่งในเรื่องไม่ปรากฏเหตุการณ์เช่นนี้ แต่ผู้เขียนก็บรรยายเสริมความรู้ นอกจากนี้ข้อมูลทางวิชาการตามลักษณะการแพทย์ก็ได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลที่น่าเชื่อถือคือ นายแพทย์ หรือไม่ก็จากคำอธิบายของนายแพทย์ถ่ายทอดไปสู่ตัวละคร และตัวละครนำไปอธิบายให้ผู้อื่นฟังอีกที เช่น ที่นัฟอธิบายเรื่อง นอร์มัล โฮโมเซกชวล ที่เขารู้จากจิตลาซึ่งเขารู้จากหมออีกทีหนึ่งให้พิศดารฟัง และเมื่อพูดถึงพฤติกรรมทางเพศหรือเรื่องราวของเกย์ก็จะได้รับการถ่ายทอดจากตัวละครที่เป็นเกย์

เงาพระจันทร์ : วรรณกรรมสะท้อนสังคมเลสเบียน

เงาพระจันทร์ ของ ไสภาค สุวรรณจะสะท้อนความทุกข์ทรมานของหญิงสาวที่หลงเข้าไปพัวพันกับสาวเลสเบียน และสังคมไม่ให้ความเป็นธรรมแก่พวกเธอ มยุราและพิมคือเหยื่อที่ตกอยู่ในวังวนของพานิ มยุรานั้นพ้นจากการครอบงำของพานิเมื่อเธอแต่งงานไปกับ ปวิรินทร์ ในขณะที่พิมถูกพานิตามคุกคาม และเมื่อเธอถูกคู่หมั้นถอนหมั้นเพราะครอบครัวห้าวแก่ของเขารับเรื่องนี้ไม่ได้ พิมยิ่งสูญเสียความมั่นใจและเกรงกลัวไม่กล้าที่จะให้ใครรู้เรื่องนี้ เพราะกลัวว่าคนเหล่านั้นจะเป็นอย่างเอกพันธ์คู่หมั้นเธอ ดังนั้นพิมจึงทุกข์ทรมานไม่น้อยกว่าที่จะได้แต่งงานมี

ความสุขกับแผนซึ่งไม่ได้มองว่าผู้หญิงที่เคยพัวพันกับเรื่องรักร่วมเพศเป็นผู้หญิงที่น่ารังเกียจ

โสภาคเขียนถึงจุดประสงค์ของนวนิยายเรื่องนี้ว่าต้องการให้เห็นอกเห็นใจผู้โชคร้ายที่มีความรักและการแสดงออกที่ผิดธรรมชาติ ตลอดทั้งเรื่องโสภาคสะท้อนให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานของหญิงสาวบริสุทธิ์อย่างพิม อย่างมยุราที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเลสเบี้ยนอย่างพาณี รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าชีวิตของหญิงสาวทั้งสองไม่ได้มีใจฝึกฝืนเรื่องผิดธรรมชาติ สังคมไม่ควรตำหนิ ประณามว่าทำผิดและควรเห็นใจพวกเธอ ตลอดทั้งเรื่องพาณีเปรียบเสมือนตัวร้ายที่ตามทำลายชีวิตของพิม พาณีมีบทบาทสำคัญในเรื่องที่ทำให้ชีวิตของผู้หญิงสองคนเปลี่ยนแปลงไปและได้รับความทุกข์ทรมานใจ

ผู้เขียนสร้างตัวละคร โดยให้พาณีเป็นหญิงสาวหน้าตาดี แต่แต่งตัวคล้ายผู้ชาย โดยเฉพาะอากัปกริยาที่แสดงออกมามากครั้งหลายครา เช่น ท่าทีที่พาณีโอบไหล่มยุราเข้าไปหา ทำให้พิมนึกถึงพ่อกับแม่ขึ้นมาอย่างช่วยไม่ได้ หรือวิธีการชมผู้หญิงของพาณีทำให้พิมนึกไปถึงพ่อกับแม่ และเมื่อเอกพันธ์พบหน้าพาณีครั้งแรก แม้พาณีจะแต่งกายเหมือนหญิงสาวปกติ แต่เอกพันธ์กลับรู้สึกไม่ถูกชะตาด้วยรู้สึกเหมือนว่าเขากับพาณีกำลังแย่งผู้หญิงคนเดียวกัน บุคลิกท่าทางของพาณีสื่อความนึกคิดและจิตใจของเธอออกมาชัดเจน ทางด้านฐานะความเป็นอยู่ ครอบครัวของเธอมีสถานะร่ำรวย แต่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก อีกทั้งพาณีมีแต่พี่น้องผู้ชายซึ่งมีพฤติกรรมที่เธอเกลียดชัง พาณีจึงดูแปลกแยกจากครอบครัว สายสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัวเธอไม่ได้อบอุ่นหรือแน่นแฟ้นเหมือนครอบครัวของพิม ตรงกันข้ามสิ่งที่เธอได้จากครอบครัวเป็นเพียงวัตถุอำนวยความสะดวกเท่านั้น เธอสามารถขอเงินทางบ้านใช้ตามสบาย และความพร้อมทาง

การเงินนี้เองที่ทำให้เธอสามารถช่วยเหลือมยุราได้ และบางครั้งก็เผื่อแผ่มาถึงพิมด้วย

ในนวนิยายแสดงให้เห็นว่าภาษาพูดของหญิงที่เป็นเลสเบียนไม่แตกต่างจากหญิงสาวปกติมากนัก แต่การแต่งกายที่คล้ายผู้ชาย วิธีการแสดงออกต่างหากที่ทำให้สาวเลสเบียนดูมีบุคลิกลักษณะต่างจากหญิงปกติ ในขณะที่พวกกรักร่วมเพศชายที่มีลักษณะกระเดียดไปทางผู้หญิงจะใช้ภาษาพูดที่แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่ชายแท้ เช่นตัวละครบิลในเรื่อง ประตูปิดตาย เมื่อเขาโกรธจะปากจัด คำด้วยถ้อยคำหยาบคาย เป็นต้น

ทัศนะของพาณิที่มีต่อผู้ชายนั้นเป็นไปในทางลบโดยสิ้นเชิง พาณิรู้สึกเกลียดและขยะแขยงเพศชาย นับตั้งแต่พี่ชายของเธอซึ่งมีความประพฤติกที่ไม่ดี ยุ่งกับสาวใช้และให้ทำแท้งเมื่อท้อง พาณิจึงรู้สึกว่าคุณหญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบผู้ชายที่ต้องตั้งครรภ์ แม้เมื่อเธอแต่งงานกับแพนและมีลูก ลูกก็สามารถดึงเธอให้กลับมาสู่เพศเดิมของเธอได้ พาณิไม่มีความรัก ความผูกพันต่อลูกทั้งๆ ที่อุ้มท้องมา ๕ เดือน พาณิมักคิดเสมอว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งกร้าว ป่าเถื่อน เห็นแก่ตัว ไม่ซื่อสัตย์ ฉะนั้นผู้หญิงรักกับผู้หญิงด้วยกันเป็นการดีกว่า เพราะผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนหวาน และไม่แข็งกร้าวอย่างเพศชาย และไม่ต้องตั้งครรภ์ให้ทุกข์ยาก

พาณินั้นหลงรักพิมอย่างมาก แต่ดูจากพฤติกรรมแล้วพาณิรักพิมเพราะพิมเป็นผู้หญิงที่สวยงาม มีเสน่ห์ พาณินี้ก็จะเปรียบเทียบกับรูปร่างของมยุรากับพิมหรือเปรียบเทียบกับผู้หญิงคนอื่น พาณิจะนึกถึงแต่เรื่อง ใครมากกว่า รัก เพราะเธอปรารถนาจะครอบครองพิม โดยพยายามใช้กำลังถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกพิมเอาตัวรอดมาได้เพราะตั้งสติได้ทัน ครั้งที่สอง

พาดิถึงกับใช้อาวุธข่มขู่เพื่อที่จะขโมยเงินใจพิมทีเดียว การที่พาดินั่งเฝ้าพิมทุกวัน เพื่อหาโอกาสที่จะล่วงเกินพิม และการนีกเปรียบเทียบรูปร่างที่งดงาม ของพิมกับคนอื่นที่เธอเคยมีความสัมพันธ์ด้วยเช่นมยุราว่ารูปร่างสวยสู้พิม ไม่ได้ นั่น แสดงว่าพาดิติดใจเนื้อตัวพิมมีอารมณ์ใคร่และมีเรื่องทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าจะมีความรู้สึกรักที่ละเอียดอ่อนบริสุทธิ์ กรณีนี้จะคล้าย กับบทีใน ประตุที่ปิดตาย ซึ่งเป็นเกย์เพราะติดใจในรสชาติและการร่วมรัก กับคนเพศเดียวกันมากกว่าจะเป็นเกย์เพราะรักผู้ชายอย่างบริสุทธิ์ฉนั้นเพื่อน

พาดิเป็นเลสเบียนเนื่องมาจากปัญหาทางครอบครัวเป็นสำคัญ จากคำบอกเล่าของเธอที่เล่าให้พิมฟังสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุที่หล่อหลอม ให้พาดิผิดเพศไป

“ทีนี่เป็นผู้ใหญ่ตั้งแต่เด็ก ไม่มีใคร พ่อ แม่่นะต้องมีธุรกิจทั้งนั้น พี่ชายทั้งสามคนนะระอะ ดี มีแต่ทำเรื่องร้อยแปดแข่งขันกับเรา เงินทองนะหรือพิม พ่อแม่หาให้เราใช้ พี่อยากทำอะไรก็ได้ เบิกเงินมาใช้ เท่าไหร่ก็ได้ คนในบ้านนี้สาว ๆ ไม่อยู่หรอก เขากลัวกัน ทั้งนั้น กลัวถูกพี่ชายรังแก ทำแท้งหลายคนแล้ว...อย่า ไปยุ่งกับผู้ชายเทียวนะพิม เดือดร้อนไม่มีวันจบสิ้น เทียวละ เพราะอย่างนี้แหละแม่ถึงกลัวนักพยายามให้พี่ อยู่โรงเรียนผู้หญิงล้วน...”

และจากห้วงความคิดของพิมเมื่อมองเห็นปัญหาภายในครอบครัวพาดิซึ่ง เธอเคยได้รับฟังว่า

...ที่พาณีนีมีพ่อแม่ไม่ค่อยได้อยู่เป็นที่ปรึกษา
หรือให้ความอบอุ่น และยังมิอะไรบางอย่างอีกมากเท่าที่
พิมพ์เคยรับฟังจากปาก ที่เป็นการดูถูกทบาทของมารดา
ขณะเดียวกันก็คือด้านบิดานะนี่

และจากคำบอกเล่าของแฟนที่เล่าให้พิมพ์ฟังถึงสิ่งที่เขารู้ในครอบครัวพาณีนี

“จำได้ว่าคุณนพพรเป็นคนแปลก แม่ลูกดู
เหมือนจะแข่งขันกันเอง เป็นศัตรูมากกว่าเป็นมิตร
แม่ล่ะดูจะพูดเสมอว่าพี่พาณีนีแข็งกร้าวเป็นผู้ชาย เขาไม่
เคยแต่งตั้งเป็นผู้หญิงมากนักไมใช่หรือพิมพ์ คุณนพพร
ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูกสาวมากนักก็เลยพยายามเข็นให้
ลูกแกร่งเท่าๆกับลูกชายคนอื่นๆ ทำลายความรู้สึกส่วนที่
เป็นผู้หญิงจนหมดสิ้น”

จะเห็นได้ว่าการที่พาณีนีมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเพราะครอบครัวที่ไม่
อบอุ่นของเธอเป็นสำคัญ บ้านที่ไม่มีพ่อแม่ให้ความสุขทางใจกับลูก ทำแต่
งานและทิ้งเงินให้ลูกใช้ มีพี่น้องผู้ชายล้วนซึ่งมีพฤติกรรมที่ชั่วร้าย ไม่
สร้างความประทับใจหรือความรู้สึกที่ดีให้พาณีนี อีกทั้งยังมีพฤติกรรมกดขี่
รังแกเพศหญิง เมื่อพาณีนีอยู่ท่ามกลางพี่น้องผู้ชายจึงต้องพยายามเข้มแข็ง
และไม่ยอมแพ้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้หล่อหลอมบุคลิกของเธอให้แข็งแกร่งผิด
จากผู้หญิงทั่วไป ที่สำคัญเธอไม่ประทับใจบทบาทของเพศพ่อและเพศแม่
นักเพราะทั้งคู่ทำแต่งงาน ไม่มีเวลาให้ลูก ไม่ได้เป็นที่พึ่งทางใจให้ลูกนัก

แม้สังคมจะมองพาดิว่ามีพฤติกรรมแปลกไปจากผู้หญิงทั่วไปและพูดลับหลังว่าเธอเป็นเลสเบียน แต่พาดิก็มีได้สนใจ เธอยังใช้ชีวิตอยู่กับกับมยุราและคอยระแวงระวังพิมจากเพื่อนนักศึกษาชายคนอื่น พาดิไม่เคยมีความขัดแย้งในใจว่าสิ่งที่เธอกำลังทำและสิ่งที่เธอเป็นนั่นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ เธอมิได้เคยคิดว่าสิ่งที่เธอเป็นเป็นเรื่องผิดปกติ ผิดธรรมชาติ ตรงข้ามเธอพรั้าพูดกับพิมหลายครั้งว่า การที่ผู้หญิงรักกันเป็นสิ่งที่ดี ในขณะที่การที่ผู้หญิงรักกับผู้ชายเป็นสิ่งที่น่าขยะแขยง เพราะผู้ชายมักเอาเปรียบ ดักดวงผลประโยชน์ ไม่ซื่อสัตย์ เป็นต้น แม้พาดิจะแต่งงานและมีลูกแต่เธอไม่เคยคิดเปลี่ยนใจไปรักผู้ชายเลย และไม่เคยภาคภูมิใจที่ได้เป็นแม่ เป็นผู้ให้กำเนิดลูก ท้ายที่สุดไม่ว่าหม้อหรือใครก็ตามไม่อาจดึงให้พาดิกลับคืนเป็นผู้หญิงปกติได้ เธอยึดมั่นในการมีใจฝักใฝ่รักใคร่เพศเดียวกันตลอด อย่างไรก็ตามพาดิไม่อาจเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงต่อครอบครัวของเธอได้ แม่ของเธอเริ่มสงสัยพฤติกรรมของเธอเนื่องจากคุณพ่องพรรณเขียนจดหมายเล่าเรื่องให้ฟัง พาดิจึงกลบเกลื่อนด้วยการแต่งกายเป็นผู้หญิงมากขึ้น ดูเหมือนผู้หญิงปกติทั่วไป และจำต้องยอมแต่งงานกับแผนเพื่อแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้หญิงปกติ พาดิไม่ต้องการให้แม่เธอทราบว่าเป็นเลสเบียน เพราะแม่ของเธอไม่ยอมรับเรื่องผิดปกตินี้เลย เธอต้องอับอายสังคมถ้าใครรู้ว่าลูกสาวเธอเป็นเลสเบียน ดังนั้นการยอมแต่งงานกับแผนแสดงให้เห็นว่าพาดิใส่ใจความรู้สึกของคุณพพรไม่น้อย และเอาใจใส่คำพูดของคนในสังคมที่มีผลกระทบต่อแม่ของเธอ

สารสำคัญในเรื่องไม่ได้อยู่ที่ความเบี่ยงเบนทางเพศของตัวพาดิ แต่กลับสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความทุกข์ทรมานของผู้ที่หลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้หญิงวิปริต ดังเช่นที่มยุราและพิมประสบมา ทั้งคู่หลงเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพาดิ โดยมีได้มีใจเอนเอียงหรือฝักใฝ่ในทางเดียวกับพาดิเลย

มยุรานั้นเนื่องจากฐานะทางบ้านไม่ดี แม่ของเธอมืออาชีพเกี่ยวข้องกับการขายบริการ เพื่อนๆ จึงรังเกียจมยุรา ไม่มีใครคบด้วย เมื่อพาดิก้าวเข้ามาในชีวิต มยุราจึงเป็นเหยื่อผู้อ่อนแอของพาดิอย่างง่ายดาย มยุราเป็นคนใจอ่อนและไม่เข้มแข็ง เธอต้องตกอยู่ใต้อำนาจพาดิตลอด แม้จะรู้สึกขยะแขยงพฤติกรรมของพาดิแต่เธอก็ไม่อาจปลีกตัวออกมาได้ แม้ภายหลังมยุราจะรอดพ้นจากพาดิมาได้ด้วยการแต่งงานกับปวินทร์ แต่ช่วงแรกของชีวิตแต่งงานเธอก็ไม่มีใครมีความสุขสัก เพราะรู้สึกผิดที่ผลักภาระทั้งหมดให้พิม โดยไม่ได้เตือนพิมให้รู้ตัวว่าพาดิเป็นคนอย่างไรและรู้สึกขยะแขยงที่เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพาดิทำให้เธอรู้สึกว่าคุณเองมีมลทิน

อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับพิมแล้ว ดูเหมือนว่าพิมจะได้รับผลกระทบจากการเข้าไปพัวพันกับพาดิมากกว่ามยุรา เพราะอย่างน้อยที่สุดเมื่อมยุราแต่งงานไปแล้วพาดิก็เลิกรังควานเธอ ส่วนพิมนั้นพาดิมีความรักความหลงในตัวพิมมากกว่ามยุราหลายเท่าตัว พาดิจึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ตัวพิมมา พิมต้องคอยประสาธเสียวกับการเฝ้าติดตามของพาดิจนนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการแต่งงานกับเอกพันธ์ ซึ่งพิมเองก็ไม่แน่ใจว่าเธอ รัก เขาหรือไม่ แต่พาดิก็ทำลายกำลังใจและจิตใจพิมด้วยการไปเล่าเรื่องราวของตัวเองและพิมให้เอกพันธ์ฟัง และพิมก็ต้องเจ็บปวดทุกข์ทรมานมากขึ้นไปอีกเมื่อเอกพันธ์ขอยกเลิกการแต่งงานเพราะครอบครัวเขารับเรื่องนี้ไม่ได้ พิมสูญเสียความมั่นใจไปมาก การยกเลิกการแต่งงานตอกย้ำว่าสังคมรังเกียจผู้ที่ข้องแวะกับพวกรักร่วมเพศ แม้พิมจะมีได้มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับพาดิก็ตาม หลังจากนั้นพิมจึงคอยหวาดระแวง หวาดกลัวว่าคนที่เธอรู้จักจะพลอยรังเกียจเธอว่าเธอเคยพัวพันกับผู้หญิงรักร่วมเพศเช่นที่ครอบครัวเอกพันธ์ปฏิเสธเธอ ความทุกข์ทรมานทางจิตใจที่เกิดจากการคุกคามของพาดิ และความหวาดกลัวในจิตใจเธอ

เองว่าจะถูกรังเกียจค่อยลดจางหายไป เมื่อเธอได้แต่งงานกับแฟนผู้ชายที่ต่างจากเอกพันธ์ลิปลับ แฟนไม่ใจแคบอย่างครอบครัวเอกพันธ์ เขามีได้รังเกียจเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายอย่างพิม อย่างมยุรา ตรงข้ามเขากลับมีความเห็นใจ เข้าใจอย่างมาก ทั้งนี้อาจเพราะแฟนก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับ ความทุกข์จากการประพฤติดิถีธรรมชาติของพาดิเช่นกัน เขาจึงเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจพิม อย่างล้นพ้น ไม่ได้ประณามว่าการที่พิมและมยุราเข้าไปพัวพันกับผู้หญิงรักร่วมเพศเป็นเรื่องเสียหายหรือเป็นความผิดของพวกเธอ การแต่งงานของมยุราและพิมช่วยทำให้ทุกสิ่งคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น พาดิเลิกรังควานพวกเธอและกลับไปใช้ชีวิตเลสเบียนกับผู้หญิงที่มีรสนิยมเดียวกับเธอ การที่พาดิยังคงเป็นเลสเบียนต่อไป ในขณะที่มยุราและพิมมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นยิ่งตอกย้ำให้เห็นว่าโสภาคเขียนถึงเหยื่อที่โชคร้ายหลงเข้ามาในวังวนของหญิงรักร่วมเพศ และเมื่อพวกเธอได้รับความเห็นใจและเข้าใจจากชายที่รักเธอ พวกเธอก็สามารถแต่งงาน มีความสุขได้ สิ่งที่โสภาคเสนอ คือ การให้ความเห็นใจผู้หญิงที่เป็นเช่นมยุราและพิม มิได้เขียนแสดงความเห็นใจผู้หญิงรักร่วมเพศอย่างพาดิเลย เพราะพฤติกรรมของเธอทั้งหมดสร้าง ความทุกข์ใจอย่างแสนสาหัสแก่ผู้หญิงบริสุทธิ์สองคน และท้ายสุดพาดิก็ยังเป็นเลสเบียนเช่นเดิม

ทักษะของสังคมที่มีต่อคนที่ เป็นเลสเบียนอาจแบ่งได้เป็น ๒ ฝ่าย คือ เห็นใจ เข้าใจและรังเกียจ ไม่ยอมรับ ฝ่ายแรกที่เข้าใจ เห็นใจจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เคราะห์ร้าย เช่น พ่อแม่ของพิม แฟน ปวินทร์ซึ่งเป็นเพื่อนของพิมและสามีของมยุรา เป็นต้น ทั้งนี้เพราะคนเหล่านี้มีส่วนใกล้ชิด ได้รู้เห็นปัญหา มาโดยตลอดจึงเข้าใจและเห็นใจ เช่นแฟนก็เคยได้รับความทุกข์จากการแต่งงานกับพาดิ ได้รับรู้ปัญหาของเลสเบียน ในขณะที่อีกฝ่าย เช่น เอกพันธ์และครอบครัวของเขารังเกียจ อาจเพราะ

ความเป็นผู้ดีเก่าทำให้มองเห็นเรื่องนี้เป็นเรื่องน่ารังเกียจ ครอบครัวยุคเก่า
ไม่ยอมรับฟังความเปลี่ยนแปลงใดๆ ในสังคม และเกิดมาโดยไม่เคย
ประสบปัญหาเหล่านี้จึงไม่เข้าใจ ดังที่พิมพ์กล่าวว่า

“คงมีไม่กี่คนที่มองปัญหานี้อย่างเป็นทางการ
อย่างเข้าใจ ไม่คิดว่ามันเป็นสิ่งเลวทราม ทำให้เด็กและ
คนหลงชั่วคราว ผังจิตใจว่าเป็นสิ่งชั่วร้ายเลวทรามไป
ชั่วชีวิต ทรมาณใจอย่างไม่สิ้นสุด”

พินิจคิดว่าคนยังไม่เข้าใจปัญหากร่วมเพศ มองว่าชั่วช้า
เลวทราม น่าอับอาย แม้คนที่จับพลัดจับผลูเข้าไปยังพลอยถูกรังเกียจไม่
ยุติธรรมที่จะประณาม อย่างนั้น เพราะเป็นความคิดปกติทางใจประการหนึ่ง

โสภาคกล่าวถึงความตั้งใจในการเขียนเรื่องนี้ไว้ในคำนำว่า

“เงาพระจันทร์เป็นนวนิยายที่ข้าพเจ้าเรียบ
เรียงขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะเขียนถึงผู้โชคร้ายซึ่งมี
ความรักและการแสดงออกทางเพศที่ผิดธรรมชาติเพื่อ
ประโยชน์ในการทำความเข้าใจ เห็นใจ และเพื่อผู้เป็น
พ่อแม่ทั้งหลายซึ่งอาจพบพานบุคคลในครอบครัวที่เกิด
ปัญหาดังกล่าว

เหนือสิ่งอื่นใด เพื่อบอกกล่าวว่ารกร่วมเพศใน
ชายและหญิง พบได้ในบุคคลซึ่งมีความเป็นปกติ
ธรรมดา ถึงเวลาที่สังคมจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ
อีกทั้งเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือประคับประคองผู้โชค

ร้ายเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ให้เขามีชีวิตอยู่
ด้วยดี ปรารถนาว่าตัวเองกำลังประกอบความชั่วร้าย
เลวทราม เสื่อมเสียหรือจมดิ่งอยู่ในความทุกข์ทางใจ
แสนสาหัส”

โศภากให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องรักร่วมเพศโดยใช้วิธีการบรรยาย
ดังเช่น ถ่ายทอดอารมณ์และพฤติกรรมของพาดิที่มีต่อพิมซึ่งเป็นความรู้ลึก
ที่มีมาจากอารมณ์ใคร่ ดังบรรยายว่า

...นิ้วของพาดิไต่เบาๆ ไปตามท่อนแขน
สัมผัสนั้นกระตุ้นอารมณ์เหลือหลาย...พิมขยับตัวเบาๆ
หันหลังให้ คนข้างๆ ถอนใจเฮือก มองส่วนโค้งตลอด
ลำตัวอย่างหฤหรรษ์ อยากรจะสัมผัสสกอตครัดแล้วโลม จูบ
กอดให้สัมผัสอารมณ์รักและปรารถนาที่มีมาช้านาน...

และให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนรักร่วมเพศ โดยให้แฟนเป็นผู้เล่าโดย
ออกตัวว่ารับฟังเรื่องราวเหล่านี้มาจากหอม ซึ่งทำให้ตัวละครแสดงความรู้
ข้อเท็จจริงทางวิชาการอย่างมีเหตุผล เรื่องที่แฟนเล่าส่วนใหญ่เป็นความรู้
เกี่ยวกับ เลสเบียน

“มันเริ่มมาตั้งแต่ปีที่ ๖๐๐ ก่อนคริสตกาล
เสียอีกแหมะ เรื่องรักร่วมเพศของสตรีพบที่นั่นบน
เกาะเลสบอสในทะเลเอเจียน...”

ข้อมูลเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่า โสภาคต้องศึกษาค้นคว้ามา แต่ก็เป็นข้อมูลประเภทการบอกเล่าประวัติความเป็นมา มิได้ถ่ายทอดสภาพคนรักร่วมเพศในสังคมปัจจุบันให้เห็น ดังเช่นที่กฤษฎณาพยายามแสดงภาพของคลับที่เป็นแหล่งชุมนุมของเกย์ต่อผู้อ่านในเรื่อง **ประตูที่ปิดตาย**

จากนวนิยายรักร่วมเพศทั้งสองเรื่อง สรุปได้ว่าผู้ประพันธ์ทั้งสองคือ กฤษฎณาและโสภาค เห็นว่าปัญหาที่อาจก่อพฤติกรรมรักร่วมเพศมาจากพื้นฐานทางครอบครัว โดยผู้ประพันธ์สร้างให้ครอบครัวของผู้ที่เป็นพวกรักร่วมเพศมีพ่อแม่ที่ไม่อาจเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้แก่ลูก ดังเช่นครอบครัวของพาณีที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกและดูเหมือนว่าในบ้านคุณนพพรแม่ของพาณีจะเป็นผู้บงการทุกอย่างในบ้าน ซึ่งเป็นการทำลายภาพลักษณ์ของพ่อผู้ที่เป็นผู้นำของบ้านลง คุณนพพรพยายามฝึกให้พาณี เข้มแข็ง เพราะเธอเป็นลูกสาวคนเดียวแต่มีพี่น้องผู้ชาย และนี่ก็เป็นการทำลายความรู้สึกที่อ่อนโยนเป็นหญิงในตัวของคุณนพพรลงเช่นกัน พาณีจึงมีพฤติกรรมแข็งกร้าวราวกับผู้ชาย ไม่พอใจความเป็นไปในฐานะของคุณนพพรเป็นลูกผู้หญิง แต่ในขณะที่เดียวกันพาณีก็มีความรู้สึกรุนแรงแข่งขันกับพี่น้องผู้ชายของเธอทั้งครอบครัว และเป็นปฏิปักษ์อย่างแรงกับเรื่องสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ชายและผู้หญิง อันเป็นผลมาจากความล้มเหลวในเรื่องบทบาทที่ถูกต้องของผู้เป็นพ่อและแม่เธอนั่นเอง ตรงข้ามกับครอบครัวของพิมซึ่งผู้เขียนสร้างให้แตกต่างจากครอบครัวพาณี โดยสิ้นเชิง ครอบครัวพิมเป็นครอบครัวเล็กๆ ที่อบอุ่นแม้จะไม่ร่ำรวยนัก พ่อแม่ต่างแสดงบทบาทที่เหมาะสมและมีเวลาให้ครอบครัว เมื่อมีปัญหาที่หันหน้าปรึกษากัน ด้วยเหตุนี้เองพิมจึงได้รับการหล่อหลอมให้เป็นผู้หญิงที่นอกจากจะรูปร่าง มีสติปัญญาแล้ว ยังมีสติรู้จักผิดชอบ ใช้เหตุผลเหนืออารมณ์ความรู้สึก และนี่เป็นเหตุผลให้พิมสามารถเอาตัวรอดจากทั้งพาณี

และเอกพันธ์ได้ ประคับประคองตัวได้อย่างน่าชื่นชม และเมื่อเทียบตัวพิมกับมยุราเหยื่ออีกคนของพาดิแล้ว คนทั้งคู่ก็แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงอีกเช่นกัน และปัจจัยที่ทำให้เป็นเช่นนั้นก็เนื่องจาก ครอบครัว เป็นสำคัญด้วย มยุรามิแม่ซึ่งประกอบอาชีพที่เพื่อนๆ รังเกียจ เธอจึงเกิดปมค้อย ไม่มีเพื่อน เมื่อพาดิเข้ามาในชีวิตเธอจึงง่ายที่จะล่อลวงเธอไปเพราะปัญหาทางครอบครัว แม่ของมยุราต่างจากพ่อแม่ของพิมตรงที่ไม่สามารถให้คำปรึกษาลูกได้เพราะสภาพเศรษฐกิจในบ้านไม่อำนวย เธอเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวและจากอาชีพของเธอซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม แสดงให้เห็นว่าเธอเป็นคนที่ไม่ได้รับการศึกษานัก ผิดกับพ่อแม่ของพิมซึ่งทำงานสุจริตทั้งคู่ นั่นอาจเป็นสาเหตุให้เธอไม่มีเวลาเอาใจใส่มยุรานัก

สำหรับนพิก์เช่นกัน แม้อุทยานอกเขามีครอบครัวที่อบอุ่น หากย้อนกลับไปโนวียเฮาเว่ เขามีพ่อที่ล้มเหลวในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกต่างกับครอบครัวของพิศดารซึ่งได้เห็นแบบอย่างของพ่อแม่ที่เหมาะสมในครอบครัวของเขา เห็นได้ว่าครอบครัวทั้งหมดที่ผู้ประพันธ์ทั้งสองสร้างขึ้นมานางานเขียน มีลักษณะร่วมกัน คือ ครอบครัวที่พ่อแม่แสดงบทบาทของตนไม่เหมาะสมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของลูกในภายภาคหน้า

ปัญหาเพศของพี่น้องก็ดูมีส่วนสำคัญเช่นกัน นพิมิแต่พี่น้องหญิงล้วนซึ่งเป็นเหตุให้แม่ของเขากังวลและส่งเข้าเรียน โรงเรียนชายล้วน ในขณะที่พาดิมิแต่พี่น้องชายล้วน ซึ่งแต่ละคนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่สร้างความประทับใจให้เธอจนเธอเกลียดชังพี่ชาย และเมื่อแม่ของเธอส่งเธอเข้าโรงเรียนสตรีล้วน จึงทำให้เธอยิ่งเห็นแต่ความอ่อนหวานน่ารักของเพศ

หญิง ประทับใจจนจิตใจเปลี่ยนแปลงหันไปรักและมีความสุขกับคนเพศเดียวกัน

พฤติกรรมรักร่วมเพศของทั้งนพีและพาณีสืบกันมีพื้นฐานมาจากกามารมณ์ อารมณ์ใคร่มากกว่าจิตใจ ทั้งนี้จากพฤติกรรมของคนทั้งคู่คือนพีและพาณีบ่งบอกเช่นนั้น นพีไม่ได้ยึดติดมีสัมพันธ์กับใครเพียงคนเดียว แม้แต่ระดับเวิลเขาก็เบื่อและแอบไปหาพาร์ทเนอร์เป็นครั้งคราว หรือในตอนท้ายเรื่องเมื่อจิลลาอนุญาตให้เขาพาเด็กหนุ่มเข้าบ้านได้ เขาก็หาเด็กหนุ่มสามคนมาเพื่อผลัดเปลี่ยน นี้อยอมแสดงให้เห็นว่าเขาคิดใจรสทางเพศมากกว่าจะเป็นเกย์เพราะหลงรักผู้ชายด้วยจิตใจ เช่นเดียวกับพาณีสี่แม่จะพร่ำบอกว่ารักพิม หากแต่เจตนาและพฤติกรรมที่พยายามจะล่วงเกินพิมถึงสองครั้งโดยใช้กำลัง และความคิดต้องใจในรูปร่างที่สวยงามของพิม โดยนึกเปรียบเทียบกับรูปร่างของคนอื่นเช่นมยุรา แสดงให้เห็นว่าพาณีสี่ต้องการพิมเพราะพิมสวย อยากรจะเป็นเจ้าของพิม

ทั้งนพีและพาณีสี่ต่างยืนยันว่าตัวเองไม่ได้ป่วยและไม่ยอมไปพบจิตแพทย์ทั้งคู่ ไม่ว่าคนรอบข้างจะพยายามชักจูงอย่างไรก็ตาม พาณีสี่นั้นแผนถึงกับใช้กำลังจับส่งแพทย์ทีเดียว แต่สุดท้ายเธอก็หนีออกมา เมื่อคนทั้งคู่ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เต็มใจที่จะกลับไปสู่สภาพปกติ ทั้งนี้เพราะพึงพอใจในสิ่งที่ตนเป็น ทั้งคู่จึงไม่หายจากพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ทั้งนี้ นักเขียนทั้งสองท่านอาจตระหนักดีว่า เมื่อมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศโดยเฉพาะเมื่อเป็นมานานแล้วย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะหาย การแก้ไขให้หายจึงเป็นไปไม่ได้ นักเขียนทั้งสองชี้ให้เห็นว่าอะไรคือต้นเหตุ สาเหตุของปัญหาเพื่อที่ว่าจะได้ป้องกันที่ต้นเหตุ ดิกว่าไปแก้ไขภายหลังซึ่งอาจสายไปแล้วก็ได้

ใน ประตุที่ปิดตาย นั้นตีแผ่ให้เห็นถึงพฤติกรรมและชีวิตของ ชาวเกย์อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการให้ภาพชีวิตพาร์ทเนอร์เกย์ การสังสรรค์ เดินร่ำในบาร์เกย์ พฤติกรรมทางเพศของเกย์ที่แบ่งเป็น หนุ่ม เป็น สาว ธรรมชาติของเกย์ที่ปากจืด พุดหยาบ และพฤติกรรมที่คนภายนอกอาจไม่ เข้าใจ เช่นเมื่อเกย์พบคู่ขาของตนนอกใจต้องรีเข้าไปตบตีเหมือนว่ารักหนัก หนาเป็นการประกาศศักดิ์ศรีชาวเกย์ เป็นต้น ในขณะที่ เจาพระจันทร์ นั้น โสภาคมิได้ให้ภาพสังคมของชาวเลสเบียนอย่างชัดเจนแต่จะ เน้นตัว บุคคลคือพาณีนิกมากกว่า และแสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อผู้ที่หลงเข้ามาใน แวดวงเลสเบียนมากกว่าที่จะให้ภาพและสังคมที่ชัดเจน อย่างเช่นภาพชีวิต ของเกย์ ในเรื่อง ประตุที่ปิดตาย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้าตาบานแรก : มุมมองโลกของวัยรุ่น

หน้าตาบานแรก เป็นนวนิยายขนาดสั้น ๑๒ ตอน ของ กฤษณา อโศกสิน เรื่องนี้เป็นเรื่องของครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ครอบครัวหนึ่ง มีเพียงพ่อคือ *ตระกูล* แม่คือ *โคม ฉายา* เป็นลูกชายวัยรุ่นที่ด้อยประสบการณ์และขาดการยั้งคิด เป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาของเรื่อง และ *สด* ซึ่งเป็นคนรับใช้และมีตัวละครอีกตัวหนึ่งคือ *หนึ่ง* เป็นเด็กสาววัยรุ่นที่เป็นต้นเหตุของเรื่อง ฉายา ลูกชายที่เป็นความรักและความหวังของครอบครัวได้สร้างปัญหาขึ้นคือการมีครอบครัวก่อนถึงวัยอันสมควร ด้วยความที่ด้อยประสบการณ์ ขาดความยั้งคิด และความคึกคะนองของวัยรุ่น คิดว่าชีวิตเป็นสิ่งสวยงามและง่ายดายเหมือนความฝันที่สวยงาม เห็นการมีความรักและการมีครอบครัวเป็นสิ่งที่ยง่ายดาย เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและครอบครัวมากมาย ที่สำคัญคือ เกิดมีผู้มารับปัญหาที่เขาสร้างขึ้นโดยไม่มีความผิดก็คือ “ลูก” ในที่สุดชีวิตครอบครัวก็ไปไม่รอด จึงต้องแยกทางกัน แต่ด้วยความรักและความเข้าใจของครอบครัว ทำให้เขาสำนึกได้ว่าสิ่งที่เขาคิดว่าถูกต้องสวยงามนั้นไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิด ทำให้เขาเข้าใจชีวิตและความเป็นจริงมากขึ้น ความผิดครั้งนี้เป็นบทเรียนที่เป็นอุทาหรณ์ที่สำคัญของชีวิตของเขา

แนวคิดที่สำคัญของเรื่องนี้ก็คือวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต แสวงหาสิ่งที่แปลกใหม่ ต้องการที่จะรู้จักโลกที่กว้างใหญ่ที่เขาไม่เคยเห็น แต่ด้วยความที่ยังเด็กและขาดประสบการณ์ ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของสังคมและคนในสังคม คิดเพียงแต่สิ่งที่ดีงามโดยที่ไม่คำนึงถึงความจริง จึงทำให้ประสบกับปัญหาที่ตามมาอย่างยากที่จะแก้ไข

ผู้เขียนได้ใช้ ฉายา เป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่ประสบปัญหาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตน และยังนำปัญหาที่ตนสร้างมาสู่ครอบครัว ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตนเองก็ไม่สามารถแก้ไขได้ทำให้พ่อแม่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น

ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีผลต่อชีวิตของวัยรุ่น ได้แสดงให้เห็นว่าสาเหตุของความผิดพลาดของเด็กนั้นส่วนหนึ่งก็มาจากความบกพร่องของครอบครัว การเลี้ยงดูลูกอย่างประมาทขาดการดูแลเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร กฤษฎณาได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองควรเป็นที่ปรึกษาปัญหาต่างๆ และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่ลูก ผู้เขียนได้เสนอความคิดนี้ผ่านพ่อแม่ของฉายาคือ ตระการและ โฉม โดยเฉพาะตระการ ผู้เขียนได้เสนอผ่านความคิดของตระการที่ได้ไตร่ตรองถึงความผิดของตัวเอง

**“แล้วตระการก็คิดออก...ต่อประโยคที่ตน
เปล่งออกมาเช่นกัน เขาเป็นพ่อที่ค่อนข้างจะปล่อยลูก
ชายไปตามยถากรรมกับกลุ่มเพื่อน เขาเห็นความ
อ่อนไหวในตัวของฉายามานาน หากไม่สะดุดใจความ
เป็นสนตองลมของฉายาอย่างกระชั้นถี่ขึ้น เขากับโฉม
ขอบคุณกันมากกว่าจะชวนลูกเข้มาร่วมวงสนทนาด้วย”**

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาวัยรุ่นที่ถูกต้อง โดยอาศัยความรักและความเข้าใจในตัวลูก และต้องคิดไตร่ตรองหาสาเหตุของปัญหาอย่างมีสติและใจเย็น ไม่ควรปล่อยให้ช่องว่างระหว่างวัยมาทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เพราะปัญหาวัยรุ่นเป็นปัญหาที่

ละเอียดอ่อน โดยผู้เขียนได้ให้ครอบครัวของฉายาเป็นตัวอย่างของการ
แก้ปัญหาที่ดี โจมและตระการถึงแม้จะเสียใจและผิดหวังในตัวฉายา
เพียงใดก็ตาม แต่ด้วยความที่รักลูก ก็ได้พยายามทำใจและช่วยกัน
แก้ปัญหาอย่างใจเย็น ในตอนที่ฉายากำลังหลงสิ่งที่เขาคิดว่าดีเกี่ยวกับความ
รักและชีวิตคู่ของเขา ทั้งคู่ก็พยายามเข้าใจและไม่คัดค้านหรือต่อว่าซ้ำเติม
ตระการ ได้พยายามทำความเข้าใจว่ายุคสมัยได้เปลี่ยนไปจะเปรียบเทียบ
ตนเองกับลูกย่อมไม่ได้ เป็นการลดช่องว่างระหว่างวัยเพื่อที่จะเข้าใจกัน

“...ตระการพยายามบอกตัวเองนาที่แล้วนาที่
แล้วว่า...มันเป็นเรื่องของเด็กสมัยใหม่เท่านั้นเองแหละ
...เด็กสมัยใหม่ที่ถูกรายธรรมสมัยใหม่พัดพาไปเร็ว
และแรง มันก็ต้องเซต้องพลาดลงไปบ้างเป็นธรรมดา
จะเอาตัวเขาไปเปรียบได้ยังไง...สมัยเมื่อสามสิบปีก่อน
นั้น อะไรๆ มันก็คับแคบ...”

นอกจากนี้เมื่อลูกประสบกับปัญหาที่ตามมาคือสิ่งที่ลูกคิดว่าดี ไม่
เป็นอย่างที่ลูกคิด แต่ที่รี้นทำและผิดพลาด ทั้งคู่ก็ไม่ซ้ำเติมเรื่องความ
ผิดพลาดนั้น กลับเป็นเพื่อน เป็นที่ปรึกษาคอยปลอบใจและให้กำลังใจ
และแนะนำหนทางที่ถูกต้องให้ลูก นับว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้ปัญหา
ทั้งหมดคลี่คลายไปในทางที่ดี

นอกจากนี้ถุณายังให้ความคิดว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในชีวิต
ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั้น ถึงแม้จะแก้ไขอะไรไม่ได้ก็ไม่ได้อภัยความ
ว่าจะทำให้ชีวิตทั้งชีวิตหมดความหวัง หากแต่ควรใช้ความผิดพลาดที่เกิด

ขึ้นมาเป็นบทเรียน เป็นประสบการณ์สอนแก่ชีวิต เพื่อที่จะก้าวเดินต่อไป
ในวันข้างหน้าอย่างมั่นคงและถูกต้อง

ผู้เขียนได้สร้างตัวละครในเรื่องเพื่อที่จะสื่อแนวคิดของเรื่องได้
อย่างมีประสิทธิภาพ เขาได้สร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของคนในสังคมที่
ประสบปัญหาดังกล่าวได้อย่างสมจริง ตัวละครแต่ละตัวจะมีลักษณะ
ท่าทาง อารมณ์ และความคิดเฉพาะตัว และมีพัฒนาการด้านความคิด
และลักษณะนิสัยเป็นไปตามเนื้อเรื่องได้อย่างกลมกลืนกับเรื่อง

โหม เป็นตัวแทนของแม่ที่รักและหวังในตัวลูกอย่างสูง แต่ก็
ผิดหวังและผจญกับปัญหาที่ลูกก่อขึ้นและต้องรับภาระที่ตามมาคือ ต้องรับ
เลี้ยง “หนึ่ง” ซึ่งเป็นเมียของฉายา และในตอนท้ายก็ต้องรับเลี้ยง นม
ลูกของฉายาอีกด้วย ถึงแม้โหมจะผิดหวังและเสียใจกับการกระทำของฉายา
และไม่ชอบนิสัยที่ไม่ดีของหนึ่ง แต่ด้วยความรักที่มีต่อฉายาก็พยายามทำใจ
และทำความเข้าใจลูกและทนผจญปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อลูกของเธอ

ขณะที่เรื่องดำเนินไป ผู้อ่านจะเห็นพัฒนาการของอารมณ์และ
ความคิดของโหมอย่างเป็นขั้นตอน จากตอนต้นเรื่อง เมื่อโหมได้รู้เรื่องที่
ฉายาพาหนึ่งมาอยู่ด้วย โหมจะโกรธ ผิดหวัง และเสียใจอย่างมากจนแทบ
ทำใจยอมรับไม่ได้ และก็ยังไม่ยอมรับและรังเกียจลูกสะใภ้ ผู้เขียนได้
บรรยายความรู้สึกของโหมได้อย่างเด่นชัด เช่น

“...หล่อนไม่อาจสะกดความโทมนัสไว้ได้เลย
...ไม่มีทางทำได้เลยแม้แต่นิด...ความฝันความหวังทั้ง
มวลพังทลายไม่มีชิ้นดีแล้ว ณ บัดนี้...หล่อนไม่

สามารถจะ 'ทำใจ' ได้และเห็นเป็นเรื่องสามัญสำหรับ
ยุคสมัย เป็นต้นว่าวัยรุ่นคือวัยรุ่นอะไรทำนองนั้น โฉมไม่
อาจให้อภัยและเกิดความเอ็นดูกับการพะเน้าพะนอเด็ก
จนลืมนึกถึงหัวใจของตนเอง..."

ความรู้สึกเช่นนี้เป็นความรู้สึกที่สามารถเกิดขึ้นได้กับแม่ทุกคนที่
ต้องมาพบกับเหตุการณ์เช่นเดียวกับโฉม แต่ด้วยความรักลูกและได้รับฟัง
คำเตือนจากตระการ เธอจึงพยายามทำใจให้ยอมรับสถานการณ์ให้ได้

"...หล่อนกำลังถามตัวเอง...เราจะยอมเสีย
ถูกละหรือ...อย่าว่าแต่เสียไปจริงๆ เลย แค่คิดว่าจะต้อง
เสีย ใจคอก็วับหว่วเหลือกำลัง...หล่อนตอบ...ถ้าจั้น
...เราก็ควรจะคิดใหม่...คิดใหม่ ทำใหม่ หาวิธีการที่
จะช่วยให้ทุกสิ่งทุกอย่างราบรื่นขึ้น..."

เมื่อเวลาผ่านไปโฉมก็ทำใจได้ เริ่มที่จะแก้ปัญหาโดยการดูอยู่
ห่างๆ และคอยตักเตือนเป็นบางครั้ง เมื่อเหลืออด โฉมเริ่มที่จะคิดถึง
หลานที่จะเกิดมาและเริ่มห่วงใยสุขภาพของหนึ่งที่กำลังท้อง เพราะคิดถึง
ตนเองตอนท้องว่ามีความลำบากเพียงใด เป็นการเอาใจเขามาใส่ใจเรา จึง
เกิดความเมตตาและลอคอดคิดง ความทุกข์ความผิดหวังทั้งปวงของโฉมจึง
ค่อยๆ หดลง โฉมทำใจได้เมื่อเห็นหลานซึ่งเป็นเหมือนความหวังใหม่

"...โฉมไม่เคยรู้เลยว่า...ความทุกข์ร้อนเป็น
ก่ายเป็นกองที่เคยมีนับตั้งแต่หนึ่งท้องบัดนี้ทำไมมันจึง
หายไป หายไปไหนเล่าหนอจนหมดจนสิ้นปานนี้ ชีวิต
เหงๆ ซ้ำซาก จำเระหว่างหล่อนและตระการ..ซึ่งเคย

บ่นว่าทำไมหนงานัก เซ่งนัก ใจคอจะไม่มื่ออะไร
เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเลยนั้น...บัดนี้ก็ได้เปลี่ยนแล้ว
...สมดังที่ใจอยาก...”

และเมื่อฉายาเกิดทะเลาะกับหนึ่งและเลิกกันในที่สุด โฉมก็เกิด
ความสงสารลูก จึงพยายามปลอบใจลูกและคอยเป็นกำลังใจ คอยแนะนำ
ทางที่ถูกต้องให้

จะเห็นว่าโฉมเป็นตัวละครที่สำคัญตัวหนึ่ง เพราะเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้นเช่นนี้จะมีผลกระทบเป็นอย่างมาก จากพัฒนาการทางด้านอารมณ์
ของโฉมจะเห็นว่า โฉมมีอารมณ์ค่อนข้างอ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตาม
เหตุการณ์ตลอดเวลา เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจอ่อนแอ และเป็นแม่ที่
รักลูกมากนั่นเอง

ตระการ เป็นตัวแทนของพ่อที่ต้องมาประสบกับเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้นเช่นนี้ ถึงแม้จะเป็นตัวละครที่มีบทบาทไม่มากนัก แต่ก็มี
ความสำคัญมากเช่นกัน ตระการเป็นตัวอย่างของพ่อที่ดี เมื่อต้องมาพบกับ
เหตุการณ์ดังกล่าวก็ตั้งสติอย่างดี ถึงแม้จะเสียใจและผิดหวังแต่ก็พยายามทำ
ความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ และคอยเป็นหลักให้แก่ครอบครัวในการ
คลี่คลายสถานการณ์ต่างๆ ให้แก่ทั้งแม่และลูก เป็นการประสานรอยร้าวใน
ครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอให้เห็นถึงหนทางที่จะไม่ทำให้
เรื่องเลวร้ายยิ่งกว่าที่ควรเป็น ทำให้ปัญหาคลี่คลายไปด้วยดี

จากเรื่องจะเห็นพัฒนาการทางอารมณ์ของตระการว่าเป็นคนที่มี
จิตใจมั่นคงกว่าโฉม ถึงแม้ว่าในตอนต้นที่รู้เรื่องจะเสียใจและผิดหวัง แต่ก็

ทำใจ และตั้งสติทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และพยายามที่จะแก้ปัญหาย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ฉายา เป็นตัวละครที่สำคัญที่สุดในเรื่อง ผู้เขียนให้ฉายาเป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่มาประสบกับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นดังกล่าว และสามารถผ่านปัญหานั้นไปด้วยดี

จากเรื่องจะเห็นว่าฉายามีพัฒนาการทางความคิดและทางอารมณ์อย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป ประสบการณ์จะช่วยสอนคนให้รู้จักชีวิตดีขึ้น ในเรื่องจะเห็นว่าฉายาจะมีความคิด และอารมณ์พัฒนาไปตามเวลาและเหตุการณ์ที่ผ่านไป จากต้นเรื่องฉายาจะมีความเป็นเด็กทั้งทางความคิด อารมณ์ มีทัศนคติต่อโลกอย่างสวยงามและเป็นคนช่างฝัน อารมณ์อ่อนไหวง่าย ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นความเป็นเด็กที่ยังไม่มีความคิดดีพอของฉายาผ่านการกระทำของฉายาที่ทำอะไร โดยขาดสติยังคิด โดยเฉพาะการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาใหญ่ที่สุดก็คือการที่พาหนึ่งมาเป็นภรรยา นอกจากการกระทำแล้ว ผู้เขียนได้แสดงลักษณะนิสัยของฉายาโดยผ่านมุมมองของโหมและตระการอีกด้วย ในตอนต้นฉายาจะมองเห็นว่าสิ่งที่เขาทำนั้นถูกต้องและง่ายดายไม่มีปัญหาใดๆ ที่เป็นอุปสรรค เห็นได้ชัดจากความคิดที่เกี่ยวกับหนึ่ง เขาคิดว่าหนึ่งคือผู้หญิงที่น่าสงสารและดีที่สุด ในสายตาเขา ดังที่เขาพูดกับตระการ

“พ่ออะ... ใดๆ ๆ เขาก็คงช่วยดูแลบ้านให้พ่อ

แม่ได้มั่งหรอก”

ทำทางเขาภูมิใจในสาวน้อยมาก

“เด็กอายุ ๑๖ นะฮะ ฉายว่าเขาเหมือน
‘น้ำค้างกลางดาว’ เขียวนะฮะ แม่จะสอนอะไรเขาก็ได้นี้
...”

แต่เมื่อเวลาผ่านไป เขาก็ได้เรียนรู้ว่า สิ่งที่เขาคิด สิ่งที่เขาทำไม่
ถูกต้อง เขาเริ่มเห็นความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ทักษะคติที่มีต่อหนึ่งและชีวิตคู่ก็
เปลี่ยนไป

“เด็กหนุ่มตอนใจ...มีความรู้ความกระจ่างอยู่ใน
อารมณ์เหมือนกันแหละ...เมื่อต้องมาอยู่ หลับนอนกับ
ใครคนหนึ่ง แดมใครคนนั้นเริ่มมีอาการเปลี่ยนแปลง
ทางร่างกายและจิตใจเกิดขึ้น...ทุกสิ่งทุกอย่าง
กระทันหันเกินกว่าจะรับไหว...ฉายาไม่เอ่ยถึงน้ำค้าง
กลางดาวนั้นอีกเลย...”

เมื่อเวลาผ่านไปเขาต้องพบกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากความ
ผิดพลาดที่เกิดขึ้นและด้วยคำแนะนำและความเอาใจใส่ของพ่อแม่เขาก็เริ่มที่
จะมีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้น และเมื่อเขามีลูกก็ทำให้เขามีความรับผิดชอบ
มากขึ้น ถึงแม้เขาจะยังมีความเป็นเด็กแต่เขาก็มีความสำนึกที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้น
และรู้จักชีวิตรู้จักโลกมากขึ้น

“ฉายาได้ประจักษ์แก่ใจตนจนทราบซึ่งดี ไม่
ต้องมีใครมาช่วยบอกกล่าวชี้แจงอีกเลย...เมื่อภาระ
ทั้งหลายตกเป็นของเขาแต่ผู้เดียว เขาก็จำเป็นต้องเอาใจ

**ใส่ดูแลเลือดเนื้อที่เขาสร้างขึ้นด้วยความประมาทคนนี้
ด้วยหัวใจที่เป็นใจของเขาโดยแท้...**

และเมื่อเขาต้องแยกทางกับหนึ่งเพราะหนึ่งไปมีคนรักใหม่ เขาก็ต้องเจ็บปวดเสียใจ แต่จากความเจ็บปวดนี้ก็เป็นบทเรียนที่สอนให้เขารู้จักชีวิตด้วยตัวของเขาเอง ทำให้เขาสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

หนึ่ง เป็นเด็กสาววัยรุ่นอายุเพียง ๑๖ ปี ก็มาอยู่กับฉายาหนึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญอีกตัวหนึ่ง ผู้เขียนได้ใช้ หนึ่งเป็นปมปัญหาของเรื่องคือ เป็นผู้มีส่วนทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว หนึ่งเป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเช่นเดียวกับฉายา และก็ได้ทำในสิ่งที่ไม่สมควรก็คือการมีคู่ครองก่อนถึงวัยอันควร แต่หนึ่งจะแตกต่างจากฉายาคือ ผู้เขียนให้หนึ่งเป็นเด็กที่ใจแตกและเป็นเด็กที่มีปัญหา และดูเหมือนจะกร้านโลกมากกว่าฉายา

ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อเด็ก โดยเฉพาะวัยรุ่น สาเหตุสำคัญที่ทำให้หนึ่งเป็นเด็กมีปัญหาก็คือ หนึ่งเป็นเด็กที่มาจากรอบครัวที่อยู่ในฐานะระดับล่างและมีปัญหา พ่อแม่แยกทางกัน มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน และด้วยความที่ฐานะไม่ค่อยดี มีลูกหลายคนก็ทำให้แม่ไม่มีเวลาให้ลูก และไม่ใส่ใจลูกเท่าที่ควร ทำให้หนึ่งขาดความอบอุ่น และไม่มีที่ปรึกษาที่ดีจนกลายเป็นเด็กมีปัญหา พื้นฐานครอบครัวและสิ่งแวดล้อมไม่ดี จึงทำให้หนึ่งไม่มีอะไรพัฒนาขึ้นเลย

กฤษณาเริ่มต้นเรื่องโดยให้หนึ่งเป็นคนที่ยรักความสบาย เห็นแก่ตัวโดยไม่คำนึงถึงใคร ทำทุกอย่างเพื่อความสบายของตนเองโดยไม่สนใจความถูกต้องหรือความดี จนสุดท้ายถึงแม้หนึ่งจะมีลูกแต่ก็ไม่ได้ใส่ใจให้ความรักเลียดเนื้อเชื้อไขของตน กลับคิดถึงแต่ความสบายและความสวยของตนมากกว่า ในตอนท้ายหนึ่งก็ได้ทิ้งฉายาและลูกของตนไป โดยคิดว่าอยากมีลูกใหม่เมื่อใดก็ได้ เห็นได้ว่าการที่หนึ่งเป็นเช่นนี้เพราะหนึ่งไม่ได้รับความรักและความเอาใจใส่จากมารดานั่นเอง

ฉายา กับหนึ่ง เป็นเด็กอายุน้อย ค่อยประสบการณ์เหมือนกันแต่ฉายามีครอบครัวที่ดี ค่อยระดับประคอง ทำให้สามารถเข้าใจชีวิต เข้าใจความผิดพลาดของตนและสามารถกลับตัว เตรียมที่จะพบและทำในสิ่งที่ดีได้ แต่หนึ่งด้วยพื้นฐานครอบครัวที่ไม่ดี และไม่มีคนที่จะประคับประคอง ชี้นำให้ทำสิ่งที่ถูกต้องก็จะทำผิดพลาดต่อไป

ผู้เขียนได้ใช้ภาษาเสนอความคิดออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การตั้งชื่อเรื่อง ผู้เขียนใช้ชื่อว่า หน้าต่างบานแรก เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงแนวคิดสำคัญของเรื่องคือ วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังออกสู่โลกภายนอก ต้องการแสวงหาประสบการณ์ชีวิต เปรียบได้กับหน้าต่างของบ้านที่จะเปิดสู่โลกภายนอก เมื่อเปิดหน้าต่างของชีวิตพบกับสิ่งใดก็คิดว่าดีด้วยความที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน

“...หน้าต่างบานแรกของมันใจล่ะ...เด็กทุกคนก็งั้นเอง...พอเปิดผละออกไปเจออะไรก็ซบซึ้งว่าเป็นโลกทั้งหมด...”

“...เธอก็ ฉันเองก็เคยใช้ไหม หน้าต่างบานแรกนะ ที่เราเปิดออกไปครั้งแรก แล้วเราได้อะไรอยู่ข้างนอกหน้าต่าง เราก็คิดว่าไอ้มันสวย มันดี มันอ่อนหวานไม่มีอะไรเทียมนะ...”

นอกจากนี้ยังเปรียบว่าหากเปิดออกไปพบกับสิ่งที่ไม่สวยงาม คือ กอดอกไม้รกรก ด้วยความด้อยประสบการณ์ก็คิดว่าเป็นสิ่งที่สวยงาม เมื่อเวลาผ่านไปก็รู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี เปรียบได้กับดอกอูดพิศ หมายถึงหนึ่งที่อยู่ ในความคิดของฉายา

“...ชีวิตก็เหมือนบ้านนั่นเอง...ประตูหน้าต่างบ้านก็เหมือนประตูหน้าต่างของชีวิต...เมื่อ ฉายายังเยาว์ต่อโลกนี้ และบังเอิญเปิดหน้าต่างบานแรก ออกไปในเช้าวันหนึ่ง ได้เห็นแต่กอไม้รกรก มีดอกสวย เป็นปทุมกลม...ราวกับจะเก็บมาทัดหูได้ แต่ครั้งถึงเวลา เย็นย่ำ เจ้าดอกไม้นั้นก็กลับส่งกลิ่นเหม็นเหม็นเหมือนอาจม ให้เป็นที่ฉงนลงใจ...ความชื่นบานสำราญอารมณ์ ที่มีมากก็พลันวูบดับหายเหมือนถูกสาป”

และยังเปรียบชีวิตที่ด่วนทำอะไรร่อนวัยอันสมควรจะทำให้เกิดผลเสียที่แก้ไขได้ลำบากเหมือนกับการเปิดหน้าต่างที่ไม้ยังไม่ได้ตี

“...เขาจะนั่งในอก...ขณะที่เอื้อมมือปิด ‘หน้าต่างบานแรก’ มันไม่ค่อยจะเข้าเสียเลยผิดเพราะ ไม้ที่ทำหน้าต่างยังสดเกินไป พอผ่านฝนผ่านหนาวและ

ผ่านร้อนสัปดาห์ไม่มีียดตัว ทำให้เกิดส่วนเกินขึ้นมานิด
หนึ่ง...แค่นิดเดียวก็ถึงกับปิดไม่เข้า”

ในตอนจบผู้เขียนได้เสนอความคิดที่เป็นการแก้ปัญหาไว้ โดยใช้
ความเปรียบกับหน้าต่างบานแรกผ่านคำพูดของโหมที่สอนฉายว่า

“ปิดหน้าต่างบานแรกเสียให้สนิท...คงไม่เข้า
หรอก...แผลจะหาย...ต่อไปถ้าฉายจะรักใคร่อีกก็ต้อง
ระวังนะ นี่แม่พูดอย่างที่รู้ว่าฉายจะต้องมีนะ เพราะเรา
ยังเป็นปูชน มีรัก มีหลง มีโกรธ เกลียดเกิดขึ้นได้
ทุกชั่วโหมง”

นอกจากนี้การใช้ภาษาที่ผู้เขียนใช้กลมกลืนกับเหตุการณ์และ
อารมณ์ของตัวละครแต่ละตัว แต่ละอารมณ์ และยังสื่อถึงความคิดที่
ต้องการสื่อให้แก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน คำและความเปรียบพสนพนา
ก็กลมกลืนกับเนื้อหาของเรื่อง เมื่ออ่านแล้วจึงไม่เกิดความเบื่อหน่าย เพราะ
จะได้ทั้งความเพลิดเพลินจากการใช้คำและการติดตามเรื่อง และที่สำคัญยัง
จะได้ความคิด ภาพสะท้อนสังคมและปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นใกล้ตัวของ
ผู้อ่านที่ผู้แต่งได้สื่อลงในเนื้อเรื่องอย่างไม่น่าเบื่ออีกด้วย

เรื่องนี้เป็นเรื่องไม่ยาวนานและไม่ซับซ้อน แต่เป็นเรื่องของปัญหา
เด็กวัยรุ่นที่จะมีปัญหา มีโลกส่วนตัวของเขา กลุณณะจะใส่ใจกับความรูสึก
ของวัยรุ่น และเสนอความคิดว่าผู้ใหญ่ต้องเข้าใจโลกของวัยรุ่น ไม่ใช่
ความรูสึกของผู้ใหญ่เข้าไปวัดจิตใจของเด็ก พ่อแม่ต้องอยู่เคียงข้างลูก
ประคับประคองให้ลูกไปถึงฝั่งอย่างปลอดภัย ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง แม้

จะไม่ใช่ปัญหาใหญ่ที่เป็นเรื่องคอขาดบาดตาย แต่ก็ก็เป็นปัญหาที่พบอยู่บ่อยๆ ในสังคมไทยที่วัยรุ่นจะมีคู่ครองก่อนถึงวัยอันควร โดยที่ยังไม่จบการศึกษา ไม่มีปัญหาหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ ชีวิตวัยรุ่นเปรียบได้กับทางโค้งหรือหน้าต่างบานแรก ชีวิตจะผ่านโค้งไปได้ดีหรือไม่ก็อยู่ที่คนรอบข้างจะเอาใจช่วย และหน้าต่างบานแรกของวัยรุ่นแม่จะมองโลกบิดเบี้ยวไป ก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่และพ่อแม่ที่จะช่วยแก้ไขให้ลูกๆ มีหน้าต่างชีวิตที่งดงามและมองโลกอย่างเข้าใจเมื่อผ่านวัยรุ่นไป

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อใน : วรรณกรรมกระทาะเปลือกสังคม

หากเอ่ยชื่อ กฤษณา อโศกสิน หรือ กัญญ์ชลา หรือ สไบ เมื่อแล้วน้อยคนนักที่จะไม่รู้จัก ชื่อของ กฤษณา อโศกสิน เป็นที่แพร่หลายทั้งในหมู่นักอ่าน นิตินักศึกษาและประชาชนที่ติดตามผลงานของเธอมาตลอด หรือหากจะเพิ่งเคยหยิบมาอ่านก็ยากนักที่จะถ่ายทอดตัวไม่หามาอ่านอีก เพราะวรรณกรรมแทบจะทุกเรื่องของกฤษณา อโศกสิน แฝงไว้ด้วยคุณค่า นวนิยายหลายเรื่องได้รับรางวัลจากองค์การวรรณกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ รางวัลจากองค์การ สปอ. รางวัลจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือฯ รางวัลซีไรต์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ในปี ๒๕๓๑ ล้วนเป็นข้อยืนยันถึงความโดดเด่นของกฤษณา อโศกสิน ได้เป็นอย่างดี

เนื้อใน เป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๕ ปกของวรรณกรรมเล่มนี้ (ฉบับตีพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๕) เป็นรูปของหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งถูกพันธนาการไปด้วยอะไรสักอย่างที่คล้ายเชือก รอบตัวที่เดียว ภายใต้ภาพเขียนเอาไว้ว่า

“เปลือกที่สวยงามของมนุษย์บางประเภท

อาจซ่อนซากหน้าของปีศาจร้ายไว้ภายใน”

และในตอนท้ายของปกกล่าวย้ำข้อความนี้อีกครั้งว่า

“นวนิยายกะเทาะเปลือกนอกของมนุษย์ที่จะ
ทำให้คุณ...มองคนได้อย่างลึกซึ้งกว่าที่เคยมอง”

จึงทำให้คาดเดาได้ว่า เนื้อใน คงจะเป็นวรรณกรรมอีกเล่มหนึ่ง
ของกฤษณาที่ต้องการจะสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์

กฤษณาเปิดเรื่องโดยให้ตัวละครตัวหนึ่ง คือ เข้มเพชร ซึ่งเป็น
นายจ้างและเจ้าของกิจการร้านเพชรสนทนาได้ตอบกับลูกจ้าง คือ ปรี
เกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับที่ได้รับรางวัล

เพียงแต่นำมาตัดต่อแล้วประกอบให้เข้ากัน
ด้วยจินตนาการก็จะผสมผสานออกมาเป็นเส้นทองสลัก
ทองคำขาว ฟังเพชรแล้วแว่นห้อยร้อยเรียงรอบคอ ได้
จากเส้นสั้นสุดทั้งสองข้างไปจนถึงเส้นยาวสุดตรง
หว่างอกกลายเป็นรูปสามเหลี่ยมคว่ำลง

“หรือว่าเปลวไฟ...หือปรี”

แล้วโดยไม่ต้องการคำตอบ เจ้าตัวก็ตัดสินใจ
เสร็จ

“อ้อ...เปลวไฟ จริงด้วย ไร้อัย” ปลาย
เสียงทอดนิตๆ อย่างเวทนา

“ของง่ายๆ ...แบบนี้ฉันก็ออกได้”

ปรีพยักหน้า

“ไหมที่เข็มต้องออกได้อยู่แล้ว”

**“เพียงแต่มั่นใจไม่ใช้ทดสอบของตน” อีกฝ่ายลง
นำหนักเสียง...อย่างมั่นใจในตัวเองพลางกล่าวต่อ
“ดีแล้ว...เดี๋ยวจะให้คุณหญิงอารยาดู”**

เพียงเท่านี้ผู้อ่านก็สามารถรู้ถึงความแตกต่างระหว่างตัวละครทั้งสองและลักษณะนิสัยบางประการ คือ เจ้มเพชร มีความมั่นใจในตัวเองสูง และอยู่เหนือกว่าตัวละครอีกตัวหนึ่งคือปติ ซึ่งคอยเอาอกเอาใจผู้เป็นนาย ลักษณะนิสัยของตัวละครทั้งสองนี้จะปรากฏอยู่เสมอในเรื่อง แม้กระทั่งใกล้จะจบเรื่อง กฤษณาต้องการจะบอกว่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้นมีสาเหตุใหญ่มาจากลักษณะนิสัย แก่นแท้ของจิตใจมนุษย์นั่นเอง ลักษณะนิสัยที่ไม่ดีซึ่งมนุษย์จะรู้ตัวหรือไม่นั้น หากไม่สามารถควบคุมหรือปรับปรุงได้แล้ว จิตใจที่ชั่วร้ายเหล่านี้ก็จะเข้าครอบงำและนำไปสู่หายนะทั้งต่อมนุษย์ผู้นั้นเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กฤษณาสร้างตัวละครทุกตัวขึ้นแทนมนุษย์ประเภทต่างๆ ซึ่งพบเห็นทั่วไปในสังคมปัจจุบัน ตัวละครเหล่านี้ต่างก็มีลักษณะนิสัยต่างๆ กัน ซึ่งผู้อ่านจะทราบได้ทั้งจากการกระทำและการสนทนาหรือจากการวิจารณ์จากตัวละครที่เกี่ยวข้อง เบื้องหลังของตัวละครและพื้นฐานของตัวละครล้วนมีส่วนสร้างตัวละครเหล่านี้ ทำให้ตัวละครดูสมเหตุสมผล นับว่ากฤษณามีความเข้าใจมนุษย์เป็นอย่างดี ตัวละครที่สำคัญๆ ในเรื่องได้แก่

เจ้มเพชร หญิงสาววัยต้นสี่สิบเจ้าของกิจการร้านอัญมณีเคร้านอัญมณีที่มีคุณภาพเป็นที่เลื่องลือ บรรดาลูกค้าล้วนมีฐานะดี แต่มักจะชอบการนินทากันระหว่างคุณหญิงคุณนายต่างๆ

การพูดคุยระหว่างกัน...มิใช่ว่าชั่วโมงนี้หรือ
วันไหนหล่อนรู้ว่าท้ายที่สุดก็ต้องแพร่กระจายไปถึง
หูของใครต่อใครเลยไปจนถึงตัวผู้ถูกวิพากษ์วิจารณ์
อย่างไม่ต้องสงสัยในวันใดวันหนึ่ง ดังนั้นทางที่ดีเข็ม
เพชรจึงมีวิธีการปลีกตัวไม่ร่วมไปกับขบวนการซุบซิบ
เหล่านี้ จนกลายเป็นตัวตั้งตัวตีเสียเอง

แต่บางครั้งเข็มเพชรก็อดไม่ได้ที่จะนินทาถูกคำของตนลับหลังทั้งนี้ก็เพราะ
เป็นลักษณะนิสัยที่ใครก็ปฏิเสธไม่ได้ เช่น

“เหนื่อย” มหาเศรษฐีอาหรับออกไปแล้ว...
หลังจากที่นั่งอยู่ถึงสามชั่วโมงเต็ม เข็มเพชรจึงได้แต่
ส่ายหน้า แม้ตลอดเวลาหล่อนจะเป็นฝ่ายฟังมากกว่าพูด
ก็ตาม “แขกพวกนี้เด็ดดวงจริงๆ ชิน่า” นายจ้างเปรย
ยิ้มๆ

“ขอยืนยันเลย...นี่ขนาดตั้งหลักว่าจะไม่ใจ
อ่อนแล้วนะ...ยังลดจนได้...แล้วก็ได้ซื้อหามา
อย่างที่มันปล่อยชกนิด...”

“ทำทำยังกะจะซื้อหลายด้าน ที่แท้ก็ห้าแสน
เอง”

เข็มเพชรมีครอบครัวแล้ว สามที่เพียบพร้อมทั้งฐานะทางการเงิน
การศึกษาและหน้าที่การงาน ลูกสาววัยเจ็ดขวบเติบโตท่ามกลางความ
บริบูรณ์ทุกอย่างที่พ่อแม่ได้จัดหาไว้ให้ ทุกครั้งที่เข็มเพชรมองดูลูกสาวตัว

น้อยที่เพียบพร้อมไปด้วยทุกสิ่งทุกอย่าง เธอก็อดไม่ได้ที่จะนึกถึงอดีตอัน
ขมขื่น

ลูกสาวคนเดียวหลับแล้ว... เข็มเพชรยื่นมอง
นิ่งๆ หลายนาที เด็กหญิงมีตุ๊กตาตัวโตสีชมพูอ่อนนุ่ม
นิ่ม หากก็มีใช้ลูกหมีแต่เป็นหนูน้อยหน้ากลม ถักเปีย
สองข้าง... สำหรับกอดนอน... เมื่อก้มลงจนดวงหน้า
เกือบจะแนบกัน เข็มเพชรได้ยินเสียงลมหายใจ
สม่ำเสมอเป่าออกจากปลายจมูกเล็กๆ อย่างมีความสุข

“เมื่อแม่ตัวเท่าลูก... แม่ไม่เคยกินอึมันนอน
หลับ ไม่เคยตื่นขึ้นมาแล้วมีพ่อแม่พะเน้าพะนออย่างลูก
หรอกจ้ะ... แม่ไม่ใช่เด็กรักชีวิตอย่างลูก”

หรือ

“สมัยก่อน... หมีขนาดนี้ละ ฉันอยากได้
เหลือเกินล่ะ”

“แต่ก็ได้แค่มองลูกคนรวยๆ เขาอุ้มผ่านหน้า
ไปเท่านั้นแหละ”

และ

“พูดถึงตุ๊กตาที่ไร ฉันก็ยังเจ็บใจน้องชายไม่
หาย... นั่นเลย” เข็มเพชรเล่าเรื่อยๆ ดูเหมือนสมอง
หล่อนจะเป็นบ่อเก็บความหลังอันกว้างใหญ่เสีย
เหลือเกิน ด้วยว่าหล่อนมักจะย้อนเล่าถึงเกร็ดเก่าๆ อัน

เกี่ยวกับความอยู่ดีศรีธรรมได้อย่างหลากหลายน่าฟัง จน
เขาสามารถจำได้เป็นเรื่องราว ไปพร้อมกับสงสัยว่าชีวิต
อะไรอย่างนี้หนอจึงได้เลือดเข้าเลือดออกเพราะการต่อสู้
ถึงเพียงนั้น “คิดดู...คนข้างบ้านเขาโยนตุ๊กตาเหลือ
เคนเป็นพลาสติกหักๆ มาให้ตัวหนึ่ง น่องก็แย่งเอาไปเผา
เล่นซะงั้น”

และอดีตอันขมขื่นนี้เองที่ทำให้เข็มเพชร ลูกชิ้นผู้กับชะตากรรม
อันโหดร้ายคล้ายจะประกาศให้โลกรู้ว่าเธอจะไม่มีวันยอมแพ้อีกแล้ว
พร้อมกับเก็บความเคียดแค้นชิงชังไว้ รอวันที่จะได้ล้างแค้น

“ใครหนอ...จะทำได้อย่างเรา” เรา...ผู้หญิง
เล็กๆ คนหนึ่งซึ่งแทบจะเรียกว่ายากจน...อาศัยอยู่ใน
ตึกแถวเก่าๆ ลูกกรงหน้าต่างขึ้นสนิม แคโทรทัศน์
ขนาดเก้านิ้วก็ถือว่าล้ำค่า ผู้หญิงเล็กๆ ของพ่อแม่ที่สุด
แสนจะโหดแต่ลูกชาย จึงทุ่มเทให้พวกเขาทุกคน จนลูก
สาวคนกลางคนเดียวคนนี้นั้นไม่ได้ ถึงกับต้องแอบไป
สอบเข้ามหาวิทยาลัยเอาเอง ทำงานพิเศษเอง นำเงินมา
เป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตลอดสี่ปีโดยไม่พึ่งพา
ใครเงินเสียเถิด...ที่คนอย่างเข็มเพชรจะยอมถูกปฏิเสธ
ซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนบริษัทต้องคัดออกเนื่องจากไม่มี
ยอดขาย...เพราะนั่นไม่ใช่หล่อน

แต่ความอาฆาตที่เข็มเพชรกระทำให้ไปอย่างตั้งใจ คือ เมื่อพี่ชาย
ของเธอเกิดไปหลงรักชอบพอกับปติลูกจ้างของเธอเอง ดังนั้นเข็มเพชรจึง

จัดการให้ ราชน กู้กดของตนเข้ามาเป็นตัวกลางทำให้ฝ่ายพี่ชายของตนพ่ายแพ้ไป

อดีตของเจ็มเพชรมีอิทธิพลอย่างมากทั้งทำให้เธอกลายเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง จนเข้าขั้น “ฉันทำอะไรก็ถูกเสมอ” จากที่เคยเป็นคนไม่กล้า จนกระทั่งจากการเป็นเซลล์ขายของธรรมดาๆ ใต้เต้าจนได้เป็นหัวหน้า เจ็มเพชรนี่ก็เสมอว่าเธอเก่ง เธอฉลาดกว่าใครอื่น จึงคอยบงการชีวิตของคนอื่น เช่น ชิดเส้นทางชีวิตให้กับปลีลูกจ้างผู้ซื่อสัตย์และรวมกันก่อตั้งกิจการ อัญมณีมาด้วยกัน เจ็มเพชรเป็นผู้เลือกสามีให้กับปลี และจัดการให้ปลีหย่ากับเขาเสีย หรือแม้แต่ครอบครัวของเธอเอง เธอก็คอยบงการสามีซึ่งรักสงบให้ฉกฉวยโอกาส ใต้เต้าในหน้าที่การงาน และความสำเร็จของเจ็มเพชรก็คือ

“แล้วฉันก็ได้มายืนอยู่ตรงจุดที่พวกแกประมาทหน้า”

ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่กฤษณาสร้างขึ้นมาได้ค่อนข้างน่าสนใจก็คือ ปลี ซึ่งจะมีบุคลิกอีกแบบหนึ่งต่างจากเจ็มเพชรแทบจะหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว ปลีหญิงสาวอายุต่ำกว่าเจ็มเพชรเป็นลูกจ้างเจ็มเพชรมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งร้านอัญมณี เรียกได้ว่าร่วมกันปั้นร้านนี้ขึ้นมาทีเดียว และด้วยลักษณะนิสัยของปลีที่เป็นคนซื่อสัตย์และค่อนข้างจะหัวอ่อน แม้ว่านายจ้างจะโขกสับอย่างไรก็ไม่เคยแม้แต่สักครั้งเดียวที่จะแสดงความไม่พอใจ คุณสมบัติเหล่านี้ทำให้เจ็มเพชรพอใจอยู่มาก เมื่อปลีทำท่าว่าจะลาออก เจ็มเพชรจึงมีวิธีที่จะกล่าวถึงอดีตที่เคยช่วยเหลือนักกันมา และการได้ตนเป็นที่พึ่งเสมอ

“ฉันก็มีแต่เธอเท่านั้นแหละป्ली” ผู้ที่หล่อ่อนกำลังจะลาจาก...เอ่ยออกมาราวกับรู้ความในใจ “คิดดูซิ...เราคบกันมาตั้งเท่าไร? ตั้งแต่ฉันอยู่ห้องแถวลับปะรังเค แล้วเธอยังเรียนอยู่...แล้วเธอยังได้มาร่วมงานกันอีก ไปๆ มาๆ ก็หนักันไม่พ้น มันเหมือนเคยทำบุญร่วมกันนะ...เธอเป็นยิ่งกว่าน้อง ยิ่งกว่าญาติ...”

เพียงเท่านั้นป्लीก็ใจอ่อน ไม่กล้าที่จะจากเข้มเพชรผู้ที่เธอรู้ดีว่ามีพระคุณกับเธอ ป्लीแต่งงานกับราเชนผู้ที่เข้มเพชรนำพามาให้รู้จักและมีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคน เหมือนแม่ทั่วไปที่รักลูกป्लीก็เช่นกัน ป्लीทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกของตนมีความสุข เธอจะเล่านิทานให้ลูกฟังก่อนนอนทุกคืน จัดเตรียมอาหารและไปปรับส่งที่โรงเรียนมิได้ขาด แม้ว่าป्लीจะเหน็ดเหนื่อยเพียงใดทั้งจากการทำงานหนักมาทั้งวันแล้วยังจะต้องกลับมาทำความสะอาดบ้านทุกอย่าง เพื่อไม่ให้สามีผู้ซึ่งมีอารมณ์รุนแรงเกิดหงุดหงิดขึ้นมาได้ นับว่าป्लीแบกภาระค่อนข้างจะหนักอึ้งทีเดียว

ป्लीจะเป็นผู้ฟังหรือผู้ตามที่ดี เจ้านายจะพูดอย่างไรเธอก็จะรับฟังและพร้อมตามเสมอ เมื่อมีปัญหาอะไรแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัว ป्लीก็เก็บมาเล่ามาปรึกษากับเจ้านาย เพราะป्लीรู้ดีว่าเจ้านายของตนนั้นฉลาด เก่ง ดังนั้นเมื่อเจ้านายเสนอแนวทางแก้ปัญหาของเธอ ป्लीก็มีวิธีที่จะกระทำตามคำแนะนำนั้น

นอกจากนั้นแล้วป्लीยังเป็นคนขี้กลัว ไม่กล้าที่จะตัดสินใจเอง โดยเฉพาะราเชนแล้วป्लीกลัวอย่างไม่มีเหตุผล หรืออาจเป็นเพราะความเจ้าอารมณ์ของราเชน จึงทำให้ป्लीเป็นเช่นนี้ กฤษณาสามารถโยงเอาบุคคลอัน

แวกล้อมตัวละครมาเป็นจุดที่ก่อให้เกิดอิทธิพลทางด้านจิตใจให้กับตัวละคร
ได้เป็นอย่างดี กฤษณาอธิบายว่าการที่ป्लीเป็นคนขี้ลาด หวาดผวา และ
ไม่กล้าตัดสินใจนั้นก็เพราะอิทธิพลของทั้งจากสามีราเชนและเจ็มเพชร
เจ้านายผู้แสนดี กฤษณาอธิบายพฤติกรรมของป्लीเมื่อเข้ามาในห้องนอนที่
ราเชนกำลังนอนหลับสบายอยู่ว่า

ค่อยๆ หมุนลูกบิดอย่างเบาเมื่อ... พलय่องเข้า

ไป

และ

ครั้นแล้ว หล่อนก็ต้องสะดุ้งเกือบจะสุดตัวเมื่อ
รถเข็นติดเครื่องคันเล็กๆ มีร่มกาง เปิดเพลงสัญญาณ
ไอศกรีมยี่ห้อที่กำลังคิดตลาดขั้วบริตตรงจากซอยที่
จำเป็นต้องผ่านมาเฉียดกำแพงข้างที่เขากำลังนอน...

“โธ่เอ๊ย” หล่อนนึกในใจอย่างขุ่นเคืองเมื่อ
ค่อยๆ ย่องเบากริบไปทำตาเขียวตาเหลืองเอากับเจ้าของ
รถเข็นที่กำลังบรรเลงเพลงเรียกคนอยู่อย่างไม่ยอมรู้ว่า
ใครรำคาญ แล้วยังรถสองแถวเจ้ากรรมที่อุตุริมาจอด
พร้อมกับเหยียบคันเร่งครี๊ดๆ ตั้งสองสามครั้งนั้นอีก

แต่ก็โชคดีที่เขาไม่ตื่น จนกระทั่ง... ก็หล่อน
นั่นเองที่ลูกลี้ดูจนจนตอยหลังไปถึงหน้าโตะแต่งตัว
แล้วกวาดแขนไปอย่างไรก็เหลือเดา กวาดเอานาฬิกา
ข้อมือยี่ห้อที่เขาภาคภูมิใจว่าของแท้มีโซ่อย่างเงี๋ยวยบาท
ที่ใส่เกร่อกันอยู่ตกลงมา

ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อตัวห่อหุ้มสั่นเทาที่เดียวเมื่อก้มลงเก็บ...

พลางก็ถอนใจอย่างกอดไว้มิให้มีเสียง...นี่ถ้า...ถ้าไม่
บังเอิญให้หล่นลงในตะกร้าผางที่เต็มไปด้วยกระดาษชำระ
นุ่มๆ สะก็...ตายแน่...ตายจริงๆ

ปลีมีความคล่องแคล่วพอตัวที่เดียวขณะทำงาน เธอสามารถ
พูดคุยกับลูกค้านั้นเป็นที่ติดอกติดใจของลูกค้าหลายๆ รายที่เดียว ปลีมี
ความรู้ในงานที่ตนต้องทำ เธอสามารถเสนอแนะและติชมความเหมาะสม
ของเครื่องประดับกับบุคลิกของลูกค้าแต่ละราย เช่น ปลีแนะนำเร ซึ่งเป็น
นักธุรกิจมีความเชื่อมั่นในตัวเองให้ใช้เครื่องประดับที่เหมาะสม

“คุณต้องใช้ของแรงๆ เก๋ๆ มากกว่าของสวยๆ หวานๆ”

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นลักษณะนิสัยและบุคลิกของตัวละคร
อีกตัวหนึ่งที่ถูกละเลยมาให้เป็นเสมือนตัวแทนของมนุษย์ที่
ไม่กล้าแม้แต่จะเลือกทางเดินชีวิตของตัวเอง ปลีอ่อนแอเกินไปที่จะอยู่ใน
สังคมที่นับวันก็จะมีแต่เลวร้ายลงไปทุกที เธอถูกตั้งคัมหรือบุคคลใกล้ชิด
หรือแม้แต่บุคคลที่เธอมอบความจงรักภักดีอย่างหมดหัวใจหลอกใช้เป็น
เครื่องมือทางอารมณ์

นอกจากการสร้างตัวละครฝ่ายหญิงให้น่าสนใจแล้วคุณกาก็
สามารถบรรยายและเข้าถึงแก่นแท้ของจิตใจผู้ชายได้เป็นอย่างดี

กฤษณาสร้าง สกุด ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ชายซึ่ง
เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติต่างๆ จนดูคล้ายจะเป็นผู้ชายในอุดมคติ

สกุลเป็นสามีของเจ็มเพชร เรียนจบกฎหมายและมาจากครอบครัวที่มีฐานะดีพอสมควร สกุลเป็นคนรักสงบและยอมตามใจภรรยา เขาไม่เคยที่จะขัดหรือโต้แย้งกับเจ็มเพชรเลย หากว่าเขาไม่พอใจอะไรเขาก็จะเป็นฝ่ายเงียบสิ่งที่สกุลรักที่สุดก็คือลูกและรองลงมาก็คือต้นไม้ หากเมื่อใดที่เขาว่างเขาก็จะคลุกคลีกับต้นไม้ ตั้งแต่ปลูกเองจนกระทั่งดูแล สกุลเป็นผู้รับส่งลูกเพราะเจ็มเพชรไม่มีเวลาพอ จึงทำให้เด็กใกล้ชิดกับพ่อและรักพ่อกว่าแม่ ซึ่งจุดนี้เจ็มเพชรรู้ตัวดี

นอกจากสกุลจะเป็นพ่อที่ดีของลูกเป็นสามีที่ดีต่อภรรยาแล้ว เขายังเป็นที่รักใคร่ของบรรดาลูกน้องที่ทำงานของเขา สกุลจึงเป็นผู้ชายในอุดมคติทีเดียว ซึ่งในปัจจุบันนี้หายากยิ่งนัก

ส่วนราชนั้นจะแตกต่างจากสกุลราวฟ้ากับดินเลยทีเดียว ราชนเป็นสามีของป्ली แต่ไม่เคยที่จะปฏิบัติตนเป็นสามีที่ดีได้เลย ราชนเป็นคนเจ้าอารมณ์ หากเมื่อใดที่ใครทำอะไรให้หงุดหงิด หรือเขาเกิดหงุดหงิดขึ้นมาเฉยๆ ก็ไม่มีใครสามารถเข้าหน้าเขาคิดแม้แต่ลูก ทั้งๆ ที่บางครั้งดูเหมือนเขาก็รักลูกอยู่ไม่น้อย

กฤษณาสร้างราชนให้เป็นผู้ที่มักมากในกามคุณและไม่รู้จักพอเมื่อน้องสาวของป्ली คือ วิณา ได้เข้ามาอยู่ในบ้าน ราชนพยายามทุกวิถีทางที่จะได้เธอมาเป็นภรรยาอีกคนหนึ่ง

นอกจากนี้ราชนยังตระหนี่ถี่เหนียวและเจ้าเล่ห์ เขาให้ภรรยาออกเงินซื้อบ้านและให้โอนบ้านมาเป็นชื่อของตัวเอง ค่าใช้จ่ายในบ้านส่วนมาก

แล้วปลีจะเป็นผู้ออก บุคคลเช่นราเชนนี่มีอยู่จำนวนไม่น้อยเลยในสังคมปัจจุบัน

ตัวละครทั้งหมดที่กฤษณาบรรจงสร้างขึ้นก็เพื่อจะสะท้อนจิตใจ ความประพฤติกของมนุษย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีลักษณะเช่นไร เราอาจไม่รู้เพราะเขาเหล่านั้นสร้างเปลือกนอกห่อหุ้มเอาไว้ เราจึงดูว่าคนเหล่านี้สวยงาม หากแต่ในความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้นเลย นับเป็นแนวคิดที่กฤษณาต้องการเสนอผ่านวรรณกรรมเรื่อง เนื้อใน

นอกจากนี้ยังมีการเสนอปัญหาปลีกย่อยอื่นๆ ที่มีแฝงอยู่ได้แก่ ปัญหาครอบครัว กฤษณานำถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกของทั้งสองครอบครัว คือครอบครัวของเข้มเพชรและครอบครัวของปลี กล่าวคือ

ครอบครัวของเข้มเพชร ภายนอกที่สังคมมองเห็นคือความเพียบพร้อมและอบอุ่น แต่ในความเป็นจริงไม่ใช่ เข้มเพชรไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ประกอบกับนิสัยของเข้มเพชรดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นที่ทำให้สกุลเบื้อหน้าหลายต่อหลายครั้ง แต่ก็ประคับประคองชีวิตคู่ไปได้เพราะความเป็นคนอารมณ์เย็นของสกุล เขาจึงสามารถอดทนกับเธอได้ ลูกของเข้มเพชรจึงรักพ่อและสนิทกับพ่อกว่าแม่

ส่วนครอบครัวของปลี ถึงแม้ว่าปลีจะต้องทำงานหนักเพียงใด ปลีก็ไม่ขาดตกบกพร่องในเรื่องของการเป็นแม่ที่ดีและภรรยาที่ดี ปลีจะให้นิทานให้ลูกฟังก่อนนอนทุกคืน ลูกจึงรักแม่และเกลียดพ่อเพราะราเชนนี่เป็นคนอารมณ์ร้าย คำว่าปลีอยู่บ่อยๆ แต่ครอบครัวของเขาก็ดำเนินไปได้ด้วย

ความอดทนของป्ली จนเมื่อป्लीไม่สามารถจะทนได้อีกต่อไป เธอจึง
ตัดสินใจหนีไปพร้อมลูก

นับได้ว่ากฤษณาได้แฝงความคิดว่าการมีแม่ดีๆ เพียงคนเดียวก็
พอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีพ่อเหมือนต้องการจะให้ผู้อ่านได้เก็บไปคิด จึงนับ
ว่านวนิยายเรื่อง เนื้อใน สามารถกะเทาะเปลือกนอกของมนุษย์เผยให้เห็น
แก่นแท้ ตัวคนที่แท้จริงของมนุษย์ในสังคมได้เป็นอย่างดีว่าเนื้อแท้แล้วคน
นั้นเป็นอย่างไร เนื้อในแตกต่างจากภายนอกที่เราเห็นงดงาม เนื้อในของ
มนุษย์นั้นน่ากลัวและยากที่จะ หยั่งรู้ได้

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายแถมแพร : อะไรแท้ อะไรเทียม

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่วุ่นวายสับสน ผู้คนต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลาเพื่อแสวงหาโอกาสและความก้าวหน้าให้กับชีวิตของตนเอง คนโง่ยอมตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจของคนฉลาด “ผลประโยชน์” เป็นเหตุของการกระทำสิ่งต่างๆ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภาวะวัตถุนิยมที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะตามเมืองใหญ่ๆ ที่ความเจริญทางวัตถุเดินสวนทางกับจิตใจ ผู้แสวงหายินยอมที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนต้องการ ความหยابจึงบังเกิดขึ้นในจิตใจที่บริสุทธิ ไม่ต่างไปจากฝ่ายแถมแพร

กฤษณา อโศกสิน สร้างภาพของทิพยางค์ หรือคุณแอ้ ให้เป็นผู้ดีคู่แ้วที่เนื้อดีมีค่าราคาแพง ในขณะที่ จารวี และทมณัย เปรียบได้กับผ้าฝ่ายที่หยาบและราคาถูกลงกว่า จารวีได้รู้จักกับทมณัยเพราะเป็นเพื่อนร่วมทางบนรถไฟที่กำลังจะเดินทางไปเชียงใหม่ แต่การรู้จักกันครั้งนี้ จารวีได้รู้จักกับทมณัยในฐานะที่เขาแอบอ้างว่าเป็นชงฉาน วันประกาศ บุตรชายคนเดียวของนายธวัช นักธุรกิจ จัดสรรที่ดิน เช่นเดียวกับที่ทมณัยรู้จักจารวีในฐานะที่เธอเป็นทิพยางค์ ดิสการ บุตรสาวคนเดียวของคุณทอแสง นักธุรกิจที่มีความมั่นคงไม่แพ้กัน ความพึงพอใจกันระหว่างทมณัยและจารวีจึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะทมณัย เขารู้สึกถึงและชื่นชมความเก่ง ความฉลาด และความสวยที่รวมอยู่ในตัวของจารวี จารวีเองก็พึงพอใจทั้งรูปสมบัติ คุณสมบัติ และฐานะของทมณัย ต่างฝ่ายจึงต่างคิดที่จะ “จับ” กันและกัน แท้จริงแล้ว จารวีเป็นเพียงเด็กกำพร้าที่คุณทอแสงเก็บมาเลี้ยงในฐานะ

“คนรับใช้ชั้นดี” ที่เป็นทั้งพี่เลี้ยงของคุณแอ้ และช่วยงานต่างๆ ของคุณทอแสง เหมือนกับที่คุณธวัชเก็บหมันมาเลี้ยงไว้ในตำแหน่งเดียวกับจารวี

เมื่อความจริงปรากฏ ความต้องการที่จะ “จับ” ก็มากขึ้นเพราะชงฉานตัวจริงเป็นเพียงผู้ชายที่ไม่ค่อยจะมีสมองเท่าใดนัก แต่ฐานะของชงฉานก็สามารถทำให้จารวีมีทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการ เช่นเดียวกับทิพยางศ์ตัวจริงนั้น เป็นผู้หญิงที่เรียกได้ว่าเกือบจะปัญญาอ่อน เพราะไม่เคยคิดหรือทำอะไรด้วยตัวเองเลย เนื่องจากมารดาได้เลี้ยงเธอมาด้วยความรักที่มากจนเกินไป ไม่ปล่อยให้เธอได้เป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถจะใช้ปัญญาคิดและตัดสินใจสิ่งใดได้เอง โดยปราศจากมารดาและจารวี ทำให้เธอขาดเสน่ห์ของหญิงที่พึงมีไปมากทีเดียว แต่หมันกลับมองเห็นว่าสิ่งนี้จะเป็ประโยชน์สำหรับตัวเขา ดังนั้นการแต่งงานของคน ๒ คู่ ที่มีได้มีพื้นฐานมาจากความรักจึงเกิดขึ้น เพราะทั้งหมัน และจารวี ต่างต้องการผลประโยชน์ที่จะได้รับจากคู่แต่งงานของตน

แม้คนภายนอกอาจจะมองว่าหมันเป็นผู้ชายที่ดกถึงข้าวสาร แต่ความจริงเขากำลังอยู่ในสภาพของหนูที่แทบจะต้องล่าถอยข้าวสารเหล่านั้น เพราะแม่ยายที่ไม่เคยยอมรับเขาในฐานะของลูกเขย แต่เป็นเพียงผู้อาศัยที่เข้าบ้านมองเห็นทุกอย่างเป็นเงินเป็นทอง เนื่องจากต้องการ “บิ๊บ” เขาในที่สุดเขาต้องออกมาเช่าบ้านอยู่กับทิพยางศ์ ความลำบากที่เธอไม่เคยพบมาก่อนทำให้ความน่าเบื่อและไร้เสน่ห์ปรากฏชัดยิ่งขึ้นจนหมันไม่อาจจะทำร้ายจิตใจเธอได้อีกต่อไป

เช่นเดียวกับความเสเพล ฉาบฉวย ไร้แก่นสารของชงฉานก็ไม้อาจทำให้จารวีมีความสุข เกียรติ อำนาจ และเงิน ที่มีอยู่ในครอบครอง

นั่น แท้จริงให้หล่อนได้เพียง “ความสุขสบายที่ไม่สุขจริง ไม่สบายจริง
 บริวารมากเรื่องมาก... หล่อนจะต้องดูแลเหมือนที่เคยดูแลบ้านคุณทอแสง”
 เท่ากับว่าจาร์วี “หนีไม่พ้นแอก ชั่วแต่ปลดแอกเก่าออก เอาแอกใหม่มา
 สวมแทน” ในที่สุดชีวิตคู่ของทั้งสองคู่ก็จบลงด้วยการหย่าร้าง

การหย่าร้างครั้งนี้นำผลดีมาสู่คนทั้ง ๔ การที่ ทิพยางค์เจ็บปวด
 จากความรักครั้งแรกทำให้เธอเรียนรู้ และพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้ดี
 ขึ้น เช่นเดียวกับ ธงฉานที่ความอดโซ ไร้ที่พึ่ง ทำให้เขาพยายามกลับ
 ตัวเป็นคนดี

ในที่สุดจาร์วี และทมนัยได้เปิดเผยความรู้สึกแท้จริงที่ซ่อนอยู่ใน
 จิตใจ และไม่คิดที่จะเดินทางลัดด้วยการแต่งงานกับคนที่ร่ำรวย แต่ไม่ได้
 รัก เพราะรู้ว่าจะก่อให้เกิดความทุกข์ใจ

ฝ่ายแกมแพร ให้ข้อคิดที่ดีแก่ผู้เป็นพ่อแม่ในการเลี้ยงลูกว่า
 “การเลี้ยงบุตรไม่ให้รู้จักต่อสู้ ประคับประคองเสียจนกลัวการแผ้วพานของ
 ทุกสิ่งในโลกเป็นวิถีทางของภยันตราย” โดยเฉพาะในครอบครัวที่ค่อนข้าง
 จะมีฐานะดี พ่อแม่มักจะแสวงหาทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการ
 ของลูกโดยไม่ยอมให้ลูกของตนนั้น คิดหรือทำอะไรด้วยตนเอง ปล่อยให้
 เติบโตขึ้นมาในโลกแคบๆ ของตน เมื่อถึงวันที่ลูกต้องก้าวเดินออกไปใน
 โลกของความเป็นจริง ลูกจึงมีชีวิตที่ล้มเหลว เพราะพวกเขาไม่อาจ
 ตัดสินใจหรือรับผิดชอบชีวิตของตนได้ เนื่องจากไม่เคยต้องคิดมาก่อนจึง
 ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นคิดอย่างไร ดังนั้นการเลี้ยงลูกให้เป็นผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว
 บริสุทธิ สว่างงาม ดุจ “แพร” ดังที่คุณทอแสงทำนั้น ไม่เกิดประโยชน์

อะไรแก่ตัวของลูกเลย ทิพยางค์ ไม่เคยรู้จักโลกภายนอกว่าเป็นอย่างไร

เมื่อเธอต้องออกมาพบโลกภายนอกในปัจจุบัน “แพร” อย่างเธอ ไม่เป็นที่ชื่นชมของคนอื่นๆ อีกต่อไป แพรเนื้อคืออย่างเธอนั้นบอบบาง เกินไปกับสังคมปัจจุบัน เธอไม่เคยรู้ว่าในแต่ละวันเธอจะต้องคิดหรือ คัดสินใจสิ่งใดบ้างเพราะมีคนคิดให้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวอย่างเสื้อผ้า ทรงผม หรืออาหาร ทำให้เธอขาดความมั่นใจและกลัวจน ไม่กล้าตัดสินใจเอง บังเรื่อของการทำงานนั้นก็ยิ่งเป็นเรื่องที่ยากเกินกว่า ระดับสติปัญญาของเธออย่างแน่นอน

เมื่ออยู่กับมารดา ทิพยางค์อาจเป็นผู้หญิงที่ เรียบร้อย น่ารัก นำทะนุถนอม แต่เมื่ออยู่กับสามี โดยเฉพาะสามีที่ไม่ได้แต่งงานกับเธอ เพราะความรักนั้น แรกๆ เขาอาจจะสงสารและรู้สึกเหมือนกับเธอเป็นเด็ก น้อยคนหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความน่าเบื่อจะเข้ามาแทนที่

จารวีและทมนัยอาจเปรียบเหมือนผ้าฝ้ายเนื้อหยาบ ที่ไม่อาจเทียบ ได้กับแพรเนื้อคืออย่าง ทิพยางค์ แต่ความหยาบของผ้าฝ้าย ทำให้เขาทั้ง ๒ สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะฝ้ายแม้จะไม่สวยหรู เหมือนแพร แต่ก็มีคุณภาพ และคุณสมบัติในการใช้งานที่ดีกว่าแพร

จารวีเด็กกำพร้าที่คุณทอแสงนำมาเลี้ยงไว้ แม้ชาติตระกูลที่ไม่อาจ เทียบได้กับทิพยางค์ แต่ความลำบากก็ทำให้เธอรู้จักอดทน มีความ พยายามที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับความทะเยอทะยาน จารวีไขว่คว้าและดัดดวง โอกาสอันดีที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ทำให้เธอมีทั้งรูปสมบัติและคุณสมบัติ ใน ขณะเดียวกันเธอฉลาดพอที่จะใช้ทั้ง ๒ สิ่งนั้นเป็นเครื่องมือในการหา

ทรัพย์สินสมบัติและอำนาจ โดยการแต่งงานกับลูกชายมหาเศรษฐีที่เธอไม่เคยมีความรักให้เลยแม้แต่น้อย จนทำให้บางครั้งอาจดูเหมือนหลอกหลวง และทำทุกอย่างได้เพื่อตนเองเช่นเดียวกับทมนัย ผู้ชายที่พยายามจะเติมชีวิตให้เต็มด้วยการแต่งงานกับทิพยางค์ แต่เมื่อทั้งทมนัยและจารวีได้รู้ว่าสิ่งที่เขาทั้ง ๒ แสวงหา ทำให้ชีวิตไม่มีความสุข เขาจึงเลิกที่จะใช้คนอื่นเป็นบันไดเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จของตนเอง นับว่าเป็นผู้ที่ยังคงมีความดีแฝงอยู่ในใจ

ในเรื่องนี้ กฤษณา อโศกสิน ได้พยายามสร้างตัวละครคู่เปรียบเหมือนและคู่เปรียบต่าง เพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นว่าเพราะพื้นฐานที่เหมือนกันทำให้ตัวละครมีความคิดที่คล้ายๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นคุณทองแดงและคุณธวัชที่ต่างต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง จึงพยายามที่จะซัดเซบความรักในส่วนที่คิดว่าลูกขาด โดยใช้เงินเป็นสิ่งตอบแทนสนองความต้องการของลูก ทำให้ลูกของคุณแดงทองกลายเป็นคนที่แทบจะช่วยตัวเองไม่เป็น ในขณะที่ลูกชายคุณธวัชใช้เงินเพื่อซื้อความสุขทุกอย่างให้กับชีวิตที่ไร้แก่นสารของตนเอง เขามีชีวิตอยู่อย่างฉาบฉวย เสเพล ไม่เคยทำงานเป็นชิ้นเป็นอัน

ในขณะที่จารวีและทมนัยซึ่งต่างก็มีบาดแผลมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น จารวีเป็นเด็กกำพร้า ส่วนทมนัยมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อเลี้ยงจนต้องหนีออกจากบ้าน คนทั้ง ๒ อาจจะโชคดียังคงอยู่ข้างตรงที่มีคนอุปการะ แต่ในความโชคตินั้นก็ได้สร้างให้เกิดปมอันใหญ่ขึ้นในใจของเขา ความไม่เท่าเทียมกันของฐานะและโอกาสในชีวิต ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบ จารวีและทมนัยจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะยกระดับให้กับตนเอง

ทิพยางค์และชงฉานเองก็มีส่วนคล้ายกันตรงที่ไม่เคยคิดที่จะ
รับผิดชอบชีวิตของตน เพราะคิดว่าตนเองมีเงิน อีกทั้งการเลี้ยงดูอย่างผิดๆ
ทำให้คนทั้งสองเหมือนกับเด็กที่ไม่ยอมโต

กฤษณา อโศกสิน มักจะตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำที่เป็นสัญลักษณ์
เพื่อให้ผู้อ่านได้ตีความหมายของชื่อเรื่อง ความหมายของชื่อเรื่องจะเป็น
ความหมายของเนื้อเรื่องที่กฤษณาต้องการเสนอ ฝ่ายแถมแพร หมายถึง
คนที่ต่างกันไม่อาจจะผสมผสานกันได้ ทิพยางค์และชงฉานเป็นชนชั้นสูง
ของสังคม มาจากตระกูลที่ร่ำรวย พ่อแม่ตามใจ และเลี้ยงลูกให้เงินทอง
ใช้สอยเต็มที่ เป็นคนอีกระดับหนึ่ง ส่วนจารวีและทมนัยก็เป็นคนอีกระดับ
หนึ่ง เป็นแต่เด็กที่ถูกขอมมาเลี้ยงหรือเด็กที่มีปัญหาครอบครัว เมื่อทั้งจารวี
และทมนัยคิดจะรวมทางลัด โดยการแต่งงานกับลูกเศรษฐี แต่ก็ไม่มี
ความสุขเพราะต่างชนชั้นต่างความคิด ในที่สุดต้องเลิกร้างกับคู่ของตนและ
เวียนกลับมาพบกัน ใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข และพื้นฐานความคิด
ฐานะ ความรู้สึกต่างๆ เข้ากันได้ดี เป็นชนชั้นเดียวกัน ผจญความทุกข์ทาง
กายและใจมาคล้ายๆ กัน มีภูมิหลังใกล้เคียงกันจึงอยู่กันได้ พวกจารวีและ
ทมนัยเปรียบได้กับฝ่ายที่ไม่อาจที่ไม่อาจจะนำไปแถมกับแพร คือทิพยางค์
และชงฉาน เพราะคุณสมบัติที่ต่างกัน

การดำเนินเรื่องของ ฝ่ายแถมแพร นั้น ผู้อ่านจะรู้สึกวาทังโครง
เรื่องและเนื้อหาน่าสนใจและน่าติดตามตั้งแต่ในตอนต้นเรื่อง เพราะทั้ง
ผู้อ่านและตัวละครจะถูกหลอกไปพร้อมๆ กัน ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวเอกของ
เรื่องในฐานะที่เขาเป็นคนอีกคนหนึ่ง เมื่อความจริงเปิดเผย ผู้อ่านก็ยังคง
อยากติดตามเหตุการณ์ต่อไปจนจบว่าจะเป็นอย่างไร ในที่สุดแล้วเรื่องก็
คลี่คลายไปในทางที่ดี

กฤษณา ได้แฝงข้อคิดไว้หลายตอนและสามารถจะนำมาใช้ได้ในชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวกับชีวิตคู่ หรือการเลี้ยงดูบุตร อีกทั้งความทะเยอทะยานที่หากทำให้อยู่ในระดับที่พอดีไม่มากเกินไปจนกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว และไม่น้อยเกินไปจนกลายเป็นคนเฉื่อยชาก็จะทำให้คนคนนั้นมีความสุขกับชีวิตได้

นอกจากนี้ภาษาที่ใช้ในเรื่อง กฤษณาก็มักใช้การเปรียบเทียบเพื่อให้ข้อคิดกับผู้อ่าน ทำให้แต่ละประโยคที่เรียบเรียงขึ้นมานั้น ก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญากับผู้อ่าน

“เราจะรู้จักชีวิตแค่ไหน ดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับ
คนที่ผ่านเข้ามาในชีวิตนั่นเอง”

“ไม่มีอะไรที่เราจะ ‘ได้’ อย่างเดียวหรอก
มันจะต้องมี ‘เสีย’ ด้วยทุกครั้ง เพียงแต่เราจะสังเกต
หรือไม่เท่านั้นเอง”

ฝ้ายแกมแพร จึงเป็นนวนิยายที่น่าสนใจทั้งในด้านเนื้อหา ภาษา และความเป็นไปได้ การดำเนินเรื่องที่คลี่คลายไปอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ตัวละครพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ และกฎเกณฑ์ที่ดีของสังคม นับว่า ฝ้ายแกมแพร เป็นเรื่องที่ให้ข้อคิดที่ดีกับชีวิตได้มาก อีกเรื่องหนึ่งของ กฤษณา อโศกสิน.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑-คนทรงเจ้า : ภาพสะท้อนความมั่งงาย

และการเอาเปรียบในสังคม

๑ เป็นนวนิยายที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวของพระสงฆ์ที่นับวันก็จะออกนอกถิ่นนอกทางจากวัตรปฏิบัติมากขึ้น ขณะเดียวกันก็สะท้อนสภาพชีวิตและความคิดความเชื่อของสังคมไทยได้อย่างลึกซึ้ง โดยมุ่งเสนอว่า “ศรัทธาที่ปราศจากปัญญาเป็นอันตรายเพราะจะทำให้คนที่ฉลาดกว่าฉกฉวยผลประโยชน์จากความเชื่อที่มั่งงายนี้ได้”

๑ เป็นสัญลักษณ์ที่วิมลใช้เพื่อแทนตัวละครฝ่ายร้ายที่มักเอาัดเอาเปรียบคนอื่น ๆ เสมอ แต่ผู้ถูกเอาัดเอาเปรียบส่วนใหญ่ก็ไม่ว่ากันเพราะไม่ใช่สติปัญญาพิจารณาใคร่ครองพฤติกรรมของคนเลวพวกนี้เลย แต่จะหลงเชื่อไปเพราะเห็นว่าคนพวกนี้เป็นคนที่สังคมยอมรับจึงเป็นคนดี

เรื่องราวของ ๑ เริ่มต้นจากการที่ชาวบ้านโคกพระนางเตรียมต้อนรับหลวงพ่อบุญมาซึ่งจะมาเป็นเจ้าอาวาสรูปใหม่ของวัดโคกพระนาง เมื่อหลวงพ่อบุญมาถึงชาวบ้านก็รู้สึกประทับใจท่าทางที่สง่างามและคำพูดที่อ่อนหวานของหลวงพ่อบุญ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลวงพ่อบุญคิดจะหาเงินจากชาวบ้านให้มาก เพื่อนำมาบูรณะวัดและเก็บเป็นสมบัติของตนอีกส่วนหนึ่งโดยมีกำนันฤทธิเป็นผู้ที่สนับสนุนวัดอยู่ตลอดเวลาเพราะหวังพึ่งบารมีของหลวงพ่อบุญที่สามารถทำให้เขาไต่เต้าขึ้นสู่เวทีการเมืองได้ หลวงพ่อบุญสร้างสถานการณ์ต่างๆ นานาเพื่อให้วัดมีชื่อเสียง ชาวบ้านจะได้มาทำบุญกับวัดมากๆ ทั้งๆ ที่รู้ๆ อยู่แก่ใจว่าชาวบ้านบางคนยกเงินขึ้น

แค้น อย่างเช่นบ้านของยี่สุ่นซึ่งเป็นตัวละครเอกตัวหนึ่ง แต่หลวงพ่อนิเียนก็ยังไม่ใช้เรื่องบุญกรรมมาหลอกล่อชาวบ้านที่หลงบุญเหล่านี้ตลอดเวลา

พฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง ู้ง แสดงให้เห็นความขัดแย้งอย่างรุนแรงของตัวละคร ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นคนเลวแต่ชาวบ้านยอมรับนับถือเพราะรู้ไม่เท่าทันก็คือ หลวงพ่อนิเียน กับ กำนันฤทธิ แต่อีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นคนตั้งใจทำมาหากินแต่คนทั่วไปไม่ยอมรับกลับหาว่าเขาเป็นคนเลว เพราะยึดติดกับชีวิตในอดีตที่เขาพลังมือฆ่าคนตายเพราะป้องกันตัวละครตัวนี้ก็คือ ยี่สุ่น

ภาพสะท้อนสังคมที่ว่าศรัทธาที่ปราศจากปัญญาเป็นอันตรายเพราะจะทำให้คนที่ฉลาดกว่าถกฉวยผลประโยชน์จากความเชื่อที่มกายนี้นี้จะสะท้อนผ่านตัวละครได้อย่างชัดเจน วิมลสร้างตัวละครที่สำคัญในเรื่อง ู้ง ดังต่อไปนี้

หลวงพ่อนิเียน

หลวงพ่อนิเียนเป็นคนเลวที่อาศัยผ้าเหลืองบังหน้า เนื่องจากเป็นพระที่ต้องการหาผลประโยชน์จากชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา เพราะจับจุดได้ว่าชาวบ้าน โศกพระนางนั้นหลงใหลในเรื่องบุญกันอย่างเป็นข้ำเป็นหลัง บุญจึงเป็นเสมือนสินค้าที่จัดจำหน่ายให้คนหลงบุญเหล่านี้ได้ซื้อหากันอยู่ตลอดเวลา โดยมีได้ค้ำประกันว่าฐานะของตนเหมาะแก่การทำบุญบ่อยครั้งและครั้งละมากๆ หรือไม่

หลวงพ่อนิเียนเป็นเสมือนงูที่ชาวบ้านหลงยกย่องนับถือ แต่ไม่ได้เฉลียวใจคิดสักนิดหนึ่งว่างูตัวนี้สามารถฉกฉวยเอาผลประโยชน์จาก

ชาวบ้านได้ทุกโอกาสและทุกเวลา เพราะหลวงพ่อเนียนใช้รูปร่างที่งดงาม และกิริยาที่นุ่มนวลเยี่ยงพระที่มีเมตตาธรรมมัดใจชาวบ้านไว้จนคืนไม่หลุด ดังนั้นเมื่อหลวงพ่อเนียนคิดจะทำอะไรขึ้นมาสักอย่างหนึ่งชาวบ้านก็ตอบสนองอย่างดี และสุดท้ายผลประโยชน์ก็ตกกับหลวงพ่อเนียนแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะวัดมีแต่จะเจริญขึ้น พระมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในขณะที่ชาวบ้านมีฐานะยากจนลง ทำนาทำไร่ไม่ได้ผลแต่ยังต้องเอาเงินที่หามาได้ไปถวายวัด เพราะอยากได้เพียง คำว่า “บุญ”

การพุดจาปราศรัยของหลวงพ่อเนียนเป็นเสมือนฉากที่ปกปิดความชั่วของตนได้อย่างดี ยิ่งพุดเพราะเท่าไรชาวบ้านก็ยิ่งนับถือมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนั้นหลวงพ่อเนียนยังไม่เคยแสดงอาการ โกรธเคืองเพราะรู้ว่าชาวบ้านจะเสื่อมศรัทธาลงไป ชีวิตของหลวงพ่อเนียนเมื่ออยู่ต่อหน้าชาวบ้านจึงต้องประพฤติกรรมให้ดูสมณะและเป็นพระหนุ่มที่น่าสงสาร เพราะไม่เคยตอบโต้ชาวบ้านที่ทำให้ไม่พอใจเลย ชาวบ้านจึงนับถือเพราะเชื่อว่าท่านคัดทางโลกได้หมดแล้วถึงได้เป็นเจ้าอาวาสต่างๆ ที่อายุน้อย สิ่งต่างๆ เหล่านี้เมื่อประกอบกับการที่เป็นพระอิมสวยแล้วยิ่งทำให้ชาวบ้านทึ่งทศกายใจให้วัดอย่างสนิทใจ

พฤติกรรมต่างๆ ของหลวงพ่อเนียนที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นของปลอมที่เสแสร้งแก้งทำขึ้นทั้งสิ้น หากชำแหละชีวิตของหลวงพ่อเนียนแล้วจะเห็นได้ว่าหลวงพ่อเนียนไม่มีคุณสมบัติของพระสงฆ์เหลืออยู่เลย วมลให้ ปุ่มหลังของหลวงพ่อเนียนไว้ว่า

“หลังจากโยมแม่เลิกกับโยมพ่อและมีสามีใหม่

ตัวเอง (หลวงพ่อเนียน) ก็ไปอยู่กับโยมแม่ แต่ความ

คับแค้นและน้อยใจที่โยมแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ ชำยยังโง่ถูก
ใหม่ ทำให้ท่านตัดสินใจไปอยู่วัด โยมแม่ตามหาก็จริง
อยู่ แต่พอรู้ว่าอาศัยวัดท่านกลับถือโอกาสฝากฝังกับเจ้า
อาวาสแล้วก็กลับไป ท่านเจ้าอาวาสเลยจับบวชเณร
ตั้งแต่นั้นท่านได้ศึกษาเล่าเรียนกับท่านเจ้าอาวาสเรื่อยมา
จนอายุครบยี่สิบจึงบวชเป็นพระ”

จะเห็นได้ว่าจากปมชีวิตของหลวงพ่อนิเียนที่รักพ่อแต่เกลียดแม่
ส่งผลทางจิตวิทยาให้หลวงพ่อนิเียนเป็นพระที่เป็นเกย์ เพราะหากวิเคราะห์
ตามหลักจิตวิทยาของซิกมันด์ ฟรอยด์ แล้ว หลวงพ่อนิเียนก็มีปม
Oedipus Complex คือ เมื่อเกลียดแม่ก็ส่งผลให้เกิดเพศหญิงแล้ว
หันมารักเพศชายด้วยตนเอง ในเรื่องนี้จะพบว่าหลวงพ่อนิเียนแอบเป็นรักรัก
กับพระจันทร์ซึ่งเป็นพระบวชใหม่ที่หลงใหลความสะดักสบาย จึงเห็นได้
ว่า วิมล ไทรนิมมวล นำทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในงานเขียนของเขาด้วย

นอกจากนี้หลวงพ่อนิเียนยังเป็นพระที่มีปฎิภาณไหวพริบดี แต่
กลับใช้ไหวพริบนั้นในการหาประโยชน์ใส่ตนแทนที่จะใช้ในการแก้ปัญหา
ต่างๆ เพื่อให้วัดเป็นที่พึ่งของชาวบ้านอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์
ที่ชาวบ้านมาดูหมอนั้น หลวงพ่อนิเียนจะรู้จักใช้คำพูดในการปูทางเพื่อให้
คนที่มาดูหมอกลับมาทำบุญที่วัดบ่อยๆ แล้วก็จะสรุปโดยยกผลบุญผล
กรรมขึ้นมาอ้างว่าการทำบุญนั้นจะทำให้ชีวิตดีขึ้น ดังตัวอย่างตอนหนึ่งว่า

“ไม่นานหรอก ดวงชะตาบอกว่าในระยะปี
สองปีนี้แหละโยมจะมีลาภใหญ่มาก ลาภที่ได้มาด้วย
ความสามารถของโยมเอง ดวงชะตาโยมแข็งมากและ

ตกอยู่ในตำแหน่งผู้มีบุญวาสนา มีคนอุปถัมภ์ มีคน
เชื้อถือ ได้ดิบได้ดีแล้วอย่าลืมวัดเสียดนาโยม” ท่าน
หัวเราะน้อยๆ

“ไม่หรอกครับ วัดกับผมนั่นเป็นของคู่กัน
ผมช่วยเหลือวัดมาตลอด ผมกับวัดก็เลยผูกพันกัน
เรื่อยมา”

“ดีแล้วแหละโยม บุญกุศลจะทำให้โยม
ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์มีชัย”

การที่หลวงพ่อเนียนต้องการให้เงินทองมากมายไหลมาเทมาสู่วัด
นั้นก็เพราะว่าเป็นพระที่ขี้ตืดกับวัดดูอย่างมาก มุ่งแต่จะสร้างโน่นสร้างนี่
ให้วัดตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่จัดงานบุญเดือนสี่เพื่อหาเงินมาสร้างกุฏิ ต่อมาก็
คิดที่สร้างเมรุ โบสถ์ ศาลาการเปรียญ โดยที่มิได้คำนึงถึงกำลังทรัพย์ของ
ชาวบ้าน แต่ด้วยการที่เป็นนักวางแผนด้วย ประกอบกับกำนันที่สนับสนุน
ทุกอย่างไม่ว่าจะคิดจะทำอะไรขึ้นมา จึงทำให้วิธีการที่จะหาเงินเข้าวัดของ
หลวงพ่อเนียนต่ำช้าและทำลายศาสนาینگัก สถานการณ์ต่างๆ ที่หลวงพ่อ
เนียนสร้างขึ้นมีดังต่อไปนี้

สถานการณ์แรกเริ่มจากการที่หลวงพ่อเนียนปรารภกับชาวบ้านว่า
ต้องการมาพัฒนาวัด โศกพระนางให้เทียมหน้าเทียมตากับวัดในอำเภอซึ่ง
ชาวบ้านก็เห็นด้วย ดังนั้นจึงต้องเริ่มจากการสร้างกุฏิใหม่ เพราะกุฏิหลัง
เดิมผุพังทำให้วัดไม่สวยงาม จึงร่วมมือกับกำนันขอแรงชาวบ้านมาช่วยถน
หญ้าในวัดและคิดกันว่า จะจัดงานบุญเดือนสี่ขึ้น โดยให้มีมหรสพมากมาย
มหรสพที่จัดขึ้นในงานนี้ทั้งหมดมุ่งไปที่ความอึกทึกครึกโครมและความ

สนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะหลวงพ่อบุญเงินหวังจะได้เงินมา สร้างกุฏิเพียง
 อย่างเดียว โดยไม่ได้พิจารณาว่ามหรสพที่จัดขึ้นนั้นเหมาะที่จัดในวัดหรือไม่

รายการสำคัญของมหรสพครั้งนี้ก็คือ การชกมวย หลวงพ่อบุญเงิน
 สร้างสถานการณ์ในวันเปรียบมวยก็คือ จัดฉากให้พระพุทธรูปที่อยู่ศาลา
 การเปรียญถูกตัดเศียรไป การที่เศียรพระพุทธรูปที่หายไปทำให้ชาวบ้าน
 หวาดระแวงยี่สุนซึ่งมาเปรียบมวยเพื่อช่วยวัดในวันนั้นด้วย เพราะเขาเพิ่ง
 ออกจากคุกมาชาวบ้านจึงไม่ไว้วางใจ ยี่สุนจึงไม่ชอบหลวงพ่อบุญเงินและไม่
 พอใจชาวบ้านตั้งแต่นั้นวัน ส่งผลให้ในวันชกจริงๆ ยี่สุนล้างแค้นชาวโลก
 พระนางด้วยการทำให้ชาวโลกพระนางแพ้พนนักพนนต่างถิ่นด้วยการ
 แกล้งแพ้อันที่ที่สามารถเอาชนะคู่ชกได้

หลังจากยี่สุนแพ้มวยได้ไม่กี่วันลุงจรรยาของยี่สุนก็ตายลง เมื่อ
 นำศพไปเผาที่วัดก็เท่ากับเปิดโอกาสให้หลวงพ่อบุญเงินหาทางเรียไรเงินจาก
 ยี่สุนเพื่อนำมาสร้างเมรุเพราะเห็นว่ายี่สุนได้เงินจากการชกมวยมามาก
 พอสมควร แต่ยี่สุนไม่ยอมทำตาม หลวงพ่อบุญเงินจึงไปพูดกับกำนันและ
 ชาวบ้านอื่นๆ ทำให้คนอื่นเข้าใจยี่สุนผิดมากยิ่งขึ้น

ต่อมาหลวงพ่อบุญเงินก็คิดที่จะหาเงินเข้าวัดอีก จึงสร้าง
 สถานการณ์พระประธานกินคนขึ้นมา เมื่อชาวบ้านรู้ก็พากันมาดู หลวง
 พ่อบุญเงินจึงทำเป็นเอาตะปูไปตอกปากตอกมือพระประธานไว้เพื่อไม่ให้ท่าน
 กินคนอีก เรื่องพระประธานกินคนจึงโด่งดังไปทั่ว ทำให้คนจากทุก
 สารทิศหลั่งไหลกันมาบูชาทำให้มีเงินบริจาคเข้าวัดมากมาย

สถานการณ์สุดท้ายนับว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงมากเพราะหลวง
 พ่อบุญเงินฆ่าพระลูกวัดคือหลวงตาแต่ได้อย่างเลือดเย็น เพราะหลังจากเกิด

เรื่องพระประธานกินคนขึ้นมาหลวงตาแต่ก็เกิดความกลางแกลงใจว่าเป็นจริงหรือไม่จึงคิดจะไปถามหลวงพ่อนิเียนให้รู้เรื่อง แต่พอเดินขึ้นกุฏิไปก็เห็นว่าหลวงพ่อนิเียนกำลังร่วมรักกับพระจันทร์อยู่จึงรีบกลับกุฏิ วันรุ่งขึ้นหลวงพ่อนิเียนจึงฆ่าหลวงตาแต่โดยเอาพิษงูใส่ในป้าน้ำชา จากนั้นก็เข้าไปในเมืองเพื่อซื้อยาฉีกันศพหน้า เมื่อกลับมาถึงวัดหลวงตาแต่ก็มรณภาพแล้วหลวงพ่อนิเียนจึงแอบเอายาฉีกันศพเข้าไปในร่างของหลวงตาแต่แล้วเรียกพระและเด็กวัดเข้าไปดู การที่หลวงตาแต่มรณภาพเป็นหนทางหารายได้อีกอย่างหนึ่ง เพราะหลวงตาแต่มีลูกศิษย์ที่มาเช่าเครื่องรางของขลังมากมาย เมื่อลูกศิษย์เหล่านี้รู้ข่าวก็จะพากันมาราบศพหลวงตาแต่ และเมื่อรู้ว่าศพไม่นำคนก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เงินเข้าวัดมากขึ้นด้วย สุดท้ายหลวงพ่อนิเียนก็เอาอัฐิของหลวงตาแต่มาทำพระผงขายอีกทำให้วัดมีรายได้อีกมาก หลวงพ่อนิเียนจึงเป็นนักวางแผนด้วยงสามารถฆ่าคนได้โดยไม่สำนึกผิดแม้ว่าตนเองจะเป็นพระ

วิมลสามารถสร้างหลวงพ่อนิเียนให้เป็นตัวละครที่ผู้อ่านอ่านแล้วต้องถูกคิดว่าหากหลวงพ่อนิเียนมีตัวตนจริงๆ บ้านเมืองจะเป็นอย่างไร และที่วงการสงฆ์ปั่นป่วนเช่นปัจจุบันเป็นเพราะมีพระที่มีพฤติกรรมเหล่านี้อยู่ด้วยหรือไม่

ยี่สุน

ยี่สุนเป็นคนดีที่ตั้งใจทำมาหากิน แต่ถูกตราหน้าว่าเป็นคนชั่ว เพราะเขาเคยเป็นฆาตกรฆ่าคนตาย มีเพียงลุงจรและชาวบ้านอีกสองสามคนเท่านั้นที่เข้าใจว่าเขาฆ่าคนเพราะป้องกันตัวเท่านั้น

หลังจากที่ยี่สุน่อออกมาจากคุกเขาก็วาดความหวังเอาไว้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่บ้านทั้งลูก เมีย พ่อแม่และน้องจะคอยเขาอยู่เหมือนเดิม แต่การณ์กลับตาลปัตรเพราะแดงซึ่งเป็นเมียของเขาก็แต่งงานใหม่กับกำนัน พ่อตาเมื่อยาก็ไม่ยอมรับ และที่ร้ายที่สุดก็คือพ่อของตนเสียชีวิตไปแล้ว ยี่สุนจึงต้องออกจากคุกมาใช้ชีวิตอย่างขมขื่น

ถึงแม้ยี่สุนจะต้องผจญกับชีวิตที่สูญเสียเมียรักไป แต่เขาก็ไม่ท้อแท้เพราะเห็นว่ายังมีแม่และน้องที่เขาต้องหาเลี้ยงอยู่ เขาจึงยึดอาชีพหาขายเพราะกำนันเปิดร้านขายอาหารป่าให้อึดดีแม่ยายของตนที่ตัวจังหวัดตลอดเวลาที่เขาต้องหาขายเมื่อ ได้เงินมาแม่ก็จะขอ ไปทำบุญแทบทุกครั้งบ่อยครั้งที่เขาต้องได้เดียวกับแม่ที่เอาเงินไปทำบุญทั้งที่ครอบครัวไม่ค่อยมีอันจะกิน แต่สุดท้ายเขาก็ยอมแม่ทุกครั้งเพราะรักแม่จึงไม่ยอมให้แม่เสียใจ

ยี่สุนเป็นคนที่ไม่เชื่ออะไรอย่างไรเหตุผล ครั้งหนึ่งที่เขาจับงูเห่าเผือกได้แล้วนำไปขายให้แม่ยายเหมือนเดิม ชาวบ้านกลับบอกว่าเป็นงูเจ้าและเมื่อขายไปแล้วเคยซึ่งเป็นน้องเมียก็ผิดแปลกไปเพราะถูกกำนันข่มขืนเธอจึงไม่กล้าบอกใคร ชาวบ้านก็กลับเชื่อไปว่าเป็นเพราะความศักดิ์สิทธิ์ของงูเจ้า ยี่สุนจึงนางุมากินเสียเพื่อพิสูจน์ว่าสิ่งที่ชาวบ้านเชื่อกันนั้นเป็นสิ่งที่มงาย

ถึงแม้ยี่สุนจะเป็นคนดีมีคุณธรรมก็ตามแต่เมื่อถูกสังขมบีบคั้นมากๆ กัดคั้น ความฉลาดแต่ขาดเฉลียวประกอบกับการเอาตัวเข้าแลกเพื่อหวังจะให้คนอื่นเสียหน้าก็เป็นข้อผิดพลาดของยี่สุน ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์ คือ

เหตุการณ์แรกเกิดขึ้นเมื่อยี่สิบต้องการแพ้มวยเพื่อหักหน้าชาวโลก พระนางหลังจากที่ทุกคนกล่าวหาเขาว่าเป็นคนตัดเศียรพระประธานที่ศาลา การเปรียบแม้จะต้องเจ็บตัวสะบักสะบอมก็ตาม

“ตอนแรกทุกคนต้องการให้ฉันแพ้มวยจะ
แพ้อะไรจริงๆ มันกลับกลัวเสียหน้าหันมาเชียร์ฉันเพื่อ
รักษาหน้าพวกมัน”

อุจจระจก้องหน้าบวมปูดของเขา “มึงไม่น่า
ลงทุนเจ็บตัวถึงขนาดนั้น”

“ฉันยอมเจ็บเพื่อแลกกับอะไรบางอย่าง อย่าง
น้อยวันนี้ฉันก็ได้สอนให้ทุกคนรู้จักความเจ็บกันได้ทั้ง
ตำบล ไม่งั้นเขาจะไม่รู้หรือว่ารสชาติมันเป็นอย่างไง”

เหตุการณ์ที่สองเกิดขึ้นเมื่อเขาทนเสียงชาวบ้านกล่าวหาว่าเขาชอบ
ตัดเศียรพระไม่ไหวจึงไปตัดเศียรพระประธานกินคนเข้าจริงๆ แต่เขาก็ลืม
เฉลียวใจไปว่า ชาวบ้านเชื่อว่าพระประธานกินคนอีกไม่ได้แล้ว เนื่องจาก
หลวงพ่อบุญได้ตอกปากตอกมือพระประธานไว้แล้ว จึงทำให้เขาต้องถูก
จับเข้าคุกอีกครั้งหนึ่ง

เสียงก่นประณามประกาศขึ้นว่า “ไอ้จู้ก ! มึงตัด
เศียรพระประธานได้เพราะหลวงพ่อก่อนตอกตะปูไว้
ไม่งั้นมึงไม่มีทางมายืนเสนอหน้าที่นี่หรอก”

เสียงขานรับกระหึ่มออกไป ยี่สิบรู้ตัวว่าตัวเอง
พลาดถนัด แต่เขาจะถอนตะปูออกจากปากพระ

ประธานแล้วจึงสวดเศียรผู้คนที่ไม่เชื่ออยู่ดี คนพวกนี้
จะต้องหาทางบอกว่าเขาตัดเศียรพระแล้วจึงถอนตะปู
ภายหลัง เขาพลาดจริงๆ ช่างมัน คนมันจะโง่งทำยังโง่
มันก็โง่

บิ๋สุนเป็นตัวละครที่วิมลตั้งใจสร้างขึ้นเพื่อเตือนสติผู้อ่านให้
ยอมรับคนด้วยความดีที่เขาทำในปัจจุบัน ไม่ใช่ไปขุดคุ้ยเอาความผิดใน
อดีตมาตั้งเป็นสมมติฐานว่าเขาเป็นคนเลวเสมอไปทั้งๆ ที่ไม่รู้ว่าเขาเลวอย่าง
นั้นหรือไม่ บิ๋สุนจึงเป็นตัวละครที่ชาวโลกพระนางไม่เปิดโอกาสให้เขาได้
เป็นคนดีของสังคม แต่กลับหันไปเปิดโอกาสให้คนเลวอย่างหลวงพ่อนิเียน
ที่เป็นคนเลว คุณธรรมความดีของบิ๋สุนจึงไม่ใช่อุบัติการไปทำบุญที่วัดแต่
จะอยู่ที่การ ตั้งใจทำมาหากินโดยสุจริต แต่ก็ไม่มีใครเข้าใจเขา แม้แต่แม่
ของเขาเองก็ตาม

กำนันฤทธิ

กำนันฤทธิเป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์
ของตัวเองในภายภาคหน้า การที่ช่วยเหลือวัดบ่อยๆ ก็ไม่ใช่เพราะต้องการ
ทำบุญแต่เป็นเพราะต้องการพึ่งบารมีของหลวงพ่อนิเียนที่จะกรุยทางไปสู่
อนาคตทางการเมืองของตน จึงเห็นได้ว่ากำนันฤทธิบริจจาคเงินสร้างเมรุก็
เพราะต้องการให้มีชื่อตนอยู่ในรายชื่อผู้ร่วมบริจาค หรือถึงขนาดที่จะ
บริจาคกระเบื้องหลังคาโบสถ์ให้วัดแต่มีชื่อแม้ว่าต้องเรียงเป็นชื่อของตนซึ่ง
หลวงพ่อนิเียนก็ยอมทำตามเนื่องจากต่างฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์ แต่ไม่ได้
ทบทวนเลยว่าภพวิคในสายตาคนทั่วไปจะเป็นอย่างไร วิมลก็สามารถ
สะท้อนปัญหาของคนมีเงินที่ทำบุญเอาหน้าโดยผ่านกำนันฤทธิได้อย่างดี

นอกจากนี้กำนันฤทธิยังเป็นคนที่พูดปิดเพื่อให้คนได้ประโยชน์ และเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องสำคัญ เพราะไปเอาแต่งภรรยาของยี่สุ่นมาเป็นภรรยาโดยหลอกว่ายี่สุ่นตายไปแล้ว เมื่อยี่สุ่นกลับมาอยู่บ้าน กำนันฤทธิก็ตบตีแต่งงานเธอต้องฆ่าตัวตาย ต่อมาก็ยังคิดจะเอาเดยน้องสาวของแต่งงานเป็นภรรยาอีก กำนันวางแผนต่างๆ นานา จนสุดท้ายเขาก็ข่มขืนเดยได้จนสำเร็จ

พฤติกรรมทุกอย่างที่กำนันฤทธิทำนั้นเป็นเพราะความหลงในอำนาจ เขาคิดว่าตนกำลังจะได้เป็นผู้แทนราษฎร ทุกคนจึงต้องตามใจเขาทุกอย่าง โดยเฉพาะหญิงสาวทุกคน กำนันจึงเป็นตัวละครที่วิมลต้องการเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าถ้าผู้นำชุมชนเป็นอย่างกำนันฤทธิ ชุมชนนั้นจะตกอยู่ในสภาพอย่างไร

ตัวประกอบอื่นๆ

นอกจากตัวละครเอกแล้วตัวละครอื่นๆ ก็มีส่วนช่วยกดดันให้สภาพปัญหาเด่นชัดขึ้น เช่น

ยายนวล แม่ของยี่สุ่น เป็นตัวละครที่ทำให้ยี่สุ่นเกลียดหลวงพ่อเนียนมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะยายนวลเอาเงินของยี่สุ่นที่หาได้ครั้งละไม่กี่บาทจากการเสี่ยงชีวิตไปหาขี้ไปบริจาคครั้งละมากๆ เพื่อหวังบุญและหวังมีชื่อในรายนามผู้บริจาค ยายนวลต้องการผลบุญมากๆ ถึงขนาดให้ยี่สุ่นขมขยเพื่อหาเงินเข้าวัดต่างๆ ที่แต่ก่อนไม่ยอมให้ลูกขมขยเพราะกลัวลูกเจ็บ ทำให้เห็นว่ายายนวลเชื่อเรื่องบุญกรรมอย่างงมงายจึงตกเป็นเครื่องมือของหลวงพ่อเนียนตลอดเวลา พฤติกรรมของยายนวลจึงออกมาในลักษณะที่เป็นคนดีเวลาอยู่ต่อหน้าพระแต่พอกลับมาบ้านแล้วก็ไม่ค่อยจะ

ดีกับลูกหลานเท่าใดนัก นอกจากนี้ยายนวลยังเป็นคนที่หุเบา เชื่อคนง่าย อีกด้วย

หลวงตาเต๋ เป็นพระที่เลี้ยงงูเอาไว้เพื่อรีดเอาพิษงูมาทำเป็นเครื่องรางของขลัง หลวงตาเต๋เป็นตัวละครที่มีความขัดแย้งในตัวเอง (inner conflict) และความขัดแย้งอันนี้ทำให้นำชีวิตไปสู่จุดจบ เนื่องจากหลวงตาเต๋เป็นคนที่เล่นไสยศาสตร์มาตั้งแต่ตอนเป็นเณร เมื่อพบสภาพของพระประธานกินคนที่หลวงพ่อนิเียนจัดฉากขึ้นมาจึงเกิดความสับสนว่ามีจริงหรือไม่จึงเชื่อกครั้งไม่เชื่อกครั้ง หลวงตาเต๋ตัดสินใจขึ้นไปบนกุฏิของหลวงพ่อนิเียนเพื่อจะได้ถามให้รู้เรื่องแต่กลับไปพบหลวงพ่อนิเียนกำลังร่วมรักกับพระจันทร์อยู่ เช้าวันรุ่งขึ้นหลวงตาเต๋จึงถูกหลวงพ่อนิเียนวางยาจนมรณภาพไป

หลวงพ่อนิเียนมีจุดเด่นตรงที่มีรูปร่างงดงามจึงใช้รูปร่างของตนล่อใจชาวบ้านให้มาทำบุญ วิมลเปรียบหลวงพ่อนิเียนไว้ว่าเหมือนกับงูเหลือม แต่สำหรับหลวงตาเต๋นั้นใช้ไสยศาสตร์ในการหาเงิน วิมลเปรียบไว้ว่าเหมือนกับงูเห่า และวิมลยังกล่าวต่อไปว่าสังคมชนบทเป็นสังคมของงูที่กินงูด้วยกันเอง งูใหญ่ก็จะกินงูที่เล็กกว่า ทำให้คนอย่างยี่สุนที่ตระหนกถึงสิ่งเหล่านี้คืออยู่แล้ว จึงรู้สึกเกลียดงูเป็นอย่างยิ่ง ทั้งๆ ที่เขาต้องการเลี้ยงครอบครัวด้วยการหางูขายก็ตาม ดังในตอนวิมลกล่าวไว้ว่า

“ภาพที่เห็นนั้นเป็นงูเหลือมขนาดขา กำลัง

กระดืบงูเห่าขนาดแขนเข้าในลำคอของมัน ส่วนหางงูเห่าที่โผล่ออกปากงูเหลือมนั้นมันวนตัวตีไปมา พยายามจะถอนลำตัวออกจากปากงูเหลือม แต่งูเหลือมก็

พยายามกลืนลำตัวมันเข้าไปทุกที เขาของจนจนลูก
เกลียวและสะท้อนเยือกทั้งตัว เป็นครั้งแรกในชีวิตที่เห็น
งูกินงู บัดนี้เขาบอกตัวเองได้แล้วว่าสัตว์ที่โหดเหี้ยม
ที่สุดก็คืองูเหลือมนี้เอง มันกินได้แม้กระทั่งเผ่าพันธุ์
เดียวกัน”

ดังนั้น งู จึงเปรียบเสมือนคน อย่าไว้ใจทุกชนิดเหมือนอย่า
ไว้ใจคนทุกคน เพราะงูแต่ละตัวจะจกจวดยผลประโยชน์จากกันอยู่ไม่เว้น
วาย ศาสนาจึงปั่นป่วนเพราะมีงูอยู่ในคราบผ้าเหลืองนี้เอง

นวนิยายเรื่อง คนทรงเจ้า เป็นนวนิยายที่วิมลต้องการเสนอ
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของคนชนบทอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็น
ว่าความเชื่อของชาวบ้านเป็นสิ่งที่ถูกเสมอ ถึงแม้จะพิสูจน์ได้ว่าเชื่อในสิ่งที่
งมงายก็ตาม ดังนั้นหากใครที่สวนกระแสความเชื่อนั้นสังคมก็จะไม่ยอมรับ
แต่หากยอมโอนอ่อนผ่อนตามหรือเชื่อไปกับชาวบ้านด้วยก็จะทำให้อยู่รอด
ปลอดภัยและเข้ากับคนส่วนใหญ่ในสังคมได้

คนทรงเจ้าเป็นเรื่องราวของ ขาม ชวานาหนุ่มที่ไม่เชื่อว่าเจ้าพ่อ
พระไตรมีจริง จึงนำวัวควายไปผูกไว้บริเวณโคกพระไตรเพื่อหนีน้ำ แต่
เมื่อชาวบ้านรู้ทุกคนก็ต่อว่าและไม่ยอมให้ทำกับพระไตรศักดิ์สิทธิ์เช่นนั้น
แต่ขามก็ไม่เชื่อ เผลอถูกลูกของเขางมน้ำตาย ชาวบ้านจึงเชื่อว่าเป็นเพราะ
อิทธิฤทธิ์ของเจ้าพ่อพระไตร ต่อมาเรื่องของขามจึงถูกวิพากษ์วิจารณ์มาก
ขึ้นจนขามกลุ่มใจมากและคิดจะพิสูจน์ว่าเจ้าพ่อไม่มีจริงจึงไปโค่นพระไตร
แต่เมื่อไปโค่นก็อ่อนแรงเพราะไม่ได้พักผ่อนมาหลายวันจึงเป็นลมล้มไป
ชาวบ้านก็เชื่อว่าเป็นเพราะเจ้าพ่ออีก

ต่อมาขามก็กลายเป็นร่างทรง เนื่องจากหมอดำแสบบอกว่าภรรยาของขามคลอดลูกได้ยาก เมื่อบนแล้วก็กลับคลอดได้ง่าย ขามจึงต้องกลายเป็นร่างทรง ชาวบ้านก็เข้ามานับหน้าถือตาขามมากขึ้นและขามก็ใช้โอกาสในการที่เป็นร่างทรงของเจ้าพ่อเรียกร้องเอาผลประโยชน์จากชาวบ้าน โดยมีผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือเจ้าพ่อมากเป็นผู้สนับสนุนเพราะการที่ขามเป็นเจ้าพ่อทำให้ผู้ใหญ่มีรายได้วันละเป็นพันบาท เจ้าพ่อขามจึงกลายเป็นผู้มีอิทธิพลคนใหม่ของตำบลโคกพระนางแห่งนี้

ขาม

ขามเป็นตัวละครที่วิมลสร้างขึ้นอย่างมีพัฒนาการ (well-rounded character) ลักษณะนิสัยของขามก่อนที่จะมาเป็นร่างทรงนั้น ขามเป็นคนที่ดีคน โมโหง่าย และกระซอกโศกฮากจนภรรยาของเขาไม่กล้าต่อแสบสักเท่าไรนัก วิมลสร้างขามให้เป็นคนที่ตั้งคนและไม่เชื่อว่าเจ้าพ่อพระไตรมีจริง เพราะรู้อยู่แก่ใจว่าจริงๆ แล้วประวัติของเจ้าพ่อพระไตรคือ

“ต้นไทรนั้นมันก็ต้นไม้ธรรมดาต้นหนึ่ง พวกหมันคาบลูกไทรมากินแล้วคายเอาไว้ที่โคนนั้น พอได้แดดได้ฝนมันก็เจริญเติบโตไปตามเรื่องของมัน”

เขาคุยอีก พันคว้นหมดปอดแล้วจึงพูดต่อ “ส่วนเจ้าพ่อเจ้าแม่อะไรนั้นข้าไม่รู้หรอกว่ามีจริงหรือเปล่า ข้าไม่เคยเห็นสักที บางทีพวกชาวบ้านอาจคิดเอาเองก็ได้ ก่อนที่พระธุดงค์จะมาสึกข้าไม่เคยเห็นมีใครไปกราบไหว้หรือพูดถึงเจ้าพ่อเจ้าแม่กันสักคน พอมีพระ

ชุดคลุมมาปกปิดจนจับได้ว่าท่านเอกกับอีสินางในกลด
แล้วถูกจับสึกกับตันไทรเอาผ้าเหลืองห่มตันไทรไว้
เท่านั้นก็มีคนกราบไหว้กันขึ้นมา”

เมื่อขามไม่เชื่อว่าเจ้าพ่อพระไทรมีจริง ชาวบ้านจึงไม่ยอมรับขาม
เรื่อยมา จนกระทั่งขามต้องบนเป็นร่างทรงให้เจ้าพ่อเพื่อให้เมียคลอดลูกได้
ทุกคนกลับหันมาสนใจและยอมรับนับถือขามมากขึ้น ขามจึงยอมเป็นร่าง
ทรงของเจ้าพ่อตามที่สังคมอยากให้เป็น ดังที่เขาบอกกับตัวเองว่า

“ข้าไม่ยอมแข็งขันกับอะไรทั้งนั้นแล้ว มันมี
แต่คือร้อนไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อชาวบ้านและเจ้าพ่ออยาก
ให้ข้าเป็น ข้าก็เป็น อีกอย่างข้าบนไว้...”

หลังจากที่ขามกลายเป็นคนทรงชีวิตของเขาก็เปลี่ยนไปในทางที่ดี
ขึ้น ครอบครัวก็พลอยสุขสบายไปด้วยเพราะผู้ที่มาหาเจ้าพ่อต่างนำเอา
ทรัพย์สินเงินทองมาประเคนให้เจ้าพ่อกันทั้งนั้น

ขามรู้สึกตัวอยู่เสมอว่าเจ้าพ่อพระไทรไม่มีจริง แต่เขาก็ต้องสร้าง
ทำเป็นร่างทรงเพราะหวังผลประโยชน์ ที่สำคัญคือขามรู้สึกสะใจที่คนที่เคย
ดูถูกเขาไว้ต้องมาอ่อนน้อมต่อเขาอย่างหมอบราบคาบแล้ว ขามได้
ผลประโยชน์จากคนที่มาหาเจ้าพ่อ คนที่มาหาเจ้าพ่อก็หวังผลประโยชน์
จากขามเช่นกัน ชาวบ้านมาปรนนิบัติขามเพราะต้องการเลขเด็ดจากเจ้าพ่อ
(คือจากตัวขามนั่นเอง) แม้แต่กาหลงภรรยาของขามก็ปรนนิบัติขามเป็น
อย่างดีเพราะเธอจะได้เงินทองมากมายจากคนที่มาหาเจ้าพ่อ

นอกจากการเป็นเจ้าพ่อจะช่วยทำให้คนที่รังเกียจขามกลับมานับถือเขาแล้วยังทำให้ขามไม่ต้องคอยกังวลเรื่องไถ่ราคินจากผู้ใหญ่อีกด้วย เพราะผู้ใหญ่มักกลัวบทเจ้าพ่อและยังขายของได้มาก นอกจากนี้ขามยังใช้เจ้าพ่อเป็นเครื่องมือในการหาผู้หญิงมาปรนเปรอการมรณสักด้วย

เมื่อขามเป็นคนทรงนิสัยของขามก็เปลี่ยนไป เขามีอำนาจในครอบครัวมากขึ้นจนไม่มีใครกล้าขัดใจ นอกจากนี้ยังเป็นคนที่ต้องคิดต้องวางแผนเรื่องต่างๆ ไว้เพราะขามก็คือเจ้าพ่อ เจ้าพ่อพูดอะไรก็เท่ากับขามพูดเอง ขามจึงต้องวางแผนไว้ล่วงหน้า

วิมล ไทรนัมนวลจึงใช้ความคิดทางความเชื่อของคนชนบทมาเป็นแนวเรื่อง โดยชี้ให้เห็นปัญหาว่าการที่ชาวบ้านเชื่อในสิ่งมกายนั้นเป็นสิทธิส่วนบุคคล ไม่มีใครบอกใครให้เชื่อหรือไม่เชื่อในสิ่งใดได้ คนฉลาดจึงฉวยเอาโอกาสนี้หาผลประโยชน์จากความเชื่อของชาวบ้าน เพราะเมื่อคนส่วนใหญ่มีความเชื่อที่มกายนก็ย่อมถูกชักจูงไปได้ง่าย คนที่มีความคิดสวนทางกับความเชื่อของคนส่วนใหญ่อาจได้รับภัยมาถึงตนได้

นวนิยายเรื่อง คนทรงเจ้า ของวิมลจึงสามารถสะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้านในชนบทไทยได้อย่างดี เพราะสามารถหยิบยกเอาเหตุการณ์อันเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิตที่คนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักมานานแสนอได้ชัดเจน

วิมลสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อที่มกายนของชาวบ้านทั้งที่มีต่อวัดในเรื่องงู และที่มีต่อเจ้าพ่อพระไทรในเรื่อง คนทรงเจ้า วิมลใช้ฉากของทั้ง ๒ เรื่องนี้ให้อยู่ในสถานที่เดียวกัน คือ ตำบลโลกพระนาง

ดังนั้นชาวบ้านในเรื่องจึงเป็นชาวบ้านกลุ่มเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้
 สันเกตว่าความคิดความเชื่อของชาวบ้านนั้นเป็นความเชื่อที่แยกไม่ออก
 ระหว่างพุทธศาสนากับไสยศาสตร์เข้าทำนองว่า “พุทธกับไสยไปด้วยกัน”
 เพราะถึงแม้ชาวโคกพระนางจะทุ่มเทให้กับวัดเพียงใดเขาก็ทุ่มเทให้กับเจ้า
 พ่อพระไทรปานกัน

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่วิมลต้องการจะนำเสนอในนวนิยาย
 เรื่องงูและคนทรงเจ้านี้มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน คือ ศรัทธาหรือความเชื่อ
 อันปราศจากการไตร่ตรองจะทำให้ถูกเอารัดเอาเปรียบโดยไม่รู้ตัว เพราะมี
 คนที่หวังผลประโยชน์จากคนที่ศรัทธาและเชื่อองมงาย เช่นนี้อยู่ตลอดเวลา
 คนเหล่านี้จึงตกเป็นเครื่องมือของบุคคลอื่นได้ง่าย

วิมลต้องการเสนอว่าความคิดความเชื่อต่างๆ ของมนุษย์นั้นเป็น
 เสมือนกำแพงที่ปกป้องผู้ที่มีความคิดความเชื่อร่วมกันเอาไว้ แต่จะห้ามน
 คนที่คิดสวนทาง ดังนั้นโศกนาฏกรรมของตัวละครใน นวนิยายของวิมลจึง
 เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าความคิดความเชื่อเป็นอาวุธร้ายที่ใช้ทำลายคนได้ไม่ว่า
 จะเป็นความเชื่อในทางที่ถูกหรือผิด

ปัญหาที่วิมลนำมาเสนอนี้ ตัวละครแต่ละตัวแสดงให้เห็นว่าที่ตน
 มีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ นั้นก็เพราะต้องการหาความสุขให้
 ชีวิต เช่น ใน นวนิยายเรื่องงู ความสุขของชาวบ้านก็คือการได้บุญ ใน
 เรื่องคนทรงเจ้าความสุขของชาวบ้านก็คือ การได้เลขเด็ดและผลประโยชน์
 ต่างๆ จากเจ้าพ่อพระไทร วิมลจึงต้องการจะชี้ให้เห็นว่ายังมีมนุษย์ต้องการหา
 ความสุขจากสิ่งใดก็ยิ่งเปิดโอกาสให้ผู้หวังผลประโยชน์ใช้สิ่งนั้นเป็น
 เครื่องหลอกล่อเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ให้ตัวเอง และเมื่อผู้ที่ต้องการ

หาความสุขไม่รู้จักเพียงพอว่าควรจะสุขในระดับใดคิดแต่จะไขว่คว้าความสุขให้ได้มากขึ้นเรื่อยๆ ก็ยิ่งจะทำให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับคนที่หวังผลประโยชน์เหล่านั้นมากขึ้นตามไปด้วย

วิมล มีผลงานต่อมาอีกหลายเล่ม เช่น ดวงเดือนในห้วงน้ำ ผู้ไขว่คว้า และอมตะ ที่ต่างแสดงให้เห็นถึงกิเลสตัณหา ความทะยานอยากของมนุษย์

นวนิยายของ วิมล ได้ชี้ให้เห็นว่า คนโง่ยอมตกเป็นเหยื่อของคนฉลาดได้อย่างไร ทั้งงูและคนทรงเจ้า อาจเป็นผลหรือได้รับอิทธิพลมาจากเรื่อง กระดานไฟ ในชุด ฟ้าบ่กั้น ของ ลาว คำหอม อยู่ไม่น้อย ผลงานของ วิมล ชี้ให้เห็นจุดอ่อนของมนุษย์ที่มีทั้งความมั่งงายและกิเลสตัณหาไม่รู้จบ

ปัญหาต่างๆ ที่วิมลนำเสนอเกี่ยวกับความคิดความเชื่อที่มั่งงายทั้งหมดนี้ วิมล ได้ชี้ทางออกให้ผู้อ่านโดยมีการแทรกความคิดทางพุทธปรัชญา และปรัชญาในเรื่องอื่นๆ ด้วย ปรัชญาเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการใช้สติปัญญาใคร่ตรอง ดังนั้นความคิดความเชื่อของคนไทยที่ยังมั่งงายอยู่กับสิ่งต่างๆ จะหมดไปก็ด้วยการใช้ปัญญาตรวจสอบความคิดความเชื่อเหล่านั้นว่าควรเชื่อมากน้อยเพียงใดเท่านั้น

บุษบกใบไม้ : ภาพสะท้อนสังคมไทย

กฤษฎา อโศกสิน เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะของนักเขียนนวนิยายเจ้าของรางวัล สปอ. รางวัลซีไรท์ รางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชยจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือฯ ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ บุษบกใบไม้ ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยายประจำปี ๒๕๒๘ และได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กฤษฎา อโศกสินเป็นนักเขียนที่มีความสามารถอย่างยิ่งในการสร้างบุคลิกตัวละครให้สามารถแสดงบทบาทต่างๆ กัน ด้วยคำพูดที่เป็นธรรมชาติเหมาะสมกับตัวละครนั้นๆ โดยมักจะสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับสังคมในแง่ต่างๆ ผ่านตัวละครที่สร้างขึ้นอยู่เสมอ ดังตัวอย่างบทประพันธ์จากในเนื้อเรื่องต่อไปนี้

**“คนเรากิดมานี่ ถ้าไม่สร้างก็ไม่ควรทำลาย
หรือถ้าจะทำลายก็ต้องทำลายของเดิมเพื่อสร้างของดี
ขึ้นมาแทน ของที่ดีอยู่แล้วถ้ารักษาถือว่าสร้างได้
เหมือนกัน แต่ถ้าปล่อยปละละเลยทอดทิ้งทำของดีให้
เสื่อมทรามลงก็ถือว่าทำลายได้เช่นกัน”**

เรื่องบุษบกใบไม้เป็นเรื่องที่เล่าถึงผู้ชายคนหนึ่งซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตข้าราชการของกรมป่าไม้ ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่รับสินบน โดยผู้แต่งได้สร้างสีสันให้กับเรื่องโดยสร้างนางเอกที่แหวกกรอบจากนางเอกทั่วๆ ไปคือ เป็นคนไร้สาระ ค่อนขำงัง แต่ยังคงมีความสวย

อยู่ให้เป็นผู้ที่มีบทบาทขัดแย้งต่อพฤติกรรมที่ดีของพระเอกเป็นการส่งให้ตัวละครเอกฝ่ายชายมีความ โดดเด่นชัดเจนนมากยิ่งขึ้น

เนื้อเรื่องย่อ

เจ้าหน้าที่ป่าไม้หนุ่มผู้หนึ่ง มีชื่อว่า สามภพ ซึ่งทำงานอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าของหน่วยรักษาดินน้ำลำธาร ที่จังหวัดเชียงราย เดินทางเข้ามาในกรุงเทพฯ เพื่อมาประชุมขออนุมัติเงินงบประมาณเพื่อใช้ในปีถัดไป และก็ได้มาพบกับหญิงสาวหน้าตาสะสวยคนหนึ่งชื่อว่า ปีทอง ในงานแต่งงานของ ชะตา ซึ่งเป็นน้องสาวของเพื่อนเขา เมื่อปีทองเห็นสามภพครั้งแรกก็รู้สึกถูกใจและหาทางตีสนิทจนกระทั่งสามารถตามคือสามภพกลับไปเชียงรายได้

ปีทองชวนชะตาผู้เป็นเพื่อนและเจตซึ่งเป็นสามีไปเชียงรายด้วยกัน โดยที่ปีทองคิดว่าการไปครั้งนี้จะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างปีทองและสามภพดีขึ้น แต่ก็หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ สามภพกลับมองเห็นธาตุแท้และความไม่มีหัวใจของปีทองมากยิ่งขึ้น จึงไม่เกิดความรักแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับรู้สึกสงสารที่ปีทองมีความเลื่อนลอย ไม่มีสาระและคิดเป็นห่วงอนาคตของ ปีทองมากกว่า

ในตอนแรกๆ นั้นสามภพรู้สึกกว่าปีทองเป็นคนเอาแต่ใจ ไม่มีหัวใจ ย่อท้อและมักเบื้อในเรื่องที่มีสาระ แต่เมื่อมาคิดอีกทีแล้วก็เข้าใจว่าไม่ใช่ความผิดของปีทอง หากเป็นความผิดของบุพการีที่อบรมเรอมาเช่นนั้น หลังจากທີ່กลับมาจากเชียงรายแล้ว ปีทองก็ได้ทราบข่าวว่าพี่ชายของตน ป่านทอง เสียชีวิต เหตุการณ์นี้ทำให้ปีทองได้รู้ว่าชายที่ตนหมาย

ปองอยู่นั้นกับเพื่อนที่คิดว่าสนิทที่สุดไม่ได้สนใจยศกับหลอนเท่าที่ควรนัก ทำให้ปีทองนี้ก็น้อยใจเป็นอย่างมาก

หลังจากที่พี่ชายเสียชีวิตไปได้ไม่กี่วัน ปีทองก็เริ่มรู้สึกของตัวเองเหงาและสับสน จึงต้องการหางานทำแต่ติดอยู่ที่ตัวเองเป็นคนที่มีความรู้ น้อย ดังนั้นจึงหางานทำได้ยาก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ชีวันซึ่งเป็นพี่ชายของ ษะตาก็ฝากงาน โอเปอร์เรเตอร์ที่บริษัทของเขาให้กับปีทองจนได้

ในระยะหลังนี้สามภพก็ได้ลงมาทำธุรกิจที่กรุงเทพฯ และก็ได้นัดพบกับชีวันบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงทำให้ปีทองมาคอยตามติดอยู่ตลอดเวลา แต่ตอนนี้นิสัยของ ปีทองเริ่มเปลี่ยนไป คือเปลี่ยนจากคนที่เคยใช้ชีวิตอย่าง สนุกสนานร่าเริง กลายเป็นผู้ที่อมทุกข์และไม่ค่อยสดใสเหมือนแต่ก่อน นิสัยที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัดนี้ทำให้สามภพเริ่มมีจิตใจโน้มเอียงและเห็นใจปีทองมากขึ้น

หลังจากที่ปีทองทำงานได้ไม่ถึงเดือน ชีวันและ ปีทองก็ได้มีโอกาสขึ้นไปบนคอยที่เชียงรายอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี้ปีทองได้เห็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งของสามภพและเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ปีทองคิดถึงถึงความไม่แน่นอนของทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ที่สามภพอดุลสำหรับลงแรงปลูกเพาะเพื่อรอให้ถึงวันเจริญเติบโตได้อย่างแข็งแรง แต่แล้วก็มีอันจะต้องวอดวายด้วยไฟซึ่งมนุษย์เป็นผู้ทำให้มันเกิดขึ้น อีกทั้งยังรวมไปถึงเรื่องความหยิ่งทะนงในฐานะความร่ำรวยที่ได้มามีขอบและรูปโฉมงดงามของตน การขึ้นไปเชียงรายครั้งนี้ปีทองไม่เหลือความคิดเช่นนี้อีกต่อไปแล้ว

เมื่อปีทองกลับมาจากการเที่ยวเชิงร่ายในครั้งนั้น ปีทองก็ต้องได้รับข่าวร้ายอีกเป็นครั้งที่สอง ปองทอง พี่ชายคนรองป่วยเป็นโรค ลิวคีเมีย ต้องนอนรอความตายเท่านั้น จากเหตุการณ์นี้ทำให้ปีทองเข้มแข็ง และเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาก เนื่องจากคิดได้ว่าคนเป็นเพียงผู้เดียวที่จะต้องเข้มแข็งและเป็นหลักของครอบครัวให้ได้

อีกเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงให้สามภพกับปีทองรู้สึกเห็นใจซึ่งกันและกันมากขึ้นคือ การถูกส่งย้ายคว้นให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในภาคอีสาน โดยที่สามภพเองก็ไม่ทราบถึงเหตุผลของการย้าย ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจที่สามภพมีให้แก่ปีทองนั้น ไม่ได้เกินเลยไปกว่าความหวังดีของพี่ชายที่มีให้แก่น้องสาว โดยหวังว่าปีทองจะกลับตัวกลับใจเป็นคนที่มีความค่าต่อสังคมมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ แต่ปีทองกลับไม่เข้าใจและไม่เข้าถึงความรู้สึกที่แท้จริงของสามภพ โดยจะนึกน้อยใจอยู่ตลอดเวลาว่า สามภพนั้นไม่เคยสนใจใยดีห่อนเพราะสามภพคอยสั่งสอนและว่ากล่าวในความไม่เข้าท่าของห่อนอยู่ตลอดเวลา

ในที่สุดเรื่องก็จบลงตอนที่สามภพไปทำงานปลูกป่าอยู่ที่ภาคอีสาน โดยมีปีทองเจียน จดหมายติดต่อกับ สามภพอยู่เป็นระยะๆ ทำให้ผู้อ่านคิดต่อไปเองว่า เมื่อปีทองพัฒนาความรู้สึกดีขึ้นสามภพอาจจะใจอ่อนมองเห็นความดีของปีทองบ้าง

ลักษณะตัวละคร

ตัวละครเอกฝ่ายชายของเรื่องนี้มีชื่อว่า สามภพ เป็นข้าราชการของกรมป่าไม้ มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าของหน่วยรักษาต้นน้ำลำธาร ประจำ

อยู่ที่จังหวัดเชียงราย มีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวคล้ำ อายุประมาณ ๓๐ ปี เป็นคน ละเอียดอ่อน รักต้นไม้และสัตว์ป่า มีความสุขกับการทำงาน ดังนั้นจึงมีความคิดว่าตัวเองคงจะไม่มีเวลาให้กับครอบครัว เลยไม่คิดที่จะมองหาผู้หญิงมาเป็นคู่ครอง

สามภท้อหลักในการทำงานสามข้อด้วยกันคือ ข้อหนึ่ง สละชีวิตผาสุกส่วนตัว สอง ไม่นำประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของตน สาม รู้ว่าตรงไหนเป็นปัญหาที่พยายามคลายปมแก้ปัญหาดตรงนั้น และก็ยังเป็นคนที่ยอมรับสภาพของงานที่ทำและไม่ก้าวก่ายหน้าที่ที่ไม่ใช่ความรับผิดชอบของตนอีกด้วย โดยสามารถทำใจได้ถึงแม้ว่างานนั้นจะถูกขัดขวางและทำลายโดยฝ่ายตรงข้ามก็ตาม ดังข้อความในบทประพันธ์ที่ว่า

“มันก็เรื่องของเขานี้ไม่เกี่ยวกับเรา เรามีหน้าที่ปลูกเราก็กปลูก ก็ดูแลสิ่งที่เราปลูกไป ส่วนป่าอื่นที่มีคนจ้องหาทางโค่น เราก็กต้องปล่อยให้คนที่เขามีหน้าที่จับกุมตรวจตรากวาดล้างกันไป เราไม่เกี่ยว”

และ

“ผมคิดว่า ผมเอาแค่การร่วมมือจากเขา... ร่วมมือที่จะช่วยให้เราปลูกป่าได้อย่างที่เราหวัง ส่วนการบ่อนทำลายอย่างอื่นผมยกให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายปราบ ถ้าเขาปราบได้ผมก็ดีใจ แต่ถ้าเขาปราบไม่ได้ เพราะยังติดขัดเรื่องการเมืองหรือผลประโยชน์ ผมก็เสียใจ แล้วยกได้แต่ก้มหน้าก้มตาทำงานของผมต่อไป”

ส่วนความรู้สึกที่สามภพมีให้กับนางเอกของเรื่องคือปีทองนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นความรักและเอ็นดูอย่างพื้ที่มีให้กับน้องและพร้อมที่จะขัดเกล้าให้ปีทองมีความคิดและประพฤติตัวในทางที่ถูกต้องเสมอ คังข้อความต่อไปนี่

“เพราะอย่างน้อยๆ สามภพก็ไม่ใช่ว่าคนใจดำ อดไร้นักหนา แม้เขาไม่เคยคิดที่จะชอบผู้หญิงลักษณะนี้ ก็ตาม แต่เมื่อเข้ามาใกล้ก็อดนึกได้เห็นว่าแท้จริงแล้ว หล่อนก็คือเด็กธรรมดาคนหนึ่งซึ่งอาจจะมึนตึ้นคิดผิดคิดๆ ได้ หากเขาคิดว่านี่ไม่ใช่ความผิดของหล่อนเลยแม้แต่น้อย”

ส่วนตัวละครเอกที่ถือได้ว่าเป็นนางเอกของเรื่องนี้ก็คือ ปีทอง (เป็นลูกสาวของป่าไม้เขตชื่อ นายประจัน) เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก หน้าตาผิวพรรณสวย ไม่ค่อยสงวนกิริยาและความรู้สึก อยากรู้หรืออยากได้ก็ต้องได้ทันที เอาแต่ใจตัวเอง สามารถพูดโพล่งในสิ่งที่ไม่ควรพูดได้ทันทีโดยไม่อ้อมค้อม ใจเร็ว เชื่อกันในรูปสมบัติของตัวเอง ทะนงในทรัพย์สินสมบัติซึ่งตนคิดว่าเป็นฐานรองรับอันสำคัญองมนุษย์ยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดในโลก

ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งได้สร้างให้ปีทองเป็นตัวแทนของคนไร้สาระไม่รู้จักหาความรู้ใส่ตน และเป็น คนไร้ค่าในสังคม ซึ่งจะต่างกับสามภพที่เป็นตัวพระเอกอย่างสิ้นเชิง คังในบทประพันธ์ที่กล่าวถึงชีวิตประจำวันของปีทองในตอนหนึ่งว่า

“เช้าขึ้นก็มีหน้าที่เลือกเสื้อผ้าสวยๆ สวมใส่ไปทำงาน เย็นลงก็นึกแต่ว่าจะไปแวะเวียนที่ไหนดี เพราะ

กลับถึงบ้านแต่วันนั้นก็เชิง ครั้นเสาร้อาภิตย์ก็มีแต่กำหนดการนัดหมาย หาของกินดูภาพยนตร์บ้างไปชายทะเลใกล้ๆ บ้าง หรือไม่กี่แวะไปเลือกแบบเสื้อจากแค็ตตาล็อกกรุ๊ปเสื้อผ้าที่ร้านตัดเสื้อประจำตัว นอกเหนือไปจากซื้อเสื้อสำเร็จรูปแบบต่างๆ ที่แขวนขายเกร่ออยู่ตามร้านหรรษาซึ่งขึ้นชื่อลือชาว่าเป็นดีไซเนอร์ เรื่องพูดคุยระหว่างเพื่อนฝูงก็มีแต่เรื่องที่ชวนให้จิตใจรื่นรมย์ เป็นต้นว่า เรื่องคนนั้นรักคนนี้ ผละไปจากคนโน้น คนนี้เปิดร้านที่นั่น คนนั้นเปิดบาร์ที่โน้น คนหนึ่งแจ้งจากที่นี้ไปเข้าหุ้กับอีกคน เรื่องทำนองนี้สนุกสำหรับปีทอง หล่อนไม่ชอบคุยเรื่องที่เป็นปัญหา แม้แต่ปัญหาระดับชาวบ้านอย่างเช่นน้ำตาตทรายขึ้นราคาหรือขาดตลาด”

นอกจากนี้ผู้แต่งยังได้สร้างตัวละครขึ้นมาอีกตัวหนึ่ง ซึ่งจะมีบทบาทในการเปรียบเทียบให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีลักษณะนิสัยต่างกันอย่างสิ้นเชิงตัวละครตัวนี้มีชื่อว่า ชะตา เป็นน้องของซิวันและเป็นเพื่อนเรียนมาด้วยกันกับปีทอง ผู้แต่งได้สร้าง ตัวละครตัวนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวเปรียบเทียบให้ผู้อ่านได้เห็นความแตกต่างระหว่างผู้หญิงสองคน โดยที่ตัวละครตัวนี้จะมึนีสัยต่างกับปีทองซึ่งเป็นนางเอกของเรื่องราวฟ้ากับดินคือ

“หล่อนเป็นผู้หญิงคนละชนิดกับปีทอง คือมักสนใจในปัญหาต่างๆ รอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เป็นเสมือนหนึ่งปลวกซึ่งจะกัดกินเนื้อไม้ให้ผุ

กร่อนหักโค่นลงไปได้ในอนาคต หล่นห่างใยเรียง
 ครอบรั้นซึ่งแผ่รังเลื้อยออกไปทุกทิศทุกทางและยังไม่มี
 รั้วว่าวจะปราบได้ ห่วงการโค่นป่าไม้ทุกภาค ห่วง
 ปัญหาเศรษฐกิจซึ่งกำลังทรุดโทรมหนัก ห่วงไปเสียทุก
 สิ่งทุกอย่าง ผิดกับปีทองซึ่งไม่คิดอะไรนอกจากกิน
 เที่ยว แต่งตัว ใช้เงินและไม่ปรารถนาจะแตกฉานใน
 เรื่องใด”

นอกจากตัวละครเด่นๆ ที่เป็นผู้หญิงอย่างปีทองซึ่งเป็นตัวแทน
 ของความรู้สึกระแและความฟุ้งเฟ้อกับผู้หญิงอย่างชะตาซึ่งเป็นตัวแทนของ
 ความมีสาระและรู้จักขบคิดปัญหาต่างๆ แล้ว ผู้แต่งยังได้สร้างตัวละคร
 ขึ้นมาอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวแทนของความลึกกลับและความชั่วร้ายที่แอบ
 แฝงอยู่ในคราบของคนที่มีองจากภายนอกแล้วดูดี ตัวละครตัวนี้ชื่อว่า ใจ
 ใส ซึ่งเป็นหญิงที่ลึกกลับไม่ค่อยพูดจา อึมขาก ใจแข็ง ทำงานทำทาบกับสิ่ง
 ผิดกฎหมายอันได้แก่ การค้าไม้เถื่อน ลักลอบขนยาเสพติดได้อย่างไม่
 สะทกสะท้าน กล้าเสี่ยงภัยอันตรายและเอาตัวเข้าแลกเพื่อครอบงำ
 ผลประโยชน์มาเป็นของตัวเอง

ตัวละครตัวนี้เป็นตัวแทนของความลึกกลับ ปิดบัง ซ่อนเร้น
 ความรู้สึกอันชั่วร้ายไม่ให้ใครได้ล่วงรู้ ซึ่งทำให้ตัวละครตัวนี้ถูกนำมา
 เปรียบเทียบกับปีทองอยู่เสมอๆ ในเรื่องของการเลือกคบคน โดยที่สามภพ
 ได้ให้ข้อสังเกตเอาไว้ว่า ถึงแม้ว่าปีทองจะเป็นคนที่แสดงอารมณ์ออกมา
 ภายนอกอย่างเดี๋ยๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังน่าคบมากกว่าผู้หญิงอย่าง
 ใจใสที่มักไม่แสดงอารมณ์ที่แท้จริงออกมาและเป็นผู้ที่ซ่อนเขี้ยวเล็บไว้
 ภายใน ซึ่งน่ากลัวกว่าปีทองมากนัก ดังในบทประพันธ์ที่ว่า

“ยามหล่อนพูดยืดยาว มีคนเพียงไม่กี่คน
เท่านั้นที่เคยได้ยินน้ำเสียงที่เคยห้วนสั้น มีแต่กระแสม
เยาะเย้ยถากถาง ทั้งเล่ห์เหลี่ยมเสตนัยสารพัด ดูไม่ออก
เลยว่าประโยชน์เหล่านี้จะหลุดจากริมฝีปากที่เคยปิดสนิท
พูดยาก ยิ้มยาก อย่างดีก็มีแค่แว้ยิ้มในหน่วยควาวบ
เดียว”

จุดประสงค์ของผู้แต่งและข้อคิดที่ได้

กฤษณา อโศกสิน ได้กล่าวไว้ในคำนำเกี่ยวกับแนวคิดหลักของ
เรื่องนี้ว่า ผู้เขียนต้องการเพียงแต่สื่อสารความรู้สึกห้วงโยป่าไม้ของประเทศ
และให้เห็นคุณค่าของป่าไม้ ลึกลงไปกว่านั้นก็คือ ต่อต้านการตัดไม้ทำลาย
ป่า ซึ่งในบางตอนของบทประพันธ์ก็ได้เขียนแสดงความรู้สึกห้วงโยโดย
ผ่านการบรรยายให้เห็นถึงลักษณะภูมิประเทศดังนี้

“เขาพาม่านสั้นเขามายืนริมเขาชี้ให้ดูหมู่ไม้ที่
งอกงามสูงบ้างต่ำบ้างลึกลงไปในหุบเหวซึ่งเหมือนอ่าง
ใหญ่่มหึมา แสงแดดที่เหมือนทองคำธรรมชาติดูปลั้อยู่
ดูสถานะ และเห็นคอยที่ลดหลั่นลงไปเป็นช่วงๆ เห็น
หมู่บ้านกระห่อมน้อยสองสามกระห่อม แต่สีสนิม
ของที่โล่งว่างบางตอนก็ยังอยู่เป็นสีสนิมของดินที่เห็น
แล้วทรมานใจอย่างยิ่ง เมื่อหวนรำลึกนึกถึงครั้งห้าสิบ

**หกสิบปีก่อนเมื่อสี่ดินแดงเหล่านี้ไม่เคยมีโอกาสผุดขึ้นใน
สายตา เพราะถูกป่าที่ปกคลุมอย่างหนาแน่น”**

ส่วนข้อคิดที่เด่นรองลงมาจากเรื่องของความรู้สึกเป็นห่วงเป็นใย
ป่าไม้ก็คือความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งถ้าข้าราชการไม่ว่าหัวหน้าหรือลูกน้อง
เป็นผู้ที่มีความเสียสละและอุทิศตนเพื่องานของเขาแล้วนั้นก็ทำให้งาน
นั้นบรรลุเป้าหมายได้อย่างง่ายดายและ สะดวกราบรื่นดัง ตัวอย่างบท
ประพันธ์จากเรื่อง ดังนี้

“เราปกครองคนอย่างเพื่อนอย่างญาติ คือถ้อยที่ถ้อยคุย
กัน รับฟังความคิดเห็นอ่านของกันและกัน ยามสนุกก็สรรเสริญ
เที่ยวเตร่ร่วมกัน แต่ยามทำงานต้องทำจริง จะเกรงบิดพลิ้วมิได้
สามภพประกาศไว้อย่างจริงจั่งว่า ถ้าคุณอยู่กับผมคุณต้องทำงาน
เรื่องการขึ้นเงินเดือนผมจะเสนออย่างเป็นทางการที่สุดกับทุกคนที่
ทำงาน ผมชอบคนประจบเหมือนกัน แต่ต้องประจบด้วยการ
ทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต”

ข้อคิดอีกประการหนึ่งซึ่งดูเหมือนว่าจะแทรกอยู่ในทุกบททุกตอน
ของเรื่องเลยก็เดี๋ยว ข้อคิดนี้คือ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน มีเกิดก็
มีดับ ไม่มีสิ่งใดที่อยู่ยืนยงถาวร ดังเช่นในเรื่องของต้นไม้ที่สามภพปลูกซึ่ง
กำลังขึ้นอยู่อย่างสวยงาม แต่ก็มาถูกเผาและโค่นโดยผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์
ส่วนตนเท่านั้น หรือจะเป็นเรื่องที่พี่ชายของป้าทองทั้งสองคนคือ ปานทอง
และปองทอง ทั้งสองนั้นกำลังเป็นคนหนุ่ม มีหน้าที่การงานที่กำลัง
รุ่งโรจน์แต่ก็จำต้องมีอันเป็นไป โดยปานทองนั้นต้องเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ
ทางรถยนต์ ส่วนปองทองก็ต้องมานอนรอความตายเนื่องจากป่วยเป็นโรค

ลิวีคิเมียที่ไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้ และสุดท้ายคนคิที่ซื้อสัตว์สุจริตอย่างสามภพก็หนีไม่พ้นหลักของความไม่แน่นอนนี้ด้วยเช่นกันคือ ถูกคำสั่งให้ย้ายอย่าง “สายฟ้าแลบ” โดยให้ไปอยู่ที่ภาคอีสาน โดยที่ตัวเองก็ยังไม่รู้ถึงสาเหตุที่ย้ายไปเหมือนกัน

นอกจากนี้ยังมีข้อคิดรองที่ผู้เขียนพยายามเสนอให้ผู้อ่านได้ทราบอีกดังนี้คือ

ความรักฉันทน์พี่น้องที่คอยห่วงใยดูแล ตักเตือน สั่งสอนนั้น ย่อมมั่นคงและมีค่ากว่าความรักใคร่ที่ หนุ่มสาวมิให้แก่กันมากนัก ดังจะเห็นได้จาก การที่สามภพนั้นพยายามกล่อมเกลาจิตใจของปีทองอยู่เสมอทุกครั้ง ที่พบกัน และเมื่อถึงคราวที่ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่สามภพมีโอกาสด่วนลามปีทองได้ เขาก็ไม่ได้ทำเช่นนั้น แต่เขากลับคิดเป็นห่วงเป็นใยในสวัสดิภาพ และความคิดที่ไร้สาระของหล่อนมากกว่า

นิสัยใจคอและพฤติกรรมของมนุษย์นั้นสามารถฝึกฝนได้ถ้า เริ่มต้นทำตั้งแต่ยังเด็ก เพราะถ้าเริ่มเมื่อมีอายุมากขึ้นแล้วก็อาจจะฝึกฝนยาก หรือสายจนเกินแก้ไขก็ได้ ซึ่งในเรื่องนี้ตอนแรกปีทองจะมีความรู้สึกละ และพฤติกรรมที่ต่อต้านและไม่รับฟังคำสั่งสอนของสามภพอยู่ตลอดเวลา แต่ในที่สุดความหวังดีที่สามภพมิให้แก่ปีทองก็เป็นแรงผลักดันให้สามภพสามารถกล่อมเกลาจิตใจอันแข็งกระด้างของหล่อนทีละเล็กทีละน้อยจนในที่สุดก็ยอมรับฟังคำสอนจากเขาได้โดยไม่รู้สึกละเบื่อเรื่องราวที่เขานำมาสอนอีกต่อไปแล้ว เนื่องด้วยปีทองเข้าใจว่าเขามิได้เสแสร้งเป็นคนดี หากเขาเป็นอย่างนั้น โดยเนื้อแท้ของเขาเอง เขาถูกอบรมมาให้ซื่อตรงทั้งต่อตัวเอง

และผู้อื่น เขาปฏิบัติตนอย่างจำเจจนเข้าเส้นเลือดใหญ่เสียแล้ว เพราะฉะนั้นจะไม่มีสิ่งใดสามารถเปลี่ยนเขาให้เป็นอื่นได้เลย

นอกจากความคิดต่างๆ มากมายที่ได้จากเรื่องนี้แล้ว กฤษฎาก็ยัง สอดแทรกความรู้สึกที่มีต่อปัญหาสังคมนั้นๆ ได้แก่ ปัญหาการตัดไม้ ทำลายป่า ปัญหาโสเภณีและปัญหายาเสพติดและยังได้เสียดสีระบบ ข้าราชการที่มีการรับสินบนและถูกรอบคลุมโดยอิทธิพลของกลุ่มค้า ยาเสพติดอีกด้วย และแม้แต่ปัญหาในเรื่องของการใช้ภาษาที่ดูเหมือนว่า จะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ กฤษฎาก็ยังนำมาขบคิดอีกเช่นกัน ดังนี้

“บางคนแค่คำว่าภาษาอังกฤษ แค่นี้พูดไม่ได้
ภาษาอังกฤษอยู่จนจบมหาวิทยาลัย อย่างเช่นคำว่าจักรี
จึงแหละถูกน้องบางคนของผมยังออกเสียงอยู่ได้ว่าวัน
จักก็ บ้าหรือเปล่าก็ไม่รู้”

และที่จะลืมเสียไม่ได้ก็คือความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับต้นไม้ ซึ่งจะ สอดแทรกเข้ามาในบทสนทนาของตัวละครอยู่เสมอๆ เช่น

“ซ้อทั้งนั้น เห็นไหมตา” เขาชี้ให้ดูไม้ยืนต้น
ซึ่งผุดขึ้นดาดดาช เป็นไม้ขนาดใหญ่แต่ที่เขาชี้ให้ดูยังมี
ขนาดปานกลาง ใบคล้ายใบโพธิ์ ใต้ท้องใบมีขนยิบๆ สูง
ตรงขึ้นไปในอากาศ แผ่กิ่งก้านออกข้างๆ เพียงพอให้ร่ม
เงา เลี้ยงง่าย มีประโยชน์ใช้ทำพื้น ทำฝาบานหรือจะ
เอาไปกลึงทำอะไรก็ได้ ทำเครื่องเรือนก็ได้ เครื่องใช้ใน
การกสิกรรมก็ได้

ฉาก

ผู้แต่งจะใช้ฉากที่สมจริงและมักจะเป็นฉากของธรรมชาติบนคอย
ในจังหวัดเชียงรายเสียส่วนใหญ่ เช่น

“เขาพาหล่อนเดินลงไปตามที่ลาดซึ่งเป็นดิน
ดูรังสีแดงสด ท้องฟ้าขาวเป็นระอองระไอไม่สร้างชา
ทกนาฬิกาเศษยังดูมืดครึ้มเหมือนยังไม่อรุณ ภูเขาเบื้อง
หน้าเป็นบางส่วนแลเห็นสีเขียวเข้มทะมึนโผล่จากหมอก
ควันออกมาไรรๆ เหมือนมีม่านขาวบางเบาห่อหุ้ม”

และฉากที่พรรณนาให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ

“สายหมอกขาวที่ปิดคลุมแนวไม้ปรงเหมือน
เอาผ้าป่านชุบน้ำห่อหุ้มพืชพันธุ์เขียวขจีจนแลเห็นสีสัน
สดขึ้นเท่านั้นเพียงรำไรก็ค่อยๆ ชัดเจนขึ้นแม้มองจากที่
ไกลด้วยตาเปล่าสายฝนที่เคยพรูพรายบางวันหนักหนา
จนเหมือนฟ้าพิโรธ บางวันแม้จะชุ่มข่าลงมาเป็นสายบาง
เล็กเหมือนเส้นเงินที่ทิ้งดิ่งลงจากฟ้าอย่างอ่อนโยน
นุ่มนวลหากทำให้ถนนลื่น ดินทรายบางตอนอุ่มน้ำ
เพราะไม่ได้ตกฉาบฉวยหากพรมพรางอยู่อย่างนั้น
เป็นวันเป็นคืนก็หยุดสนิทปล่อยให้แดดอุ่นมีโอกาสดาด
ส่องลงมาอบไล่อู่ตรงนั้นตรงนี้...ดูช่วยกางแขน
ออกโอบกอดถ่ายเทความร้อนเพื่อคลี่คลายความเย็น
หนาวให้แก่สรรพสิ่ง”

กลวิธีในการแต่ง

ผู้แต่งดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาคือดำเนินเรื่องไปเรื่อยๆ ตามระยะเวลาที่เกิดขึ้น โดยผู้เขียนใช้การบรรยายความรู้สึกของตัวละครเพื่อเปิดและปิดเรื่อง

ประการแรกนั้นกฤษณาได้พยายามที่จะมุ่งชี้ให้เห็นถึงชีวิตในด้านความดีงามให้ผู้อ่านได้รับรู้ในขณะที่งานเขียนมากมายในสมัยนี้จะมุ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปในด้านลบของสังคม เช่น ความเสื่อมโทรมและพฤติกรรมอันเลวร้ายต่างๆ ของมนุษย์ ดังนั้นกฤษณาจึงจำลองชีวิตของสามภพซึ่งเป็น ข้าราชการของกรมป่าไม้ผู้มี อุดมคติและอุดมการณ์สูงส่ง ในขณะที่เดียวกันก็นำเอาชีวิตของคนอื่นๆ มาเป็นภาพเปรียบเทียบเพื่อส่งภาพของสามภพให้เด่นชัดขึ้นมา

ประการที่สอง ด้านความสมจริง เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนที่มีความสามารถอย่างยิ่งในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร โดยสามารถเขียนให้ตัวละครเหล่านี้แสดงบทบาทต่างๆ ด้วยคำพูดที่เป็นธรรมชาติได้อย่างง่ายดาย ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าตัวละครทุกตัวมีชีวิตจริงอยู่บนถนน ในที่ทำงาน บนรถไฟ ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวละครที่เป็นตัวเอกฝ่ายหญิง คือปีทอง กฤษณาได้สร้างภาพลักษณ์ของนางเอกที่ต่างไปจากเดิมๆ ที่นางเอกจะอยู่ในสภาพที่สมควรแก่การชื่นชมตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นความสวยหรือความฉลาด กฤษณาสร้างปีทองให้เป็นนางเอกที่แม้จะยังสวยอยู่แต่ดีจะเป็นคนไร้สาระ ก่อนข้างโง่และดูเหมือนว่าผู้หญิงสวยแต่โง่

ร่ำรวยและมีชีวิตไร้สาระน่ารังเกียจเช่นปีทองนี้จะมีอยู่กี่เดือนก่ใน
กรุงเทพฯ แต่จะไม่มีนักเขียนคนไหนกล้ายกเธอขึ้นมาเป็นนางเอก แต่
กฤษณากล้าและด้วยความชาญฉลาด กฤษณาจึงได้ใช้พฤติกรรมไร้สาระ
ของนางเอกนี้เป็นบทขัดแย้งที่ส่งให้เห็นพฤติกรรมดีซึ่งเป็นแบบอย่างของ
ตัวละครเอกฝ่ายชายชัดเจนมากยิ่งขึ้น และยังให้ฝ่ายชายเป็นผู้ที่นางเอก
ทอดสะพานตามตัวอย่างน่ารำคาญตลอดเวลา แต่พระเอกกลับไม่ฉวย
โอกาส หากช่วยกล่อมเกลางและอาศัยความรักและความศรัทธาที่ฝ่ายหญิงมี
อยู่ช่วยพัฒนาจิตใจสำนึกของเธอจนมาถึงจุดที่ดึงามมากกว่าที่เธอเป็นอยู่
มากมายก็ยังเสริมให้ความน่าเป็นแบบอย่างของสามภพเด่นชัดขึ้นไปอีก ใน
ขณะเดียวกันก็ทำให้ปีทองมีความคิดที่จะพัฒนานิสัยให้เป็นที่รักและที่
สงสารของคนอ่านได้ในที่สุด ดังคำสัญญาของปีทองที่ให้แก่สามภพว่า

“ขอบคุณค่ะพี่สาม ขอบคุณจริงๆ ป๊อบอก
แล้วว่าปีทราบดีว่าพี่สามหวังดีกับปีมาก ปีคงจะดีขึ้น
แน่ๆ ถ้าพี่สามมากรุงเทพฯ คราวหน้าปีจะทำให้พี่สาม
เห็นว่าปีดีขึ้น ไม่ถึงยี่สิบห้าเปอร์เซ็นต์ก็สิบเปอร์เซ็นต์
สรุปก็คือ ยังไงๆ ต้องดีกว่าที่พี่สามเห็นปีวันนี้”

เนื่องจากว่ากฤษณานั้นเป็นนักเขียนที่ถนัดในเรื่องของการให้
รายละเอียดตัวละครไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์หรือพฤติกรรม ดังนั้นจึงทำ
ให้นวนิยายของกฤษณาไม่ค่อยมีความน่าสนใจในด้านการวางโครงเรื่อง
ความตื่นเต้นในเรื่องต่างๆ จึงไม่ค่อยมีมากนัก หากแต่จะมีลักษณะของการ
บรรยายหรือพรรณนาอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครได้ดี และกว่า
ผู้อ่านจะรู้ตัวก็พบว่ารักและติดใจสามภพหรือเบื่อรำคาญและเวทนาปีทอง
เข้าไปแล้วเต็มที วิธีการเช่นนี้หาใครทำเช่นกฤษณาได้ยากยิ่งนัก

ประการที่สาม ด้านการใช้ภาษา กฤษณาได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนที่มีความพิถีพิถันในเรื่องของการใช้ภาษาเป็นอย่างมาก การบรรยายหรือพรรณนาในบทตอนต่างๆ ล้วนทำได้เหมาะสมอย่างดียิ่ง ดังตัวอย่างของบทประพันธ์ดังต่อไปนี้ซึ่งเป็นการพรรณนาให้เห็นภาพ

“ภูเขาถูกยาวทอดตัวเหยียดเป็นแนวอยู่เบื้องหน้าเหมือนหญิงสาวนอนหงายดูท้องฟ้าทรวงอกของนางพุ่งชัน ผมสยายไปข้างหลัง ดวงอาทิตย์สาดแสงสีชมพูกำอ้อมทองไล่ระเรื่ออยู่ตรงช่วงคอต่อกับอก นางนอนดูฟ้าทั้งทิวาและราตรีอยู่ในท่านี้ชั่วกัปชั่วกัลป์มาแล้วและจะนอนอยู่ต่อไปชั่วนิรันดร หากเรือนร่างของนางตั้งแต่หัวจรดปลายเท้าซึ่งเคยเป็นที่ชุมนุมของมวลหมู่เทพยดาพรอันใหญ่กว้างและอิมทีบด้วยความขุ่มขุ่มฉ่ำ โอบอุ้มไว้เหมือนคลั่งเก็บสมบัติแผ่นดินมีราคะมหาศาล ค่อยๆ โปร่งบางลงไปทุกวันวารที่ผ่านผันมองแต่ไกลเหมือนสีเขียววนั้นทีบแน่นนำปลื้มเปรม แต่พอรถไค่ค่อยขึ้นไปสูงสุดจนถึงยอดดอกของนางแล้วปรายตาลงมา สิ่งที่น่าตกตะลึงคือ สีสนิมเหล็กของดินค่อยสลัดกับหมู่ไม้โปรงไม้ไผ่ป่าที่บเหมือนที่ตาเห็นเมื่อรถแล่นอยู่เบื้องล่าง”

นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาในการสนทนาที่เหมาะสมกับตัวละครอีกด้วย เช่น การใช้ภาษาพูดระหว่างสามภพกับชีวิติน

“มันไม่มีเรื่องอื่นหรือกเอ็งเอ๊ย นอกจากผิด
เส้น เพราะไอ้เรื่องผิดเส้นนี่ คำสั่งย้ายด่วนมันมีมาชะ
นักต่อนักแล้ว ก็เอ็งอยากเสือกบริหารการเมืองไทยนี่
หว่า มันก็งั้นแหละ ไอ้การปูนบำเหน็จหรือแป๊กใครนะ
มันเกิดจากอารมณ์คนๆ เดียวหรือสองสามคนเท่านั้นเอง
ชีวิตรู้สึกโกรธเกรี้ยวขึ้นมาทันควัน สงสารเพื่อนเหลือ
ประมาณ โธ่เอ๊ย ไอ้ทุยเอ๊ย คนคืออย่างงี้แหละนะ
ผู้คนเขาชวนกันแปลกอกแปลกใจจนอยากเอาเข้า
พิพิธภณท์นั่นแหละ ไม่ได้มีกฎเกณฑ์อะไรเลย”

กฤษณายังใช้กลวิธีการเปรียบเทียบได้อย่างสมจริงและชัดเจน โดย
ผ่านบทสนทนาของตัวละครอีกด้วย เช่น

“ดอกไม้อายุสั้นแต่คนอายุยืนกว่ามากและมี
ประโยชน์กว่ามาก ไมใช่แค่บานแค่วันเดียวอะไรอย่างคุณ
รักษ์ว่านะคะ ตอนตูมเสียอีกไม่มีคุณภาพอะไร
นอกจากเนื้อหนังเต่งตึงนิดหน่อย ประสบการณ์ก็ไม่มี
ความรู้หรือก็ไม่แน่น ไม่มีน้ำหนักสักเท่าไร พอถึงวัย
บานนี่ซิคะถึงจะเริ่มแก่เริ่มโรย แต่ในด้านเนื้อหากลับ
หอมหวานคงทนขึ้น ผิดกับดอกไม้ดอกคะ”

และการเปรียบเทียบลักษณะนิสัยของปีทองกับเครื่องปั้นดินเผาได้
อย่างกลมกลืนและเป็นจริง

“แม้ลักษณะของหญิงสาวตรงหน้าจะทำให้เขาไม่เคยคิดจะพูดเรื่องนี้กับหล่อน แต่คิดอีกทีเขาก็นึกในคำคิดที่ว่าไม่ใช่ความผิดของหล่อนที่เกิดมาเป็นคนรักสบาย ฉาบฉวย คิดแต่เรื่องรื่นรมย์และบันเทิงเช่นนี้ หากเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้หล่อหลอมหล่อนจนกลายเป็นเครื่องปั้นดินเผาฝีมือเลว และเผาด้วยความร้อนที่ไม่ได้มาตรฐาน เมื่อนำออกจากเตาก็เลยดูกลายเป็นเนื้อเครื่องปั้นดินเผาที่สุกบ้างดิบบ้าง ส่งขายไม่ได้หรือแม้แต่จะเก็บไว้ใช้ในบ้านก็ยังคงจะกระอักกระอ่วนใจ”

ประการที่สี่ มีการสอดแทรกกลวิธีการเขียนที่น่าสนใจคือ ปล่อยให้ผู้อ่านได้คิดต่อเอาเองว่าที่ผู้เขียนเขียนถึงนั่นหมายถึงสิ่งใด เช่น ตอนที่สุดห่อคำติสามภพว่าเป็นคนที่ไม่ม่ประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตที่ศิวิไลซ์ โดยบอกสามภพว่า

“คุณนะไม่ใช่แบบที่เขาว่าเส้นผมบังภูเขา
หรือกนะคะ...แต่เป็นแบบภูเขาบังเส้นผม”

ผู้แต่งไม่ได้อธิบายต่อไปว่าประโยคที่ว่าภูเขาบังเส้นผมหมายความว่าอย่างไร โดยปล่อยให้ผู้อ่านคิดเอาเอง

ดังนั้นหากพิจารณาบุษบกใบไม้ในฐานะนวนิยายเล่มหนึ่งก็นับว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าอ่านอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ดีก็ยังมีข้อสังเกตเล็กๆ น้อยอยู่บ้าง เมื่อภิกษุณาให้ปัทมทองเป็นคนไขคำว่าบุษบกใบไม้แทนผู้เขียน

ทั้งๆ ที่ปีทองเป็นคนที่ถูกวางพฤติกรรมให้เป็นคนที่ไร้สาระ ไม่มีแก่นสาร ไม่มีความคิดลึกซึ้งในด้านใด ๆ มาก่อน และไม่ได้อวดแสดงด้วยว่าเธอเป็นคนมีความสามารถในด้านภาษาจนสามารถรู้จักคำว่าบุษบก ซึ่งจะหาคนทั่วไปรู้จักได้ยากเต็มที

ความจริงแล้วการพยายามทำให้ผู้อ่านเข้าใจชื่อเรื่องที่ตั้งขึ้นนี้น่าจะเป็นการอธิบายของผู้เขียนเองที่จะสอดแทรกไว้ในตอนใดตอนหนึ่งโดยมิใช่คำพูดของตัวละครเพราะหากไม่ใช่กวีหรือนักเขียนผู้มีความคิดละเอียดลึกซึ้งแล้ว ยากที่จะหาคนทั่วไปหรือข้าราชการกรมป่าไม้สักคนที่เข้าใจคำๆ นี้ หรือนำคำนี้มาใช้ทั่วไป

บุษบกใบไม้จึงเหมาะสำหรับการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน โดยการแฝงความคิดในเรื่องของการรักษาเข้ามาอย่างแยบยล และหากจะพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่ว่าเพื่อสื่อสารความรู้สึกห่วงใยป่าไม้ของประเทศนั้น ก็นับว่าผู้เขียนทำได้ตรงตามเป้าหมาย แต่ที่ว่าลึกลงไปก็คือต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่านั้นยังไม่อาจพิจารณาได้ เนื่องจากว่าบุษบกใบไม้จะชวนให้ผู้อ่านรู้สึกห่วงใยและผูกพันในสิ่งที่เกิดขึ้นกับข้าราชการดีๆ อย่างสามภพ แต่ยังไม่อาจปลุกเร้าความรู้สึกต่อต้านการทำลายป่าให้เกิดขึ้นมาในใจได้ เพราะไม่มีตอนใดที่กระตุ้นจิตใจของผู้อ่านได้มากพอ ทั้งนี้เนื่องจากรายละเอียดต่างๆ ในการให้ข่าวสารด้านป่าไม้นั้น ส่วนใหญ่จะมาจาก การสื่อสารผ่านตัวละครที่สามภพผูกพันด้วยทั้งสิ้น แทบจะไม่มีลักษณะการประจันหน้าต่อสิ่งธรรมชาติในวงการป่าไม้ด้วยตนเองเลย

แต่ในยุคสมัยที่คนเขียนหนังสือเขียนแต่เรื่องราวบนถนน โลภภัย หรือเรื่องผีสางพิสดารกันอย่างมากมายนั้น บุษบกใบไม้จัดได้ว่าเป็นเล่ม

หนึ่งที่พยายามชี้ให้เห็นปัญหาสำคัญซึ่งคนส่วนใหญ่อาจจะลืมๆ กันไปบ้าง และการที่ชุมชนกบิโม่ได้มีโอกาศในการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมู่บ้านทำเงิน : ภาพสะท้อนสังคมภาคใต้

เรื่อง หมู่บ้านทำเงิน ของ อุดม วิเศษสาคร ได้รางวัลศรี โดม พระจันทร์ ประจำปี ๒๕๓๔ เป็นเรื่องของชาวบ้านหมู่บ้านทำเงินคนหนึ่ง ชื่อว่า หนูน้ย หนูน้ยเกิดและเติบโตในหมู่บ้านนี้ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีอยู่จริงในจังหวัดสงขลาภาคใต้ของประเทศไทย (หมู่บ้านทำเงินเป็นบ้านเกิดของผู้แต่งด้วย) พ่อและแม่ของหนูน้ยเป็นชาวประมงและประกอบอาชีพทำนา เป็นเจ้าของที่นาหลายไร่ หนูน้ยได้เรียนวิชิจบปลาจากพ่อ ตั้งแต่ยังเด็กจนได้ชื่อว่าเป็นผู้เจนจัดในการประมงคนหนึ่งในหมู่บ้านทำเงิน หลังจากที่พ่อแม่ของหนูน้ยตาย หนูน้ยก็ทำนาบนที่นาที่ได้เป็นมรดก ต่อมาเมื่อประเทศเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม ความเจริญและเทคโนโลยีต่างๆ เริ่มแพร่สู่ชนบทในภาคต่างๆ ของประเทศ หมู่บ้านทำเงินซึ่งอยู่ในจังหวัดสงขลาได้รับผลกระทบจากความเจริญนี้อย่างมาก ชาวบ้านทำเงินเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำนาทำบ่อกุ้งและเริ่มมีฐานะร่ำรวยไปตามๆ กัน ในตอนแรกหนูน้ยยืนยันที่จะทำนาต่อไปแต่เมื่อสภาพการณ์ที่ บีบคั้นประกอบกับฐานะที่ยากจนลงเรื่อยๆ จนทำให้ครอบครัวเดือดร้อน ต้องคิดหนี้สินเป็นจำนวนมากและเมื่อเขาล้มเหลวจากการเลี้ยงหมูและทำบ่อเลี้ยงปลาตุก ทำให้หนูน้ยต้องเปลี่ยนมาทำบ่อกุ้งและต้องเปลี่ยนที่นามาเป็นพื้นที่ในการทำบ่อเลี้ยงกุ้ง จากประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวในการเลี้ยงหมูและเลี้ยงปลาตุกและจากการที่ได้เห็นตัวอย่างในการทำบ่อกุ้งจากเพื่อนบ้าน ได้ทำให้หนูน้ยประสบความสำเร็จในชีวิตบั้นปลาย ทำบ่อกุ้งจนร่ำรวยเป็นเศรษฐีในหมู่บ้าน แต่สภาพธรรมชาติในหมู่บ้านทำเงินกลับถูกทำลายลงเรื่อยๆ

ตัวละครที่เด่นๆ ในเรื่องนี่คือ หนูน้อย สาหร่ายภรรยาของหนูน้อย และโตนลูกชายคนเดียวของหนูน้อย รวมทั้งพ่อครู ผู้ใหญ่ซึ่งได้รับความเคารพจากชาวหมู่บ้านท่าเงิน เมื่อพิจารณาลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวจะเห็นความแตกต่างกันหลายด้านแต่ก็มีความกลมกลืนกันอยู่

หนูน้อยซึ่งเป็นตัวละครเอก เป็นนักสู้เต็มตัว ต่อสู้กับบรรณาธิความเห็นแก่ตัวของมนุษย์และความผันแปรไปของสภาพสังคมเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและครอบครัว นอกจากนั้นหนูน้อยยังทรนงในศักดิ์ศรีของความเป็นลูกผู้ชายและลูกทะเล เห็นได้จากตอนที่หนูน้อยตั้งคั้นจะต่อสู้กับปลาฉลามทั้งที่อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตเพราะกลัวถูกเพื่อนบ้านลือว่าขี้ลาด นอกจากนั้นยังเป็นคนรักถิ่นบ้านเกิด ไม่ยอมทิ้งอาชีพชานาไปทำงานในเมืองเช่นคนอื่น และมีความกตัญญู ไม่ลืมบุญคุณคน คือ หลังจากที่หนูน้อยรวยแล้ว ยังได้ช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่เคยช่วยเหลือตนในสภาวะคับขัน เมื่อตอนที่ตนเลี้ยงกุ้งใหม่ๆ และยังได้บริจาคเงินสร้างพระเพื่อตอบแทนบุญคุณแม่อีกด้วย หนูน้อยเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการ คือ ถึงแม้จะยึดมั่นกับอาชีพทำนาและจับปลาแต่ก็ยังยอมโอนอ่อนผ่อนตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป โดยหันไปทำบ่อกุ้ง ผู้เขียนไม่ได้สร้างให้ตัวละครมีอุดมคติอย่างเด็ดขาดให้เหตุผลสนับสนุนในการกระทำแต่ละอย่างของตัวละครอย่างเด่นชัด ผู้อ่านจึงไม่เห็นความเป็นมนุษย์ธรรมดาของหนูน้อย เช่นเดียวกับชาวบ้านคนอื่นๆ เท่านั้น แต่ยังเห็นความมีคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีของหนูน้อยที่ได้ตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของหมู่บ้านพร้อมทั้งคิดหาทางแก้ไขให้ดีขึ้น

สาหร่ายภรรยาของหนูน้อยเป็นหญิงสาวที่มีจิตใจอ่อนโยน แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความเข้มแข็ง เป็นทั้งกำลังกายกำลังใจของหนูน้อย และ

เป็นแม่ที่ดีมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความศรัทธายึดมั่นในพระพุทธศาสนา หมั่นทำบุญตักบาตร สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามที่ยังคงเหลืออยู่ในสังคมไทยชนบทแบบเกษตรกรรมซึ่งเหลือน้อยเต็มทีในสังคมอุตสาหกรรมเมือง

โทน ซึ่งเป็นลูกชายคนเดียวของหนูน้อยได้ไปเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ ครั้งหนึ่งเมื่อกลับมาเยี่ยมบ้านและเห็นความลำบากในการทำมาหากินของพ่อแม่จึงตัดสินใจไม่กลับไปเรียนต่อและอยู่ช่วยพ่อแม่ทำงาน โทนเป็นหนุ่มที่มีความคิดก้าวหน้า ทันสมัย เพราะได้รับการศึกษาและเห็นความเจริญต่างๆ ในกรุงเทพฯ รู้จักนำความรู้ที่ได้พบมาใช้ในการทำมาหากิน โทนเป็นคนแนะนำให้หนูน้อยเลี้ยงหมูไก่อเล็ก ๆ กับบ่อปลาจุก เพื่อใช้ประโยชน์จากจี๋หมูเป็นอาหารของปลาจุกได้ แต่เนื่องจากการขาดประสบการณ์และความชำนาญและการเลี้ยงหมูกับปลาจุกเป็นสิ่งแปลกใหม่ของหมู่บ้าน ทำให้หนูน้อยล้มเหลวเพราะหมูและปลาจุกติดโรคระบาด ครอบครัวหนูน้อยจึงมีหนี้สินเพิ่มขึ้น โทนเป็นลูกที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่อย่างยิ่ง ขยันในการทำมาหากิน ถึงแม้จะมีความคิดขัดแย้งกับหนูน้อยอยู่บ้างในตอนแรก เพราะโทนอยากให้หนูน้อยเลิกทำมาหากินทำบ่อกึ่ง แต่โทนก็ไม่ได้โต้เถียงหนูน้อย ยังคงเคารพและช่วยหนูน้อยทำมา

พ่อครูเป็นผู้ใหญ่ที่ชาวท่าจีนนับถือ มีอายุมากแล้ว เป็นคนที่มีฐานะดีที่สุดคนหนึ่ง สังกัดจากบ้านที่พ่อครูอยู่ เป็นบ้านไม้หลังใหญ่ พ่อครูเป็นผู้อาวุโส มีความคิด มีเหตุผล คอยแนะนำสิ่งต่างๆ ให้กับหนูน้อย ถึงแม้จะรักและหวงแหนวัฒนธรรมเก่าๆ ในหมู่บ้านท่าจีนแต่ก็ยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้

การดำเนินเรื่อง หมูบ้านท่าจีน ไม่เย็นเยือกจนเกินไปจนทำให้ผู้อ่านเบื่อ มีหลายตอนที่ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องย้อนหลัง แต่ผู้เขียนสามารถเขียนได้ดีไม่ทำให้ผู้อ่านสับสน สามารถแยกแยะได้ว่าผู้เขียนกำลังบรรยายเรื่องราวในอดีตหรือปัจจุบัน บางครั้งผู้เขียนเล่าเรื่องในอดีตโดยผ่านความคิดคำนึงของหนูนุ้ย ตอนที่เป็นการบรรยาย ผู้เขียนสามารถบรรยายได้อย่างละเอียด มีความประณีตทุกชั้นทุกตอน ไม่ว่าจะเป็นการบรรยายฉาก ความรู้สึกของตัวละคร ล้วนแล้วแต่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพตาม บางตอนที่ เป็นฉากธรรมชาติ ผู้เขียนยังดึงเอาสภาพธรรมชาติรอบตัวมาเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตัวละคร ได้อย่างเป็นเอกภาพ ทำให้ดูเหมือนว่าสภาพธรรมชาตินั้นมีชีวิตจิตใจ เป็นการเพิ่มรสชาติให้กับเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น ตอนที่บรรยายสภาพความแห้งแล้งของหมู่บ้าน

**“ปูนาขนาดกลางตัวหนึ่งกำลังไต่อย่างกะปลก
กะเปลี้ยอยู่ริมคันนาข้าว กระจกสีทองแดงของมันถูก
แดดเผาจนแห้งเกรียม ก้ามทั้งสองชูขึ้นอย่างสิ้น
เรียวแรง มันกำลังจะตายด้วยแดดเผา”**

และตอนที่บรรยายความฝันของหนูนุ้ย ผู้เขียนให้สภาพธรรมชาติรอบตัวมีความรู้สึกและมีจิตใจเช่นเดียวกับมนุษย์ ผู้อ่านจะไม่รู้สึกติดขัดในความเป็นไปไม่ได้ เพราะผู้เขียนสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ไว้ในความฝันของหนูนุ้ย เช่น ตอนที่บรรยายว่า

**และแล้ว...ได้ผิวน้ำที่กำลังเดือดพล่านด้วย
แรงลมและคลื่นใหญ่ ได้ปรากฏให้เห็นรางๆ ถึงสิ่งที่
ซ่อนอยู่ใต้ผิวน้ำ มันชัดขึ้นทุกทีจนปรากฏเป็นใบหน้า**

ใหญ่โต เป็นใบหน้าที่ขรุขระบิดเบี้ยว ปากกว้างเหมือน ถาดลองของมันส่งเสียงคำรามด้วยความโกรธ...

กลวิธีเสนอเรื่องที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่งคือ ผู้เขียนจะไม่บรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครโดยตรง แต่ให้ผู้อ่านรับรู้บุคลิกภาพและนิสัยของตัวละครทางอ้อมจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เรารู้ว่าหนูน้อยเป็นคนกล้าหาญ รักศักดิ์ศรีในความเป็นลูกผู้ชายจากตอนที่หนูน้อยไม่ละความพยายามที่จะต่อสู้กับปลาดุก ผู้อ่านยังได้เห็นความเป็นคนซื่อของหนูน้อยจากเหตุการณ์ตอนที่เข้าไปเที่ยวในตัวเมืองจังหวัดสงขลา ในตอนที่หนูน้อยคิดว่าเด็กเก็บเงินอาจถูกเจ้าของร้านคุณค่าที่ปล่อยให้หลอกลวงโดยไม่คิดเงินเขา เขานึกเสียใจที่ทำให้ของผู้อื่นเสียหาย ป่านนี้เจ้าของร้านอาจกำลังนั่งคำพ่อแม่เขาอยู่ก็ได้ จากความคิดคำนึงนี้เราจะเห็นว่าหนูน้อยเป็นคนมีจิตใจงามด้วย

การใช้ภาษาและสำนวนโวหารยังเพิ่มสีสันให้กับเนื้อเรื่องที่ดูจะธรรมดาๆ เรื่องนี้อีกด้วย ผู้เขียนมักเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เปรียบเทียบชีวิตคนเรากับแสงเทียน คือชีวิตคนเราก่อนตายจะมีความสดใสผุดผ่องอยู่ช่วงหนึ่งเหมือนกับแสงเทียนที่จะสว่างโรจน์ก่อนดับวูบลงไป ผู้เขียนสามารถให้ภาพของสิ่งที่เป็นามธรรมให้ดูเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และจากตอนที่เปรียบเทียบชีวิตหนูน้อยกับเรือลำเล็ก ๆ ที่ลอยอยู่ท่ามกลางพายุ ลมแรง คลื่นแรง ความมืดที่มองไม่เห็นทางข้างหน้า ไม่มีปัญญาจะทำอะไรได้ เรือคงจะได้แต่ล่องลอยไปตามความแรงของคลื่นลม ผู้อ่านจะเห็นภาพความมืดมน เคว้งคว้าง ความท้อแท้และความเหนื่อยในชีวิตอันยากลำบากของหนูน้อยมากยิ่งขึ้น

โวหารในการบรรยายเรื่องของผู้เขียนมีน้ำเสียงไปในทางโหยหา และเรียกร่องชีวิตแบบเก่าๆ มากกว่าจะตัดพ้อต่อว่าชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะตัวละครในเรื่องก็ยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้นได้ แต่ก็มิมีทิพผลต่อผู้อ่านในการหวนกลับมาคิดว่าสภาพแบบเก่าที่ไร้ความเจริญ แต่เปี่ยมไปด้วยความสงบสุขจากวิถีธรรมชาติกับสภาพแบบใหม่ที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีเป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น มีความสะดวกสบาย แต่เต็มไปด้วยการแก่งแย่งกันและสภาพธรรมชาติที่ถูกทำลายและจะก่อความเดือดร้อนให้กับมนุษย์ในภายหลัง อย่างไหนจะดีกว่ากัน ผู้เขียนไม่ได้ตัดสินใจให้ผู้อ่านแต่ต้องการเพียงเสนอภาพให้ผู้อ่านใช้วิจารณญาณเอาเอง

เรื่อง หมู่บ้านทำเขิน ผู้เขียนสามารถหยิบยกปัญหาที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบันมาตีแผ่ได้อย่างน่าสนใจ ความคิดที่สำคัญของเรื่อง คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจไปสู่ระบบอุตสาหกรรมแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนขึ้นจากแต่เดิมที่เคยใช้แรงงานคนในการทำเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าจะทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้น ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น มีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่ก็มิมีผลกระทบก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตชาวชนบทอย่างยิ่ง และผลกระทบที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ธรรมชาติได้ถูกทำลายไปพร้อมกับความเจริญ เช่น การจับปลาด้วยอวนลากแทนอวนลอย ทำให้จับ ปลาได้มากขึ้นแต่ปลาเจริญเติบโตไม่ทัน การเปลี่ยนจากการทำนามาทำบ่อกุ้ง ทำให้คนจนหลายคนกลายเป็นเศรษฐี แต่ทำให้น้ำทะเลเน่าเสียขึ้นทุกวันเพราะคนปล่อยน้ำเสียจากบ่อกุ้งลงทะเล ความเจริญในการคมนาคม มีถนนตัดผ่านหมู่บ้านทำเขินทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้น แต่ก็เป็นการนำคนจากที่ต่างๆ เข้ามา กอบโกยผลประโยชน์จากหมู่บ้านทำเขินมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเจริญเหล่านี้มาพร้อมกับปัญหาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่

สำคัญ คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเห็นได้ว่ามนุษย์เองเป็นตัวทำลายสภาพแวดล้อมและสมดุทธรรรมชาติ นอกจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปวิถีชีวิตบางอย่างของคนชนบทยังเปลี่ยนไปอีกด้วย เช่น การสูญเสียของประเพณีชิงเปรต ความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นของเพื่อนบ้านราวกับเป็นญาติกัน

จุดเด่นในนวนิยายเรื่องนี้อยู่ตรงที่ว่า ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าช่วงชีวิตของคนเราไม่ได้มีแต่ความล้มเหลวเท่านั้น หากแต่ผสมปนกันไปมีทั้งช่วงทุกข์ ช่วงสุข ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ถ้าเรารู้จักอดทน ต่อสู้กับความลำบากโดยไม่ย่อท้อและรู้จักนำบทเรียนแห่งความล้มเหลวมาเป็นประสบการณ์ชีวิต นับว่าเป็นการให้กำลังใจผู้อ่านได้อย่างดีทีเดียว

นอกจากนี้ นวนิยายเรื่องนี้ยังสอดแทรกคติธรรมและพุทธปรัชญาไว้มากมาย เช่น สอนว่าชีวิตคือการต่อสู้ และความจริงที่ว่า ชีวิตที่อ่อนแอกว่าต้องตกเป็นเหยื่อหรือถูกเอาเปรียบจากผู้ที่แข็งแรงกว่าฉลาดกว่าเสมอ

ตอนที่ให้กำลังใจผู้อ่านเป็นอย่างดี เช่น ตอนที่หนูน้อยมีความรู้สึกว่ามันเส้นทางของชีวิตนั้นถึงแม้ว่าบ่อยครั้งจะต้องเผชิญกับความเจ็บปวด ล้มลุกคลุกคลานซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่ก็มีหนทางให้เดินเสมอ สำหรับผู้ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และประสบการณ์ในชีวิตหนูน้อยทำให้หนูน้อยเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสังขารม ชีวิตคนมีทั้งช่วงที่ดี เลว เจริญและเสื่อม อะไรที่มีการเริ่มต้นก็จะมีจุดจบเสมอ

นวนิยายเล่มนี้สามารถสอดแทรกคติธรรม ความเป็นสังฆธรรมของชีวิตราวกับผู้อ่านได้อ่านหนังสือธรรมได้อย่างแนบเนียน แต่ผู้อ่านจะไม่รู้สึกเบื่อเพราะผู้เขียนดำเนินเรื่องผ่านตัวละครได้อย่างงดงาม

ผู้เขียนมิได้มุ่งสะท้อนภาพความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ได้ทางวัตถุของมนุษย์เพียงด้านเดียว แต่ยังทำให้ผู้อ่านรู้สึกเห็นใจในชะตากรรมความยากลำบากของชาวหมู่บ้านท่าจีนและธรรมชาติที่ถูกทำลายได้เป็นอย่างดี เพราะการกระทำของชาวหมู่บ้านท่าจีนก็มีสาเหตุบังคับประกอบกันไป

สิ่งที่ผู้เขียนต้องการฝากถึงผู้อ่าน คือ ความต้องการให้มนุษย์สำนึกในบุญคุณของธรรมชาติ มนุษย์ไม่ควรหวังกอบโกยผลประโยชน์จากธรรมชาติเท่านั้น แต่ควรช่วยกันรักษาและตอบแทนคุณของธรรมชาติ เพื่อให้สภาพแวดล้อมที่สวยงามคงอยู่ถึงรุ่นลูกหลานของเราเราควรใช้เทคโนโลยีที่เจริญมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมมากกว่าจะทำลายให้เสื่อมโทรมเร็วขึ้น

จุดค้อยของนวนิยายเล่มนี้คอนจบของเรื่องดูจะรวบรัดเกินไปและไม่มีคามสมเหตุสมผลเท่าที่ควร การกระทำทุกอย่างตลอดเรื่องล้วนมีเหตุผลประกอบ แต่คอนจบกลับจบลงด้วยความฝันและการตื่นจากความฝันของหนูนุ้ย ผู้อ่านต้องคิดถึงชะตากรรมของชาวบ้านท่าจีนต่อไปเอง การจบทั้งทำแบบนี้เป็นกลวิธีที่คืออย่างหนึ่ง แต่ผู้เขียนน่าจะทำให้ดูมีเหตุผลกลมกลืนมากกว่านี้ มิฉะนั้นจะทำให้ผู้อ่านคิดว่าผู้เขียนไม่รู้จะจบเรื่องอย่างไร

อิงอร สุพันธุวิช ๑๕๘

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาโครงเรื่อง การใช้ภาษา และแก่นเรื่องที่
ชัดเจนของนวนิยายเล่มนี้แล้ว หมู่บ้านท่าเขิน สมควรที่ได้รับรางวัล
นวนิยายดีเด่นและเป็นนวนิยายที่อ่านเข้าใจง่าย สมควรที่เยาวชนจะได้หา
อ่านเล่มหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์สารนิเทศมนุษยศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เหนือพื้นพสุธา : ภาพสะท้อนสังคมชนบท

โบตันเขียนเรื่อง เหนือพื้นพสุธา โดยสร้างเรื่องให้ ยอดหญ้า เป็นลูกชานาแผ่นดินอีสาน จบจากต่างประเทศด้วยทุนหลวง กลับมาทำงานในกรุงเทพฯ พบกับปัญหาของระบบราชการที่ไม่พัฒนาและบริษัทเอกชนที่สนใจแค่เรื่องตัวเลขกำไร เขาจึงเขียนจดหมายมาบอกที่บ้านว่าจะกลับมาทำนาในที่ดินของพ่อซึ่งเป็นสมบัติชิ้นสุดท้ายและแห้งแล้งมากดินไม่อุ้มน้ำ แม่ของยอดหญ้าไม่เชื่อว่ายอดหญ้าจะทิ้งการทำงานในกรุงเทพฯ มาทำนา แต่เมื่อรู้ว่าจริงก็ไม่เห็นด้วย คิดว่าลูกชายเพี้ยนหรือไม่ก็ทำได้ไม่นานแล้วก็จะกลับไปเอง

ยอดหญ้าต้องการพลิกฟื้นนาที่แห้งแล้งให้อุดมสมบูรณ์ เขากลับมาพร้อมกับ เพียงออ ภรรยาผู้เป็นนักเขียน เพียงออนั่นตอนเด็กเคยอยู่บ้านสวนฝั่งธนบุรีจึงคิดปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ พวกเขาต้องการทำไร่นาสวนผสมตามแบบสมัยใหม่ให้สำเร็จ แต่ทั้งคู่ต้องท้อแท้และผิดหวังเพราะฝนทิ้งช่วง บ้างขาดน้ำบ้างน้ำท่วม เงินทุนที่ยอดหญ้ามียกหมดไป เพียงออจึงเป็นคนออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วยการเขียนหนังสือแนวโรแมนติกแทนการทำวิทยานิพนธ์เรื่องการอพยพเข้ากรุงของชาวนาไทย สาเหตุและการแก้ไข ตามที่ตั้งใจไว้

พวกเขาบ้านไม่ค่อยเข้าใจและไม่สนใจวิถีการทำนาและการกลับมาของยอดหญ้า เมื่อเห็นว่าได้ผลก็เพียงแต่มาขอเป็นของไป เมื่อล้มเหลวก็ว่ามันเป็นไปไม่ได้ แต่มี ออด ที่เข้าเป็นลูกจ้างให้ยอดหญ้างับเพียงออเพราะเจ็ดจากการเข้ากรุงเทพฯ ตามที่แม่ออกวางแผนและคาดหวังไว้ เพราะพ่อออกเข้ากรุงเทพฯ แล้วก็หายไปไม่กลับบ้านเกิดและ

ไม่ส่งเสียลูกเมียด้วย นอกจากนี้ ทิมกับทองน้องชายยอดหญ้าก็มาช่วยบ้าง ทั้งด้วยความอยากรู้ อยากเห็นและความตั้งใจ

ทิมนั่นโตพอจนใกล้เปลี่ยนโรงเรียน แม่อยากให้เข้ากรุงเทพฯแต่ยอดหญ้าไม่เห็นด้วย เขาต้องการให้น้องเรียนในบ้านเกิดหรือจังหวัดใกล้เคียง ทำให้แม่โกรธมากคิดว่าขัดขวางความเจริญของน้องชายแม่จึงต่อว่ายอดหญ้า ทำให้เขาเครียดยิ่งขึ้นเพราะความผิดหวังจากการทำนาและการที่แม่ไม่เข้าใจเขา

ต่อมาที่สาวยอดหญ้าคือ ยอดสน กลับจากกรุงเทพฯพร้อมกับคนรักมาแต่งงานที่บ้านเกิด แม่อยากให้จัดใหญ่โตแต่ไม่มีใครเห็นด้วย ในที่สุดจึงจัดที่บ้านยอดหญ้าที่นาคอนพร้อมกับงานทำบุญของเพียงออโดยเพียงออออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งทำให้แม่พอใจแม้จะไม่ได้จัดงานติดต่อกันหลายคืน ก่อนวันแต่งงาน แม่ใส่ทองเส้นโตซึ่งยอดสนซื้อให้ เพราะคิดว่าดีกว่าซื้อดูย่นหรือ โทรทัศน์สีที่ฟุ่มเฟือยเปลี่ยนเป็นเงินไม่ได้ พ่อของออที่กลับจากกรุงเทพฯมางานแล้วเห็นเข้าก็วางแผนปล้น โดยแม่กลับบ้านพร้อมทิมในตอนค่ำเพราะติดละครโทรทัศน์ เมื่อทิมเข้านอนหลับไปก่อน นายอิม พ่อออถือโอกาสปล้นแม่ของยอดหญ้าตอนปิดไฟจะเข้านอน แม่ไม่ยอมและจำเสียงนายอิมได้จึงถูกแทงตาย

เรื่องแม่ตายมารู้เอาตอนสายของวันงาน ยอดสนเสียใจคิดว่าเป็นความผิดของเธอที่ซื้อทองให้แม่ เพียงออกับยอดหญ้าสงสัยอิมแต่เรื่องก็เงียบหายไป ยอดสนกับสามีกลับกรุงเทพฯ ทองและทิมกลัวจึงมาอยู่กับยอดหญ้า ฝ่ายออก็เชื่องซึมเพราะไม่สบายใจสงสัยพ่อ ส่วนแม่ของออคนนั้นให้น้องออสองคนไปกับนายหน้าหาเด็กทำงานในกรุงเทพฯและตัวเอง

ก็หายเข้ากรุงเทพฯ ไปด้วยโดยเบิกเงินค่าแรงออกล่วงหน้า เมื่อออกให้หนี้หมดจึงบวช ยอดหญ้าจึงถามยอดเรื่องนายอิมว่าใช้คนฆ่าแม่เขาหรือไม่ แต่ก็ต้องผิดหวังกับคำตอบว่าไม่ทราบ

จากการที่ออกบวช ทำให้ยอดหญ้าขาดคนช่วยงาน นอกจากนี้คนในหมู่บ้านก็เข้ากรุงเทพฯ กันหมด สำหรับบ้านที่ปิดตายก็ให้ครูเกษตรที่โรงเรียนทิมมาอยู่พร้อมเด็กที่บ้านไกลและเช่ามาจากยอดหญ้าเพื่อสอนเด็กๆ ทำไร่นาสวนผสม ครูเกษตรนั้นเข้ากับเพียงออได้ดีทำให้ยอดหญ้าไม่สบายใจ ประกอบกับปัญหาที่บริษัทเอกชนจะเข้ามาปลูกปาล์มโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนด้วย

ปัญหาต่างๆ รุมเร้ายอดหญ้ามามากขึ้น เขาเครียดมากขึ้นทุกขณะ ยิ่งเมื่อเพียงออพาน้องๆ ไปเที่ยวทะเลกับเพื่อนที่ชื่อเหม่ม ยอดหญ้าคิดว่าเขาเป็นตัวถ่วงเพียงออและผิดหวังกับสังคมที่แก่งแย่งและกดขี่ผู้ที่ด้อยกว่า การกลับมาทำนา ก็กลายเป็นการผืนกระแสนิยม นายอิมก็เห็นแก่เงินมากกว่าความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างครอบครัวและผิดหวังมากที่เห็นแต่ความแห้งแล้งบนผืนนา ยอดหญ้าเครียดและปวดหัวกับเรื่องเหล่านี้เงินต้องฟุ้งยา ในที่สุดเขาก็กินยาเกินขนาดจนตาย

หลังจากยอดหญ้าตาย ทิมตั้งใจจะทำตามปณิธานยอดหญ้าต่อไป เพียงออกลับกรุงเทพฯ และส่งเสียน้องชายยอดหญ้าทั้งสองคน

จะเห็นได้ว่าโครงเรื่องคือ ชายคนหนึ่งที่มีความรู้ผิดหวังกับสภาพสังคมในเมืองกรุงจึงคิดจะกลับมาพัฒนาบ้านเกิดให้เป็นไปตามอุดมคติ แต่เขาต้องพบว่าของจริง กับทฤษฎีนั้นแตกต่างกันมาก เขาได้รับรู้ถึงสภาพ

ปัญหาของคนในหมู่บ้านที่ทำนาไม่ได้ผลต้องเข้ากรุงเทพฯ รวมทั้งแม่เขาเองที่สนใจแต่วัตถุเพราะขาดความรู้และไม่เคยพบกับความลำบาก ในที่สุดเขาไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเช่นนี้ได้ จึงต้องตายในที่สุด

เมื่อพิจารณาดูแล้วสารที่สำคัญของเรื่องก็อยู่ที่ชื่อเรื่องด้วย เหนือพื้นพสุธา มีแนวคิดหลักคือ บนแผ่นดินนี้มีมนุษย์อยู่ มนุษย์เป็นทั้งผู้สร้างสรรค์และทำลายแผ่นดินเกิดของเขาเอง

สำหรับแนวคิดรอง คือ คนเราต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมจึงสามารถอยู่ในสังคมต่อไปได้ และทุกๆ ที่บนแผ่นดินย่อมต้องมีปัญหาแต่เราต้องค่อยๆ แก้ไข อย่าคาดหวังว่าจะสามารถแก้ไขได้ทันทีหรือจะให้ไม่มีปัญหาเลยไม่ได้ ดังนั้นเราต้องไม่หนีปัญหา

แนวคิดหลักนั้นเห็นได้จากเนื้อเรื่องที่เกิดปัญหามาแล้วและผู้คนต้องอพยพเข้ากรุง ก็เพราะมนุษย์ผู้ซึ่งเคยทำแผ่นดินให้เขียวขจีมาก่อนบุกเบิกและทำลายแผ่นดินจนไม่มีอะไรเหลือ มนุษย์สร้างสรรค์เทคโนโลยีขึ้นมาทำลายธรรมชาติอันรวมมนุษย์ด้วยกันไว้ด้วยและมนุษย์ก็ยังทำลายเผ่าพันธุ์เดียวกันด้วยการฆ่าฟันหรือเอาไปขายช่องและโรงงานนรก

แนวคิดรองอยู่ที่ตัวพระเอกซึ่งทนกับปัญหาต่างๆ ไม่ได้แม้แต่ปัญหาเดียวไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ไหนเพราะเขาไม่รู้จักปรับตัว การปรับตัวไม่จำเป็นต้องทำตามคนอื่นหมด ยอดหญ้ายังคงมีจุดยืนของตัวเองได้แต่ต้องรู้จักรับและแสดงออกไปพร้อมกัน เขาหมกมุ่นกับปัญหาและคิดเพียงแต่ว่าจะต้องกำจัดมันให้หมดไปอย่างเดียว การคิดเช่นนี้ทำให้เขาต้องพ่ายแพ้ต่อชีวิต

นอกจากแนวคิดสำคัญแล้ว ผู้เขียนได้สอดแทรกทัศนคติที่ว่า
นอกจากความรู้ที่สำคัญแล้วเราต้องมีประสบการณ์จริงๆ ด้วย

ตัวเอกของเรื่องนั้นเรียนเก่งมากแต่ไม่เคยปฏิบัติ ทั้งในระบบ
ราชการ บริษัทเอกชนและการทำงาน เขาคิดหวังอย่างเดียวว่าจะต้องเป็นไป
ตามที่เรียนมา ทุกคนต้องดี ระบบต้องเป็นตามหลักสูตร การทำงานตาม
ทฤษฎีต้องได้ผล แต่ไม่เคยคิดถึงหลักความจริง หรือแม้จะทำได้ก็ต้อง
ใช้เวลา แต่ขอดหญ้าไม่รู้ว่าจะจริงๆ แล้วระยะเวลาที่เขาคิดว่าจะได้ผลนั้นมัน
มากกว่าที่เขาคิดไว้มากทีเดียว

โบคันนั้นเสนอสภาพสังคมที่วิพากษ์กันอย่างกว้างขวาง คือความ
แห้งแล้งในภาคอีสาน ปัญหาเทคโนโลยีกับมนุษย์ การอพยพเข้ากรุงของ
ชาวนาบทที่ว่างงานอันติดตามมาด้วยการใช้แรงงานเด็ก โสเภณี
อาชญากรรมและอื่นๆ

ผู้เขียนต้องการบอกว่าที่เราพยายามแก้ปัญหากันอยู่นั้น เราต้อง
เริ่มแก้ที่ตัวเราเองก่อน จิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาเหล่านี้ ใน
เมื่อสภาพธรรมชาติและสังคมได้แห้งแล้งพออยู่แล้ว ทำไมเราจะต้องทำ
จิตใจให้แห้งแล้งน้ำใจตามไปด้วย ทุกคนต้องรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อย่าเห็นแก่ตัว อย่าเอาแต่ได้ ส่วนคนที่มีจิตใจดี
อยู่แล้วก็ต้องรู้จักทำจิตใจให้มันคงอย่าอ่อนไหวไปกับสิ่งที่มีกระทบมาก
จนเกินไป

สภาพความเป็นไปในชนบทที่ผู้เขียนกล่าวนั้นตรงกับความจริงในขณะนั้นที่สุด ผู้เขียนเรียกว่า “ทุ่งท้อแท้” ผู้คนพากันหมกค้ำลังใจ ผู้เขียนเสนาออกมอย่างชัดเจนผ่านตัวละครเพียงชื่อว่า

“...ท้อแท้กับการต่อสู้กับชีวิตและปล่อยให้ทุกอย่างลอยไปตามกระแสแห่งชะตากรรม...”

ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น ผู้เขียนอยากให้คนยืนหยัดขึ้นมาต่อสู้ ผู้เขียนต้องการบอกกับคนที่เป่ปรัธานในการช่วยแก้ไขปัญหาให้กับราษฎร ผู้ทุกข์ยากว่า อย่าท้อแท้และหมกค้ำลังใจที่จะสู้ให้กับพวกเขาที่ไม่มีปากไม่มีเสียง อย่าเห็นคเห็น้อยและอย่าปล่อยพวกเขาให้เป็นไปตามขตากรรม นักพัฒนาต้องเข้าไปหาเขา บอกให้เขาต่อสู้ โดยรัฐบาลต้องกระจายการศึกษาเข้าไปให้มาก สร้างค่านิยมให้รักแผ่นดินท้องถิ่นของตน คือทั้งคนที่จะช่วยและคนที่ต้องการความช่วยเหลือต้องสู้อยู่ต่อไป

ตัวละครของโบทันนั้นมื่ออยู่ด้วยกัน ๓ กลุ่ม

กลุ่มแรก คือผู้ที่มีความรู้ มีอุดมคติแต่ทำไม่เป็น คือ ยอดหญ้า ซึ่งเป็นตัวละครเอก ชื่อของเขานั้นบอกความหมายอยู่แล้ว ยอดหญ้ามี่ความเชี่ยวชาญ เป็นคนใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นความหวังใหม่ที่แตกตัวขึ้นมาจากแผ่นดิน หวังจะทำให้โลกและสังคมมีความสุข แต่ทำไม่ได้ เพราะยังใหม่ ยังอ่อนต่อโลก ขาดประสบการณ์ที่แท้จริง เมื่อทนคนเหยียบเข้ามาากๆ ก็อ่อนแอและตายไปในที่สุด

กลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่เป็นเหยื่อของสังคมที่เลวร้าย คือพ่อกับแม่ของออก พ่อของออกนั้นกลายเป็นผู้ร้ายไปเพราะคิดแบบสั้นๆ ง่ายๆ ว่า

ขอให้ได้มีอย่างคนอื่นเท่านั้นก็พอ ส่วนแม่ออกก็หลงไหลไปกับรูปภายนอกที่ดูสวยงามจึงถูกหลอกไปเป็นโสเภณีในที่สุด นอกจากนี้ยังมีแม่ของยอดหญ้าด้วยเพราะอยากมีของมีค่าประดับกายเหมือนอย่างคนอื่นจึงเสียชีวิตเพราะความอยากของคน

กลุ่มที่สาม คือคนที่อยู่ในสังคมได้โดยอาจจะแก้ปัญหาให้สังคมได้หรือไม่ได้ก็เป็นได้ ได้แก่ ครูเกษตร เพียงออ เป็นต้น ครูเกษตรนั้นต้องการแก้ปัญหาแต่ก็ไม่ได้เอาปัญหามาเป็นบ่วงรัดตนมากเกินไป ดังที่ครอบครัวของครูเป็นหนี้เอกชนที่มาเพาะพันธุ์ข้าวในหมู่บ้าน ครูจึงไม่ร่วมประท้วงปัญหาป่ายูคาลิปตัสที่หมู่บ้านยอดหญ้า เพราะจะเป็นการสร้างปัญหาให้กับคนข้างหลังที่ไม่รู้เรื่องหรือครอบครัวของครูนั่นเอง ด้านเพียงออ เธอรู้ปัญหาแต่ไม่ได้ลงมาร่วมแก้ไขอย่างจริงจัง หากก็พยายามเสนอปัญหาด้วยการทำวิทยานิพนธ์อย่างน้อยก็ทำให้โลกและคนอื่นๆ ได้รับความรู้ คนกลุ่มนี้จึงอยู่ในสังคมเช่นนี้ต่อไปได้และมีเป็นจำนวนมากในสังคมปัจจุบัน

ผู้เขียนมีกลวิธีที่น่าสนใจและไม่น่าสนใจไปพร้อมๆ กัน ที่น่าสนใจ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อตัวละครเอก สำหรับตัวละครเอกก็ได้กล่าวไปแล้วว่าคือกำลังใหม่ของสังคมแต่อาจถูกย่ำยีให้ตายไปจากสังคมได้ ด้านชื่อเรื่องนั้นมาจากแนวคิด แต่หากยังไม่อ่านเรื่องผู้อ่านจะจินตนาการออกไปได้อย่างกว้างไกลว่าบนผืนแผ่นดินมีอะไรบ้าง โดยจะได้รับความตอบของผู้เขียนว่ามีมนุษย์นั่นเอง

การดำเนินเรื่องตรงประเด็นและมีจุดมุ่งหมายที่จะขยายความต่อออกไป แม่ของยอดหญ้ายึดว่าเขามาแล้วอยู่ไม่นานก็คงจะกดับไป คนอย่างยอดหญ้าเคยอยู่แต่ในสังคมที่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา เคยอยู่

บ้านเกิดเพียงไม่กี่ปี ย่อมต้องกลับไปสู่ที่เดิม อาจเป็นยอมแพ้หรือหายไปจากสังคม แต่ในที่นี้เป็นความตายในตอนจบเรื่องและการที่นายอิมหายไปก็มาปรากฏในตอนท้ายว่าถูกแทงตายในวงเหล้า

ที่ว่าไม่น่าสนใจนั้นเป็นความตั้งใจของผู้เขียนเอง คือโบตันไม่ต้องการให้ตีความกันมากมาย แต่จะบอกออกมาตรงๆ ให้รู้ไปว่ามีปัญหาอะไรบ้างในชีวิตและสังคมนี้ อย่างปัญหาโสเภณีก็บอกว่ามีปัญหาโสเภณีตรงๆ

เหนือพื้นพสุธาเป็นนวนิยายที่ดีเรื่องหนึ่งของ โบตัน นอกเหนือไปจากความสมหวังของแก้ว ขนาดเนื้อเรื่องที่ไม่ยาวนานก็เพื่อให้เห็นคนสนใจในสิ่งที่จะเสนอและก็เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นจริงในสังคม แม้เวลาจะผ่านไปมากกว่า ๑๐ ปีแล้วแต่ปัญหาที่เขียนไว้ก็ยังคงดำเนินต่อไป ทั้งคนที่ต้องการแก้ไข คนที่หาผลประโยชน์และคนที่เปื้อนเหยื่อในสังคม

การที่โบตันเลือกจะพูดถึงปัญหาออกมาเลยมากกว่าการเสียดสีที่มากเกินไป เพราะสังคมจะรู้ซึ่งได้ดีกว่า ดังนั้นการที่จะทำดังนี้เพราะผู้เขียนเห็นต้นตอปัญหาแต่ก็เป็นคนหนึ่งอย่างเพียงอ้อที่ไม่อาจทำอะไรได้เกินกว่าความสามารถออกไปจากกระจายความจริงออกไปให้เกิดความตระหนักขึ้นมาบ้างบางครั้งก็ยังดีกว่าไม่ทำอะไรเลย

ใต้ฟ้าสีคราม : ภาพสะท้อนความต่างวัฒนธรรม

ใต้ฟ้าสีคราม ของ สตีฟ เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลชมเชย ประเภทนวนิยายจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๒๐ ใต้ฟ้าสีคราม เป็นเรื่องราวความรักของหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งมีวิถีชีวิต สังคม ประเพณี และเชื้อชาติที่แตกต่างกัน ฝ่ายชายเป็นชาวเขาเผ่าม้ง ชื่อ ลีจิ้ง และฝ่ายหญิงคือ มัทรี เป็นคนกรุงเทพฯ ทั้งสองคนได้ฝ่าฟันมานับประเพณี และกรอบสังคมที่ปิดล้อมพวกเขาออกมา พวกเขามีความฝันที่สวยงามที่จะช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านบนดอยให้เจริญขึ้น เขาแต่งงานกันและกลับไปใช้ชีวิตบนดอยสูง ช่วงเวลาที่พวกเขาอยู่ในห้วงแห่งความฝัน มัทรีได้เรียนรู้ชีวิตอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากสังคมของเธออย่างสิ้นเชิง ด้วยความไม่คุ้นเคยและไม่ชินกับสภาพดังกล่าว ทำให้เธอเหงาและเบื่อ ในที่สุดจึงตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ เพื่อไปคลอดลูก จากนั้นก็คิดทบทวนถึงชีวิตที่ผ่าน มา ความลำบาก ความกันดาร ทำให้เธอห่วงอนาคตของลูกสาว จึงทำให้เธอเลือกที่จะอยู่ต่อที่กรุงเทพฯ อีกระยะหนึ่ง และค้นพบว่าคนในสังคมทุกสังคมไม่สามารถจะหลุดออกมาจากกรอบความคิดของสังคมได้ ทำให้ชีวิตมนุษย์ไม่มีอิสระเสรี มีพันธนาการติดตัวอยู่ตลอด

เรื่องนี้มีโครงเรื่องที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีการผูกปมปัญหาแล้วค่อยๆ คลี่คลายในตอนท้าย แต่ผู้เขียนได้ทิ้งท้ายการตัดสินใจเลือกอีกครั้งหนึ่งของตัวละคร มัทรีให้ผู้อ่านได้ขบคิดหาคำตอบ โดยให้ผู้อ่านคิดต่อเองว่ามัทรีจะกลับไปอยู่กับลีจิ้งตามเดิมหรือจะไม่กลับไปอีก

ฉากสำคัญของเรื่อง คือ หมู่บ้านเล็กๆ ของชาวเขาเผ่าม้งกลุ่มหนึ่งบนดอยสูงซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญ ห่างไกลความวุ่นวาย มีชีวิตอยู่

กับธรรมชาติที่สวยงาม เงียบสงบ ต่างจากสังคมเมืองที่เจริญแล้วที่มีแต่ความวุ่นวาย แกร่งแย่งชิงดีกัน ทำให้คนในสังคมอยู่แบบต่างคนต่างอยู่ ไม่พึ่งพาอาศัย ไม่ช่วยเหลือกัน ในขณะที่คนในชนบทมีความจริงใจต่อกัน และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เราจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนไทยกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่ใช่เส้นแบ่งชั้นในสังคม เพราะถึงอย่างไรทุกคนที่เกิดบนผืนแผ่นดินไทยก็คือคนไทยเหมือนกัน

เนื่องจากการดำเนินเรื่องและฉากจะอยู่ที่หมู่บ้านชาวม้ง การใช้ภาษาของผู้เขียนจึงแทรกภาษาม้งเป็นระยะๆ และส่วนมากจะเป็นคำเรียกญาติและประโยคสั้นๆ เพื่อความสมจริงตามเนื้อหา ใช้การบรรยายเล่าเรื่องโดยผู้เขียนเป็นหลัก ความคิดและสารที่ต้องการนำเสนอจึงผ่านออกมาที่การกระทำและความคิดของตัวละคร

แนวคิดที่สำคัญ คือ ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด ใช้ภาษาใด หากเกิดบนผืนแผ่นดินเดียวกันและอยู่ใต้ฟ้าแห่งเดียวกันก็ย่อมเป็นคนพวกเดียวกัน เป็นคนในประเทศนั้นๆ เหมือนกัน และประการสำคัญคือมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ไม่ควรจะมีการแบ่งแยกชนชั้นจากความเจริญทางด้านวัตถุซึ่งเป็นเพียงแค่เปลือกนอก

ตีเจ็งเป็นตัวละครเอกของเรื่อง เป็นคนม้งซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งอาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย บนดอยสูงทางภาคเหนือ เขามีจิตสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าเขาเป็นคนไทยคนหนึ่ง เขาเกิดและเติบโตอยู่บนแผ่นดินที่ให้อิสระเสรีแก่ทุกคนที่เข้ามาพึ่งพาอาศัยโดยไม่จับไล่ไสส่งไป ความเอื้ออารี

ของเจ้าของแผ่นดินที่อาศัยทำให้ ลีเจิ้งระลึกถึงพระคุณของแผ่นดินเสมอมา
ไม่คิดที่จะแบ่งแยกดินแดน ก่อความไม่สงบเพื่อแยกตัวเป็นประเทศอิสระ

ลีฟ้าได้สะท้อนภาพความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ซึ่งเกิดจาก
ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนค่านิยมที่ยึดถือ
ปฏิบัติกัน คนในสังคมเมืองยังรังเกียจและดูแคลนคนที่มาจากสังคมที่ด้อย
กว่าคนที่อยู่ห่างไกลความเจริญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกชนกลุ่มน้อย
ถึงแม้ว่าพวกมันจะถือว่าเป็นคนไทยเหมือนกันเพราะอาศัยแผ่นดินไทยอยู่
แต่คนเมืองก็จะถือว่าพวกเขาแตกต่างไปจากตน ถึงจะด้อยพัฒนาแต่สิ่ง
หนึ่งที่พวกมันมีเหนือคนเมือง คือ ความเจริญทางด้านจิตใจที่สูงค่ากว่า
ความเจริญทางด้านวัตถุ ดังนั้นความขัดแย้งและความแตกต่างทางสังคมทำ
ให้เรื่องราวความรักของลีเจิ้งและมัทรี เป็นเรื่องที่แปลกและน่าสนใจ ชวน
ให้ติดตามว่าทั้งคู่จะเข้ากันได้มากน้อยเพียงใด เรื่องราวจะลงเอยอย่างไร
เมื่อตัวแปรสำคัญ คือ สังคมและความแตกต่างในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่
แม้ว่าจะมีความรักเป็นสื่อกลางผูกพันจิตใจ แต่ทั้งสองก็หลีกเลี่ยงพ้นชะ
ทางสังคมและกรอบของสังคมไม่พ้น เพราะต่างฝ่ายต่างก็ไม่เคยชินกับ
สภาพแวดล้อมใหม่ที่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมของตน ผู้เขียนดำเนิน
เรื่องหรือเหตุการณ์ส่วนใหญ่ที่ฉากบนคอยสูงและแสดงทัศนคติรวมทั้งวิถี
ชีวิตของคนที่นี่เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพเปรียบเทียบกับสังคมเมือง และความ
เข้าใจถึงความแตกต่างภายใต้ความเหมือนที่กลมกลืนกัน

ได้ฝันฟ้าสครามเป็นที่ที่สรรพสิ่งได้อาศัยและมีชีวิตดำเนิน ไป
ตามวัฏจักร ผืนฟ้าที่ไร้ขอบเขตแผ่กว้างไปอย่างไร้พรมแดน ผู้เขียน
เปรียบเทียบกับชีวิตของมนุษย์ที่ควรจะมีอิสรภาพอย่างนกที่บินอยู่เหนือ
ท้องฟ้าไร้เครื่องพันธนาการใดๆ ทั้งสิ้น ผู้เขียนต้องการสื่อความคิดที่สำคัญ

อีกประการหนึ่งว่า ได้ฟ้าสีครามแห่งนี้เองที่มีทั้งความเหมือนและความต่าง ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน

ลักษณะเด่นของเรื่อง คือ การใช้ “ท้องฟ้า” เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายแทนความมีอิสระ ความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติใด สังคมใดก็เป็นคนเหมือนกันหมด เกิดเป็นคนเหมือนกันจึงไม่ควรจะดูถูกเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่ควรตีค่าหรือหาความหมายของคนที่วัตถุ ควรเปิดใจกว้างยอมรับคนที่แตกต่างกันเพราะในใต้ผืนฟ้าสีครามที่กว้างใหญ่ไพศาล ไม่มีทั้งความเหมือนโดยสิ้นเชิงและไม่มี ความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเช่นกัน ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ที่ความคิดของแต่ละคนว่าจะมีมุมมองเป็นอย่างไร

มนุษย์เกิดมาต้องมีความคิดเป็นของตนเอง มนุษย์มีสติปัญญาที่จะคิดจะทำในสิ่งต่างๆ ตามความคิดของตน แต่ทุกคนไม่สามารถจะมีความคิดเป็นไปอย่างเสรีได้ทุกอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม และสังคมนี้อาจจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวคิด ทักษะคติ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เราไม่สามารถจะหลุดพ้นจากพันธนาการของกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนทางสังคม และขนบธรรมเนียมที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ความคิดอันเป็นอิสระเสรีของมนุษย์จะถูกตีกรอบโดยสังคม ยิ่งเป็นสังคมที่เจริญความอิสระทางความคิดยิ่งลดลง เพราะทุกคนต้องมีข้อผูกมัดกับสังคมมากขึ้น หากเราไม่ปฏิบัติตามเราก็จะอยู่ในสังคมไม่ได้ ความเคยชินที่มีต่อสภาพแวดล้อมนั้นๆ จะช่วยกำหนดกรอบความคิดของคนในสังคม การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยทำให้เกิดความอึดอัด เพราะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ต่างออกไปได้ ประเพณีเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมาตั้งแต่แรกเริ่ม เป็นส่วน

สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ กรอบของประเพณีและสังคมที่ปิดกั้นความคิดเสรี ทำให้มนุษย์มีโลกทัศน์แคบ มองสิ่งต่างๆ เพียงด้านเดียว

แนวความคิดต่างๆ ถูกถ่ายทอดโดยผ่านตัวละครเอก ๒ ตัว คือ ลีเจิ้ง และ มัทรี ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของคนต่างวัฒนธรรม ต่างเชื้อชาติต่างภาษา และ แตกต่างกันด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสิ้นเชิง มัทรีเป็นคนกรุงเทพฯ อยู่ในสังคมที่มีความเจริญรอบด้าน มีชีวิตอย่างสุขสบาย มีเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อมสรรพ ในขณะที่ลีเจิ้งเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ เป็นชาวเขาเผ่าม้งซึ่งด้อยความเจริญ อยู่ห่างไกลจากสังคมอื่นๆ แต่มีชีวิตที่อยู่ใกล้ชิดและได้สัมผัสกับธรรมชาติที่งดงามที่คนซึ่งมีความแตกต่างกันเกือบทุกด้านจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นไปได้ยาก ต้องอาศัยการปรับตัว การทำความเข้าใจและเรียนรู้ชีวิตอีกรูปแบบหนึ่ง ตัวละครทั้งสองได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามีโอกาสเป็นไปได้ หากทุกคนยอมเปิดใจกว้างทางความคิดและยอมรับความคิดของผู้อื่นโดยปราศจากอคติ ผู้เขียนต้องการจะชี้ให้เห็นว่าแม้คนเราจะต่างกันแต่ก็สามารถจะอยู่ร่วมกันได้ เช่นแผ่นดินไทยที่มีคนอาศัยอยู่หลายเชื้อชาติและอยู่กันอย่างเสรีทั้งๆ ที่มีความแตกต่างกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องยอมรับความคิด ขนบธรรมเนียมประเพณีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างไม่มีปัญหา

ลีฟ้าได้สร้างตัวละครลีเจิ้งให้เป็นผู้เข้าถึงชีวิตมนุษย์ที่มีทั้งความเหมือนและความต่างอย่างถ่องแท้ ผู้เขียนเสนอมุมมองให้กับชีวิตว่ามนุษย์ควรจะมีจิตใจและความคิดที่เป็นอิสระ ไม่ใช่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของสังคมทั้งหมด

“ท้องฟ้ามีความหมายกับผมยิ่งกว่าความสวยงาม เพราะสำหรับผมมันหมายถึงอิสระเสรีและไม่มีขอบเขต ไม่เหมือนแผ่นดิน ไม่เหมือนทะเล”

“แปลกนะ คุณรักอิสระเสรี แต่กลับยอมอยู่ในกฎเกณฑ์”

“กฎเกณฑ์บางอย่างเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนที่อยู่ร่วมกันมากๆ สำหรับมนุษย์ อิสระเสรีของผมหมายถึงใจกับความคิดอ่านมากกว่า ท้องฟ้าไม่มีขอบเขตเหมือนใจเหมือนความคิดของคน จะคิดกว้างคิดไกลหรือคิดอะไรแคไหนก็ได้ทั้งนั้น”

ลิเจ็งเปรียบเทียบและมองดูธรรมชาติด้วยความรู้สึกละเอียดอ่อน มีความเป็นตัวของตัวเอง เข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง มีความคิดและจิตใจที่เป็นอิสระ แต่ไม่ได้ ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม เขายังคงปฏิบัติตามประเพณีของชนเผ่ามิ่งของเขาเสมอ แต่เมื่อเขามีโอกาสที่ได้ไปศึกษาในสังคมที่เจริญแล้ว พบเห็นสิ่งที่แตกต่างจากสังคมของเขา ทำให้เกิดความคิดที่จะนำไปใช้ นำไปปรับปรุงให้สังคมของเขาดีขึ้นเจริญขึ้น

“ผมลงไปอยู่ในเมือง ไปเรียนไปอยู่ในที่ที่เจริญที่สุด แล้วก็กลับขึ้นไปอยู่บ้าน มีบางอย่างในที่ที่เจริญที่ผมไม่ชอบเลย แต่ก็มีบางอย่างอีกเหมือนกันที่ผมอยากให้มีการเปลี่ยนแปลงบ้างในหมู่บ้านของผม”

ความคิดของเขาที่อยากให้มีการเปลี่ยนแปลง คือ บทบาทของผู้หญิงและผู้ชายในสังคมของชาวม้ง เขาต้องการให้ทุกคนแบ่งงานกันทำ ไม่ใช่ผู้หญิงทำงานหนักทุกอย่างแล้วผู้ชายได้แต่นอนหลับฝันไปวันๆ แต่นี้เป็นประเพณีของพวกม้งที่ผู้หญิงต้องทำงานเพื่อความสุขของผู้ชาย ต่างจากสังคมอื่นๆ ที่ผู้ชายเป็นฝ่ายทำงานมากกว่าหรือไม่เช่นนั้นก็ช่วยกันทำ เมื่อลีเจิ้งพามัทธิมาใช้ชีวิตร่วมกับเขาตามแบบอย่างสังคมเมืองทำให้คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านม้งไม่ยอมรับและเห็นเป็นเรื่องแปลก

**“ถ้าลีเจิ้งมีเมียพวกข้างล่างแล้วต้องทำงานเอา
อกเอาใจหล่อนล่ะก็ ลีเจิ้งก็โง่เต็มทน”**

**“ฉันยังแปลกใจไม่หายว่าลีเจิ้งมันมีเมียทำไม
กัน ใครเคยเห็นบ้างว่าผู้ชายมีเมียเอาไว้เฉยๆ ไม่ทำงาน
ทำการ ไม่ทำให้ผู้ชายที่ตัวรักมีความสุขสบายอะไรเลย”**

การที่คนเหล่านั้นมองเห็นการกระทำของลีเจิ้งเป็นเรื่องแปลก เพราะเขาถูกจำกัดความคิดด้วยค่านิยมความเชื่อแบบเก่าที่ยึดถือปฏิบัติกันมา ประกอบกับความห่างไกล ขาดการติดต่อกับโลกภายนอก ทำให้ไม่ยอมรับความคิดแบบอื่นที่แตกต่างจากชุมชนของตน แต่ทั้งหมดนี้ไม่มีการตัดสินใจผิดหรือถูกเพราะเป็นเรื่องของความคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่างกัน มีอิทธิพลของความคิดที่ต่างกัน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิด แต่ควรคำนึงอยู่เสมอว่าความคิดของคนควรจะเปิดกว้าง เช่นเดียวกับท้องฟ้าที่เปิดกว้าง ไร้ขอบเขตจำกัด ความคิดของลีเจิ้งเป็นเพียงความรู้สึกหรือสิ่งที่เขาอยากให้เป็น เป็นเพียงความคิดที่เป็นอิสระของเขา แต่ในความเป็นจริงเขาก็ไม่ได้คัดค้านหรือต่อต้านความเชื่อแบบดั้งเดิมอย่างจริงจัง เพราะเขารู้ว่าความคิด ความเชื่อ ประเพณี ความเคยชินของคนในสังคมหนึ่งๆ เป็น

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก และในกรณีที่มีทรัพย์สินพยายามสอนให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมั่งรู่จ้กรักษาความสะอาด แต่พวกเขากลับเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าเบื่อและน่าอึดอัดเพราะความไม่เคยชิน

การที่พ่อแม่ของมัทรีคัดค้านและไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานของคนทั้งสอง เพราะไม่สามารถยอมรับความต่ำต้อยของลิเจ็งที่เป็นแค่ชาวเขาชาวคอย แม้จะได้รับการศึกษา แต่ชาติกำเนิดก็เป็นเรื่องสำคัญสำหรับหน้าตาและชื่อเสียงในสังคม โดยลืมนึกถึงความเป็นจริงว่าเขาเป็นคนไทยเหมือนกัน ความสุขสบายกับความเจริญทางด้านวัตถุในสังคมเมืองทำให้คนประเมินค่าความเป็นคนที่วัตถุไม่ใช่จิตใจ เป็นทัศนคติของพ่อแม่ที่อยากให้ลูกสบายและแต่งงานกับคนที่มั่งฐานะเท่ากันหรือสูงกว่า เพื่อความมีหน้ามีตาในสังคม

“แกจะบ้าแล้วยายมัท คิดยังงี้ถึงจะแต่งงานกับชาวเขาชาวคอย ถึงจะเรียนหนังสือ ถึงจะลงมาคลุกคลีกับคนในเมือง แต่ก็ยังเป็นชาวเขาชาวคอยอยู่นั่นเอง แกไม่คิดถึงหน้าตาของพ่อแม่เลย คิดดูว่าพ่อแม่จะรู้สึกอย่างไร”

แต่มัทรีได้ให้เหตุผลที่แสดงถึงความคิดที่เป็นอิสระไม่ถูกอิทธิพลของสังคมครอบงำ

“ถ้าหนูแต่งงานกับลูกชายคนมีหน้ามีตาหรือแต่งกับฝรั่งโก้ๆ คุณแม่คงพอใจ คงเห็นว่ามี้เกียรติ แต่

สำหรับเรื่องการแต่งงานขอให้หนูมีอิสระอย่างพวกพี่ๆ
บ้าง เคียวนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกอะไรเลยล่ะ”

ในที่สุดมัทรีก็สามารถแหวกกฎเกณฑ์ทางสังคมออกไปอยู่กับลี
เจ็งบนคอยด้วยอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นจะพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้น วิทยุหนุ่ม
สาวเป็นวัยแห่งความมุ่งมั่นในอุดมคติ แต่สิ่งที่ต้องคำนึงอยู่เสมอ คือ
ความจริง เหมือนดั่งที่มัทรีที่ตั้งใจจะไปให้การศึกษาและพัฒนาความเจริญ
ให้แก่หมู่บ้านของเขา เธอคิดว่าจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับพวกเขา
เหล่านั้นได้ไม่ยาก โดยอาศัยความรักเป็นแรงผลักดัน สุดท้ายเธอก็พบว่า
เธอไม่สามารถจะปรับตัวเข้ากับชนบประเพณี ความคิด ความเชื่อที่
แตกต่างกัน เธอไม่อาจจะยอมรับความคิดบางอย่างได้ เช่น การคลอดลูก
ตามขถากรรมโดยปราศจากสูxonามัย ทำให้โอกาสที่เด็กแรกเกิดจะตายมี
สูง และจุดนี้เองที่ทำให้มัทรีเริ่มยอมรับความเป็นจริง เป็นจุดหักเหความ
ตั้งใจและอุดมการณ์แต่เดิม เพราะคิดถึงอนาคตของลูกที่กำลังจะเกิดมา
เธอจึงตัดสินใจกลับกรุงเทพฯ และอยู่ต่ออีกระยะหนึ่งเพื่อตัดสินใจเลือก
ทางเดินชีวิตอีกครั้งหนึ่ง

อุดมการณ์เป็นสิ่งสวยงาม เปรียบดั่งท้องฟ้าในเวลากลางคืนที่มี
ดวงดาวส่องแสงเป็นประกายซึ่งเหมาะสำหรับความฝันที่อาจจะจริง
หรือไม่จริงก็ได้ อุดมคติเป็นความมืดในยามค่ำคืนที่มองเห็นไม่ถนัดชัดเจน
แต่ความเป็นจริงคือท้องฟ้าในเวลากลางวันซึ่งมีแต่ความสว่างจ้า เห็นทุกสิ่ง
ทุกอย่างได้ชัดเจน ผู้เขียนได้ใช้ความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติและมนุษย์
เป็นสื่อนำความคิดได้เป็นอย่างดี

ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม สิ่งที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็คือท้องฟ้า อยู่ที่ไหน พอแหงนขึ้นดูฟ้าก็เหมือนกันทุกแห่ง ลีครามแล้วมีปุยเมฆลอยประดับ ประดา แม้ว่าคนจะเปลี่ยนไปตามความคิด ทักษะคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมต่างๆ แต่เขาก็ยังเป็นคนในสังคมอยู่ ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง เมื่อเรายิ่งอยู่สูงอยู่ไกลท้องฟ้ามากเท่าใด ก็ยิ่งใกล้ ความอิสระมากเข้าไปทุกที ดังที่ลีเจิ้งรู้สึกว่า

“เหมือนกับว่าผมกำลังยืนอยู่ในโลกอีกโลก
หนึ่ง...อยากจะมีปีกบินร่อนไปในท้องฟ้าอย่างนก”

ในปัจจุบัน สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ ช่องว่างทางความคิดมากกว่า ช่องว่างทางฐานะ หรือเชื้อชาติ ช่องว่างทางความคิดนับวันจะขยายตัว กว้างออกไปทุกที ประสานกันได้ยาก เพราะมนุษย์มีความคิดที่เป็นอิสระ เฉพาะตัว จะไปห้ามหรือบังคับกันไม่ได้ แต่ไม่ควรจะทำร้ายกันเพราะ ความคิดที่ไม่ตรงกัน ทุกคนควรเคารพความคิดของผู้อื่น คนที่พยายาม บังคับให้คนอื่นคิดอย่างเดียวกับตนคือคนที่ใจแคบและไม่เคารพความคิด อิสระเสรีของมนุษย์

หยิ่งก้อ เป็นชาวม้งคนหนึ่งที่มีความคิดที่จะแยกกลุ่มออกไปเป็น ประเทศอิสระ เธอพยายามต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อรวมชาติม้งให้เป็น ประเทศ ความคิดของเธอนี้ขัดแย้งกับลีเจิ้งอย่างสิ้นเชิง ลีเจิ้งระลึกอยู่เสมอ ว่าเขาเป็นคนไทย อาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย จึงไม่ดิ้นรนที่จะแยกเป็น ประเทศอิสระ เขาพยายามที่จะให้คนในหมู่บ้านตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ไม่อพยพเร่ร่อนและถางป่าทำไร่เลื่อนลอย และช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านให้ เจริญ แต่ชาวม้งไม่ยอมรับ ลีเจิ้งไม่ได้บังคับให้ทุกคนคิดเช่นเดียวกับเขา

จึงนับได้ว่าเขาเป็นตัวแทนของคนที่รักความอิสระเสรีของมนุษย์อย่างแท้จริง ในขณะที่หยั่งแก่ยังเป็นคนที่มิใจแคบเพราะเธอพยายามที่จะให้สีเง็งและคนอื่นคล้อยตามเธอ

นอกจากแนวคิดต่างๆ ข้างต้น ได้ฟ้าสีคราม ได้ให้คติสอนใจเรื่องความรักที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกันจึงจะทำให้ชีวิตมีความสุข ความรักเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ชีวิตคู่เป็นไปอย่างราบรื่นต้องอาศัยความเข้าใจ ความเหมาะสม สภาพแวดล้อม บุคคลรอบข้าง ทัศนคติ การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสิ่งสำคัญคือ ยอมรับความจริงทุกๆ เรื่อง การปรับตัวต้องอาศัยความอดทนอย่างมากเพื่อที่จะสามารถทำให้ชีวิตมีความสุข มีความสมบูรณ์ และช่วยลดปัญหาครอบครัวที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

สีฟ้าได้สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย แต่เป็นปัญหาที่ไม่รุนแรง ปัญหาที่น่าสนใจในเรื่อง คือ การขาดโอกาสทางสังคมในหลายๆ ด้าน เช่น การศึกษา เทคโนโลยีต่างๆ การสาธารณสุข ทำให้สังคมชาวเขายังด้อยความเจริญ แต่เป็นที่รังเกียจและถูกดูแคลนจากสังคมเมือง เจ้าหน้าที่บ้านเมืองละเลยการเอาใจใส่และการให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาความเจริญให้กับชนกลุ่มน้อย ด้วยความคิดที่ว่าพวกเขาเหล่านั้นไม่ใช่คนไทย เป็นเพียงผู้มาอาศัยแผ่นดินไทยอยู่ การขาดความรู้ทำให้ชาวเขาเหล่านั้นยึดติดกับประเพณีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด มีชีวิตที่ผูกติดกับธรรมชาติ และยังชีพด้วยการปลูกฝิ่นซึ่งผิดกฎหมาย แต่ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และความไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพราะขาดโอกาสทางการศึกษา ความคิดของคนในสังคมจึงมีอย่างจำกัดตามความคิดเชื่อดั้งเดิมซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมตามสภาพกาลเวลาที่เปลี่ยนไป

ใต้ฟ้าสีคราม จะให้เกร็ดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่คนคิด ความคิด ความเชื่อของชาวม้ง ผู้อ่านแทบจะไม่รู้สึกตัวว่ากำลังอ่านสารคดีชีวิตของชาวเขากลุ่มหนึ่ง ผู้เขียนได้จำลองชีวิตของชาวเขาเผ่าม้ง โดยผ่านตัวละครกลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้สะท้อนเรื่องราวชีวิตชนบทประเพณีให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ เป็นประสบการณ์ชีวิตที่ได้รับจากการอ่าน ทำให้รู้จักคนในสังคมอื่นที่แตกต่างจากสังคมของเราดีขึ้น เราไม่จำเป็นต้องไปศึกษาถึงวิถีชีวิตของเขาเหล่านั้นด้วยตัวของเราเอง วัฒนธรรมที่เด่นของชาวม้งที่ถูกถ่ายทอดอย่างเด่นชัด เช่น ผู้หญิงชาวม้งมีอิสระเสรีที่จะเลือกคู่ครอง ผู้หญิงเป็นฝ่ายทำงานหนักเพื่อให้ผู้ชายมีความสุข ค่านิยมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายเป็นเรื่องปกติของธรรมชาติที่ทุกคนต้องเรียนรู้ และอื่นอีกมากมายที่แตกต่างจากสังคมเมืองอย่างที่เรารู้ อาศัยอยู่ทำให้เรื่อง ใต้ฟ้าสีคราม นี้ น่าสนใจและน่าติดตาม การแทรกเกร็ดความรู้จะช่วยเพิ่มสีสันให้กับเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ทุกวันนี้ชีวิตมนุษย์ไม่มีอิสระเหมือนกับนกที่บินอยู่บนฟ้าด้วยความเสรี ไร้การปิดกั้น ไร้ขอบเขต แต่นับวันความอิสระของมนุษย์จะลดน้อยลงเพราะมนุษย์เจริญขึ้น มีขอบเขตและกฎเกณฑ์มากขึ้นเป็นเครื่องผูกมัดเราไว้ ความคิดของเราจึงถูกจำกัดไว้ภายใต้กรอบของสังคม แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ทุกคนจะยังคงมีเสรีภาพทางความคิดตลอดไปตราบใดที่ท้องฟ้ายังมีสีครามและมีความกว้างใหญ่ ไม่มีอาณาเขตใดๆ ปิดกั้น สรรพสิ่งทั้งหลายย่อมมีอิสระภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตราบนั้นมนุษย์ทุกคนจึงควรที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบ เพราะเราทุกคนต่างก็อยู่ใต้ฟ้าเดียวกัน

ได้ฟ้าสีคราม คือบทพิสูจน์คุณค่าของความเป็นมนุษย์และความงดงามของความเหมือนกับความแตกต่างที่ผสมผสานกันอย่างกลมกลืนและลงตัว

สีฟ้าได้เขียน ได้ฟ้าสีคราม เพื่อจะบอกผู้อ่านเกี่ยวกับคนกลุ่มน้อยว่าพวกเขาที่เป็นคนไทยเหมือนกันเพราะเกิดได้ฟ้าสีครามของแผ่นดินไทย และการเกิดเป็นคนต้องมีอิสระเสรีทั้งความคิดและการกระทำ นอกจากนี้สีฟ้ายังสนับสนุนให้คนท้องถิ่นได้รับการศึกษากลับไปพัฒนาบ้านเกิดของตน เพราะถ้าทุกคนมามุ่งอยู่ที่เมืองหลวงเสียหมด ความเจริญก็จะไม่กระจายไปยังท้องถิ่น แต่ขณะเดียวกันสีฟ้าก็ชี้ให้เห็นปัญหาของการที่จะพยายามพัฒนาคนต่างความคิด เชื้อชาติ และประเพณีก็เป็นสิ่งที่ยากมาก แต่นับได้ว่าสีฟ้าได้สะท้อนให้เห็นปัญหาของความต่างวัฒนธรรมต่างมุมมอง มิใช่เป็นแต่เพียงรักพาฝัน ฝ่าฟันอุปสรรค ทุกอย่างจบลงอย่างสวยงาม สีฟ้าเสนอเรื่องราวอย่างสมจริง แม้จะให้กำลังใจหนุ่มสาวที่มีความรักแม้จะต่างวัฒนธรรม แต่ความจริงก็คือความจริง ซึ่งขณะนี้อาจหวานชื่น แต่ความรักของมนุษย์ที่มีต่อเลือดเนื้อเชื้อไข อาจทำให้มัตริต้องหยุดคิดและเลือกสิ่งที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับลูกของเธอ ผู้อ่านต้องเอาใจช่วยทั้งมัตริและลิเจิ้งให้หาทางออกที่เหมาะสมสำหรับความต่างวัฒนธรรมนี้ ให้เขาผสมผสานความต่างวัฒนธรรมให้เป็นหนึ่งเดียว แม้จะยากก็ตาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลวดลายมังกร : ภาพสะท้อนการสร้างตัวของคนจีน

เราทุกคนต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งหน้าที่ การงานและชีวิตครอบครัวซึ่งต้องอาศัยทั้งการทุ่มเทแรงกายแรงใจ ความ มุ่งมั่นบากบั่น การตัดสินใจอย่างฉลาด และที่สำคัญคือคุณธรรม ความ กตัญญู แต่กว่าคนคนหนึ่งจะก้าวขึ้นไปถึงจุดสูงสุดของชีวิตได้นั้น ชีวิตก็ ต้องผ่านทั้งความสุขและความทุกข์มาาก

ลวดลายมังกร หนังสือที่ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี ๒๕๓๔ ผลงานของ ประภัสสร เสวิกุล ได้ ถ่ายทอดเรื่องราวของ นายเหลียง ลือพานิชย์ จากเด็กหนุ่มชาวจีนที่มีเพียง “เสื้อผืนหมอนใบ” ซึ่งเดินทางเข้ามาเลี้ยง ชีพในประเทศไทย แล้วเริ่มก่อร่างสร้างตัวจนในที่สุดเขาได้ก้าวขึ้นมาเป็น นักธุรกิจคนสำคัญของประเทศ

ในเรื่องนี้ ประภัสสร เสวิกุล ใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ภรรยาคณานชาของเหลียงเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับเหลียงซึ่งเป็นปู่ของเขา และสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยเริ่มต้นตั้งแต่เหลียง เดินทางออกจากเมืองซัวเถามาประเทศไทย งานแรกที่ทำคือรับจ้างเป็นกูดิ แบกข้าวสารที่ทำน้าราชวงศ์ และเก็บหอมรอมริบจนสามารถนำเงินไปแลก เหรียญบาทสมัยรัชกาลที่ ๖ มาได้หนึ่งเหรียญ ผู้อ่านมักจะพบว่าเหรียญ นี้ ปรากฏขึ้นทุกครั้งที่เขาใช้ความคิดหรือกำลังทบทวนถึงเรื่องต่างๆ ที่ ผ่านมา และเหรียญนี้ก็ยังคงอยู่กับเขาถึงวาระสุดท้าย หลังจากนั้นเขาจึง แข็งแรงชายกาแฟเล็กๆ แต่ขณะนั้นเป็นช่วงที่มีสงครามทำให้ต้องหนีไปอยู่ที่

อำเภอคำเนินสะดวก เมื่อสงครามสงบเหลือยจึงกลับเข้ากรุงเทพฯอีกครั้ง แล้วเริ่มต้นเป็นตัวแทนจำหน่ายชาและกาแฟจากต่างประเทศ

ผู้อ่านจะเห็นถึงความอดทนและความมุมานะของเหลือยที่ไม่เคยย่อท้อต่อความลำบาก ต่อมาผู้อ่านจะได้เห็นคุณธรรมและความฉลาดของเหลือย เมื่อชาและกาแฟที่ส่งมาจากต่างประเทศนั้นเสียหายเป็นจำนวนมาก เขาจึงแก้ปัญหาด้วยการส่งของให้กับลูกค้าในกรุงเทพฯก่อน แล้วไปกู้เงินมาซื้อสินค้าเหล่านั้นคืนเพื่อส่งให้ลูกค้าต่างจังหวัด จึงทำให้ลูกค้าของเขาทุกคนได้รับสินค้า จะเห็นได้ว่าเป็นความฉลาดในการแก้ปัญหาของเหลือย อีกทั้งยังเห็นว่าเขามีคุณธรรมในการยึดมั่นต่อความไว้วางใจที่ได้รับจากลูกค้า เพราะถ้าเขาไม่ส่งของให้ลูกค้าทุกคน ความเชื่อถือที่เคยได้รับก็หมดไป

ในด้านครอบครัวเหลือยมีภรรยาอยู่แล้วที่เมืองจีน คือ เหมยหลิง มีลูกด้วยกัน ๒ คน คือ เทียน และแอนดี้ แต่เหลือยแต่งงานอีกครั้งกับเนียมซึ่งเป็นคนไทย เพราะต้องการสิทธิซื้อที่ดินตั้งโรงงาน เหลือยมีลูกด้วยกัน ๕ คน คือ ฉัฐ ที่เกิดมาพร้อมๆ กับการก่อตั้ง ณิชุกิจการทอ ซึ่งเป็นโรงงานทอผ้าโรงงานแรกของเหลือย ลูกคนต่อๆ มาคือ นก นุช นนท์ และนันทนา หลังจากแต่งงานกับเนียมแล้วเขามีภรรยาคนที่ ๓ คือ มาลัย มีลูกด้วยกัน ๒ คน คือ นงพงา และนรกร

เหลือยได้ประกอบธุรกิจต่อมาอีกหลายอย่างในเครือณิชุกิจโกศล ประกอบด้วยณิชุกิจการทอ ณิชุกิจ อะ-ลา-โมด ณิชุกิจหลักทรัพย์ และสหณิชุกิจ โดยอาศัยลูกหลานเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้ธุรกิจเหล่านั้น

ประสบความสำเร็จ แต่ในขณะที่เดียวกันบรรดาลูกหลานก็เป็นผู้ที่น่าปัญหา และความยุ่งยากใจมาให้เขาไม่ใช่น้อย

รุ่นลูก

เทียน แต่งงานกับทรงศรีตั้งแต่ยังเรียนไม่จบ และมีลูกด้วยกัน ๒ คน คือ ระเบิดและดวงดาว เขาได้สร้างปัญหาให้กับเหลียงเมื่อครั้งที่ได้เป็นผู้จัดการผู้จัดการบริษัทเนชั่นเนตเวิร์คส์ ที่ฮ่องกง เขาทำตัวเจ้าสำราญ จนเป็นเหตุให้บริษัทเกือบล้มละลาย

แอนดี้ แต่งงานกับเป็กกี้ ลูกสาวมหาเศรษฐีเจ้าของเรือเดินทะเลชาวฮ่องกง และมีลูกชายด้วยกันเพียงคนเดียว คือ ชาญชัย ทั้งสามคนเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นเนื้อร้ายของตระกูล เพราะแอนดี้ต้องการครอบครองบริษัททั้งหมด เมื่อครั้งที่เหลียงต้องลี้ภัยออกนอกประเทศในขณะที่เป็กกี้และชาญชัยทำได้ทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่สนใจถึงความทุกข์ยากของคนอื่น

ณัฐ ชอบดื่มเหล้าและแต่งงานกับอร ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กัน ท่ามกลางความไม่พอใจของพ่อแม่ แต่เขาก็แทบจะไม่ได้สร้างปัญหาให้กับคนในครอบครัวเลย

นก ถูกบังคับให้แต่งงานกับศิริ ลูกสาวของจิวซึ่งเป็นเพื่อนรักของเหลียงที่เดินทางมาด้วยกันจากเมืองจีน มีลูก ๒ คน ชื่อณิศ และนภา ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง นกรับผิดชอบธุรกิจของครอบครัวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรกล เขามักจะมีปัญหากับภรรยาเสมอๆ เพราะนก

ชอบที่จะใช้ชีวิตอย่างสมถะ ในขณะที่ภรรยาชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย และไม่ค่อยพอใจกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากพี่น้องของสามีเท่าใดนัก

นุช ลูกสาวคนแรกของเหลียง ก่อนข้างคือและเอาแต่ใจตัวเอง ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน นุชไม่ยอมแต่งงานกับลูกชายของเพื่อนพ่อ แต่มาแต่งงานกับอาจารย์คอนซึ่งเป็นคนที่ตนเองรัก

นนท์ ดอกเตอร์คนแรกของตระกูลสีพานิชย์ ถือได้ว่าเป็นมันสมองของครอบครัวในการประกอบธุรกิจต่างๆ แต่นนท์ก็เป็นผู้ชายที่ค่อนข้างจะเป็น เพลย์บอย

นันทนา ลูกสาวที่ทำให้เหลียงเข้าใจมากที่สุดเพราะเธอท้องโดยไม่มีใครรับผิดชอบจึงไปทำแท้ง หลังจากนั้นก็กลายเป็น โรคประสาท

นงพงา ลูกสาวที่เอาแต่ใจตัวเอง หนีไปเรียนต่อและแต่งงานที่ต่างประเทศ แต่เธอก็ประสบความสำเร็จในการทำงาน

นรกร ลูกคนสุดท้ายที่ไม่สนใจเรียน ใช้เงินฟุ่มเฟือย ดิดการพนันจนมีเรื่องกับนักเลงการพนันทำให้กลายเป็นคนพิการไปในที่สุด

รุ่นหลาน

ระวี เกิดในขณะที่เทียนยังเรียนไม่จบจึงถูกส่งตัวกลับกรุงเทพฯ ระวีได้รับการเลี้ยงดูให้โตมาพร้อมๆ กับนนท์ ทำให้ทั้งคู่สนิทกันมาก แต่ระวีเป็นคนที่ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ต่อมามีปัญหากับนนท์ถึงขั้นมองหน้ากัน ไม่ติดด้วยเรื่องผู้หญิง

ดวงดาว ไม่สนใจในทรัพย์สินสมบัติของปู่เท่าใดนัก ชอบที่จะใช้ความรู้ทางการเกษตรและปศุสัตว์ที่เรียนมาให้เป็นประโยชน์ จึงเดินทางไปอยู่ต่างจังหวัดเพื่อทำไร่

ชาวนิชัย หลานชายที่นำปัญหามาให้ตระกูลสื่อพานิชย์มาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่เขาเป็นผู้ที่ทำให้หนี้พันหาทองแต่ก็ไม่รับผิดชอบ จนหนี้พันหาทองต้องไปทำแท้ง หลังจากนั้นแม่ของเขาจัดการให้เขาหมั้นกับผู้หญิงคนหนึ่ง ทำให้ หนี้พันหาทองเป็นโรคประสาท ชาวนิชัยนั้นถูกตามใจมาตั้งแต่เล็ก ๆ และมีแม่เป็นคนให้ท้ายอยู่เสมอ เขาจึงกล้าที่จะทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ตั้งแต่ก่อตั้งบริษัทสินทองคอร์ปอเรชั่นที่ขายสินค้าประเภทเดียวกับธุรกิจอะ-ลา-โมค ธุรกิจของปู่ที่มอบให้ณัฐดูแล แม้ในตอนแรกจะสามารถขายสินค้าได้มากแต่เมื่อณัฐปรับปรุงสินค้าของตนให้มีคุณภาพสูงขึ้นก็ทำให้สินทองคอร์ปอเรชั่นอยู่ในสภาพอัมพาต จนธุรกิจอะ-ลา-โมคต้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ โดยการแลกหุ้น แต่แล้วชาวนิชัยก็ประกาศขายหุ้น ปล่อยให้ณัฐต้องรับภาระทั้งหมด แล้วตนเองก็ตั้งบริษัทยูเนี่ยนชาเตอร์และคอมมอดิตีซึ่งทำธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน แม้ในตอนแรกจะประสบความสำเร็จ แต่เมื่อลูกค้าเริ่มมองเห็นว่าธุรกิจนี้เหมือนกับการเล่นแชร์ที่มีชาวนิชัยเป็นผู้ตักดวงผลประโยชน์ทั้งหมด ในที่สุดชาวนิชัยจึงต้องหนีไปอยู่ฮ่องกง พร้อมกับซื้อหาอาชญากรทางเศรษฐกิจ

ในเรื่องนี้ นภิศ และนภา เป็นตัวละครที่ผู้อ่านจะมองไม่เห็นลักษณะสำคัญหรือจุดเด่นใดๆ เลย เพราะนภาเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับคนอื่น จึงไม่ได้เล่าถึงตนเองและพี่สาวมากนัก

แต่ถึงแม้ว่าลูกหลานจะสร้างปัญหาให้กับเขาสักเท่าใด เหลียงก็ยังคงให้ความช่วยเหลือทุกๆ คนด้วยดีตลอดมา สุดท้ายเขาก็สิ้นใจลงอย่างสงบบนผืนแผ่นดินไทยท่ามกลางลูกหลานที่อยู่กันพร้อมหน้าตามที่เขาต้องการ

จากเรื่องนี้ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าการที่คนเราจะประสบความสำเร็จได้นั้น สติปัญญาความเฉลียวฉลาดเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังจะเห็นได้จากในตอนที่เหลือต้อง ลี้ภัยไปอยู่ที่ฮ่องกงเพราะความไม่สงบทางการเมืองมีผลต่อธุรกิจของตน ที่ฮ่องกง เหลียงได้ตั้งบริษัทขนส่งแนล ทรสต์แล้วให้เทียนดูแล โดยให้แอนดีดูแลเฉพาะธุรกิจที่กรุงเทพฯ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้แอนดีกุมอำนาจทั้งหมดไว้คนเดียว อีกทั้งยังมีคำสั่งให้ชาวยุชชุลูกชายคนเดียวของแอนดี มาอยู่ในความดูแลของเทียน เพื่อเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเหลียงกับพ่อของเป็กกี้ที่เคยบาดหมางกัน เพราะเหลียงไม่ยอมให้แอนดีไปทำธุรกิจกับพ่อตา ในขณะที่เดียวกันหากแม่แอนดีจะกุมอำนาจที่กรุงเทพฯ ไปได้ แต่เทียนจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางด้านจิตใจต่อชาวยุชชุลูกมากกว่าพ่อแท้ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้เหลียงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจที่ทำได้เป็นอย่างดี แต่ในเรื่องครอบครัวกลับเป็นปัญหาที่เขาเองก็แทบจะหาทางออกไม่ได้ เพราะการที่เขามีภรรยาถึง ๓ คน โดยเฉพาะหม่อม หลังจากนั้น มักจะกลัวว่าทรัพย์สมบัติจะไปตกอยู่กับลูกๆ ที่เกิดจากภรรยาคนอื่นๆ ในขณะที่บรรดาลูกและหลานแต่ละคนต่างก็ต้องการประสบความสำเร็จในงานที่ทำ จนเกิดมีปัญหากันเองในหมู่ญาติพี่น้อง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการทำงานของเหลียงด้วย นั่นคือตลอด

ชีวิตเขาทุ่มเทเวลาให้กับงานจนแทบไม่มีเวลาให้ครอบครัว อีกทั้งลูกคน
ท้ายๆ ซึ่งเกิดมาเมื่อเขามีอายุมากแล้ว ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเขาและลูก

ในเรื่องนี้ให้ข้อคิดที่ดีสำหรับผู้เป็นพ่อแม่ที่มักจะทุ่มเทเวลาให้กับ
การทำงานจนเกือบลืมนึกถึงลูกๆ เพราะในที่สุดลูกๆ อาจต้องตกอยู่ใน
สภาพเหมือนตายทั้งเป็นตั้งแต่นันทนาและนรากรก็ได้ นันทนานั้นเป็นคน
ที่ค่อนข้างว่าเหวเพราะเกิดมาในขณะที่พี่ๆ โตกันหมดแล้ว พ่อแม่ก็ต้อง
ทำงาน ความวุ่นวายทำให้ได้ใกล้ชิดกับชาลูนชัย หลานชายที่มีอายุมากกว่า
ตนเอง โดยที่พ่อแม่ไม่ได้ดูแลอย่างใกล้ชิด จนกระทั่งต้องไปทำแท้ง
และเป็นโรคประสาทไปในที่สุด ส่วนนรากรลูกคนสุดท้ายของเหลียง เกิด
มาในขณะที่เหลียงมีอายุมากและประสบความสำเร็จในธุรกิจแล้ว สิ่งที่น่า
กรได้รับก็คือเงิน และการเลี้ยงดูอย่างตามใจเต็มที่โดยไม่ได้รับความอบอุ่น
ทำให้เขาคบเพื่อนไม่ดีและเล่นการพนันจนในที่สุดต้องกลายเป็นคนพิการ
เพราะทะเลาะกับนักเลงการพนัน

สิ่งเหล่านี้คงจะทำให้ผู้เป็นพ่อแม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ
เวลาที่ควรจะมีให้กับครอบครัว เพราะเงินอาจสนองความต้องการของลูก
ได้ในระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่ลูกต้องการมากที่สุดคือ ความรัก ความเข้าใจ
และการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่

สิ่งที่ประภัสสรต้องการชี้ให้เห็นอีกอย่างหนึ่งคือ วิธีการประกอบ
ธุรกิจของนักธุรกิจรุ่นก่อนๆ ที่ยึดถือคุณธรรมและความกตัญญูมากกว่าการ
ตักดวงผลประโยชน์และเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ๆ ความคิดเหล่านี้กำลัง
ค่อยๆ หายไปจากจิตสำนึกของนักธุรกิจยุคปัจจุบัน เหลียงคิดรูปมดและ

ตัวอักษร “หงี” หรือคุณธรรมไว้ในบ้านเพื่อเป็นคติธรรมสำหรับตนเอง และคนในครอบครัว

“มดเป็นสัตว์ที่ขยันขันแข็ง มานะอดทน และบากบั่นพากเพียร ต่อให้ฝนตกแดดออก หรือไกล แสนไกลแค่ไหน มดก็ไม่ย่อท้อหรือเหนื่อยหน่ายกับการ ออกไปหาอาหาร”

“ถึงตัวมันจะนิดเดียว แต่ถ้าใครมารังแก มัน ก็ช่วยกันต่อสู้อย่างไม่กลัวตาย”

“ถ้าไม่มีคุณธรรมเป็นสิ่งจรรโลงจิตใจ คนเราก็คงไม่แตกต่างไปจากสัตว์ป่า”

จุดเด่นของเรื่องนี้นอกจากเนื้อหาที่ดี คือสามารถใช้เป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิตทั้งเรื่องการทำงานและ ปกครองคนในครอบครัวให้มีความรักความสามัคคีกัน มุ่งให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต รักพวกพ้องแล้ว การดำเนินเรื่องก็ถือเป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งสำหรับเรื่องนี้ คือใช้การเล่าเรื่อง ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว อีกทั้งในแต่ละตอนมักจะมีการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ก่อนที่จะเล่าเรื่องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นต่อไป ทำให้ผู้อ่านไม่สับสน ทั้งๆ ที่มีตัวละครมาก แต่ก็ยังคงความต่อเนื่องเอาไว้ได้เป็นอย่างดี

การใช้ภาษาในเรื่องนี้ก็นับว่าเป็นจุดเด่นอีกอย่างหนึ่ง นอกจากการบรรยายที่ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพชัดเจนแล้ว คำพูดของตัวละครซึ่งเป็นคนเชื้อสายจีนก็ใช้ภาษาไทยปนภาษาจีน โดยนำเอาคำภาษาจีนที่คนอ่านโดยทั่วไปเข้าใจความหมายมาใช้ทำให้เกิดความสมจริงมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้คำพูดโดยเฉพาะคำพูดของเหลียง มักจะใช้การเปรียบเทียบ ซึ่งให้ข้อคิดที่ติดกับผู้อ่านเป็นอย่างมาก

“ความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ของปลาหวาก็คือ มันคิดว่ามันเองบินได้ดีกว่านกอินทรี และความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ของนกอินทรีก็คือมันคิดว่าตัวเองดำน้ำได้เก่งกว่าปลาหวา”

เหลียงให้คำพูดนี้สอนลูกให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง และให้ทำหน้าที่ตามถนัดของตนเองให้ดีที่สุด

นอกจากนี้ความสมจริงของเรื่องยังมาจากการกล่าวอ้างถึงวันเวลา สถานที่ และบุคคลบางคนที่มีความจริง ๆ เช่น “นายห้างถาวรพรประภา ทำสัญญาเกียรติกัยกับบริษัทนิสสันด้วยการเขียนตัวหนังสือภาษาจีนไว้ให้ ๔ คำ ซึ่งแปลเป็นไทยว่ามีความจริงใจต่อกัน” และยังมี การนำเอาเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ มาไว้ในเรื่องนี้ด้วย เช่น การปฏิวัติ และปัญหาความไม่สงบทางการเมืองในยุคต่างๆ ก็เป็นส่วนเสริมให้เรื่องนี้ดูน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

“ลอดลายมังกร” จึงเป็นเรื่องราวที่หาผู้อ่านเข้าไปพบกับโลกของมังกรอย่างนายเหลียง สือพานิชย์ มังกรที่ผงาดขึ้นมาในยุคจักรของการแข่งขันทางธุรกิจได้จาก “เสือผืนหมอนใบ” ชีวิตของเขานั้นสามารถที่จะเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของความมานะ ความอดทน คุณธรรม ฯลฯ ผู้อ่านสามารถเก็บเกี่ยวสิ่งเหล่านี้ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับชีวิตของตนเอง อีกทั้งเรื่องนี้ผู้แต่งยังมุ่งเน้นให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นระหว่าง

๑๕๒ เลื่อมลายสายรุ้ง

คนในครอบครัว เพื่อให้ผู้อ่านได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่าง
ถูกต้องเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าฟ้า : ภาพสะท้อนการต่อสู้ของชนเผ่าม้ง

เจ้าฟ้า เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัล (ชมเชย) จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปี ๒๕๒๕ พิริยะ พนาสุวรรณ เป็นนักเขียนที่มีผลงานมาก่อนหน้านี้โดยใช้นามปากกา “ศรีธรรม” เขียนนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานสายลับและการต่อสู้ของชายคนหนึ่งในบริเวณชายแดนไทย-ลาว ต่อมาเมื่อเขียนเรื่อง เจ้าฟ้า ก็ใช้นามปากกาใหม่ว่า “พิริยะ พนาสุวรรณ”

เป็นที่น่าแปลกใจที่ผลงานของนักเขียนใหม่ที่มีผลงานน้อยจะได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และเมื่อได้รู้ว่าเป็นนักเขียนผู้นี้จบวิชาดนตรีจากสหรัฐอเมริกา แต่กลับมาเขียนนวนิยายการต่อสู้ของชนชาวม้งก็ทำให้แปลกใจมากยิ่งขึ้น การที่เขาสามารถเขียนถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ออกมาให้ผู้อ่านได้รับรู้และเพลิดเพลิน อาจจะเป็นเพราะเขาได้นำเอาสิ่งที่เขาได้รับรู้จากการที่ได้มีโอกาสร่วมงานกับองค์การนานาชาติในประเทศลาวเพื่อสงเคราะห์ผู้พลัดถิ่นนานเกือบ ๘ ปี จากการศึกษาเพิ่มเติมโดยไปคุยกับชาวม้งในค่ายอพยพ เพราะอยากจะทำเพราะเหตุใดชาวม้งจึงไม่ยอมเดินทางไปประเทศที่สาม และจากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับประเทศลาวและชาวม้ง ทั้งที่เป็นภาษาไทย ลาว และอังกฤษอีกประมาณ ๑๐ เล่ม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เขาได้นำมาประมวลเข้าและถ่ายทอดออกมาเป็นนวนิยายที่มีคุณค่าเล่มหนึ่ง

เมื่อเราอ่านเรื่อง เจ้าฟ้า เราจะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีความประณีตในการเรียบเรียงเรื่องเป็นอย่างมาก เขาได้เล่าเรื่องราวที่เป็นจริงตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๘๑ ผ่านตัวละครเอก คือ เน่งลีตุ

เมื่อเห็นคำว่า เจ้าฟ้า เรามักจะนึกไปถึงเรื่องเจ้าๆ นายๆ ที่เกี่ยวกับราชวงศ์ แต่เมื่ออ่านเรื่องจบลงแล้วเราจะเข้าใจว่าเจ้าฟ้าในที่นี้คืออะไร เพราะผู้เขียนได้ให้คำตอบกับเราไว้แล้วว่า

“เราจะไปอยู่ที่ภูเบี้ย... ที่นั่นเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศลาว... เมื่อเราไปอยู่ที่นั่นเราจะเจ้าฟ้า...”

“... ถ้าเราอยู่บนนั้น เราจะอยู่สูงกว่าเมฆด้วยซ้ำไป เราจะเป็นเจ้าฟ้า”

“เป็นเจ้าฟ้าคืออะไรล่ะ ปีลี”

“เป็นเจ้าฟ้าก็หมายถึงเราเป็นเจ้าของฟ้า ส่วนพวกศัตรู ถ้ามันยกกำลังมาตีเราจากข้างล่าง พวกมันก็มาจากที่ต่ำ มาจากพื้นดิน พวกที่มาจากพื้นดินมันจะต้องด้อยกว่าที่อยู่บนฟ้าผิคนไม่เคยสู้ฟ้าได้”

เจ้าฟ้า เป็นเรื่องราวการต่อสู้ของชนเผ่าม้งในประเทศลาว เราจะเข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ ความรู้สึกของชนชาติม้งได้ดีขึ้น เราจะเห็นว่าพวกม้งเป็นพวกที่รักถิ่นที่อยู่บนคอยสูง แต่ความจำเป็นที่ผ่านมามีทำให้พวกม้งต้องอพยพรุ่นแล้วรุ่นเล่าจากคอยนี้ไปสู่อคอยโน้น และในที่สุดจำต้องอพยพจากถิ่นที่อยู่ในประเทศลาวข้ามเขตเข้ามาเป็นพวกอพยพในประเทศไทย

ผู้เขียนมีกลวิธีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ คือ ผสมผสานรูปแบบการทำข่าวสารคดีโดยระบุวัน เวลา สถานที่ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละ

ช่วง เข้ากับรูปแบบของนวนิยายโดยสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมต่างๆ
ขึ้นมา คือ ผสมผสานระหว่างความเป็นจริงและความบันเทิงเข้าด้วยกัน
อย่างแนบเนียน โดยนำเอาเจ้าสุภานุวงศ์ นาย ไกสอน พรหมวิหาน
นายพลวางเป่า นายพลกองแกล ฯลฯ และจะใช้ฉากและเหตุการณ์ตาม
ความเป็นจริง เช่น เหตุการณ์ที่เวียงจันทน์ ล่องแจ้ง หนองแฮด ภูเบ็ญ
ค่ายอพยพที่บึงกาฬ ฯลฯ

ผู้เขียนเริ่มต้นเรื่องด้วยบทนำซึ่งมีลักษณะเป็นการเขียนข่าว เล่า
เรื่องที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๕๗๕ แล้วจึงย้อนไปขึ้นเรื่องในปี
ค.ศ.๑๕๖๐ โดยเล่าเรื่องย้อนไปถึง เน่ง ลี ตู ซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง
ขณะนั้นเขายังเป็นเด็กอยู่และอยู่ในระหว่างสงครามอินโดจีน เราจะ
มองเห็นสภาพการเมืองในขณะนั้นที่แบ่งออกเป็นหลายฝักหลายฝ่าย และ
พวกมั่งเองก็มีทั้งมั่งคอมมิวนิสต์ และมั่งเสรี เหตุการณ์จะค่อยๆ ดำเนิน
ไปโดยแบ่งเป็นบทๆ ๑๕ บทด้วยกัน คือ การอพยพ บ้านป่าดง บ้าน
นา เวียงจันทน์-ล่องแจ้ง หนองแฮด ฯลฯ

ผู้เขียนจะให้การบรรยายเรื่องผ่าน เน่ง ลี ตู เป็นส่วนใหญ่
และจะมีบทสนทนาบ้าง ผู้เขียนจะเสนอให้เรามองเห็นความรักถิ่นที่อยู่
ความผูกพันระหว่างพี่น้องเพื่อนฝูง ความซื่อสัตย์กตัญญู และความเฉลียว
ฉลาดของ เน่ง ลี ตู ซึ่งเมื่อเราอ่านแล้วเราจะเข้าใจและเห็นใจพวก
เขา นอกจากนี้ผู้เขียนยังเสนอให้เห็นว่าในสายตาของคนอื่นๆ ที่มองดูมั่ง
เป็นเป็นอย่างไร เช่น จากความคิดของหมอสอนศาสนาในลาว

“มั่งเป็นชนที่ค่อยพัฒนา... พวกเขาจะ
สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ได้”

อย่างคี... จะอ่อนโอนตามคำสอนและความคิดใหม่ๆ
อย่างง่ายดาย”

จากความคิดของข้าหลวงใหญ่

“พวกอพยพมั่งนี้มันหนีออกมาทำไมนะ ใน
เมื่อแผ่นดินลาวยังอุดมสมบูรณ์และพวกมันเองยังป่า
เถื่อนอยู่ ไม่เหมือนพวกคนลาว เวียดนาม หรือเขมร
ถึงใครจะมาปกครองพวกมันก็น่าจะอยู่กับเขาได้ หนีมา
อย่างนี้เพิ่มงานให้กับเราเปล่าๆ”

หรือจากความคิดของนักบินลาวก็จะมองเห็นพวกมั่งเป็น “ไอ้
แมวสกปรก” “ไอ้แมวสังคัง” เราจะเห็นว่าในสายตาของคนอื่นๆ จะ
มองดูมั่งอย่างดูถูกเหยียดหยาม ไม่ได้มองดูด้วยความเห็นอกเห็นใจอย่าง
แท้จริง แม้จะช่วยเหลือก็เป็นแต่เพียงการเอาหน้าอย่างเช่นกรณีข้าหลวง
ใหญ่ที่ดูแลผู้อพยพ

“ไปเถอะ ไปทักทายพวกมั่งที่มาใหม่เสีย
หน่อย... เฮ้ย แต่อย่าลืมบอกพวกนักหนังสือพิมพ์
และพวกช่างภาพของเราให้มันถ่ายรูปไว้เยอะๆ หน่อย
นะเว้ย เวลาที่ฉันทำทำทักทายไอ้พวกมั่งพวกนี้”

ถึงแม้เรื่องนี้จะเป็นเรื่องที่สะท้อนเหตุการณ์การเมืองในประเทศ
ลาว มีการรบพุ่งแย่งชิงอำนาจกัน แต่ผู้เขียนก็ไม่ลืมแทรกความรักระหว่าง
หนุ่มสาวไปด้วย เราจะมองเห็นภาพของหนุ่มสาวที่มีความรัก แต่
เหตุการณ์ก็ผันแปรไปทำให้สาวคนรักของ เน่ง ลี ตู ต้องตาย ต่อมา

เน่ง ลี ตู ก็พบรักใหม่กับมาว้าง สาวมึงอีกคนหนึ่ง แต่ชีวิตรักของหนุ่ม
สามคู่นี้ก็สั้นมาก

ผู้เขียนจบเรื่องนี้ลงในปี ค.ศ.๑๙๘๑ ด้วยความตายของ เน่ง ลี
ตู และให้ภาพของมาว้าง ภรรยา และ บี ลี ลูกชายของ เน่ง ลี ตู
ซึ่งข้ามมาอยู่ที่ค่ายอพยพที่ บังกาฬ

**“ร่างของหล่อนยืนนิ่งไม่ไหวติงในชุดหนังสือ
คำกะรุ่งกะริ่งพร้อมกับลูกในอ้อมอกดูคล้ายรูปปั้น
เหมือนดังเป็นอนุสาวรีย์ของชนกลุ่มน้อยเผ่าหนึ่ง
อนุสาวรีย์แห่งความขมขื่นและความตายที่กำลังเรียกร้อง
หาสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ”**

จากเรื่องที่เราจะมองเห็นภาพชาวมึงที่ถูกฆ่าอย่างทารุณและ
โหดร้าย ทำให้ต้องจำอพยพเข้ามาในประเทศไทยด้วยความปวดร้าว พ่อ
แม่พี่น้องต้องพลัดพรากจากกัน แล้วยังถูกเหยียดหยามราวกับไม่ใช่มนุษย์
อีกด้วย เมื่อใดเขาจึงจะได้มีโอกาสกลับคืนไปสู่ผืน แผ่นดินที่เขารักอีก
ครั้ง?

นอกจากเนื้อหาที่น่าสนใจแล้ว ผู้เขียนยังแทรกความรู้ต่างๆ เช่น
ความรู้ทางการเมืองของพวกคอมมิวนิสต์ที่ทำให้มีระบบวิจารณ์ตัวเองก่อน
แล้วให้สมาชิกพรรควิจารณ์อีกครึ่งหนึ่ง ซึ่งเราจะเห็นได้บางส่วนจากหน้า
๑๐๓-๑๐๕ ซึ่งกล่าวถึงหลักการดำเนินชีวิตตามหลักการ ๔ “ไม่” ของ
พรรค คือ

“ไม่” กลัวตาย

“ไม่” อยากร่ำรวย

“ไม่” กินคิมสุรายาเมา

“ไม่” ปฏิบัติตนเสียหายในเรื่องชู้สาว

หรือจะเห็นนโยบาย ๓ “เรียบ” ของกองทัพประชาชนลาว คือ

“ฆ่าเรียบ”

“เผาเรียบ”

“ปล้นเรียบ”

ผู้เขียนจะสอดแทรกขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของชนชาติม้ง เช่น พิธีตั้งแต่ตอนเกิด จะมีพิธี “อ่านไก” คือ คำทำนายว่าเด็กคนนั้นจะเลี้ยงยากหรือง่าย จะมีชีวิตเป็นอย่างไร มีประเพณี “ขอเจ้า” คือ การเจาะฝ่าเรือนเพื่อลูบเกล้าตัวสาวที่รัก พิธีการทำศพ ฯลฯ โดยผู้เขียนจะค่อยๆ แทรกเป็นระยะๆ ทำให้เราเข้าใจความเป็นอยู่และประเพณีของชาวเขาเหล่านั้น

ด้านการใช้ภาษา จะเห็นว่าผู้เขียนพยายามแทรกศัพท์ม้งบางคำ เช่น บัวดำ (ผีเรือน) อ้วนนั้ง (หมอผี) จื่อแฉ้ง (กระดิ่ง) ฯลฯ ลงไปในเรื่องโดยการอธิบายหรือใช้เครื่องหมายวงเล็บบ้าง บางครั้งจะมีการใช้ศัพท์พื้นเมือง เช่น ผู้ต่างหน้า (ผู้แทน) สหายที่ฮักแพง (เพื่อนที่รัก) แม่จ้าง (โสเภณี) ซ้อย (ผม) สงครามแบบกองหลอน (สงครามแบบกองโจร) ฯลฯ ทำให้ได้บรรยากาศของเรื่องได้ดี หรือเมื่อพูดถึงสาส์นของนายไกสอน พรหมวิหาน ซึ่งเป็นเลขานุการพรรคประชาชนลาวก็จะมีคำว่า สหายผู้รักชาติ จักรวรรดินิยม รัฐบาล นายทุน กดขี่ข่มเหง แยกสลายศัตรู ตักดินา มวลชน ปลดปล่อย ฯลฯ ซึ่งเป็นศัพท์ที่เรา

อาจจะเคยเห็นมาจากใบปลิวของผู้ปกครอง นับได้ว่าผู้เขียนได้พยายามที่จะรักษาบรรยากาศของเรื่องโดยพยายามแทรกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ลงไปโดยไม่ทำให้น่าเบื่อ

เจ้าฟ้า เป็นนวนิยายที่น่าสนใจเพราะว่ามีเนื้อหาแตกต่างออกไปจากนวนิยายทั่วๆ ไป เจ้าฟ้า ได้สะท้อนการต่อสู้ของพวกมั้งในประเทศลาว ให้เราเห็นและเข้าใจถึงความรักอิสระและรักถิ่นที่อยู่ มั้งซึ่งใครๆ ก็มักจะดูถูกว่าสกปรกและมองดูต่ำกว่าชนชาติอื่นๆ แต่มั้งก็มีหัวใจ มีความรัก มีเลือด มีเนื้อ มีความกล้าหาญเหมือนคนอื่นๆ ผู้เขียนได้นำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาสู่สายตาของผู้อ่านด้วยความเห็นอกเห็นใจ และด้วยความสามารถที่จะผสมผสานเรื่องจริงที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ.๑๕๖๐-๑๕๘๑ เข้ากับตัวละครที่สร้างขึ้นมา กลวิธีการเขียนที่เป็นเหมือนการเขียนข่าวแล้วตัดกลับมาเป็นการเล่าเรื่องนั้น เป็นกลวิธีที่น่าสนใจและไม่ค่อยมีนักเขียนอื่นใช้มากนัก และด้วยการใช้ภาษาที่เรียบง่าย พร้อมทั้งแทรกความรู้ทางด้านประเพณี ความเป็นอยู่ การเมือง และอื่นๆ จึงเป็นนวนิยายที่สมควรแล้วที่จะได้รับรางวัล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชาวกรง : วรรณกรรมสะท้อนสังคมคนชั้นกลาง

นวนิยายเรื่อง ชาวกรง ของกฤษณา อโศกสิน เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลในปี ๒๕๓๖ ชาวกรง เป็น นวนิยายขนาด ๕๑ ตอนที่สะท้อนสภาพสังคมชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพฯกลุ่มหนึ่งในช่วงปี ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเมืองและชีวิตคนคือเริ่มมีโครงการสร้างทางด่วนเพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้นเป็นประโยชน์กับคนจำนวนมาก แต่จากในเรื่องชาวกรงนี้ ผู้แต่งได้ให้ย้อนคิดว่าการสร้างทางด่วนเป็นสิ่งที่ดี เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่เบื้องหลังความนำยินดีนั้นต้องมีคนจำนวนหนึ่งต้องยอมเสียสละพื้นที่ที่อยู่อาศัยของพวกเขาให้กับส่วนรวม ผู้เขียนได้ตีแผ่ความเดือดร้อนของคนกลุ่มนี้ออกมาได้เหมือนกับเคยสัมผัสมาเอง

ผู้เขียนได้ตั้งชื่อเรื่องว่า ชาวกรง หากฟังดูแล้วหรือมองอย่างผิวเผินจะคล้าย “ชาวกรุง” ซึ่งคงเป็นความตั้งใจของผู้เขียน คือเสียงและรูปเขียนคล้ายกันเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้อ่าน คำว่า “ชาวกรง” กรง หมายถึงห้องเล็กๆ แคบๆ มีช่องเป็นซี่ๆ อยู่โดยรอบ เป็นเครื่องจำกัดเสรีภาพไม่ให้ออกมาข้างนอก แต่ในเรื่องนี้หมายถึง บ้านในปัจจุบันที่ถูกสร้างขึ้นในพื้นที่อันจำกัด แต่ละบ้านหันหน้าชนกันและหลังบ้านติดกัน แต่ละหลังจะมีเหล็กค้ำ หรือ “ลูกกรง” บ้านที่ว่านี้ คือ “ทาวน์เฮาส์” เพราะฉะนั้นชาวกรง ก็หมายถึง ผู้คนที่อาศัยอยู่ในทาวน์เฮาส์ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ต่างจากอยู่ในกรง

ชีวิตของคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ต้องเสียสละให้กับส่วนรวม เพราะพื้นที่ส่วนที่เป็นบ้านของเขาจะต้องถูกเวนคืนเพื่อไปทำทางด่วน แต่ผู้แต่ง

ให้ความรู้สึกของตัวละครเป็นเหมือนรับกรรมมากกว่าเป็นผู้เสียสละ ในช่วงแรกที่ตัวละครเหล่านี้ยังไม่รู้ว่าบ้านจะถูกเวนคืนก็ยังคงมีชีวิตเรียบง่ายตามปกติ มีความสุขกับครอบครัว แม้จะต้องมีสภาพชีวิตที่ซ้ำซากจำเจทุกวัน นั่นคือ ตื่นตั้งแต่เข้าไปทำงาน การเดินทางก็ต้องใช้เวลาเนื่องจากสภาพจราจรของกรุงเทพฯ ที่คับคั่งไปด้วยรถรา ชีวิตของชาวกรุงต้องแข่งกับเวลาอยู่ตลอดเวลา ยิ่งเมื่อต้องมารับรู้ว่าบ้านตัวเองกำลังจะถูกเวนคืน สุขภาพจิตก็ยิ่งเสื่อมลง ต้องหาซื้อบ้านใหม่ แล้วบ้านสมัยนี้ไม่ได้หากันได้ง่ายๆ เพราะคนกลุ่มนี้ปกติก็มีรายได้พอจ่ายไปวันๆ ถึงจะมีเก็บบ้างแต่ก็ไม่มากนัก เพราะพื้นฐานแต่เดิมมาไม่ใช่คนรวยมาก่อนแต่ก็ไม่ใช่คนจน เป็นชนชั้นกลาง ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวว่าเป็นพวกกลาง-ต่ำ

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้ชี้ให้เห็นสภาพการจราจรของกรุงเทพฯ ซึ่งหนาแน่นอันเป็นผลมาจากจำนวนพลเมืองจำนวนกว่าสิบล้านคนและมีที่ทำว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหากนั่งรถยนต์ก็กระเียบไปได้ทีละเมตรสองเมตร จึงต้องใช้เวลาอย่างมาก และผู้เขียนได้พูดถึง ชาวกรุง ว่าคนกลุ่มนี้มีรายได้ไม่มาก รถยนต์ราคาแพงจึงใช้ “จักรยานยนต์” แทน ซึ่งผู้เขียนได้กล่าวไว้ในคำนำว่า

“จักรยานยนต์กับชาวกรุงกลายเป็นสิ่งที่มาเข้าคู่

กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น”

ในเรื่องนี้ทั้งครอบครัวพระเอกและครอบครัวนางเอกต่างก็ใช้จักรยานยนต์

ในตอนต้นเรื่อง ผู้แต่งได้กล่าวถึงชีวิตพระเอกนางเอกซึ่งเป็นชาวกรุงต่างก็มีความสุขตามอัธยาศัย กล่าวถึงความรักของพระเอกนางเอก เมื่อได้ทราบเรื่องจะสร้างทางด่วน และบ้านของพวกเขาเองก็จะถูกเวนคืนด้วยชีวิตของคนในหมู่บ้านก็ห่อเหี่ยวลง ต่างคนต่างก็เดือดร้อน เพราะมันกะทันหันเกินไป และยังไปกว่านั้น บ้านสมัยนี้ไม่ใช่หากันง่ายๆ บางแห่งเมื่อไปดูก็ไม่พอใจ อาจจะเลิกไป โกลไป แพงไป แล้วยังครอบครัวนางเอกเพิ่งจะมาอยู่ ๓ เดือนเท่านั้น อุตสาหกรรมที่ดินที่ต่างจังหวัด แล้วย้ายเข้ามาในเมืองกรุงเพราะหวังจะมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่กลับยิ่งด้อยกว่าเก่า ส่วนพระเอกก็เช่นกัน แต่ยงดีที่ครอบครัวพระเอกทำงานมีรายได้กันทุกคน แต่ก็ยังเป็นเพียงข้าราชการเท่านั้น เงินเดือนจึงไม่มาก ดังนั้นจึงต้องหารายได้เสริม นั่นก็คือทุกคนต้องทำงานกันหนักขึ้น มีงานพิเศษหรือขายของ นี่ก็คือชีวิตของ ชาวกรุง กลุ่มนี้ ชาวกรุงกลุ่มที่โชคร้ายที่สุดที่ผู้แต่งต้องการเสนอมุมหนึ่งของเมืองกรุงให้ผู้อ่านได้รับรู้

ในระยะแรกๆ แต่ละคนยังทำใจไม่ได้ จิตใจกระสับกระส่ายนอนไม่หลับ แต่เมื่อเวลาผ่านไปนานเข้า ก็เริ่มทำใจได้ ต่างคนต่างช่วยกันทำงานหาเงินตัวเป็นเกลียว เก็บหอมรอมริบ ตัวอย่างเช่น

- พระเอกมีงานพิเศษนอกเวลา คือ งานแปลและทำ O.T อีกด้วย

- พ่อพระเอกต้องออกไปขี่มอเตอร์ไซด์รับจ้าง

- แม่ นางเอกขายอาหาร

- พี่ชายนางเอกเป็นเซลส์แมนออกต่างจังหวัดบ่อยๆ อาทิตย์หนึ่งจะกลับบ้านไม่กี่วัน

นอกจากต่างคนต้องทำงานหนักขึ้น ชีวิตเริ่มเปลี่ยนไปตามสถานการณ์แล้ว ผู้แต่งยังชี้ให้เห็นว่าราคาที่ดินแข่งกันเป็นทอง ทำให้

หลายคนหน้ามิดต่างก้านซื่อ และพยายามแปลงให้กลายเป็นตึกที่อยู่อาศัย และจะเห็นได้ว่าทุกพื้นที่ในเมืองกรุง คนก็มักอยากครอบครองทำเป็นธุรกิจหวังผลประโยชน์ด้วยกันแทบทั้งสิ้น มีทั้งสร้างคอนโดมิเนียม หมู่บ้านจัดสรร เมื่อพื้นที่ส่วนใหญ่หมดไปกับการสร้างตึก ดังนั้นพื้นที่ที่เป็นสวนสาธารณะซึ่งถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะในปัจจุบัน มลพิษในเมืองกรุงมีมากเหลือเกิน สุขภาพกายของพวกชาวกรุงก็จะเสื่อมลง จึงควรมีปอดที่จะช่วยฟอกอากาศให้บริสุทธิ์ “ปอดดีของเมือง” ซึ่งก็คือ “สวนสาธารณะ” ย่อมมีน้อย ชาวกรุงจึงเริ่มขาดแคลนธรรมชาติ ขาดความร่มรื่นชื่นใจ สวนสาธารณะที่มีอยู่ก็อยู่แถบชานเมืองหรืออยู่ไกลเสียเป็นส่วนมาก บางแห่งอยู่ใจกลางเมืองก็จริงแต่ก็แสนจะเล็กและยังใจกลางเมืองเท่าไรรัถก็ยิ่งติด การเดินทางไปที่แสนจะยากลำบาก ผู้คนที่ท้อแท้เหนื่อยหน่าย นอกจากสวนสาธารณะแล้ว สิ่งที่คุณั่งเห็นว่าควรมีแต่กลับขาด คือ “ห้องสมุด” ดังนั้นถ้าคนกรุงเทพฯ ได้มีโอกาสได้อ่านกันอย่างถ้วนหน้า โดยมีห้องสมุดประจำที่และห้องสมุดเคลื่อนที่ตามเขตใหญ่ เขตย่อย ท้นความเปลี่ยนแปลงและความเติบโตของเศรษฐกิจ สิ่งนี้ถือเป็นของขวัญล้ำค่า ผู้เขียนให้ความสำคัญกับสองสิ่งนี้ เพราะเห็นว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับคนไทย ผู้แต่งจึงสร้างตัวละครที่เป็นเด็กหนุ่มสาวเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นตัวแทนที่จะเรียกร้องให้มีสวนสาธารณะและห้องสมุด หากแต่พวกเขาขังเด็กเกินไปที่จะทำ อย่างไรก็ตามพวกเขาที่มุ่งมั่นที่จะทำในที่สุดก็ทำได้ คือทำห้องสมุดเคลื่อนที่ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ

ผู้เขียนยังได้เสนอแนวคิดสำคัญอย่างหนึ่ง นั่นคือ ถึงแม้ว่าตัวละครจะมีความทุกข์มากซึ่งเป็นความทุกข์อย่างเดียวกัน แต่พวกเขาก็รู้จักที่จะขจัดปัญหาเหล่านั้นให้ออกไปจากใจ และหันมาร่วมมือกัน รักใคร่

สามัคคีปรองดอง จะเห็นตัวอย่างได้จากที่พระเอกบอกว่าหากไม่มีนางเอก พระเอกคงมีจิตใจห่อเหี่ยว แต่เป็นเพราะความรักของเขาที่มีต่อนางเอก เขาจึงมุ่งมั่นที่จะฝ่าฟันอุปสรรค ตั้งใจทำงานเก็บเงิน กระตือรือร้นหาบ้าน เพราะหากต้องย้ายบ้าน เขาก็อยากให้ครอบครัวนางเอกไปอยู่บ้านใกล้ๆ กัน นอกจากนี้ยังเห็นความรักของคนในครอบครัว ดูได้จากทั้ง ครอบครัวนางเอกและครอบครัวพระเอก สำหรับครอบครัวพระเอก ผู้แต่งได้สร้างบุคลิกอุปนิสัยของพ่อพระเอก คือ มีลักษณะความเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี เมื่อถึงคราวลำบากก็ไม่ทอดทิ้งครอบครัว ยังคงมีความรับผิดชอบ รู้ว่าต้องทำหน้าที่หาเงินเพื่อมาซื้อบ้าน ทำแม้กระทั่งไปเป็นวินมอเตอร์ไซค์รับจ้างหน้าปากซอย แม่ก็เป็นแบบอย่างของภรรยาที่ดี รู้จักปรนนิบัติสามี ยามสามีกลับจากทำงานเหน็ดเหนื่อยและที่สำคัญ คือ อยู่เคียงข้างสามี ตลอดไม่ว่าจะเกิดเหตุอะไรขึ้น ส่วนลูกคือพระเอกก็เป็นคนกตัญญูเป็นห่วงพ่อตลอดเพราะพ่ออายุมากแล้ว ส่วนฝ่ายครอบครัวนางเอก แม่ก็ออกไปขายข้าวแกง ที่หน้าปากซอย และพี่ชายก็ต้องไปเป็นเซลส์แมนออกต่างจังหวัดอยู่เรื่อยๆ เวลาที่เคยอยู่กันพร้อมหน้าก็ไม่ค่อยมีเหมือนก่อน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างของความรักในครอบครัว นอกจากนี้ผู้แต่งยังกล่าวถึงความรักใคร่สามัคคีปรองดองกันระหว่างเพื่อนบ้าน ในตอนแรกก่อนที่จะมีปัญหาต่างฝ่ายก็ไม่ได้สนิทคุ้นเคยกัน แต่เมื่อทุกคนมีปัญหาอย่างเดียวกันต่างคนก็เริ่มเห็นใจกัน มีตัวละครตัวหนึ่งซึ่งเป็นผู้ควบคุมวินมอเตอร์ไซค์มีลักษณะเหมือนนักเลง ครอบครัวพระเอกไม่ค่อยชอบนัก แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้เขาก็ช่วยเหลือ เขาดีกับพ่อพระเอกและยังช่วยเมื่อนางเอกให้ขายข้าวแกงหน้าปากซอยอีกด้วย ถือว่าเป็นคนที่มีคุณธรรมพอสมควร คือผู้แต่งต้องการชี้ให้เห็นว่าคนเราดูจากลักษณะภายนอกเพียง

อย่างเดี๋ยวนั้นและตัดสินใจว่าใครดีหรือไม่ดีไม่ได้ต้องดูที่การกระทำ ในขณะที่บางคนแต่งตัวดีแต่กลับเป็นพวกมึงจาชีพ

สรุปแนวคิดก็คือคนต่าง ๆ สามารถยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยต่างฝ่ายก็หันหน้าเข้าหากัน เริ่มเข้าใจกันมากขึ้น ปัญหาเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาเหล่านั้นต้องมีชีวิตที่เกี่ยวข้องกัน ผู้แต่งต้องการจะบอกว่า “น้ำใจนี่แหละที่เป็นตัวช่วยบรรเทาความทุกข์”

นอกจากเนื้อหาที่น่าสนใจแล้ว ตัวละครในเรื่องก็น่าสนใจไม่น้อย ตัวละครในเรื่องนี้มีหลายตัว ผู้แต่งชี้ให้เห็นบุคลิกลักษณะของตัวละครแต่ละตัวได้อย่างชัดเจน ในที่นี้จะขอยกมา ๔ ตัว

ตัวละครคู่แรกคือตัวละครหญิง ๒ ตัว คือนางเอกกับพี่สาว พระเอกซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ นางเอกเป็นคนที่ไม่ฉวยโอกาสทั้งๆ ที่มีโอกาสดี ๆ คือมีผู้ชายรวยๆ มาสนใจ ตอนนั้นนางเอกกำลังประสบปัญหาด้านการเงินในการซื้อบ้านพอดี หากนางเอกเพียงตกลงปลงใจแต่งงานไป ครอบครัวก็จะพลอยสบายไปด้วย แต่นางเอกไม่ใช่ผู้หญิงที่จะเห็นแก่ได้ ยอมแต่งงานโดยที่ตัวเองไม่ได้มีความรักและเธอก็เป็นคนรักนวลสงวนตัว สุดท้ายนางเอกจึงเลือกพระเอกเพราะเห็นความดีหลายๆ อย่างและเข้ากันได้ ในขณะที่พี่สาวพระเอกเป็นคนใฝ่สูง ไม่ชอบคนระดับเดียวกัน หล่อนมักว่าน้องชายอยู่เสมอที่เขารอบนางเอก คือหล่อนมักคิดว่ามันเหมือน “เตี้ยอุ้มค่อม” เมื่อหล่อนมีผู้ชายรวยๆ มาชอบ หล่อนก็จะตกลงปลงใจด้วย ทั้งๆ ที่พอไม่ชอบเพราะพอดูแล้วรู้ว่าผู้ชายคนนี้นั้นยังไม่ดีพอสำหรับลูกสาวตัวเอง แต่เธอก็ไม่สนใจยังคงคิดว่าผู้ชายคนนี้นี่แหละที่จะให้ความสุขสบาย ในที่สุดเธอก็ถูกผู้ชายหลอกจริงๆ เพราะ

ผู้ชายคนนี้มีภรรยาอยู่แล้ว แต่เธอเสียใจได้ไม่นานก็มีคนรักคนใหม่ซึ่งมองดูอาจจะมีฐานะดีกว่าคนแรกเสียอีก แต่สุดท้ายก็เข้าทำนองเดิม

นอกจากตัวละครสองตัวนี้แล้ว ยังมีตัวละครอีกสองตัวก็คือ นักเลงคนรวยที่เป็นเจ้าของวินมอเตอร์ไซค์ คือเรียกได้ว่าเป็นเจ้าพ่อประจำถิ่น มีอิทธิพลเป็นที่เคารพยำเกรงของพวกวินมอเตอร์ไซค์ แต่ที่น่าสนใจคือ ผู้แต่งบอกว่าเขาปราบคนมามากแต่เขากลับปราบลูกชายตัวเองไม่สำเร็จ และยังเอาอกเอาใจลูกมากเกินไปจนทำให้เสียเด็ก ผู้แต่งตั้งชื่อเด็กที่เขาแต่ใจคนนี้ว่า “สูงส่ง” เด็กชายสูงส่งคนนี้ในตอนเปิดตัวละครตัวนี้ ผู้แต่งกล่าวว่าเขาอายุเพียง ๑๔ ปีก็ขับรถได้แล้ว แล้วชอบขับไปชน เมื่อพังก็ขอซื้อรถคันใหม่ ไม่ชอบไปโรงเรียน ไม่ชอบการเรียนแถมยังมีแฟนอีก แต่เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นทำให้เขาได้มาพบกับครอบครัวพระเอก เขาจึงได้เริ่มรู้ว่าความสุขในชีวิตจริงๆ แล้วไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรวย เขาชอบมาเที่ยวบ้านพระเอก เพราะครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า พระเอกสามารถเปลี่ยนบุคลิก อุปนิสัยเด็กชายคนนี้ จากคนที่ไม่ชอบการเรียนหรือการคิดอะไรที่ไม่มีสาระ กลับมาเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมการมีห้องสมุดเคลื่อนที่ เขาช่วยคิดคำขวัญ ผู้แต่งต้องการจะบอกว่าจริงๆ แล้วเด็กคนนี้ไม่ใช่เป็นเด็กเกเร เหลวไหลคือมันเลย แต่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงดูอบรม หากสิ่งแวดล้อมดี คนรอบข้างตัวดีก็จะชักนำให้ตัวเองกลายเป็นคนดีไปด้วย

สรุปนวนิยายเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าจะนำไปสักหน่อยแต่ก็ให้คุณค่าแง่คิดที่เป็นประโยชน์หลายๆ ด้าน สะท้อนสภาพสังคมในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง แนวคิดที่ได้จากเรื่อง คือหากมีน้ำใจที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒๐๘ เต็มลายสายรุ้ง

เมื่อนั้นสังคมก็นับว่าไม่ด้อยค่า ยังเหลือคนดีๆ อยู่บ้าง และถึงแม้จะเป็น
ชาวกรุง ที่มีที่อยู่ซึ่งคับแคบ แต่จิตใจไม่ได้คับแคบเหมือนชื่อเลย

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอ็ดมอนด์สัน : วรรณกรรมสะท้อนสังคมในวงการศิลปะ

นวนิยายเรื่อง เอ็ดมอนด์สัน เป็นผลงานของ อำนาจ เย็นสบาย นักวิชาการและนักเขียนแนวสะท้อนสังคม เขาเขียนเรื่องสั้นไว้หลายชุด เช่น ชุดใต้พื้นฟ้า ชุด อ่างมังกรและเขียนหนังสือวิชาการหลายเรื่อง ส่วนนวนิยายที่มีชื่อเสียงของเขา คือ คีนฟ้าหนาว

เอ็ดมอนด์สัน เป็นนวนิยายสะท้อนสังคมเล่มหนึ่งที่น่าความจริง บางแง่มุมในสังคมที่บางคนไม่เคยรู้มาก่อนมาตีแผ่อย่างชัดเจน คือเรื่องของคนในวงการศิลปะซึ่งคนภายนอกที่ไม่ได้สนใจก็ไม่เคยรู้เห็นปัญหานั้นๆ ผู้เขียนได้ใช้เรื่องราวของคนเพียงกลุ่มเล็กๆ นี้เป็นตัวแทนสะท้อนให้เห็นชีวิตการต่อสู้ในสังคมบริโภค ความขัดแย้งระหว่างโลกของวัตถุกับของจิตใจมนุษย์ วิธีการที่จะก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายและฝันที่ปรารถนา กับคุณค่าทางจิตใจ มนุษย์จะหาทางออกอย่างไร สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ปัญหาเฉพาะในวงการศิลปะเท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่ทุกคนมีสิทธิ์จะได้พบและอาจมีโอกาสดึงดูดสติใจในวันหนึ่งในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคมที่เต็มไปด้วยการต่อสู้แข่งขัน ผู้เขียนหยิบยกเอาเรื่องราวของกลุ่มคนเล็กๆ กลุ่มหนึ่งในสังคม อาศัยตัวละครเพียงไม่กี่คนฉายภาพความจริงเหล่านี้ออกมาอย่างแจ่มแจ้ง

ชื่อเรื่องของนวนิยายเล่มนี้ ได้แฝงความหมายบางอย่างแก่ผู้อ่าน ผู้เขียนใช้ตัวละครถ่ายทอดความคิดที่ว่าเพียงเพื่อที่จะก้าวไปหถึงสิ่งที่ตัวเองหวังไว้ คนเราสามารถทำได้ทุกอย่างไม่ว่าวิธีการใดก็ตาม ในที่สุดเมื่อไปถึงจุดๆ หนึ่ง คือสิ่งที่เรียกว่าความสำเร็จ ตัวเขาเองเท่านั้นที่เป็นผู้รู้ ว่าจริงๆ แล้วมันใช่สิ่งที่ฝันหรือไม่ สิ่งทีใครๆ คิดว่าเป็นความสำเร็จหรือ

แม้แต่ตัวเขาเองที่ตอนแรกก็ชื่นชมด้วยความยินดีเพราะคิดว่าได้สัมผัสกับสิ่งที่ปรารถนามานาน แต่วันหนึ่งเมื่อได้พบความจริง เขาก็จะรู้ว่าแท้ที่จริงแล้วเขาเอื้อมถึงฝันหรือไม่

ตัวละครเอกในเรื่อง เป็นจิตรกรที่ใช้ชีวิตอยู่ในวงการศิลปะเป็นศิลปินอิสระมาเกือบ ๒๐ ปี หุ่นเทอูทิสชีวิตให้กับการสร้างสรรค์งานภาพเขียนเพียงอย่างเดียวมาโดยตลอด และพยายามแสดงผลงานให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะศิลปินที่มีชื่อเสียง แต่เขาก็พบกับความล้มเหลวมาโดยตลอด เขายังเป็นแค่ศิลปินที่มีคนรู้จักและยกย่องยอมรับกันในหมู่วงการแคบๆ แต่เขาก็ไม่เคยย่อท้อ ยังคงสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีความหวังอยู่เสมอ โดยความฝันสูงสุดของเขาก็คือการได้จัดแสดงผลงานทั้งหมดของตัวเองในลักษณะวันแมนโชว์ในปีที่เขาอายุ ๔๐

ผู้เขียนมีกลวิธีการสร้างตัวละครที่น่าสนใจ โดยใช้ตัวละครเอกถ่ายทอดชีวิตของคนที่ต้องสู้กับความผิดหวังครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ก็ยังมีความฝันอยู่ แม้ในท้ายที่สุดเขาก็พบกับความผิดหวังอย่างรุนแรง ที่สำคัญคือการตั้งชื่อตัวละครน่าสนใจบอกความนัย และเสริมแนวคิดหรือแก่นเรื่อง (theme) ได้อย่างกลมกลืน ได้แก่ การใช้ชื่อตัวละครเอกว่า คำแรม ที่จริงแล้วมาจาก คำแรม ซึ่งผู้เขียนจงใจบอก โดยกำหนดให้อยู่ในบทสนทนาของพระเอกกับนางเอก ตอนที่นางเอกสงสัยว่าเขาเป็นคนภาคกลางทำไมจึงมีชื่อเหมือนคนเหนือ คือ คำแรม ซึ่งเขาก็ได้อธิบายว่า

“...ตอนผมเกิด ผมเกิดเวลาตอนคำข้างแรม
พ่อผมก็เลยตั้งชื่อผมว่าคำแรม แต่ตอนไปแจ้งอำเภอเขา
เขียนผิด ตกไม้เอกไป เป็นคำแรม ผมก็เลยใช้ชื่อนั้น
เรื่อยมาจนถึงเดี๋ยวนี้แหละ...”

ผู้เขียนจงใจบอกให้รู้ที่มาของชื่อ เพราะชื่อ *คำแรม* เป็นนัยที่หมายถึงความมืด ซึ่งก็คือความมืดมนในชีวิตของเขาที่ไม่เคยได้พบกับแสงสว่างหรือความสมหวังสักครั้งเป็นผู้ที่พบกับความผิดหวังหรือ เอ๋อไม่ถึงฝัน อยู่ร่ำไป และสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนนำมาใช้เสริมให้เด่นชัด คือ การกำหนดให้ตัวละครเป็นคนที่ชอบสวมชุดดำทั้งชุด ซึ่งปรากฏอยู่หลายๆ ครั้งในเรื่อง สีดำก็ให้ความรู้สึกเดียวกับคืนข้างแรมคือเป็นความมืดซึ่งให้ความหมายเดียวกัน

ส่วนชื่อนางเอกที่ชื่อ *น้ำพรม* นั้นก็เป็นนัยด้วย คือ น้ำพรมเป็นน้ำที่ใช้รดให้ความสดชื่นแก่สิ่งต่างๆ คำแรมพบกับความผิดหวัง พ่ายแพ้มาตลอด อยู่ในโลกของความมืดมน ทดท้อแต่น้ำพรมเข้ามาในชีวิตของคำแรม ทำให้คำแรม ได้สัมผัสกับความฝัน ความสำเร็จบ้าง คุงน้ำใสเย็นที่มาปะพรมสิ่งที่แห้งเหี่ยวให้มีชีวิตชีวาขึ้นมา *น้ำพรม* เป็นผู้หญิงที่ทันสมัย สดใส คล่องแคล่ว ผู้เขียนได้ตั้งใจใช้ชื่อ *น้ำพรม* เพราะเธอเป็นเหมือนแสงสว่างที่ผ่านเข้ามาในชีวิตอันมืดมนของคำแรม

ในเรื่องนี้นางเอก คือ *น้ำพรม* เป็นตัวแทนของคนที่อยู่ในสังคมบริโภคที่ทุกชีวิตดำรงอยู่ด้วยการต่อสู้แข่งขันอย่างชัดเจน คนในสังคมถูกหล่อหลอมให้เห็นความสำคัญของวัตถุ เงินตรา ผลประโยชน์มากกว่าคุณค่าทางจิตใจ เปลี่ยนงานหลายครั้งตามค่าตอบแทนที่สูงขึ้น ทำทุกอย่างเพื่อเม็ดเงิน เป็นคนที่อยู่ในโลกของวัตถุ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องได้มาซึ่งผลประโยชน์ ไม่ใช่การเสียสละอย่างสูญเปล่า นับว่าสะท้อนความจริงที่คนในสังคมปัจจุบันนี้เป็นอยู่

น้ำพรมทำงานในบริษัทโฆษณา เป็นงานประชาสัมพันธ์ (พีอาร์) สร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กรหรือบุคคล เธอเปรียบลูกค้าว่าเป็นเสมือนพระราชินีที่เธอจะต้องทำหน้าที่สนองความพอใจ โดยมีข้อแลกเปลี่ยนที่เธอจะได้รับเป็นสิ่งตอบแทน เธอจะต้องทนกับความเอาใจยาก เรียกร้องสูงและเปลี่ยนแปลงความต้องการตลอดเวลา แต่เธอก็ยอมรับเองว่าจำเป็นต้องทนเพราะค่าตอบแทนที่สูง สิ่งนี้คือความคิดของคนในสังคมปัจจุบันที่เห็นความสำคัญเรื่องปากท้อง ค่าตอบแทนเป็นอันดับหนึ่ง จนทำให้มองเรื่องอื่นเป็นเรื่องเล็ก มีความสำคัญน้อยลงไปหรือแทบจะไม่เห็นเลย และยังได้สะท้อนสังคมของการทำงานในโลกวัตถุเอาไว้ได้ด้วยว่า

“...กระทั่งการทำงานร่วมกัน ความหมาย
ของเพื่อนก็คือผลประโยชน์ร่วมกัน ศัตรูก็คือเพื่อนคน
เดิมที่เคยมีผลประโยชน์ร่วมกันเมื่อวันวาน แต่วันนี้ขาด
ผลประโยชน์กัน..”

ความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมแห่งการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อความอยู่รอดขัดแย้งให้กับคน คนถูกหล่อหลอมให้รู้จักเอาตัวรอดด้วยการดักดวงผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ไม่ว่าจะใครจะบริสุทธิ์หุ่ดผ่องมาจากไหน เมื่อมาตกอยู่ในสังคมที่คนอื่นเห็นเรื่องผลประโยชน์สำคัญกว่าจิตใจ น้ำใจและมิตรภาพ ก็ต้องปรับตัวตามอย่างไม่มีทางเลือก คนในสังคมติดคอสัมพันธ์กันโดยมีผลประโยชน์เป็นเป้าหมายสำคัญ สิ่งนี้แสดงให้เห็นได้จาก น้ำพรม ซึ่งถึงแม้จะรักคำแรม แต่บางครั้งก็ยิ่งอดหาวกระแวงไม่ได้ตามความคิดของคนที่อยู่ใต้งคมที่มีลักษณะดังกล่าว

“...แต่บางช่วงเวลา น้ำพรมก็ขาดความ
 มั่นใจ มีความรู้สึกหวาดระแวงลึกๆ ไม่แน่ใจในการ
 กระทำของคำแรม ถึงขนาดบางครั้งเธอก็คิดว่าคำแรม
 คบกับเธอ ยกย่องเธอก็เพราะเห็นประโยชน์ที่เข
 สามารถจะกอบโกยจากเธอได้ ซึ่งเมื่อคิดถึงเรื่องนี้ครั้งใด
 ความรู้สึกหนึ่งก็เสียใจกับตัวเองที่เกิดความคิดเช่นนี้
 ...”

การดำเนินถึงแต่ผลประโยชน์โดยที่แม้แต่การเสียสละก็ต้องได้มา
 ซึ่งผลตอบแทนนี้ สะท้อนได้จากการกระทำของตัวละครที่สำคัญคือ
 เหตุการณ์ที่ นายดุสิต ลูกค้าของน้ำพรมที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์ให้
 สังคมว่าตนเองเป็นผู้ที่สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเรียกคะแนนนิยม
 และลงเล่นการเมือง น้ำพรมจึงดำเนินการโดยให้กลุ่มศิลปินอิสระที่รวมตัว
 กันโดยใช้ชื่อว่า “เกลิยวคลื่น” ซึ่งมีคำแรมรวมอยู่ด้วยจัดการแสดงผลงาน
 ภาพเขียนที่เป็นแนวธรรมชาติ โดยให้นายดุสิตเป็นประธานเปิดงาน
 จัดการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง โดยระบุด้วยว่ารายได้จากการจัดงาน
 ส่วนหนึ่งจะบริจาคให้กับวนอุทยานเพื่อรักษาป่า การจัดงานครั้งนี้ได้รับ
 ความสนใจจากสื่อมวลชนและคนทั้งในและนอกวงการเป็นจำนวนมาก จะ
 เห็นว่าการจัดงานครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายแอบแฝงเบื้องหลัง สำหรับนายดุสิตก็
 เพื่อภาพลักษณ์ของการเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมเพื่อการยกย่องยอมรับและการ
 ได้รับการสนับสนุนจากคนในสังคม ส่วนกลุ่ม “เกลิยวคลื่น” ก็ได้
 ประโยชน์จากการที่คนมาชมงานแสดงผลภาพของตนเอง ซึ่งนับว่าได้ผล
 พอสมควรและส่งผลให้เกิดการใช้การประชาสัมพันธ์ลักษณะนี้ต่อมาใน
 งานแสดงผลงานภาพเขียนครั้งสำคัญที่เป็นความฝันของคำแรม

เหตุการณ์นี้เป็นจุดที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างโลกของวัตถุกับโลกของจิตใจมนุษย์ได้ชัดเจน พระเอกคือคำแรมเป็นศิลปิน มาจากโลกของศิลปะ คือโลกที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจิตใจ นางเอกคือน้ำพรม มาจากโลกของวัตถุให้ความสำคัญกับวัตถุ ผลประโยชน์มากกว่าเรื่องอื่น เห็นว่าถ้าต้องการจะก้าวไปสู่ความสำเร็จแล้ว ก็ขอเพียงไปให้ถึงไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม ดังนั้นในเรื่องนี้เธอจึงตัดสินใจที่จะทำความฝันของคำแรมให้เป็นจริง คือ การจัดงานแสดงผลงานย้อนหลังแบบวันแมนโชว์ที่เขาใฝ่ฝันมานาน เธอได้คิดวางแผนหาหนทางค้นหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้คำแรมก้าวไปสู่จุดที่เขาใฝ่คว้าและต้องการให้สมบูรณ์ที่สุด เธอทุ่มเทสุดความสามารถด้วยความรักที่มีต่อเขา โดยไม่รู้เลยว่ามันจะเป็นการทำร้ายเขาในเวลาต่อมา

น้ำพรมได้ขายความคิดเกี่ยวกับปีการรณรงค์อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านเลขานุการของ ดุสิต จนกระทั่งสามารถทำให้นักการเมืองระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตอบรับที่จะมาเป็นประธานเปิดงาน ขึ้นคู่กับคุณดุสิตผู้ประสบความสำเร็จทางธุรกิจและเตรียมตัวเข้าสู่วงการการเมือง แสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินในการจัดทำสูจิบัตรเผยแพร่ อันส่งผลให้สถานที่แสดงผลงานอันทรงเกียรติที่เคยหลุดลอยไปจากความหวังของคำแรมตอบรับและจัดช่วงเวลาให้เขาได้แสดงผลงาน โดยไม่มีการเสนอเงื่อนไขเป็นกำแพงขวางกั้น เพราะสถานะของผู้เปิดงาน นี่คือการสะท้อนความจริงในสังคมไทยอีกประการหนึ่ง สถานที่ที่ตัวนี้เป็นหอศิลป์ของราชการ ตอนแรกที่คำแรมไปติดต่อนั้น เจ้าหน้าที่ได้ตั้งเงื่อนไขมากมายเกี่ยวกับการแสดงผลงานและรางวัลใหญ่ๆ ที่ศิลปินเคยได้รับและบอกว่ามีคนจองวันเวลาจัดแสดงไปหมดแล้ว แต่เมื่อถึงเวลานี้เพียงผู้เปิดงานเป็นคนระดับรัฐมนตรีและมีผู้มีชื่อเสียงทางสังคม

ธุรกิจเป็นผู้สนับสนุน หน่วยงานนี้ก็อนุมัติให้จัดแสดงได้อย่างง่ายดาย สะท้อนให้เห็นระบบการปฏิบัติงานที่ไม่ซื่อสัตย์ยุติธรรมอย่างชัดเจน

ภายหลังจากการแสดงผลงานเดี่ยวอันเป็นที่ กล่าวขวัญกันทั้ง วงการและสาธารณชนที่สนใจติดตาม ส่งผลให้คำแรมและศิลปินกลุ่ม เกือบคลั่งได้ขึ้นมามีชื่อเสียงเป็นศิลปินระดับแถวหน้า แต่ต่อมาก็มีการ วิพากษ์วิจารณ์จากคนในวงการเดียวกันว่าเป็นการฉกฉวยโอกาส โดยอาศัย เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมมาเป็นประโยชน์ของกลุ่มของตน รับใช้นัก ธุรกิจและนักการเมืองมากกว่าจะเป็นการกระทำเพื่อศรัทธาของวงการ ศิลปะ อาศัยการประชาสัมพันธ์ที่มีการวางแผนมาเป็นอย่างดีมากกว่า ผลงานที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะคำแรมที่ถูกระบุว่าเป็น ตัวอย่างของศิลปิน ที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการประชาสัมพันธ์มากกว่าประสบความสำเร็จ ในการสร้างสรรค์ผลงาน คำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อ จิตใจของคำแรมมาก เขาเพิ่งจะรู้รสของการประสบความสำเร็จตามที่ตน ปรรารถนาได้ไม่นาน ความจริงที่เจ็บปวดก็กำลังเดินทางมาหาเพื่อให้เขาได้ รู้สึกตัว

“...คำแรมเริ่มไม่มั่นใจว่า การที่เขาเริ่มได้รับ การยอมรับอย่างกว้างขวางเป็นที่กล่าวขวัญและพูดถึง อย่างมากในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา มันเกิดจากผลงานของ เขามีคุณภาพจริงๆ หรือเกิดจากความสามารถอันเฉลียวฉลาดของภรรยาเขา...”

“คำแรมกำลังเกิดความรู้สึกว้า สิ่งที่เขาคิดว่า สำเร็จหรือสิ่งที่เขาคิดว่าไขว่คว้ามาได้แล้ว เขาคว่ามัน มาได้จริงๆ มันเป็นภาพจริงที่คว้ามาได้จริงหรือเป็น

เพียงการไขว่คว้าภาพลวงตาที่เขาคิดว่าเป็นภาพจริง

...”

สิ่งที่เป็นคำถามในใจคำแรมในเวลานี้ก็เป็นเพียงคำถามที่ผู้เขียนให้ผู้อ่านเป็นคนตอบเอง ผู้เขียนไม่ได้บอกว่าน้ำพรมคิดที่อยู่ในโลกของวัตถุให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ ทำวิธีการใดก็ได้ขอเพียงให้ได้มาซึ่งความสำเร็จก็เพียงพอแล้ว ไม่สนใจคุณค่าทางจิตใจหรือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ขณะเดียวกันผู้เขียนก็ได้บอกว่าคำแรมคิดที่อยู่ในโลกของจิตใจมนุษย์ ให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกมากเกินไป แม้กระทั่งได้ทำในสิ่งที่เป็นความฝันสูงสุดในชีวิตของตนเองและก็ประสบความสำเร็จแล้วก็ยังไม่พอใจเขากลับรู้สึกว่าจะไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการ วิตกกังวลกับคำวิพากษ์วิจารณ์มากเกินไป ผู้เขียนไม่ได้มุ่งชี้หรือตัดสินว่าใครเป็นคนผิด แต่ต้องการสะท้อนความขัดแย้งระหว่างโลกของวัตถุกับโลกของจิตใจมนุษย์

คำแรมและน้ำพรม เป็นเพียงตัวแทนของคนที่อยู่ในโลกที่ต่างกัน แต่อยู่รวมกันในสังคมที่มีการต่อสู้แข่งขันอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ดังนั้นแท้ที่จริงแล้วคำแรมเอื้อมถึงฝันหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับจิตใจของเขาเองโดยแท้

สถาบันวิจัยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กฤษณา ไศโกสสิน. ชาวกรุง. กรุงเทพฯ : โขกชัยเทเวศร์, ๒๕๓๕.
 ----- เนื้อใน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๘.
 ----- บุษบกใบไม้. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สายคำ, ๒๕๒๕.
 ----- ประตูที่ปิดตาย. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, ๒๕๒๕.
 ----- ปูนปิดทอง. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, ๒๕๓๖.
 ----- ฝ่ายแถมแพร. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, ๒๕๑๖.
 ----- หน้าต่างบานแรก. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๘.
 โบตัน, (นามแฝง). เนื้อพื้พสุธา. กรุงเทพฯ : สุวีริยสาส์น, ๒๕๓๑.
 ประภัสสร เสวิกุล. ลอดลายมังกร. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๓๓.
 พิริยะ พนาสุวรรณ. เจ้าฟ้า. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วลี,
 ๒๕๒๖.
 ว. วินิจฉัยกุล (นามแฝง). เส้นไหมสีเงิน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ :
 บำรุงสาส์น, ๒๕๓๒
 วิจารณ์ พาณิช. “กระเทยเป็นพันธุกรรม” ใน หมอชาวบ้าน (พฤศจิกายน .
 ๒๕๒๔.)
 วิมล ไทรนันทนวล. จู. กรุงเทพฯ : ทานตะวัน. ๒๕๒๗.
 ----- คนทรงเจ้า. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : ทานตะวัน. ๒๕๓๒.
 สีฟ้า, (นามแฝง). ใต้ฟ้าสีคราม. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๒๐.
 ไสภาค สุวรรณ. เงามพระจันทร์. กรุงเทพฯ : บรรณสาส์น. 2524
 อาคม สรสุชาติ. “การอภิปรายเรื่อง “เกย์”” ใน ปัญหาชีวิตและสุขภาพ.
 กรุงเทพฯ : จัตุรัสคอมพิว, ๒๕๒๕.
 อุดม วิเศษสาธร. หมูบ้านทำเงิน. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ, ๒๕๓๕.

๒๑๘ เลื่อมลายสายรุ้ง

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. “ไฮโมเซกซวล-เลสเบียน” ใน เพศโกสัหมอ.

กรุงเทพ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์. ๒๕๒๕.

----- “การอภิปรายเรื่อง “เกย์”” ใน ปัญหาชีวิตและสุขภาพ

กรุงเทพ : จัตุรัสคอมพิว. ๒๕๒๕.

----- Sexual Deviation เอกสารศึกษาประกอบวิชาจิต

เวชศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล.

อำนาจ เย็นสบาย. เอ็มไม่ถึงฝัน. กรุงเทพ : ต้นอ้อ, ๒๕๓๖.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalinet

3 0016 00082299 9